

שאלות ותשובות מכתב יד קנדש זקני הגאון המפורסם וכו' ר' ישראל אל איסרלין בעהמ"ה שער המשפט ופי יקבנו בשם נחקרת אבות שאלה א ע"ד שאלתו בתפלין שנמצא בהם בתיבת ישראל שהקו העקום מהאל"ף נכנס קצת להר"ש וכן בתיבת יראה יש תג קטן בקו העקום מהאל"ף ונכנס קצת להרי"ש ונראה עם התג קצת פה"א ושאלת לחיות לה דעתי בזה תשובה הנה דין זה נובע מדברי התוספות והרא"ש והמרדכי במסכת גיטין (דף כ' ע"ב) ד"ה לא צריכה דמעורה שהרמב"ם דקדק משם.

דאינו צריף בגט שיהיה כל אות מוקף גויל אלא שהר"י דחה דגיש לומר דהא דקאמר דמעורה היינו ראש הל' בה' או בחית שלמעלה ממנה אלא שהר"ן כתב דאחרים אומרים שזה יותר קרוב ליפסל מפני שנשתנה צורת האות ומפני זה מבואר בשולחן ערוף אורח חיים סימן ל"ב סכ"ח דגיש ליזהר שלא יכנס ראש הלמד באויר הה"א או החית אף בלא נגיעה אולם הרב רמ"א באבן העזר סימן כ"ה ובשאלות ותשובות מהרי"ט מחלקים בין היכא שנשתנה האות מפני זה ללא נשתנה דבנשתנה פסול אף בדיעבד ובלא נשתנה אינו אסור אלא לכתחלה ומעתה בנידון דידן מה שפתיבת ישראל נכנס הקו העקום שבאל"ף קצת להרי"ש הדבר פשוט דלא נשתנה אף מה שנכנס התג קטן מהאל"ף שפתיבת יראה להרי"ש.

אף שנראה קצת פה"א מכל מקום נראה דזה הני לא נשתנה האות פינן שהתג דק מאוד ותינוק דלא חפים כו' קורא אותו ברי"ש לא מיקרי נשתנה כלל והרי אף בחיבור הקו שבה"א בחוט דק דעת מוהרלנ"ח סימן צ"ז דבאותיות השם פשר בלא גרירה : ובשאר אותיות בעי גרירה ואף שקצת פוסקים חולקים עליו מכל מקום בכהאי גוונא דנידון דידן יש לומר דכולי עלמא מודים דבתג קטן בזה.

לא נשתנה צורת האות פי בלאו הכי משמעות התוספות והרא"ש בגיטין דבכל גוונא מותר אם נכנס ראש למד לחלל הה"א הבו דלא לוסף עלה ומצאתי לי חב"ב בטור (דפוס דינהנפורט) אבן העזר סימן קנ"ה בחידושי הגהות שכתב הדרכי משה בסוף הסימן בשם הגהת סמ"ק מעשה בא לפני הרב בגט אחד שניתן לפניו והגיע קוצו של ה"א שלמעלה בתוף ד' שלמטה ופסלו ע"כ ונ"ל דדוקא בכהאי גוונא יש לחוש דעל ידי עירו זה הד' היה נשתנה לצורת ה"א אבל בענין אחר כגון שמשוף ראש אות לחלל אחר שאין לחוש לשום טעות לא פסלינו ליה וכן נראה מדברי ר"י דלעיל עד כאן לשון הדרכי משה וכתב החי' הגהות על מה שכתב קוצו של ה"א ולא אדע כוונת' בזה דאם כוונתו על המקל שעושינו למעלה בה"א כמבואר בטור אורח חיים סימן ל"ו דנהו דק מאוד ולא יהיה נראה בתוף הד' פה"א גם אינו ארוך כל כך ליגע שמה והיות לא מצאתי הג"ה זו בפסמ"ק לא יכולתי להגיה מתוכה ובלאו הכי יש טעות סופר בין למעלה בין ללמטה ולעניות דעתי כן צריף להיות והגיע קוצו של למ"ד שלמטה בתוף דלי"ת שלמעלה וכן הוא בש"ע עד כאן לשונו הרי להדיא דפשיטא ליה דבתג קטן נכנס לחלל ד' אינו נראה פה"א וכאן שנראה לעינים שהוא תג מאות אחר : ועוד דבנידון דידן בלאו הכי אינו נראה פה"א פינן דה"א צריף לרבעא מאחוריה כד' ולא עגולה כרי"ש כמו שכתב הטור באורח חיים סימן ל"ו והביא בשם הרוקח קבלה מרבותיו אם כן אם התג נכנס להרי"ש אינו נראה פה"א ואף דבדיעבד ודאי לא מיפסל אם כתב ה' עגולה מאחוריה מכל מקום פינן שאנחנו

כּוֹתְבִין ה' מְרֻבַּעַת אִם נִכְנָס תַּג מְהֻלָּף לַתּוֹף הָרִישׁ אֵינוֹ נִרְאֶה כִּה"א וְרֹאֵה לְזֶה מִדְּבָרֵי הָרִיב"ש בְּתֻשְׁבּוּהַ סִימָן ק"כ שֶׁפֶתַח לְדַחוֹת מִי שֶׁהוֹרָה דָּאִם אוֹת הַה"א נִתְחַבֵּר לַגַּג שֶׁלְמַעַלָּה לֹא פָּסַל בְּדִיעֻבְד וְהִבִּיא רֹאֵה מֶהֵא דְאַמְרִינוּ בְּפֶרֶק הַקּוֹמֵץ רַבָּה אָמַר רַב אֲשִׁי חֲזִינָא לְהוּ לְסַפְרֵי דְיוֹקָאנָא דְחֻטְרוּ לִיה לַגְּגִיָּה דְחִית וְתַלִּי לִיה לְכַרְעָא דִּהִיא פְּדַבְעָא ר"י נְשִׂיאָה מְרַבֵּי אֲמִי וְכו' וּמִדְקָאֲמַר לְסַפְרֵי דְיוֹקָאנִי נִרְאֶה שְׂאִינוּ לְעִיפּוּבָא אֲלָא לְמַצְוָה מִן הַמְּוַבְחָר וְכַתְּבֵי הָרִיב"ש שֶׁיֵּשׁ לְדַחוֹת רֹאֵה זֶה דִּישׁ לֹאמַר דִּהִיו מְדַקְדְּקִים דְחֻטְרֵי לַגְּגִי דְחִית וְזֶה לְמַצְוָה וְאֵף עַל פִּי כֵּן הָיוּ נִזְהָרִים לְתַלּוֹת פְּרַעָא דִּה"א וְלֹא הָיוּ מְקַלְטִין בְּזֶה לֹאמַר שְׂאִפְלוּ תַגַּע בַּגַּג לֹא תִדְמָה לְחִי"ת שֶׁהָרִי אֵינוֹ חֻטְרִין אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁחֻטְרִין לְחִי"ת וְהִבִּיא רֹאֵה שֶׁכֵּן רֹאִי לְעֻשׂוֹת לְפִי שֶׁהַתְּלוּי' הִיא עִיפּוּבָא וְאֵינָה פְּדִי.

שֶׁלֹּא תִדְמָה לְחִי"ת לְבַד אֲלָא שֶׁהִיא פֶּתַח לְתֻשְׁבּוּהַ פְּדַבְעָא מְנִיָּה ר"י נְשִׂיאָה עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ הָרִי מְשַׁמַּע לְהִדְיָא פִּינּוֹן שֶׁמְנַהֲגִים הִיָּה דְחֻטְרֵי לַגְּגִי דְחִית אֵף אִם הָיוּ מְחַבְּרִין רַגְלֵי הַה"א לְרֹאשָׁה הִיָּה כְּשֶׁר מְדִינָא פִּינּוֹן שְׂאִינוּ נִרְאֶה כְּחִי"ת לְפִי מְפֻתְּבָם וְאֵה כֵּן הוּא הַדִּין לְדִידוֹן פִּינּוֹן שְׂאִנְחָנוּ מְרַבְעִים הַה"א אֵף אִם נִכְנָס קוֹ קָטָן בְּתוֹף הָרִיב"ש לֹא מִיְפָסֵל מִפְּנֵי שְׂאִינוּ נִרְאֶה כִּה"א וְאֲפֹשֶׁר מְשׁוּם הִכִּי לֹא פֶתַח הָרַב רַמ"א בְּאֲבוֹן הָעֶזֶר סִימָן קכ"ה לְיִפְסֵל אֲלָא בְּרֹאשׁ לְמ"ד לְחַלֵּל ד' וְלֹא לְחַלֵּל רִי"ש וְהַנִּרְאֶה לְעֻנְיֹת דַּעֲתִי פֶתַח בְּתִי.

שְׂאֵלָה ב לְכַבּוֹד הָרַב הַמֵּאָה"ג הַמְּפֻרְסָם גְּאוֹן יִשְׂרָאֵל וְהַדְּרוּ נ"י פ"ה ע"ה כְּבוֹד מוהר"ר צְבִי הִירֶשׁ ל"י הַאֲבֻדָּק"ק נְעֻמְרוֹב רַבְתָּא יע"א: מְכַתְּבוֹ קוֹדֶשׁ קַבְלֵתִי וְע"ד מֶה שֶׁרְצָה מַעֲכ"ת לְהוֹכִיחַ דִּהַש"ס דִּילֵן לֹא סְבִירָא לִיה כְּהִירוּשְׁלָמִי דְהָרִי הִירוּשְׁלָמִי סְבִירָא לִיה דְאֵף לר"י דְבַרְיֵיתָא דְמַסְחִיב בְּשֵׁשׁ תַּת דָּד מ"מ סְבִירָא לִיה בְּשָׁנֵי אוֹתִיּוֹת שְׂאִינָם כְּפוּלִים פְּטוּר וְע"כ הַש"ס דִּילֵן לֹא סְבִירָא כֵּן מִדְקָאֲמַר וְכִי תִימָא א"א דְאַאֲזָרָה א"ב בֵּין ר"י וְר"ש לְפִירוּשׁ הַתּוֹסְפוֹת וְלָמָּה לֹא קָאֲמַר דְנִפְקָא מְנִיָּה בֵּא"ה מֵאֲהָרָן דְרַבֵּי שְׁמַעוֹן סְבִירָא לִיה דְחֻטְיִב פֶּתַח קַמָּא דְמַתְנִיתִין אֲלָא עַל פְּרָחָף דֵּא"ה מֵאֲהָרָן אֵף לר"י חֻטְיִב הִנֵּה אֵף שְׂרָאֲיִתּוֹ נְכוֹנָה מְכַל מְקוֹם יֵשׁ לֹאמַר דִּהַש"ס דִּילֵן סְבִירָא לִיה דְלר"י בְּבַרְיֵיתָא דְמַסְחִיב בְּאוֹת כְּפוּלָה וְהוּא שֵׁם סְבִירָת חוּץ דְכָל שָׁפֵן דְמַסְחִיב בְּשָׁנֵי אוֹתִיּוֹת שְׂאִינָן כְּפוּלוֹ וְאֵינוֹ שֵׁם דְהוּי דְוּמָיָא דְמְלָאכְתָּהּ הַמְּשַׁכֵּן אֲבָל לר"י דְמַתְנִיתִין ע"כ מוֹכַח דְסְבִירָא לִיה בְּשָׁנֵי אוֹתִיּוֹת שְׂאִינָן כְּפוּלִים וְאֵינוֹ שֵׁם פְּטוּר דָּאִם כֵּן אֵף בֵּא"ה מֵאֲהָרָן נְמִי לְחֻטְיִב וּבְזֶה נִיחָא מֶה שֶׁהַנְּחָתִי בְּצ"ע דְבַרֵי הַרְמְב"ם דְסְבִירָא לִיה לְחַלֵּק בְּשָׁנֵי אוֹתִיּוֹת שְׂאִינָן כְּפוּלִין מְסַחִיב וּבְשָׁנֵי אוֹתִיּוֹת כְּפוּלִין בְּעֵי דוֹקָא שִׁיְהִיו שֵׁם הוּא דְלֹא כְּהִירוּשְׁלָמִי דְלר"י בְּבַרְיֵיתָא אֵף בְּב' אוֹתִיּוֹת שְׂאִינָן כְּפוּלִין פְּטוּר וּלְפִי זֶה נִיחָא דְסְבִירָא לִיה כְּר"י דְבַרְיֵיתָא וְכַמְשַׁמְעוֹתֵיהֶן הַש"ס דִּילֵן דְר"י פּוֹדָה בְּב' אוֹתִיּוֹת שְׂאִינָן כְּפוּלִין וְאֵתִי שֶׁפִּיר.

גַּם מֶה שֶׁרְצָה מַטְכֹּת לְהַשִּׂיא דַּעַת הַרְמְב"ם וְהַה"מ לְשִׁיטָה אַחֲרַת וְלְהוֹצִיא הַדְּבָרִים מִפְּשָׁטוֹן דְמֶה שֶׁהַצְּרִיף הַרְמְב"ם בְּאוֹת כְּפוּלָה לְשָׁנִיִּים שִׁיְהִיו שֵׁם דְוּוֹקָא וְלֹא בֵּא"ה דְאַאֲזָרָה הִיָּינוּ דְוּוֹקָא בְּבָאִים מְשֵׁם גְּדוּל אֲבָל בְּאוֹת כְּפוּלָה אֵף שְׂאִינוֹ שֵׁם כָּלָל וּבָא בְּפ"ע סְבִירָא לִיה לְהַרְמְב"ם דְחֻטְיִב וְהוֹכִיחַ כֵּן מֶהֵא שֶׁכַּתְּבֵי הַרְמְב"ם בְּדִין י"א בְּנִתְפּוּיָן לְכַתְּבוֹת חִית וְכַתְּבֵי שְׁנֵי זַיִינִין פְּטוּר מְשַׁמַּע הָא נִתְפּוּיָן לְכַתְּבוֹת שְׁנֵי זַיִינִין וְכַתְּבֵי שְׁנֵי זַיִינִין חֻטְיִב אֵף ע"פ שְׂאִינוֹ שֵׁם בְּכָל תַּנְ"ךְ וְלִיכָא לְמִימַר הוֹאִיל וְהוּי שֵׁם בְּלִשׁוֹן תַּרְגוּם חֻטְיִב אִם כֵּן לָמָּה מוֹנֶה הַרְמְב"ם שֶׁשׁ תַּת דָּד הָא מַעֲתָה כָּל ב' אוֹתִיּוֹת אֵי אֲפֹשֶׁר שֶׁלֹּא יִהְיֶה שֵׁם בְּאֲחָד

משבעים לשון א"ו בכותב ב' אותיות כפולים בפני עצמו אף שאינו שם חייב ומפח זה דחק מעכ"ת ליישב הקושיא שהקשתי לר"י דל"ל שם קטן משם גדול פיון שאינו שוין בפ"ע חייב אף בפאים משם גדול נמי לחייב פיון דלא בעינו נתקיימה מחשבתו והיא קושיא גדולה וגם רומעכ"ת סמך ידו עליה ומפח זה הוצרך לחלק דאף דלא בעינו נתקיימה כל מחשבתו מפל מקום בעינו נתקייים מקצת מחשבתו שרצה לכתוב שם גדול וכתב שם קטן מה שאין פן בא"ה מאהרן לא נתקיימה מחשבתו כלל שרצה לכתוב שם ולא נתקיימה מחשבתו כל עיקר זהו תורף דברי רומעכ"ת ואני אומר גברא חזינא ותיובתא לא קחזינא דהא ז"ז שם הוא בלשון תרגום פדאמרין בפ"ק ג' דחולין לא זזו משם עד שעשאוים כעפוי"ם גמורים ומה שהקשה מעכ"ת דאם פן למה נקטו דווקא שש תת כו' יש לומר דלשון תרגום בלשון הקודש דמיא וכמו שכתב הרב רמ"א בא"ב העור ריש סי' קכ"ו בהג"ה והרבה האריף בזה בתשובותיו דלקה פותבין בגט מקצתו בלשון הקודש ומקצתו בלשון ארמי אף דמקצתו בלשון ארמי ומקצתו בלשון אחר פסול ש"ה דלשון ארמי ולשון הקודש שניהם ניתנו בסיני וקרוכים בלשון וכלשון אחד דמי ועוד תימה על תמיהתו הרי הרמב"ם תיקף לאחר שכתב הכותב שש תת דד כתב והפכת בכל כתב ובכל לשון חייב הרי להדיא דבכל לשון באות כפולה לשנים והוא שם חייב ומה שפנה הרמב"ם שש תת כו' אטו פי רוכלא ליחשוב וליזיל הלא ר"י דמתני' דנקיט שם משמעון הו"ל למינקט אל מאליאב וחי מחיים ואב מאברהם וכיוצא בזה אלא החלק יעיד על הפלל וה"ה בכל כתב ולשון: גם מה שהוכיח מעכ"ת דע"כ מתני' דנתפונין לכתוב חית וכתב שני זיינין מייירי בנתפונין לכתוב בתורה פן דאי בספר אחר ובלשון תרגום דאם פן מה משני בש"ס (דף ק"ה) דמתני' דנתפונין לכתוב חית כו' איירי בדלא זיינין הזיינין כדבעי שעטנ"ז ג"ץ ואי איירי בספר אחר ובתרגום ודאי א"צ שום זיון שלא יסתפק אדם בעולם אם כתב בכתב איזה אומה ולא תיגי שעטנ"ז ג"ץ שלא יתחייב אלא ודאי דא איירי שכתב בספר תורה: אי בעינא יכילנא לשנוי דהש"ס משני דמתניתין איירי בספר תורה ולא בספר אחר משום דמתני' ס"ל דהכותב ב' אותיות בין משם אחד בין משתי שמות חייב אבל הרמב"ם יש לומר דאשמעינן דנתפונין לכתוב חית וכתב שני זיינין פטור אף בספר אחר ובלשון תרגום דב' זיינין בפ"ע חייב מפל מקום בנתפונין לכתוב חית פטור ובזה יש לתרץ מה שהקשה הש"ג אמאי לא מחלק הרמב"ם דבדבעי זיוני פטור לפי גירסתו דגרס בהרמב"ם חייב וכן היא גירסת הפגן אברהם באורח חיים סימן ש"מ ולפי"ז ניחא משום בלשון הקודש ובספר תורה פטור בלאו הכי דהוי אות כפולה ובלשון תרגום לא בעי זיון כלל בשום מקום אלא דהש"ס מוקי מתניתין לשיטתו דמייירי בספר תורה ומחלק בין בעי זיוני ללא בעי זיוני פן הנה נראה לכאורה אף בלאו הכי הקושיא מעיקרא ליתא ותימה לי על רומעכ"ת האריף עירב הכתב בלשון דנהי דאם כתב בכתב איזה אומה ולא תיגי שעטנ"ז ג"ץ פשיטא דחייב אבל מפל מקום אם כתב בלשון תרגום כתב אשורית ולא תיגי שעטנ"ז ג"ץ פטור דהא לענין חייב שבת כתב בעינו ולא רונשם ואפילו כתב בשמאלו פטור ואם פן פיון דכתב אשורית נמסר למשה בסיני שעטנ"ז ג"ץ בתגין אם פן אף שכתב לשון תרגום בכתב הלזה ולא תיגי האותיות אלו לאו פתב הוי וכרונשם בעלמא הוא וגרע יותר משאר כתב של אומה אחרת פיון דכתב זה כתב ישראלי הוא ולא נכתב כמו שנמסר לנו הוי כרונשם בעלמא ואם פן מעתה

פינון שאין ראיה לדברי מעכ"ת מה"ת להוציא דברי הרמב"ם והה"מ מפשטן פינון שהרמב"ם פתב הכותב אות כפולה לשנים והוא שם משמע להקדיא דארף בבא בפני עצמו מצריף דוקא שיהיו שם: שוב ראיתי פעין זה בב"י באבן העזר ריש סימן קכ"ו לענין פתב פרובינצא ומשקייט ע"ש והנה באמת מה שכתבתי לתרץ דברי הרמב"ם והרה"מ לומר דר"י דמתניתין סבירא ליה דב' אותיות שאינן כפולין בפני עצמן פטור היה לבי גבוה בזה מפני שלא מצאתי לשום אחד מהמפרשים הסדמונים ואחרונים לאשמעין דר"י פליג על תנא קמא בזה.

והנה פעת האיר ה' את עיני ומצאתי ראיה ברורה לדברי מדברי הרמב"ם פ"ק א' מהלכות שבת דין י"ד וז"ל כל המתכוון לעשות מלאכה בשבת והתחיל בה ועשה פשיעור חייב אף על פי שלא השלים כל המלאכה שנתכוון להשלימה כיצד הרי שנתכוון לכתוב אגרת או שטר בשבת אין אומרים לא יתחייב זה עד שישלים חפצו ויכתוב כל השטר או כל האגרת אלא משכתוב שני אותיות חייב וכן אם נתכוון לארוג בגד שלם משיארוג ב' חוטין יתחייב כו' ע"כ הרי דהרמב"ם שינה לשונו במקוון מלשון ר"י במתניתין דנקיט מצינו שם קטן משם גדול שם משמעון כו' והרמב"ם ז"ל שינה לשונו ונקיט אלא משכתוב שני אותיות חייב אלקא דהרמב"ם סבירא ליה דר"י סבירא ליה דב' אותיות שאינן כפולין פטור ע"כ מצריף דוקא שיהיו שם אבל להרמב"ם לשיטתו דפסק דב' אותיות לכד אף שאינו שם חייב הוא הדין בכותב ב' אותיות משם גדול נמי חייב פינון דלא בעינן דנתקיימה כל מחשבתו ודוחק גדול לומר דכוננת הרמב"ם נמי שיהיו ב' אותיות ויהיו שם בפני עצמן וסמך את עצמו אפי"ג מהלכות שבת דמצריף אף באות כפולה שיהיו שם דוקא אף דבפ"ע חייב אף בלא שם לפי פירוש רומעכ"ת חדא פינון דבפ"א פתב הרמב"ם הפללים דדיני שבת הנה ליה לאשמעין דצריף דוקא שנתקיימה מחשבתו קצת שיהיו שם דייקא אלא ודאי כמו שכתבתי.

ועוד דבשלמא במתניתין יש לומר שפיר סברת רומעכ"ת דלקף מצריף שיהיו שם פי בעינן נתקיימה מחשבתו קצת וכוננתו היה לכתוב שם גדול ע"כ בעינן לפחות שיהי' שם קטן אבל הרמב"ם דנקיט דינו ברצה לכתוב אגרת או שטר פשיטא אף שכתב ב' אותיות והו' שם לא נתקיימה מחשבתו כל עיקר דפשיטא דב' אותיות אין שם שטר או אגרת עליו לגמרי וגם באריגה ב' חוטין אין תורת בגד עליו כלל אלא ודאי דהרמב"ם סבירא ליה דאין צריף להתקיים מחשבתו כל עיקר ולקף מצריף ר"י במתניתין שם קטן משם גדול משום דסבירא ליה דב' אותיות שאינן שוין ואינן שם פטור אבל לדין דסבירא ליה דחייב אף בבאים משם גדול נמי חייב ואם פן מוכח נמי דהרמב"ם סבירא ליה באות כפולה ואינו שם פטור אף בבא בפני עצמו דאם לא פן אף בבא משם גדול נמי ליחייב ולמה הצריף הרמב"ם שיהיה דוקא שם ומעשה כל דברי ברורים אין בהם גפתל ועקש ודבר אמת בשפתי תהלה לאל ית': גם מה שכתב לפי תירוצי בדברי הרע"ב אם פתב שם משמעון במ"ם סתומה לפי מה דסבירא ליה פתוח ועשאו סתום פטור בזה מחיוב שבת האמת פן הוא וראיה לזה מדברי הרמב"ם והה"מ בפ"ק י"א דין י"ב דכל המתכוון לעשות מלאכה ונעשית בפחות מכוונתו פטור וכתב הה"מ בשם הרמב"ם דשם משמעון חייב שלא קלקל מחשבתו דאי אפשר לכתוב שמעון אם לא פתב שם תחילה ולא קלקל מחשבתו כלל אלא שלא נגמרה וכתב הה"מ שגם הרמב"ם מסכים לזה ואם

כּן פּשׁתּב שׁם מִשְׁמַעוֹן בְּמ"ם סְתוּמָה פִּינּוֹן דְּפִתּוּחַ וְעֶשְׂאוֹ סְתוּם פְּסוּל הָרִי קִלְקַל מִחֻשְׁבָּתוֹ וּפְטוּר וְזֶה בְּרוּר אֱלָא שְׁתַּמְיָה לִי הָאִיף חִזּוּר רומעכ"ת בְּתִירוּצוֹ עַל דְּבָרֵי הָרַע"ב וּפִירֵשׁ דַּר"י דְּמַתְּנִיתִין מִיְיָרִי בְּאַמַּת שְׁפִתָּב שׁם בְּמ"ם סְתוּמָה וְהֵלֵא בְּכֹהֵאִי גּוֹנוֹנָא פְּטוּר וְדַאי אָף לַר"י וְעוֹד יֵשׁ פְּמָה גְּמִגּוּמִים בְּתִירוּצוֹ דְּמַר וּבְאַמַּת הוּא רְחוּק מִמְּרָכּוֹ הָאַמַּת וְלֹא אֲמָרָה מַעַכ"ת אֱלָא ע"ד הַפְּלִפּוּל: עוֹד רְאִיתִי לְרומעכ"ת בְּתִירוּבָּה לְהֶרֶב הַמְּאוּר הַגְּדוּל מְלַעֲטָשִׁיב שְׁתַּמָּה מְאוּד עַל הַצ"צ הוּבָא בְּמַגֵּן אֲבָרָהִם סִימָן ק"מ בְּמַגְרָשִׁיהֶם שְׁפִתָּב מַגְרָשִׁיהוּ פֶּשֶׁר הוּאִיל וְכֵן מְצִינוּ בְּמַגִּילַת רוּת הִלְהוּ תִּשְׁבְּרָנָה בְּמַקּוֹם הִלְהִים תִּשְׁבְּרָנָה וְתַמָּה מַעַכ"ת דַּא"כ אֲמַאי פִּתּוּחַ שְׁפִתָּבוֹ סְתוּם פְּסוּל וְהֵלֵא מְצִינוּ בִּישְׁעֵיהוּ לְסַרְבָּה הַמְּשָׁרָה בְּמ"ם סְתוּמָה בְּאַמְצַע וְלֹא יִדְעָתִי מַה זֶה תְּמִיחָא הֵלֵא שְׁם יֵשׁ טַעַם בְּדָבָר כְּדָאֲמַרִּינוּ בְּחֻלְק לְמָה מ"ם זֶה סְתוּמָה בִּיקָשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא לַעֲשׂוֹת חִזְקָהוּ מְשִׁיחַ כּו' וְאִם כּוֹ אֵין רְאִיָּה דְשָׁם שְׁיָנָה הַכְּתוּב בְּכּוֹנוֹנָה אֲבָל בְּמַקּוֹם דְּמְצִינוּ שְׁיָנוּי בְּפִתִּיב בְּלֹא טַעַם אֲמַרִּינוּ מִסְתַּמָּא אֵין דְּקָדוּק פֶּל כְּף בְּזָה וְכֵן פִּתָּב מְהַר"ם לְוִבְלִין בְּתִשְׁבָּה וְהִבִּיאֻּ הַמ"א שְׁם בְּכֻתָּב רְחֻבָּה בְּמַקּוֹם רְחֻבּוֹ פְּסוּל אָף עַל גַּב דְּכֻתִּיב אֶהְלָה בְּמַקּוֹם אֶהְלוֹ שְׁם דְּרִישׁוֹ חֻכְמִינוּ ו"ל שְׁנֵטָה בְּתַחֲלִים אֶהְלֵ אֶשְׁתּוֹ וְיֵשׁ טַעַם בְּדָבָר אֶלְמָא הֵיכָא שְׁיֵשׁ טַעַם בְּדָבָר שְׁיָנָה הַכְּתוּב בְּכּוֹנוֹנָה וְלֹא יִלְפִינוּ מִיְיָנָה אֲבָל פְּשָׁאִין טַעַם בְּדָבָר יִלְפִינוּ מִיְיָנָה וְאֲדַרְבָּא לְכַאוּרָה פְּשָׁטָא דְהַש"ס מִשְׁמַע כַּהֲצ"צ וְלֹא כַּהֲצ"צ בְּתִשְׁבוּתָיו סִימָן נ"ד שְׁהַשִּׁיג עָלָיו דְּהָא אֲמַרִּינוּ דַּר"ח דְּסִבִּירָא לִיָּה דְּסְתוּם וְעֶשְׂאוֹ פִּתּוּחַ פֶּשֶׁר וְכֵן לְהִיפּוּף דְּסִבִּירָא לִיָּה כַּר"י כּוֹ בְּתִירָא דְאָמַר רַמְזוֹ לְנִיסוּף הַמִּים מִן הַתּוֹרָה מְדַכְתִּיב וְנִסְכֵּיהֶם וְנִסְכֵּיהֶם פְּמִשְׁפָּטִים ר"ת מִים אֶלְמָא פִּינּוֹן דְּמְצִינוּ בְּמַקּוֹם אֶחָד סְתִימָה בְּמַקּוֹם פִּתּוּחַ יִלְפִינוּ מִיְיָנָה: אָף אֶפְתִּי יֵשׁ לְהִבִּין דְּהָא שְׁם יֵשׁ טַעַם בְּדָבָר דְּנִקְיֵט מ"ם סְתוּמָה מְשׁוּם גּוּפָה דְּקָרָא שְׁהוּא סוּף תִּיבָּה וְצ"ל דְּזֶה הָוִי פֶּשֶׁר טַעַם בְּדָבָר דַּמ"מ הוּ"ל הַתּוֹרָה לְרַמְזוֹ דְּבָר זֶה בְּרַמְזוֹ אַחַר וְעַדִּינוּ דְּבָר זֶה צָרִיף יֵשׁוּב: הַכִּיד הַדַּש"ת הַק' וְיִשְׂרָאֵל אֵיפֶר שְׁאֵלָה ג מְעֶשֶׂה הֵיָה בְּאַחַד שְׁתַּלָּה אֶתְרוּג בְּסוּפָה שְׁלוֹ לְנוּי סוּפָה וְאַחַר כְּף נְפִסֵּל הָאֶתְרוּג שְׁלוֹ שְׁקָנָה לְמַצְנָה וְשָׂאֵל אֵי רִשְׁאֵי לִיקָח מִן הָאֶתְרוּגִים שְׁנַתְּלוּ לְנוּי סוּפָה כְּדִי לְצַאת בּוֹ יְדֵי חוּבָתוֹ.

וְרַצּוֹ כְּמָה לְוִמְדִים לְהַתִּיר מְשׁוּם דְּמַצּוֹת לֹאוֹ לִיְהִנּוֹת נִיתְנוּ וְאֵין זֶה הַנְּאָה וְאַמְרָתִי שְׁטַעוּ בְּזָה כִּי אֵין יוֹצְאִין בְּאוֹתוֹ אֶתְרוּג כְּלָל לְפִי מַה שְׁמִבְּנָאָר בְּאֹרַח חַיִּים סִימָן תַּרמ"ט סְעִיף ה' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְהַפְּסוּל שְׁהוּא מְשׁוּם ע"א אוֹ מְפִנֵי שְׁאוֹתוֹ אֶתְרוּג אֶסוּר בְּאַכִּילָה בֵּין בְּיוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן בֵּין בְּשָׂאָר יָמִים פְּסוּל ע"כ וְהַטַּעַם דְּכֻתִּיב לָכֶם וּבְעֵינֵינוּ שְׁיִהְיֶה בּוֹ הֵיָתֵר אֲכִילָה וְדִין מְמוֹן וְזֶהוּ דַּעַת הַרְמַב"ם ע"ש בַּמ"א וְאִם כּוֹ ל"מ לְמַאן דְּאָמַר דְּנוּי סוּפָה אֶסוּר מְדַאוּרִיָּתָא בּוּדַאי אֵין יוֹצְאִין בּוֹ אָף בְּיוֹם טוֹב שְׁנֵי אֱלָא אָף לְמַאן דְּאָמַר דְּהוּא דְּרַבְּנָן מְפָל מְקוֹם פְּסוּל וְלֹא מִיקָרִי לָכֶם וְרֵאִיָּה מְאֶתְרוּג שְׁל עֶרְלָה בְּחוּץ לְאַרְץ דְּפְסוּל אֵי לֹאוֹ מְשׁוּם דְּרֵאִוִי לְהַאֲכִילוֹ לְאַחַר שְׁאֵינוּ מְכִירוֹ כְּמִבְּנָאָר בַּש"ג וּבַפ"א אָף שְׁאֵינוּ אֱלָא דְּרַבְּנָן וְכֵן בְּמַתְּנִיתִין פְּלִיגֵי בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל בְּאַתְרוּג שְׁל דְּמַאי דְּבֵית שְׁמַאי פּוֹסְלִין וּבֵית הֵלֵל מְכַשִּׁירִין וּפְרִיף הַש"ס מַאי טַעַמָּא דְּבֵית הֵלֵל וּפִירֵשׁ רַש"י הָא אֵין בּוֹ הֵיָתֵר אֲכִילָה.

וּמְשַׁנֵּי פִּינּוֹן דַּאי בְּעֵי מְפָקִיר לְנִכְסֵיהָ וְהִנֵּה עֲנִי וְחַזִּי לִיָּה לָכֶם קָרִינוּ בֵּיהָ וּבֵית שְׁמַאי סְבָרִי דַּאִין מְאֲכִילִין אֶת הָעֲנִיִּים דְּמַאי ע"ש אֶלְמָא אָף דְּדַמַאי אֵינוּ אֱלָא דְּרַבְּנָן מְפָל מְקוֹם לֹא מִיקָרִי לָכֶם וְאֵין לְוִמְר אִם כּוֹ אֵיף יוֹצְאִין בְּשׁוּם אֶתְרוּג פִּינּוֹן דְּהוּקָצָה לְמַצְנָתוֹ אֶסוּר בְּאַכִּילָה זֶה אֵינוּ דְּהָא דְּאֶסוּר בְּאַכִּילָה מְשׁוּם דְּהוּקָצָה לְמַצְנָתוֹ וְיוֹצְאִין בּוֹ וְדוּק וְאֵין לְוִמְר

דילמא שאני הכא מאתרוג של ערלה ודמאי שהם אסורין לעולם מה שאין בן הכא שאחר
החג יהיה מותר באכילה זה אינו דהא המוּדָר הנאה מלולב אין יוצאין בו בדכתב הרמ"א
שם בס"ב.

ולא חילק בין הדירו לזמן או הדירו לעולם אלא ודאי פנין שהוא עכשיו אסור בהנאה
אף שיהיה מותר אחר זמן לא מיקרי לכם דלא הוי אלא גורם לממון וראיה לזה מפסחים
דף כ"ח ע"ב דמוקי הש"ס הא דתניא האוכל חמץ של הקדש במועד מעל ויש אומרים
לא מעל דכנלי עלמא סבירא להו כר"ש דחמץ שעבר עליו הפסח מותר לאחר הפסח מן
התורה.

ופליגי בדבר הגורם לממון מר סבר כממון דמי ומר סבר לאו כממון דמי אלמא פנין
דהשתא לא חזי אף שיהיה מותר לאחר זמן מיקחשב גורם לממון דלאו כממון דמי וה"ה
דלא מיקרי לכם ועוד ראיה מהא דאמרנו ריש פרק קמא דפסחים דחמץ לאחר זמן
איסורו לא מצוי מבטל ליה משום דחמץ אינו ברשותו של אדם והא אנו קיי"ל כר"ש
דחמץ לאחר הפסח מותר מן התורה ואמאי הוי אינו ברשותו ולא מיקרי ש"ל פנין דלאחר
הפסח יהיה ש"ל.

ומש"ה אוקמא הפתוב ברשותו של אדם לעבור עליו כבל יראה ובל ימצא והארכת
בקושא זו במ"א בבבאור גדול ואין כאן מקומו אלא ודאי פנין דעכשיו אינו ברשותו
דאסור בהנאה לא מיקרי שלח וא"כ הכי נמי לענין אתרוג פנין דעכשיו לא חזי לא מיקרי
לכם ועוד יש להאריך בזה וקצתתי ומפל מקום מה שכתבתי נראה לפענ"ד ברור: שאלה
ד ע"ד מ"ש התוס' בריש חולין על הא דמוקי רבא מתני' דהפל שוחטין ואפילו כותי במה
דברים אמורים פשיטא יוצא ונכנס אבל בא ומצאו ששחט חותף פזית בש"ר ונותן לו
אכלו מותר לאכול משחיטתו לא אכלו אסור לאכול משחיטתו וכתבו התוספות ונ"ל
וא"ת פנין דרבא מדמה שחיטה לזין נסוף בא ומצאו לישתרי בלא חותף פזית בש"ר ונותן
לו כמו ביי"ג דשרי במתני' בפרק ר"י בנכרי שנמצא בצד הבור כשאין לו מלוג עליו
וי"ל כדפרשית לעיל פנין שיכול לברר ע"י פזית בש"ר יש לנו לברר עכ"ל והנה מה
דפשיטא להו דככותי בא ומצאו ששחט פשר בדיעבד במקום דא"ל לברר ונ"מ אף לדין
בצדיקי וביתוסי דדינם ככותי קודם גזירה דמהני בהו יוצא ונכנס כמ"ש הרמב"ם
ומבואר בש"ע ס"ב ס"טובש"ף שם ולשיטת התוס' ה"ה דמהני בהו בדיעבד בבא ומצאו
ששחט והוא תמוה מאוד דמאי ראיה מנכרי שנמצא עומד בצד הבור דשם מיירי בנתפס
כגנב על הכניסה או שהבית פתוח לר"ה דמירתת וכמ"ש הש"ף בסי' קכ"ח פ"ב סק"ז
אבל הכא שהכותי שוחט בהמת ישראל על פי צויו לא מירתת כלל אם אין הישראל
יוצא ונכנס ואסור אף דיעבד וכ"כ הרב בעל ת"ח וכן מוכח מדברי הרשב"א בהידושיו
והרא"ש שהקשו לרבא אמאי אסור כותי לישחוט אף בלא יוצא ונכנס ע"ס שיתוף פזית
בשר ויתן לו ותיקצו פנין דאסור לאכול משחיטתו עד שיתן לו פזית בשר חיישינן דילמא
משתלי ולא עביד וקאכיל איסורא: והנה הרשב"א והרא"ש הסכימו לשיטת הגאונים
דאף דאמרי רוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן אי איתא קמן צריף למיבדקה ומפל מקום
מותר למסור לו לכתחילה לישחוט אף שאין ידוע אם מומחה הוא ע"ס שיבדקנו אחר
שחיטה ולא חיישינן שישכח מלבדקו משום דאף אי אשתלי לא אכיל איסורא וא"כ אי

אמרת דשחיטת כותי מותרת בדיעבד אף בבא ומצאו ששחט ולא צריה כזית בשר אלא לברורי אם פן אף לכתחילה נמי יהא מותר אף בלא יוצא ונכנס ע"ש שיחתוף כזית בשר אחר שחיטה פנין דדיעבד מותר אף בלא זה אלא ודאי דהרשב"א והרא"ש סבירא להו דבבא ומצאו ששחט אסור אף בדיעבד דלא פשיטת התוספ' אמנם התוספות דשבירא להו דחומה כזית בשר אינו אלא לברר והתוספות בעצמם ד"ה בודק ספין פתבו דלקה בעינו בכותי לכתחילה יוצא ונכנס ולא שחיט לכתחילה ע"ס שיחתוף לו אחר כף כזית בשר משום דחישינו דילמא מינשתלי לאכול ע"כ צריה לומר דלא סבירא להו בסברת הגאונים דאף בדבר שהבדיקה אחר כף אינו אלא לכתחילה לשחוט ע"ס שיבדקו לאחר שחיטה מכל מקום חיישינו דילמא משתלי ובזה נסתלק השגת הב"י על רבינו ירוחם (בסי' א') שפכת בשם ר"י בעל התוספות דאמרינו רמא"ש מן מחים הם ושחט אף לכתחילה ואינו צריה בדיקה אחר כף והקשה הבית יוסף הא לא נזכר בדברי התוספות שאינו צריה בדיקה אחר כף דדילמא פנונתו דשחט לכתחילה ע"ס שיבדקו אחר כף ולפי מה שכתבתי ניחא דעל פרחי מוכח דאינו צריה בדיקה אחר כף דאם הנה צריה בדיקה הנה אסור לו לכתחילה לשחוט ע"ס שיבדקנו אחר כף אף שבדיעבד מותר בלא בדיקה כדמשמע מדברי התוס' גבי חומה כזית בשר ונזכר לו וזה ברור: ומעתה לפי זה ע"כ צ"ל דהגאונים אלו בשיטת הרשב"א והרא"ש דלא פהתוספות דבבא ומצאו ששחט אף בדיעבד אסור אם לא חתה לו כזית בשר דאם לא פן אף לכתחילה הנה מותר כותי לשחוט ע"ס שיחתוף לו כזית בשר: אמנם בחידושי אמרתי דאדרבה לפי שיטת התוספות דחומה כזית בשר אינו אלא לברורי אבל בדיעבד בשר בלאו הכי מעיקרא קושית התוספות שהקשו דאמאי אינו מותר לכתחילה לשחוט על סמך שיחתוף לו כזית בשר אחר כף לא קשה מידי דהרשב"א והטור פסקו דלדין לא מהני חומה כזית בשר דקיימא לן כתנא קמא דרשב"ג דאחזיק ולא פתיבה לא סמכינן עליהו והנה הש"ך בסמ"ך ב' סקכ"ב חולק עליהם פנין דאפיי ורבא דבתראי נינהו סבירא ליה דחומה כזית בשר מהני וגם הש"ס קאמר רב אשי לא אמר פתרוןיהו קסבר כותים גרי אריות הן ולא קאמר דסבירא ליה כתנא דרשב"ג אלמא הילכתא פרשב"ג והנה לפי שיטת התוספות דאפיי ורבא לא מצרכי חומה כזית בשר אלא לברר קושיות הש"ך לא קשה מידי דהנה יש להבין לשיטת התוספות: דחומה כזית בשר אינו אלא לברר אבל בדיעבד בשר בלאו הכי מאי ברור שייך הכא דבשלמא בכל דוכתי אף דאיכא חזקה להיתר שייך לומר כל היכא דאיכא לברורי מבררינו דדילמא יתברר האיסור לפנינו אבל הכא ממה נפשך אם יאכלנו הכותי הרי גם עכשיו היתר היא ואם לא יאכלנו גם פן יהיו מותר בדיעבד לאפיי בינא ונכנס ולרבא בבא ומצאו ששחט וצ"ל דסבירא ליה להתוס' אף דדיעבד מותר מכל מקום אם נזכר לו כזית בשר והכותי אינו רוצה לאכול גרע טפי דיש ראיה שקלקל שחיטתו ואסור אף בדיעבד כדמשמע לישנא דהש"ס לא אכלו אסור לאכול משחיטתו משמע אף דיעבד: ולפי זה ראיות הש"ך אינו פלוג דיש לומר דגם אפיי ורבא סברי דכל דלא פתיבה אף דאיתחזק לא סמכינן עליהו לקולא והא דמהני חומה כזית בשר הוא משום דבלאו הכי מותר אף בבא ומצאו ששחט לרבא ולא מצריכנו כזית בשר אלא לברורי דדילמא לא יאכל ואיכא איסורא אבל כשאוכל מותר ממילא דאמרינו דנדאי שחוט שפיר משום דמירבת ולפי זה מתורץ קושיות התוספות שהקשו דיהיו מותר ליתן

לו לכתחילה לשחוט ע"ס שיחתוך לו כזית בשר דיש לומר פנין דלכתחילה לא מהני יוצא ונכנס לאפיי ובא ומצאו ששחט לרבא ולא סמכינן על הא דמירתת לכתחילה ה"ה: דלא סמכינן לכתחילה לקולא על הא דחותך כזית בשר משום דאחזוק ואלא פתיכה לא סמכינן עליהו וחותך כזית בשר לא מהני אלא בדיעבד כדי לברר דילמא יתברר האיסור וזה נכון מאוד ולפי זה אין הכרע שהגאונים לא סבירא להו פתוספות ב בא ומצאו ששחט דכשר בדיעבד.

דלשיטת התוספות דבא ומצאו דכשר בדיעבד בלאו הכי לא קשה דנימין לו לשחוט ע"ס שיחתוך לו כזית בשר לאחר שחיטה וכמו שפתיבתי והא דלא תירצו התוס' פן יש לומר פנין דהתוספות סבירה להו דאף היכא דמוותר בדיעבד חיישינן דילמא משתלי לכה תירצו בפשיטות כדי ליישב גם כן הא דישיראל מומר אינו שוחט ע"ס שיבדוק הספין לאחר שחיטה ובחזא מחמתא מחתינהו אבל לשיטת הגאונים אין ראיה דחולקים על התוספות דיש לומר כמו שפתיבתי והוא נכון אף מקל מקום מדברי הרשב"א והרא"ש מוכח דלא כדברי התוספות וכמו שפתיבתי ולענין דינא אין בידינו להכריע בין גדולי הראשונים: שאלה ה לה"ה מחו' ח"ג הרב המופלג ומופלא המושלם כבוד מוהר"ר יצחק משה נ"י: ע"ד שאלתו בנגלד הריאה ונגדו נשבר הצלע ונקשר שבר אל שבר יחדיו ידבקו ועל זה האריף ר"מ בהרצאת דברים ובתחלה כתב ר"מ לתרץ קושיות הש"ך בסימן ל"ג ס"ק כ"א על מה שכתב הרב רמ"א שם בס"ד בהג"ה וכל זה לא מייירי אלא בניקר שהנקב בא על ידי חולי אבל אם יש לחוש שניקב על ידי קוץ אפילו לא ניקב רק הפנימי טריפה דחיישינן שמה ניקב גם החיצון ונושט אין לו בדיקה מבחוץ.

ולמה לא כתב הטעם דחיישינן שמה ניקב ונתרפא כמו שכתב המחבר בס"ט דפקא מינה דאפילו לא ניקב הפנימי מעבר לעבר גם כן טריפה מהאי טעמא וכן תמה הפר"ח בסק"י ועל זה תי' ר"מ על פי מה שהקשה הט"ז בס"ס מ"ט דלמה מטריף הרב פאן אף בספק אם ניקב ע"י חולי או קוץ הא איכא ס"ס ספק ע"י חולי ואת"ל ע"י קוץ דילמא לא ניקב החיצונה כמו דמכשרינןמה"ט בסימן מ"ט בקורקבו שניקב החיצון וא"י אם ע"י חולי או על ידי קוץ דתולין להקל מה"ט דהוי ס"ס ותירצו הש"ך בנקה"כ והפר"ח שם דהאי ספיקא דשמה לא ניקב החיצון לא מצרפינן לה"ס משום דשכיח יותר שינקוב החיצון כמו שכתב התוספות בפ' ד"א ובפ' א"ט וכיון דשכיח טפי לאיסור מלהיתר מטרפינן וליה וא"כ י"ל דלכה לא כתב הטעם דחיישינן שמה נתרפא משום דנתרפא לא שכיח כמ"ש הש"ך בעצמו בס"ק כ"א וא"כ פנין דהרב מייירי בספק ע"י חולה א"כ הני ס"ס מעליא ולכה הוצרך לטעמא דנושט אין לו בדיקה מבחוץ ושמה ניקב לפנינו ע"כ דברי ר"מ: תמהני עליו איה מביא ראיה לסתור דהא בש"ך סקכ"א מבואר דבפנימי חיישינן טפי שמה נתרפא רק לנתרפאו שני העורות לא חיישינן דלא מחזקינן ריעותא מעור לעור ע"ש ועוד דמקומו מוכרע דהא התוס' פרק א"ט ובפרק ד"א הוכיחו זה מהא דקשיא להו אמאי חיישינן שמה הבריא נימא נשחטה הותרה.

לזה תירצו דשכיח הוא שינקוב לחוץ וא"כ גם לשיטת הרמב"ם והמחבר דחיישי' שמה הבריא ונתרפא צ"ל פן דאל"כ נימא נשחטה הותרה א"ו פנין דשכיח יותר שינקוב לחוץ אמרינן מסתמא ניקב לחוץ ונתרפא ואין לומר דהתוספות ס"ל דפירוש הבריא ניקב

והרמב"ם דס"ל דחיישינן לנתרפא ס"ל כשיטת הרב רמ"א ברס"נ דבריעותא מחיים לא
אמרין נשחטה הותרה וכ"ד פמה פוסקים כמ"ש הש"ך שם ז"א דמדברי התוס' פירק
א"ט (דף נ' ע"ב) ד"ה מחט משמע להדיא דס"ל כפי' הבריא נתרפא ועוד דהא התוס'
פירק השוחט העלו כפי' ריב"א דלנשב יש לנשט בדיקה בחוץ וא"כ ע"כ ס"ל דפי' הבריא
נתרפא ואפ"ה לא נשחטה הותרה א"ו פיון דשכיח יותר שניקב לחוץ אמרינן נמי מסתמא
נתרפא ועוד נראה דאף לשיטת הרב רמ"א וסייעתו דס"ל דבריעותא מחיים ל"א נשחטה
הותרה מ"מ לשיטת הרמב"ם והמחבר דס"ל דחוששינן לנתרפא וצ"ל ג"כ כמ"ש התוס'
דשכיח יותר שניקב לחוץ דאל"כ קשה מהא דק"ל בסי' פ"א ס"ב דבהמה טריפה
שנעשה ממנה גבינות דאם הוא טריפות שאפשר לתלות שנעשה קודם שחטה פגון ניקב
קרום של מוח וכן בנגלד פי המפה מה שנעשה קודם ג"י מותרים דאמרינן השתא הוא
דנטרפה קודם שחטה או ג"י בנגלד פי המפה משום דהוי חזקה הבאה מפי רובא דרוב
בהמות פשרים הם וצ"ל אף לשיטת הסוברים דבריעותא שנוולד מחיים לא אמרינן
נשחטה הותרה מ"מ הכא שאני פיון דרוב בהמות פשרות ולית בהון ריעותא כלל אמרינן
השתא הוא דאיתרע ומקודם לכן לא הנהיב ריעותא כלל וכ"כ המחבר והנה התוספות
כתבו בשבת (דף ל"ו) דהיכא דאכלה מחט לפנינו ושחטה מיד לא שייך נתרפא ובאמת
דמ"ש התוס' מיד הוא לאו דוקא דאף בתוך ג"י הוי כמיד דהא אמרינן בפירק א"ט (דף
מ"ח) במחט שנמצא בעובי בה"כ אם הוגלד פי המפה בידוע שהוא ג"י קודם שחטה
והוי מקח טעות וצריך המוכר להחזיר המעות אלמא דא"א כלל להגליד תוך ג"י וכ"ש
להתרפאות לגמרי וא"כ תקשה אמאי חיישינן כלל לנתרפא נוקמה אחזקה דקודם שחטה
הוא שניקבה ומקודם לא הנהיב ריעותא כלל וא"כ ודאי לא נתרפא דבזמן מועט
לא חיישינן לנתרפא אלא ודאי כמו שכתבו התוס' דשכיח טפי שמינקב לחוץ דכיון
שעורות הנושט דקין הן בדבר מועט שמתפוש תעבור הדופן וממילא חיישינן לנתרפא
ואמרינן מסתמא ניקב קודם ג"י ונתרפא אמנם השתא דאחינא להכי יש לתרץ קושיות
הש"ך והפ"ח ע"ד שתירץ ר"מ בט"ט ולא כטעמיה דכיון דהא דחיישינן לנתרפא ול"א
השתא הוא דאיתרע ומקודם לא הנהיב ריעותא כלל הוא משום פיון דשכיח הוא דמינקב
לחוץ אמרינן מסתמא ניקב זה ג"י ונתרפא וא"כ היכא שיש ספק אם הוא פ"י חולי או
ע"י קוץ אף שלא ניקב הפנימי כולו או שניקב החיצון ולא הפנימי מוקמינן שפיר אחזקה
שלא הנהיב ריעותא מקודם כלל ובדאי ע"י חולי נעשה ולא נתרפא כלל דהכי מצונו
להוציא מחזקה דמעיקרא משום פיון דע"י קוץ שכיח למינקב ומסתמא ניקב ונתרפא
דאדרבא מוקמינן אחזקה ואמרינן שנעשה ע"י חולי תוך ג"י ובדאי לא נתרפא וגם הוי
ס"ס מעליא דזה הריעותא שייך בספק השני שצריך להוציא מחזקה דמעיקרא לומר
שנתרפא משום דשכיח למינקב לחוץ מעליותא הוא בספק הראשון לאוקמא אחזקה
דמעיקרא ולומר דע"י חולי נעשה וא"כ שני הספיקות שנים הם והוי ס"ס מעליא ובזה
מתורץ קושית הש"ך והפ"ח דלכך הוצרך הרב רמ"א בס"ד להטעם דנושט אין לו בדיקה
מבחוץ פיון דהרב מירי בספק ע"י חולי או על ידי קוץ ליכא למיחש לנתרפא כלל אבל
להאי ספק שפיר על ידי קוץ וניקב לפנינו דנושט אין לו בדיקה מבחוץ חיישינן שפיר
ולא תלינן ע"י חולי נעשה משום דאיכא ריעותא מחיים כשיטת הרמ"א בר"ס נ'
והדברים נכונים: ולענין מה שפלפל ר"מ בנמצא מחט בריאה וניקב קרום הריאה הפנימי

ולא החיצון דתליא במה שהקשו הפוסקים הראשונים מ"ש בישב לו קוץ בנפשט דחיישינו שפא הבריא ונתרפא ומ"ש במחט שנמצא בעובי בה"כ מצד א' דכשר ול"ח לשפא נתרפא ותרצו ב' תירוצים א' דשאני נפשט מתוך שקרומו דקין חיישינו יותר שפא ניקב לחוץ מה שאין פן בבה"כ שקרומו עב ל"ח שניקב לחוץ ב' דשאני בה"כ דאם איתא דהמחט ניקב מעל"ע מי התזירו המחט לאחוריו אבל בנפשט אידי דאכלה בי' ופעיא בי' אוכלין ומשקין התזירו המחט לאחוריו ונתרפא והנה שני טעמים אלו נזכרים ג"כ בהג"א גבי ישב לו קוץ בנפשט והנה בריאה מחולקים הפוסקים בנקבו העורות זה שלא פנגד זה דהג"א פסק דגם בריאה טריפה כמו בנפשט משום פיון דהריאה שואבת כל מיני משקים גמדה ופשטה ליה כמו בנפשט ולפי"ז להג"א אם נמצא מחט בריאה וניקבה המחט קרום התחתון ולא העליון להג"א פשיטא דטריפה לשני הטעמים דהרי אנו רואים דקרומי ריאה דקים יותר מנפשט כמ"ש הפוסקים וגם חיישינו לנתרפא קרום העליון וחרזה המחט לאחוריה פיון דגמדה ופשטה ליה וגם אפילו להחולקים על הג"א דלא אמרינו גבי ריאה גמדה ופשטה ליה עכ"פ טריפה לטעם הראשון פיון שקרומי הריאה דקים יותר מנפשט עכ"ד תמיהני עליו דאזיל בתר איפקא דאדרבא לפי טעם הראשון דקרומי הנפשט דקים חיישינו יותר שפא ניקב לחוץ בריאה ודאי פשר כמ"ש בתה"ד סי' קס"ה והרב רמ"א בסימן מ"ח ס"ח וסי' מ"ט ס"ב דבביה"כ וקורקבו אם לא ניקב מעל"ע אף שלא נשאר רק מעט מעור החיצון שלא ניקב כשירה ומבאר שם הטעם דדוקא בדבר שדופנו דק איפא למיחש שפא הבריא ונתרפא דבדופן דק בדבר מועט שתתפוס תעבור הדופן אבל בדופן עב שיש לפנים לכנוס ולעבור הרבה ועדיין לא תעבור את כל הדופן לית לן למימר שניקב ונתרפא ע"ש.

וא"כ ה"א במחט שנמצא בריאה וניקב קרום הפנימי ולא החיצון פיון שהמחט תחוב בכשר הריאה וקרום התחתון מה"ת לאמר שניקב גם קרום העליון פיון שהמחט שבפנים יש לה לעבור הרבה ולא תעבור קרום העליון ואין פאן מקום להחמיר אלא לפי טעם השני ולפי שיטת הג"א דגם בריאה שנייה גמדה ופשטה ליה אף גם זה ליתא לפי שיטת הש"ך בס"ל"ג דלא מחזקינן ריעותא מעור לעור לומר שניקב גם השני ונתרפא ומשום פן מכשיר בנפשט שניקב החיצון ולא הפנימי דל"ח שפא הבריא יע"ש בסק"ו וכ"א א"כ ה"נ בריאה אף שניקב הפנימי מ"מ פיון שהחיצון הוא שלם לפנינו ל"ס להבריא ונתרפא ומה מאוד תמיהני על ר"מ שהביא בשם הש"ך דל"ח לנקבו שני הקרומים ומכח זה מחלק בין נמצא המסט סמוך לקרום הפנימי ובין ניקב הקרום הפנימי לחוץ ובאמת אין שום חילוק בזה להש"ך להמעין בדבריו ועוד יש טעם להכשיר זה עפ"י מה שהקשה מוהרש"ל ביש"ש פא"ט ס"ס מ"ט לשיתת הר"ן והרב בהג"ה ס"ס מ"ב בנמצא מחט בקרה דטריפה משום פיון דקרומו רך ודק חיישינו שפא ניקב הקרה ונתרפא דאם פן במחט שנמצא בריאה למה מכשרינן בש"ס ע"י נפיחה ומשמע אף שהמחט הוא סמוך להקרומים נחוש שפא ניקבו ונתרפאו דהא קרומי הריאה גם פן רפים ודקים ות"י דריאה שאני שאין דרפה להגליד המפה אלא להעלות סירכא יע"ש וא"כ אף בניקב קרום הפנימי ולא החיצון יש להכשיר מה"ט אף באמת דברי מוהרש"ל אינם מוכרחים בעיני דמה שהקשה במחט בריאה לפענ"ד יש לחלק דדוקא בקרה מטריפין בנמצא מחט מפני שהמחט מתרועע ופשט במי הקרה ואי אפשר שלא תגע בכל פעם בעור הקרה ומפני

שהוא רף וְדָק חִיּוּשֵׁינוּ שְׁמָא הִבְרִיא מִשָּׂא"כ בְּמַחַט בְּרִיאָה אִף שֶׁהוּא סְמוּךְ לְהַקְרוּמִים מ"מ פִּינּוּן שֶׁהוּא נִתְחַב בְּחֻזֶק בְּבִשְׁר הַרְיָאָה מֵה"ת לִיְחֻוֹשׁ שְׁנִיקְבוּ הַקְרוּמִים דְּהָא אִף בְּנוֹשֵׁט ל"ח אֱלָא בְּתַחֲבֹב וְלֹא בְּנִמְצָאָת וְזֶה דְּמִי לְנִמְצָאָת כְּדַמְשָׁמַע בְּר"ן שָׁם ע"ש וְזֶה חִילּוּק נְכוּן אִיבְרָא דְבִהָאֵי דִּינָא דְנִמְצָאָת מַחַט בְּרִיאָה וְנִיקְבַּב פְּנִימִי וְלֹא חִיצוֹן אִין נ"מ כ"כ לְדִידוּ דְפִסְקִינָן בַּס"ס ל"ו דְּבִזְוָה"ז יֵשׁ לְהַטְרִיף כָּל רִיאָה שְׁנִמְצָאָת בְּהַ מַחַט וְאִין דְּנִין בְּהַ דִּין שְׁלִימָה אִם לֹא בְּמַקּוֹם הַפְּסֵד מְרֻבָּה דְיֵשׁ לְהַקְלֵל לְבָדוּק ע"י נְפִיחָה וּמ"ש ר"מ דְּבַכָּה"ג שְׁנִיקְבַּב פְּנִימִי יֵשׁ לְהַטְרִיף אִף בְּמַקּוֹם הַפ"מ מִשּׁוּם דְּכ"מ דְּצָרִיף בְּדִיקָה מְדִינָא אִין אָנוּ בְּקִיאִין בְּבְדִיקַת נְפִיחָה לִיתָא דְּהָא אִף בְּלֹא נִיקְבַּב הַפְּנִימִי צָרִיף בְּדִיקָה מְדִינָא דְש"ס דְּהָא בְּחִתִּיכָה אֶסְרִינָן לִיהַ וְאִפ"ה בְּשְׁלִימָה סְמִיכִינוּ אֲבָדִיקַת נְפִיחָה בַּהַפ"מ אִף בְּזוּה"ז.

וְאִם כֵּן ה"ה בְּנִיקְבַּב פְּנִימִי לְחוּד ל"ח לְשְׁמָא הִבְרִיא לְפִי הַטַּעַם שְׁפַתְבְּתִי לְעִיל וְכוּן לְשִׁיטַת הַשְׁ"ף וּמוֹהַרֶש"ל שְׁהִבְאִתִּי וּבְמַקּוֹם הַפ"מ יֵשׁ לְסַמּוּךְ עֲלֵיהֶם: וְעַתָּה נִבְא לְהָא דְאֵתְאוּ עֲלֵהּ בְּנִגְלַד הַרְיָאָה וּכְנִגְדוּ נְשִׁבְר הַצֵּלַע הַנְּכוּן כְּדַבְרֵי ר"מ דְיֵשׁ לְהַטְרִיף ל"מ לְדַבְרֵי הַב"ח בְּתִשׁוּבוֹתָיו ס' ק"ל שְׁפִסַּק עַל רִיאָה שְׁיֵשׁ בְּהַ קַמֵּט וְנִגְדוּ נְשִׁבְר הַצֵּלַע וְנִקְשָׁר דְטְרִיפָה וְהִבְיָא רִיאָה מְהָא דְהִאָדִימָה הַרְיָאָה וּמְכָה בְדוּפֵן כְּנִגְדָה אִף דְמַרְאָה אֲדוּמָה לְבַד כְּשִׁירָה מ"מ הֵכָא טְרִיפָה דְמַחְזְקִינָן דְמַחְמַת הַמְכָה בָּא הַקְמֵט וְא"כ כ"ש הֵכָא דְמַטְרְפִינוּ מֵה"ט וְאִף לְהַמְחַבְרִים שְׁחֻלְקוּ עַל הַב"ח הוּא מְטַעַעֲמָא שְׁפַתְבַּב הָרָא"ש דְכִינָן שְׁהִאָדִימָה מַחְמַת מְכָה סוּף הָעוֹר לִיְנִקְבַב מִשָּׂא"כ בְּקַמֵּט דְלֹא שְׁיִיף זֶה וְא"כ בַּנ"ד מַחְזְקִינָן דְהִגְלַד בְּרִיאָה בְּאָה מַחְמַת שְׁבִירַת הַצֵּלַע כְּנִגְדָה וְא"כ יֵשׁ לְחֻוֹשׁ שְׁמָא גַם קְרוּם הַשְּׁנִי נִיקְבַּב וְנִתְרַפָּא כְּמוֹ בְּנוֹשֵׁט דְלֹא שְׁיִיכִי כְּאִן הַטַּעַמִּים שְׁפַתְבּוּ בְּבִיה"כ וְקוֹרְקָבוּ דְהָא עוֹרוֹת אֵלוּ דְקִים יוֹתֵר וְגַם כְּאִן לֹא שְׁיִיף לֹאמֵר דְּמִי הַחֲזִידוּ לְהַמַּחַט דְּהָא כְּאִן הַצֵּלַע עוֹמֵד בְּמַקּוּמוֹ רַק הַרְיָאָה בְּנְפִיחָתָהּ בְּחִיָּה פּוֹגַעַת בְּדוּפֵן וּמִתְחַסֶּקֶת.

וְגַם סְבֵרַת מְהַרְש"ל לֹא שְׁיִיף הֵכָא פִּינּוּן דְחֻזִּינוּ דְנִגְלַד קְרוּם הָעֲלִיוֹן וְלֹא עֲלֵהּ בְּהַ סִּינְרָא מֵה"ת לֹא נִיְחֻוֹשׁ שְׁנִגְלַד ג"כ קְרוּם הַתְּחַתּוֹן וְאִינוּ נִיְכָר וְאִין כְּאִן סְמוּךְ לְסַתּוֹר אֱלָא סְבֵרַת הַשְׁ"ף דְלֹא מַחְזְקִינָן רִיעוּתָא מְקָרוּם לְקָרוּם כָּל הִיכָא דְהַקְרוּם הַשְּׁנִי שְׁלֵם לְפָנֵינוּ וּבְלֹא הַפְּסֵד מְרֻבָּה פְּשׁוּט לְאַסּוֹר פִּינּוּן דְבְּנִמְצָאָת מַחַט בְּתוּף הַרְיָאָה מְטְרְפִינוּ מִשּׁוּם דְאִין אָנוּ בְּקִיאִין בְּבְדִיקַת נְפִיחָה כ"ש בְּנִגְלַד קְרוּם הָעֲלִיוֹן דְחִיּוּשֵׁינוּ טְפִי שְׁמָא נִיקְבַּב הַקְרוּם הַשְּׁנִי ג"כ לְפָנֵינוּ וְאִין אָנוּ בְּקִיאִין בְּבְדִיקָה כְּמוֹ בְּנוֹשֵׁט דְחִיּוּשֵׁינוּ שְׁמָא נִיקְבַּב הַחִיצוֹן וְנוֹשֵׁט אִין לֹא בְּדִיקָה מִבְּחוּץ וְגַם בְּהַפְּסֵד מְרֻבָּה קִשָּׁה לְסַמּוּךְ עַל סְבֵרַת הַשְׁ"ף כִּי דְבָרֵינוּ דְחֻוֹקִים וּכְבָר תִּירְצָתִי קוֹשְׁיָתוּ בַּט"ט וְגַם הַפּר"ח חֵלַק עֲלָיו בְּזֶה וּכְבָר נִתְפַּשֵׁט הַמְנַהֵג בֵּין הַבּוֹדְקִים לְהַטְרִיף בַּנ"ד וְיָדוּעַ שְׁבָכַל דְבָר שְׁהִלְכָה רוּפְפַת פְּפַת הוֹלְכִין אֶסֶר הַמְנַהֵג: שְׂאֵלָה ו' ע"ד מֵהַ שְׁעֵלָה עַל דַּעַת מְחֻזְמִי בַּעַל נ"ב לְהַתִּיר בְּשְׁנֵי קְרוּמֵי הַרְיָאָה שְׁנִיקְבוּ זֶה שְׂלֹא כְּנִגְדָה זֶה שֶׁהוּא פְּלֻגְמָא דְרַבְּנוֹתָא הַמְּבֹאָר בַּש"ע ר"ס ל"ו וְהַתִּיר הוּא מְטַעַם ס"ס דְּהָא טַעַם הָאוֹסְרִין הוּא דְמְדַמֵּי לִיהַ לְנוֹשֵׁט דְנִקְשָׁב שְׁנֵי קְרוּמֵי הַנוֹשֵׁט טְרִיפָה כְּמְבֹאָר בַּש"ס א"ט מִשּׁוּם דְאֶכְלָה וּפְעִיָא בִּיהַ רְנוּחַ גְּמָדָא לִיהַ וּפְשָׁטָה לִיהַ וְזִמְנִין דְמִיְהַנְדְּזִין בְּהַדִּי הַדְּדִי וְה"נ גַּבִּי רִיאָה שֶׁהִיא שׂוֹאֲבַת כָּל מִינֵי מִשְׁקִין וּפְשָׁטָה לִיהַ וּמִשְׁמַעַת קוֹל אֶפְשָׁר דְמִתְרַמֵּי אֶהְדְּדִי וְאִם כֵּן אִיכָּא ס"ס לְהַתִּיר חֲדָא דְדִילְמָא קִי"ל בְּהַפּוֹסְקִים דְבְּרִיאָה כְּשֶׁר נִיקְבַב זֶה שְׂלֹא כְּנִגְדָה זֶה וְאֵת"ל דְטְרִיפָה.

מ"מ אינו אלא ספיקא דדילמא מהנדזין אהדדי פדאמרינו זימנין דמהנדזין ואפשר דלא מתרמי אהדדי וכשיקרא א"ד ובאמת אין ראיה פלל מלשון הש"ס דאמרינו. זימנין דמהנדזין אהדדי דאינו אלא ספק דכללא דטרופות הוא כל שאין פמוה חיה יב"ח היא טריפה אלא דגזה"כ הוא דכל שהתחיל בהבהמה מפה שא"א לחיות מחמתה יב"ח טריפה הוא ואם פן ה"נ אף דהא דהקרומים מתרמי אהדדי אינו אלא לעתים מ"מ פיון שידוע שבנדאי יהיו מתרמי אהדדי אין סופה לחיות מחמת מפה זו יב"ח וקניא נדאי טריפה מחמת גזה"כ וכ"כ הרשב"א וקר"ן דטעמא דסירכ' שלא פסידון טריפה אף דיגש סירכה בלא נקב משום דסופה להתפרק ולנזקב ונקוב דמי וטריפה מתחילתה: וראיה ברורה לדברי מדברי הרמב"ם פ"ג מה' שחיטה דין י"ח שכתב ונ"ל.

כל שאמרנו בשחיטה פסולה ה"ז נבילה ואם אכל ממנה כזית לוקה משום אוכל נבילה כו' וכל ספק בשחיטה ה"ז ספק נבילה והאוכל ממנה מכין אותו מרדות א"ד וכן בכל הפרק ההיא דקדק לפרש מה שאינו אלא ספק נבילה ואח"כ בדין ד' כתב ונ"ל שני עורות יש לנושט החיצון אדום והפנימי לבן ניקב אחד מהן בלבד פשירה ניקבו שניהם בכל שהוא במקום הראוי לשחיטה ה"ו נבילה ובין שנשחטו במקום הנקב ובין שנשחט במקום אחר אין השחיטה מועלת בה ניקבו שניהם זה שלא כנגד זה ה"ז נבילה א"ד הרי להדיא דהרמב"ם מחשיב זה שלא כנגד זה נבילה נדאית ולא מצרפינו אותו לס"ס וה"ה בריאה גמי להני פוסקים דמדמי ריאה לנושט בזה ע"כ חלילה וחלילה להקל בספק איסור דאורייתא ובפרט שהרב רמ"א העיד שהמנהג לה טריף: שאלה ז אם יש שתי קדירות אחד של היתר גמור ואחד של איסור שיש לו מתיר פגון ביצה שנולדה ביו"ט וכה"ג ונפל איסור דרבנו לאחד מהן וא"י לאיזה מהן נפל: אי אמרינו בכה"ג שאני אומר דהאיסור לתוף איסור נפל או דילמא פיון דגם האיסור יש לו מתירין ל"א שאני אומר כמו בשתי קדירות של היתר כמבואר ביו"ד סי' קי"א מטעם דמאי חזית דאסרית להאי וכו' וה"נ פיון שיש לו מתירין מאי חזית דאסרית להאי לגמרי שלא יהיה לה היתר פלל ומתרת לגמרי לאידך: תשובה הנה לכאורה יש להביא ראיה דבכה"ג ל"א שאני אומר מהא דהביא הר"ש בפ"ז דתרומות התוספת גבי מתני' דשתי קנפות אחת של תרומה ואחת של חולין ולפניה סאה של תרומה ונפל וא"י לאיזה מהן נפל דתלינו דבשל תרומה נפל ואית' בתוספת' הנה טבל ומעשר ראשון ומעשר שני אסור שלא התירו ספק מדומע אלא בדבר שיש לו מתירין ופי' הר"ש דהיינו דלא תלינו דתרומה נפלה אלא בתרומה דכשאתה תולה תרומה בתרומה שמת' לשני הקדירות זו נשארה בהיתרה וזו בהיתרה אבל אם אתה תולה שהתרומה נפל בטבל הרי אתה אוסר הטבל ומאי חזית וכו' וכן הביא הרשב"א בתה"א בית ד' שער ב' (דף קי"ג ע"ב) זו התוספתא ופירש פן עיי"ש אלא אף דטבל איסור מיתה הוא קודם שיפרשנו אפ"ה ל"א שאני אומר דבטבל נפל פיון שבדודו להפריש ממנו תרומ' ועכשיו אתה רוצה לאסרו כולו אמרינו שפיר מאי חזית אף דבאמת יש לדחות דשאני התם גבי טבל פיון דהיתר יכול לבא תיכף שבדודו להפריש מיד התרומה הני פהיתר גמור ואמריק מאי חזית אבל גבי ביצה שנולדה ביו"ט.

פיון דביו"ט אין לה שום היתר אלא דלאחר יו"ט מותר א"כ ביו"ט הני איסור גמור אמרינו ביה שאני אומר. אף מ"מ מוכח דבנדדים דקיי"ל בסי' ק"ב דהני דבר שיש לו מתירין פיון שבדודו להתיר לו נדרו א"כ ל"א ביה שאני אומר פיון דבדודו להתיר לו מיד

הגוי פהיתר גמור ומאי חזית וכו' פן הנה נראה לכאורה: אמנם נ"ל ברור להיפך דהנה דין זה תליא בפלוגתא דתנאי במס' נדה בר"פ האשה (דף ס') דאיתא התם ת"ר תולה בשומרת יום פנגד יום בשני שילה ובסופרת זו שלא טבלה לפיכה היא מתוקנת וכתבת הרשב"א מקולקלתו דברי רשב"ג רבי אומר אינו תולה לפיכה שניהם מקולקלות וכתב הרשב"א בתה"א הביאו הב"י בסימן ק"ץ וז"ל קסבר רשב"ג פינו דכתמים דרבנן תולין הסלקלה במקולקל דאמרינן שאני אומר פדרה שאמרנו בשני קופות בתרומה דרבנן ואע"ג דבידה של זו לטבול עכשיו ולטהר מ"מ מחוסרת טבילה הוא וטמאה היא ורבי סבר פינו דבידה לטבול לאו כמחוסר מעשה היא ונהו כטהורה ולפיכה אין חברה תולה בה דכהדדי גינהו וכיון דכתמים דרבנן קיי"ל פרב"ג דמיקל וכ"פ הר"א והרבב"ן עכ"ל וכ"פ בש"ע שם סמ"ב א"כ הרי חזינו אף דבידה של זו לטבול עכשיו ולטהר מ"מ פינו דעכשיו קודם טבילה טמאה היא אמרינן שאני אומר ותולה בה וה"נ גבי ביצה שנוקדה ב"ט פינו דבי"ט הנה איסור גמור אף דמותר לאחר יו"ט מ"מ אמרינן שאני אומר כמו גבי פתמים.

ע"ש ברש"י ותוספות ואין לומר דשאני התם דלכך סבר רשב"ג דתולה בה היינו משום פינו דצריכה טבילה הוי כמחוסר מעשה ולכך הוי פגדה גמורה אבל גבי ביצה שנוקדה ב"ט דממילא אישתרי אחר יו"ט הוי פהיתר ולא אמרינן בה שאני אומר ז"א דהא בקידושין ס"ב איתא התם אין תורמין מן תלוש על מחובר בעא מניה מר"י כו' לכשישתלשו כו' ומסיק ר"י כל שפידו לאו כמחוסר מעשה דמי והכי קיי"ל ב"ד של"א ע"ש וא"כ ה"נ פינו דבידה לטבול לאו מחוסר מעשה הוא וא"ל דילמא דוקא התם תלישה בפירות לא הוי מחוסר מעשה.

אכל טבילה הוי מחוסר מעשה דדילמא לא תמצא מקנה פשירה לטבול וכה"ג זה אינו דאם פן מאי פריה התם על ר"י אלא מעתה האומר לשפחתו הרי את מקודשת לי לאחר שמתגייר כו' ומאי קושיא הא גר בעי טבילה והוי מחוסרת מעשה יע"ש בתוספות א"ו דטבילה לא הוי מחוסרת מעשה ואפילו הכי סבר רשב"ג דתולה בה כ"ז שלא טבלה פינו שעתה טמאה היא ואם פן הכי נמי לעגן ביצה שנוקדה ביו"ט פינו דביו"ט הוי איסור גמור תליגין בה (ועיין משנה למלך פ"ט מה' איסורי ביאה דין כ"ט ד"ה ודע עיי"ש ובגזיר דף ס"ד ע"ב ד"ה אמר אב"י ע"ש) אף מ"מ יש לדחות דשאני התם אף דטבילה לא הוי מחוסר מעשה מ"מ כ"ז שלא תטבול תהנה אסורה לעולם לכך כ"ז שלא טבלה הוי פגדה גמורה ותולה בה אבל גבי ביצה שנוקדה ביו"ט שלמש תהנה מותרת בלא שום מעשה הוי פהיתר גמור ול"א בה שאני אומר: אמנם מ"מ מוכח משם בגדרים דקיי"ל דהוי דשי"ם פינו שפידו להתיר לו נדרו בכה"ג ודאי אמרינן ש"א דכ"ז שלא התיר לו נדרו איסור גמור הוא והוי דומיא דאשה דבידה לטבול ואף דגדרים מצוה לאתשילי עליה מ"מ הא טבילה בזמנה פשבעלה בעיר נמי מצוה לכולי עלמא כמ"ש בש"ע י"ד סי' קצ"ו ס"ב ואפילו הכי כ"ז שלא טבלה חשבינן לה פגדה גמורה והכי נמי גבי נדרים ובאמת נ"ל גבי נדרים אף רבי מודה דהוי פאיסור גמור ואמרינן ביה שאני אומר דהא טעמא דרבי היא משום פינו דבידה לטבול לאו כמחוסרת מעשה דמי כמו שכתב הרשב"א ואם פן גבי התרת נדרים דקיי"ל ב"ד סי' רכ"ח ס"א דהאינדא צריכין דוקא ג' ואף בדיעבד לא מהני יחיד מומחה כמ"ש הש"ך שם בסי' קד א"כ הוי מחוסר מעשה דמי יימר דמזדקקי ליה תלתא כמו דאמרינן בקידושין שם גבי טבילת גר דהוי

מְחוּסָר מַעֲשֵׂה מַה"ט דְּמֵי יַיִמֵר דְּמַזְדַּקְקֵי לִיה תְּלַתָּא וְאַף בְּזִמְנֵי הַש"ס י"ל מֵי יַיִמֵר דְּמַזְדַּקְקֵי לִיה יַחֲדָא מְוַמְחָה וְעֵי בְּתַשׁוּבַת שַׁעַר אֲפְרַיִם סִי' קַמ"ו מְזַה ע"ש וּא"כ אַף הֶרְמֵב"ם דְּפּוֹסֶק פְּרַבֵּי שֵׁס ע"ע מוֹדָה בְּזֵה: וּל"ל דְּבַנְדָּרִים ל"א שְׁאַנֵי אֹמֵר פִּינּוּן שְׁאַיִנוּ אָסוּר אֲלֵא לֹו וְלֵאחֲרֵיהֶם הֵיטֵר גְּמוּר הוּא הו"ל פְּהֵיטֵר וּל"א שְׁאַנֵי אֹמֵר וְלֵכֵא אֹרְהָ רֵאזְהָ לְזֵה מְהָא דְכַתְּבַת הֶרְשֵׁב"א בְּתַה"א דָּף קי"ג ע"ב בְּשֵׁם הַתּוֹסְפָתָא גְּבִי שְׁנֵי קְנוֹפּוֹת הָיוּ תְרוּמָה טְהוּרָה וְחֻלְיִין טְהוּרִים וְנִפְל תְרוּמָה טְמֵאָה לְאַחַד מֵהֶם שְׁנֵיהֶם אָסוּרִים ע"ש (וְהַטַּעַם פִּינּוּן שְׁאַתָּה אֹסֵר הַתְרוּמָה כַּמ"ש שְׁם לְהִדְיָא) הָרֵי אַף דְתְרוּמָה טְהוּרָה אָסוּרָה לְזָרִים ל"א שְׁאַנֵי אֹמֵר פִּינּוּן דְּמִתְרַת לְכַהֵן וְת"ט אָסוּרָה אַף לְכַהֵן ל"א שְׁאַנֵי אֹמֵר וּא"כ ה"נ פִּינּוּן דְּמִתְרַת לְאַחֲרֵים ל"א שְׁאַנֵי אֹמֵר אַף בְּאַמַּת מְהָא לִיכָא לְמִשְׁמַע מִיְגִיָּה דַש"ה דְּמִיְגִירֵי שְׁהַשְׁנֵי קְנוֹפּוֹת הֵם שְׁל פְּהוּ וְלִכְּף פִּינּוּן דְּמִתְרַת לְדִידִיָּה לֹא אֲמַרִינּוּן שְׁאַנֵי אֹמֵר אֲבָל גְּבִי נְדָרִים פִּינּוּן דְּאָסוּר לְדִידִיָּה הַדְעַת נֹוֹתְנַת דְּאֲמַרִינּוּן שְׁאַנֵי אֹמֵר וְעוֹד דְּהָא הַכ"מ בַּר"פ י"ד מַה' תְרוּמוֹת פְּתַב בְּשֵׁם הַנְּגִיד ר' יְהוֹשֻׁעַ מַב"ב שְׁל הֶרְמֵב"ם דְּלֹא פְּהֶרְשֵׁב"א אֲלֵא דְחֻלְיָק שְׁהַתְרוּמָה טְמֵאָה נִפְלָה לְתְרוּמָה טְהוּרָה ע"ש וּא"כ כ"ש בַּנ"ד וְאַף הֶרְשֵׁב"א לֹא פְּלִיג אֲלֵא בְּתְרוּמָה אֲצֵל פְּהוּ דְּהֵיטֵר הִיא לְדִידִיָּה אֲבָל גְּבִי נְדָרִים דְּאָסוּר לְדִידִיָּה לִכ"ע אֲמַרִינּוּן שְׁאַנֵי אֹמֵר וְעֵינּוּן בַּמ"א בַּא"ח סִי' שִׁי"ח סַק"ב ע"ש שְׁתַּמָּה עַל מַה שְׁפָסַק בַּש"ע י"ד ס"ס ק"ב דְּהַמְבַּשֵׁל בְּשֵׁבֶת וְנִתְעַרַב לֹא מִיְקַרֵי דְשִׁיל"מ פִּינּוּן שְׁאַיִנוּ נִיְתֵר לֹו לְאַחַר הַשְּׁבֶת אֲלֵא לְאַחֲרֵים דְּלֹא מִיְקַרֵי דְשִׁיל"מ אַא"כ הֵנִיטֵר לְמִי שְׁנַאָסֵר וְהַקְשָׁה הַמַּנ"א דְּכִינּוּן שְׁחַל עָלָיו דְשִׁיל"מ לְאַחֲרֵים אַף לְדִידִיָּה לֹא בְּטִיל כְּדֵאִיתָא פ"ג דְּבִיפּוּרִים דְּאֵם נִתְעַרְבוּ בִּיְפּוּרִים בִּירוּשָׁלַיִם אָסוּרִים אַף לְזָרִים אַף עַל גַּב דְּלִדְיָהוּ הָיוּ דְשֵׁאל"מ פִּינּוּן דְּלִכְהֵנִים הָיוּ דְשִׁיל"מ דִּיכּוּלִין לְאַכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם אַף לְזָרִים אָסוּר וּכ"כ הַרַע"ב וְהֶרְמֵב"ם בַּפ' הַמְשַׁנְיֹוֹת וּבְחִיפּוּרוֹ פ"ד דְּבִיפּוּרִים ע"ש בְּאַרְיִכוֹת הָרֵי דְלַעֲנֵן דְשִׁיל"מ אַף דְּלִדְיָא אֵין לֹו שׁוּם הֵיטֵר מ"מ פִּינּוּן דְּלֵאחֲרֵים הָיוּ דְשִׁיל"מ אָסוּר וּא"כ ה"נ לַעֲנֵן שְׁאַנֵי אֹמֵר גְּבִי נְדָרִים.

אַף דְּלִדְיָה אֵין לֹו הֵיטֵר עֲכָשְׁיוּ וְאַיְסוּר הוּא גְּבִיָּה וְשִׁיָּה בִּיהָ שְׁאַנֵי אֹמֵר מ"מ פִּינּוּן דְּלֵאחֲרֵינֵי הֵיטֵר הִיא וְלֹא שְׁיָיָה בִּיהָ שְׁאַנֵי אֹמֵר וְשְׁנֵיהֶם אָסוּרִים אַף לְדִידִיָּה נְמִי דְּאִיְסֵר הוּא גְּבִיָּה מ"מ ל"א בִּיהָ שְׁאַנֵי אֹמֵר דְּמִיָּא רַדְשִׁיל"מ וְאַף הַרַא"ש דְּפְלִיג שְׁם דְּמִתְרַת לְזָרִים הֵינּוּ מְשׁוּם דְּטַעֲמָא דְּשִׁיל"מ הוּא מְשׁוּם דַּל"ל לְאַכְלוּ בְּאִיְסֵר מוּטַב שְׁיֵאכְלוּנוּ בְּהֵיטֵר וּא"כ פִּינּוּן דְּלִדְיָה אֵין לֹו שׁוּם הֵיטֵר לֹא שְׁיָיָה טַעַם זֵה אֲבָל הֵכָא לַעֲנֵן שְׁאַנֵי אֹמֵר דְּהַטַּעַם הוּא דְּבִשְׁנֵיהֶם הֵיטֵר ל"א בִּיהָ שְׁאַנֵי אֹמֵר מְשׁוּם מַאי חֲזִית וְכו' א"כ בְּכַהֵי גּוֹנָא גְּבִי נְדָרִים פִּינּוּן דְּלֵאחֲרֵינֵי מִתְרַת שְׁיָיָה נְמִי מַאי חֲזִית וְכו' לַעֲנֵן אַחֲרֵינֵי שְׁהָיוּ מִתְרַת מְקוּדָם.

אַף בְּאַמַּת י"ל דְּשְׁאַנֵי הֵתָם פִּינּוּן דְּהֵנָה דְשִׁיל"מ לְגַבֵּי פְּהוּן א"כ שְׁם בִּיפּוּרִים עָלָיו וְאַיְסוּר אַף לְיִשְׂרָאֵל אֲבָל לַעֲנֵן שְׁאַנֵי אֹמֵר פִּינּוּן דְּהַטַּעַם הוּא, דַּל"א שְׁאַנֵי אֹמֵר בְּשְׁנֵיהֶם הֵתִירִים מְשׁוּם מַאי חֲזִית וְכו' א"כ בְּכַה"ג פִּינּוּן דְּאָסֵר לְדִידִיָּה ל"ש מַאי חֲזִית מְשׁוּהָ פִּינּוּן דְּאָסוּר לְדִידִיָּה תְּלִינּוּ הַשְּׁלֵקְלָה בְּמִקְוֵי וְכֹן גְּבִי תְרוּמָה אַף שְׁנַפְל בְּהָ תְרוּמָה טְמֵאָה תְּלִינּוּ שְׁנַפְל בְּתְרוּמָה טְהוּרָה אַף שְׁהַתְרוּמָה אֲצֵל פְּהוּן מ"מ פִּינּוּן דְּאָסוּרָה לְיִשְׂרָאֵל יֵשׁ לְתַלּוֹת יוֹתֵר שְׁהַתְרוּמָה טְמֵאָה נִפְל בְּהָ דְּתְלִינּוּ הַשְּׁלֵקְלָה בְּמִקְוֵי קִצַּת אֲצֵל יִשְׂרָאֵל וְזֵה הוּא טַעֲמוֹ שְׁל רַבִּינוּ יְהוֹשֻׁעַ הַנְּגִיד ז"ל שְׁהַבְּאִתִּי לְעֵיל כַּנ"ל: וְעוֹד נ"ל לְתַרְץ וּלְפִי"ז מְתוּרְץ גַּם קוֹשְׁיוֹת הַמַּג"א הַנ"ל דְּהֵנָה בְּשׁו"ת צְמַח צְדָק סִי' ס"ט הִיָּה דַעַת הַשׁוֹאֵל דְּבִיצַת שְׁנוּלְדָה

ביו"ט שנתערכה לא הוי דשי"ל מתירין דאף שיש לה היתר מפת נולד מ"מ פיון שאין לה היתר מפת שהיא טריפה לא שינה הטעם דעד שתאכל באיסור ע"י ביטול מוטב יותר שיאכל בהיתר גמור פיון דמ"מ יצטרף לאכול התעורבות ע"י ביטול מפת שהיא טריפה והוכיח פן מפת קושיות הגאון מהרר"י שהקשה על מה שפסק הרשב"א והוא בש"ע סימן ק"ב דביצת ספק טריפה לא הוי דבר שיש לו מתירן פיון שהמתיר אינו בידו ואינו בנדאי שיב' עיי"ש והקשה מהרר"י תיפוק ליה דבלא"ה לא שינה פאן דשיל"מ דממ"נ שאם תחי' התרגנות א"כ הרי הביצה מותרת אפי' בלא תערוכת ואם לא תחיה א"כ טריפה היא ונתבטלה לכה תירץ דמייירי בספק ביצת טריפה שנוקדה ביו"ט ע"ש והרב הצ"צ השיג עליו דביצת טריפה שנוקדה ביו"ט הוי דשיל"מ גמור דאף שאל"מ לענין טריפה מ"מ יש לו מתירין לענין נולד ומוטב שיאכלנו ע"י ביטול איסור אחר לאחר יו"ט משיאכלנו ביו"ט ע"י ביטול שני איסורים ע"ש והסכימו עמו האחרונים ז"ל והנה הקשיתי לפי דברי הצ"צ דס"ל דאף בכה"ג הני דשיל"מ דמוטב שיאכל ע"י ביטול איסור א' מב' איסורים א"כ אמאי המבשל בשבת לא הוי דבר דשיל"מ פיון דלדידה לעולם איסור וְהא אמרינן במס' יומא דף פ"ג ע"א גבי מתני' דמי שאחזו בולמוס מאכילין אותו הקל הקל תחלה ואיתא התם מאכילין אותו טבל ואין מאכילין אותו תרומה בן תימא אומר תרומה ולא טבל ומפרש הש"ס מ"ס טבל חמור דתרומה חזיא לכהן ומ"ס תרומה חמירא דטבל חזי לתקנו והנה חזינו דתרומה פיון דמותר לכהן קיל מאיסור אחר וע"כ לא פליג עליו הת"ק אלא פיון דטבל חזי לתקנו קיל טפי אבל בלא"ה היו נותנין לו תרומה פיון דקיל טפי שמותר לכהן ומוטב שיאכל איסור קל מאיסור חמור וא"כ פיון דלפי דברי הצ"צ אף שאל"מ לענין טריפה ויהיה צריך לאכלו ע"י ביטול שהתורה התירה מ"מ טוב שיאכל ע"י ביטול איסור א' משיאכל דבר שיש בו שני איסורים וא"כ ה"נ לענין המבשל בשבת דבשבת איסור בין לו בין לאחרים והוי כטבל ובמ"ש מותר לאחרים ולא לו והוי כתרומה דקיל וא"כ ה"נ נאמר שמוטב שיאכל למ"ש ע"י ביטול איסור דקיל שמותר לאחרים משיאכל בשבת ע"י ביטול דהוי איסור חמור דאיסור אף לאחרים וזה הוי דומה למי שאחזו בולמוס דמאכילין הקל הקל דמוטב שיאכל איסור קל מאיסור חמור וה"נ אף באמת לק"מ דשאני התם בטבל ותרומה פיון דחזינו דטבל איסור אף לכהן ותרומה מותר לכהן הרי חזינו דטבל שאסרה תורה אף לכהן חמור מתרומה שמותר אף לכהן אבל ה"כא גבי המבשל בשבת הא דלמ"ש מותר לאחרים היינו שחז"ל לא קנסו לאחרים במ"ש אבל לדידה דקנסוהו אף במ"ש א"כ חמיר גבי מוצאי שבת כשבת גופיה דאיסור משום קנסא דאידי ואידי תקנתא דרבנן הוא וזה ברור : ולפ"ז גיחא דלכהן גבי ביכורים שנתערכו בירושלים אסורים אף לזרים אף דלדידהו לא הוי דשיל"מ מ"מ פיון דלענין לאכלו חוץ לירושלים אף לדידהו איסור משום דהוי דשיל"מ פיון דיכול לאכלו בירושלים ובירושלים קיל דמותר לכהן דביכורים תרומה קריא רחמנא ובחוץ לירושלים איסור אף לכהן והוי כטבל ומוטב שיאכלנו על ידי ביטול באיסור קל דהיינו בירושלים דהוי כתרומה משיאכלנו חוץ לירושלים דאיסור אף לכהן וא"כ פיון דשם ביכורים עליו לאסור לאכלו חוץ לירושלים אף לגבי זרים לכהן איסור לזרים לאכול אף בירושלים פיון דשם ביכורים עליו אף לזרים וא"כ לק"מ קושיות המג"א ואין ראיה פלל לדין שאני אומר שכתבתי וא"ש ונכון מאוד בס"ד אמנם באמת קשה לפמ"ש הצ"צ

דבדבך שיל"מ לחד איסור הוי דשיל"מ גמור וְלֹא בְטִיל א"כ הַמְבַשֵּׁל בְּשַׁבַּת אֲמַאי לֹא הָוֵי דשיל"מ פִּינּוּ דְלִדְיָדָהּ לְעוֹלָם אֲסוּר לְפִי שִׁיטַת רַש"י בַּפ"ג דְּחֻלְיִין דְּלִכְךָ בְּשׁוּגַג לֹא יֵאכַל בְּשַׁבַּת בֵּין לֹו בֵּין לְאַחֲרִים מְשׁוּם כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה מְמַלְאֶכֶת שַׁבַּת וְע"ש בְּרַא"ש וְכ"פ הַש"ע בַּא"ח ס' תַּקט"ו ע"ש וַא"כ בְּמַזִּיד אֲסוּר לֹו בְּשַׁבַּת מְשׁוּם כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה מְמַלְאֶכֶת שַׁבַּת וְגַם מְשׁוּם קִנְס דְּהָא אָף בַּמ"ש אֲסוּר לֹו מְשׁוּם קִנְס וַא"כ אֲמַאי בְּטִל בְּשַׁבַּת הָא הָוֵי דשיל"מ דְּבְשַׁבַּת אֲסוּר מְשׁוּם כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה מְמַלְאֶכֶת שַׁבַּת וְגַם מְשׁוּם קִנְסָא וּבַמ"ש אֵינֹו אֲסוּר אֲלֵא מְשׁוּם קִנְסָא וַיֵּשׁ לְתַרְצַ דְּהָא בְּאַמַּת קִנְסָא אֵינֹו שׁוּם אֲסוּר בּוֹ אֲלֵא מְשׁוּם פִּינּוּ דְחַז"ל אֲסֻרוֹהוּ מְשׁוּם קִנְס אֲסוּרָא הִיא וַא"כ בְּשַׁבַּת פִּינּוּ דְבַלֵּא"ה אֲסוּר מְדַרְבְּנָן כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה מְמַלְאֶכֶת שַׁבַּת אִם כֵּן לֹא שְׁיִיף כָּלֵל דְּאֲסוּר מְשׁוּם קִנְס כְּדִי שְׁלֵא יַעֲשֶׂה כֵּן פַּעַם אַחַר לְכָךְ אֲסוּר מְשׁוּם קִנְס דְּהָא בַּלֵּא"ה אֲסוּר מְשׁוּם כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה מְמַלְאֶכֶת שַׁבַּת וּבְנֻדָּאֵי שׁוּב לֹא יַעֲשֶׂה כֵּן וְלֹא שְׁיִיף כָּלֵל קִנְס בְּזָה וְכַדוּמָה לְזָה כְּתַב הַש"ף ב"ד ס' פ"ז סק"ג עיי"ש וְדו"ק וּמַעֲתָהּ פִּינּוּ שְׁהַעֲלִינוּ דְהַעֲיָקָר כַּהַצ"צ דְּבִיצַת טְרִיפָה שְׁנוּלְדָהּ בִּי"ט הָוֵי דשיל"מ וְכֵן הִסְכִּימוּ הָאֲחֻרֹנִים ו"ל א"כ חוֹבָה עָלֵינוּ לְתַרְצַ קוֹשְׁיַת הַגְּאוּן מֵהַר"י הַנ"ל וְמָה שְׁתִּירֵץ בְּזָה הָרַב בַּעַל צ"צ לֹא צָדֵק בְּזָה וּכְבָר הַשֵּׁיגוֹ הַגְּאוּן בַּעַל חוֹת יֵאִיר בְּהַשְׁמָטוֹת וְיָפָה פִּינּוּ וְל"נ לְתַרְצַ בַּט"ט דַּנ"מ רַבְתָּא לְדִינָא דַּנ"ל בְּרוּר דְּמִי שְׁנֻדָּר אֹו נִשְׁבַּע שְׁלֵא לְאַכּוֹל גְּבִילוֹת אֹו טְרִיפּוֹת אֲפִילוּ כ"ש דְּבַכָּה"ג חַל הַנְּדָר כְּדִינָא בִּי"ד סִימָן רַל"ח ס"ד אִם נִתְעַרַב גְּבִילָה אֹו טְרִיפָה בַּתְּבַשִּׁיל בְּטִל אָף לְפִי דְכָרִי הַצ"צ דְּסָבַר דְּהִיכָא דִּיל"מ עַל חַד אֲסוּר הָוֵי דשיל"מ גְּמוּר וַא"כ פִּינּוּ דְנֻדָּרִים הָוֵי דשיל"מ שִׁישׁ לֹו תַקְנָה שְׁיִשְׂאֵל עַל נְדָרוֹ הֵיא דְהָוֵי דשיל"מ לְעַנְנֵן נְדָרִים אָף שְׁאֵל"מ לְעַנְנֵן טְרִיפּוֹת כְּמוֹ בִיצַת טְרִיפָה שְׁנוּלְדָהּ בִּי"ט אָף הָאֲמַת אֵינֹו כֵּן דְהִנְהַ הַש"ס בְּנֻדָּרִים פְּרִיף עַל הָא דְאֲמַרִּינֵן דְנֻדָּרִים הָוֵי דְשִׁי דַא"כ תְּרוּמָה נְמִי לִיְהוֵי דשיל"מ דְהָא יֵשׁ לֹו תַקְנָה בְּשַׁאֲלָה וּמְשַׁנֵּי שְׂאֵנֵי נְדָרִים דְּמַצְוָה לְאַתְשׁוּלֵי עֲלֶיהָ דְאֲמַר ר"נ כָּל הַנְּוֹדָר כְּאֵלוֹ בּוֹנָה כְּמָה וְכָל הַמְקַיְיָמוֹ כְּאֵלוֹ הַקָּרִיב עָלֵיו קָרְבָן כו' וַא"כ בַּכָּה"ג שְׁנֻשְׁבַּע שְׁלֵא לְאַכּוֹל גְּבִילוֹת וְטְרִיפּוֹת א"כ וְדָאֵי לֹאוֹ מַצְוָה לְאַתְשׁוּלֵי עֲלֶיהָ וְאֲדַרְבָּא שְׁבוּעַת מַצְוָה הִיא כְּדַכְתִּיב נִשְׁבַּעְתִּי וְאַקִּימָהּ כו' א"כ הָוֵי דְוָמְיָא דְתְּרוּמָה דְהָוֵי דְשַׁאֲל"מ פִּינּוּ דְלֹאוֹ מַצְוָה לְאַתְשׁוּלֵי עֲלֶיהָ אָף דְלֵאחַר שְׁנֻתְעַרַב אֲפָשָׁר דְּמַצְוָה הִיא מ"מ פִּינּוּ דְקוֹנָדָם לֹאוֹ מַצְוָה הִיא לֹא הָוֵי דשיל"מ וְה"נ וְזָה בְּרוּר לְדִינָא: וּלְפִי"ז מְתוּרָץ קוֹשְׁיֹוֹת מֵהַר"י דִּי"ל דְהַרְשֵׁב"א מְיִירִי בְּמִי שְׁנֻשְׁבַּע שְׁלֵא לְאַכּוֹל בִּיצָה זֹו אֹו בִיצַת תְּרַנְגוּלָתָהּ זֹו וְהוּא סַפֵּק טְרִיפָה וַא"כ לֹא הָוֵי דשיל"מ דַּה"נ לֹאוֹ מַצְוָה לְאַתְשׁוּלֵי עֲלֶיהָ דְהָא בַּלֵּא"ה סַפֵּק טְרִיפָה הִיא וְאַסוּרָה בְּאַכִּילָה מְדַאֲוֵרֵינָא וְלָזָה כְּתַב הַרְשֵׁב"א דְלֹא הָוֵי דשיל"מ פִּינּוּ שְׂאֵם תַּחֲזִיחַ אַחַר יב"ח וּיְבַרְרַ שְׂאִינָה טְרִיפָה א"כ יְהִי מַצְוָה לְאַתְשׁוּלֵי עֲלֶיהָ מִפְּחַ הַשְׁבוּעָה וְיִהְיֶה ג"כ הַיְתֵר לְעַנְנֵן נְדָרִים וְהֵיא דְהָוֵי דְכָר שִׁיל"מ מִפְּחַ הַנְּדָר דְהָא אִם תַּחֲזִיחַ לְאַחַר יב"ח יְהִי מַצְוָה לְאַתְשׁוּלֵי עֲלֶיהָ קַמ"ל פִּינּוּ שְׂאִין הַהִיְתֵר וְדָאֵי שְׁתַּחֲזִי אֹו תַטְעוֹן בִּיצִים לֹא הָוֵי דְכָר שִׁיל"מ וַא"ש וְנִכּוֹן: אֲמַנְם בְּאַמַּת תַּמָּה לִי לְכַמ"ש הַרְשֵׁב"א דְבְדָבָר שְׂאִינֹו בְּיָדוֹ וְאֵינֹו בְּנֻדָּאֵי שְׁיָבֵא הַמַּתִּיר לֹא הָוֵי דשיל"מ א"כ אֲמַאי פְּסַק הַרְמ"א בַּהַג"ה ס"ס ק"ב דְנֻדָּרִים הָוֵי דְכָר שִׁיל"מ פִּינּוּ דְבִידוֹ לִישְׂאֵל עַל נְדָרוֹ הָא בְּקִדּוּשֵׁין דְּרַף ס"ב אֲמַרִּינֵן דְלִגְיוּרֵי הָוֵי אֵינֹו בְּיָדוֹ מְשׁוּם דְּמִי יִימַר דְּמַזְדַּקִּי לִי תִלְתָּא וַא"כ פִּינּוּ דְקִי"ל בְּסִימָן רַכ"ח ס"א דְּבַהֲתַרְתָּ נְדָרִים בְּעֵינֵן תִּלְתָּא הָאִידָנָא דְלִיכָא מִן מְחָה.

ואפילו בדיעבד לא מהני כמ"ש הש"ך שם א"כ ה"נ מי יזמר דמזדקקי לי' תלתא ואם פן הוי אין בידו ואינו בודאי שייבא פיון דמי יזמר דמזדקקי לי' דומיא דטבילת גר בשלמא על הש"ס לק"מ פיון דבזמן הש"ס סגי לי' ביחיד מןמחה וביחיד ל"א דמי יזמר דמזדקק ליה פדמוכח שם בקידושין יע"ש וכמ"ש בשו"ת שער אפרים סימן קמ"ו וכן הרמב"ם נמי סבר דאף האידנא כולין להתיר נדרים ביחיד מןמחה ורב מןמחה כמ"ש הב"י בר"ס רכ"ח ע"ש אבל לדידן דקי"ל דהאידנא לא מהני יחיד מןמחה אף בדיעבד והוא שיטת הרא"ש והטור א"כ הוי אין בידו ואינו בודאי שייבא המתיר ולא הוי דשיל"מ ובאמת נלענ"ד דלכף השמיט רבינו הגדול הטור האי דינא דנדרים הוי דשיל"מ ולא פתבו לא בסי' ק"ב ששם הוא מקור דיני דשיל"מ ולא בה' נדרים א"ו דהטור אגיל לטעמיה דפסק דהאידנא לא מהני יחיד מןמחה אפילו בדיעבד וא"כ לא הוי פלל דשיל"מ ובאמת על רבינו הרמ"א ו"ל היא תימה גדולה ואפשר לומר דשאני טבילת גר דבעינן דוקא שלשה הפשרים לדין דהיינו שיהיה בהו חד דגמיר וסביר פדאיתא בסי' רס"ח ס"ג ולכף על פאלו אמרינו מי יזמר דמזדקקי ליה אבל בהתרת נדרים דלא בעינן שיהי' בהו חד דגמיר כמ"ש הש"ך בסי' רכ"ח סק"ב בכה"ג ל"א מי יזמר ודוחק ועוד י"ל דלא דמי להתם דביצת ספק טריפה אינו בידו פלל אבל התם אף שאינו בידו משום מי יזמר מ"מ שכיח הוא לימצא (כמ"ש הרמב"ן בחי' ב"ב דף ע"ט ע"ב להדיא וכן משמע בתוס' פתובות דף נ"ח ע"ב ע"ש) אף הרשב"א בתה"א פתב שיהיה בידו דוקא ומדמי לי' לטבל שפידו להפריש יע"ש ובש"ס התם להדיא אמרינו דטבל הוא בידו וטבילת גר אינו בידו משום מי יזמר כו' וצ"ע וגם מנ"ל לחלק בכף: ונחזור לעניינינו הרי בירנו דבנדרים פיון דאסור לדידיה אמרינו ביה שאני אומר אף שיש לו בתקנה לאתשולי עלה מ"מ פיון דהשתא איסור הוא תלינן ביה פמו גבי פתמים:

ובביצה שנולדה בי"ט פיון דהיתרא ממילא אתיא יש לספק בו אי אמרינו שאני אומר והדעת נותנת דאף בכה"ג נמי אמרינו שאני אומר פיון דעכשיו איסור הוא אמנם באמת לפי"ז תימה גדולה מהתוספתא דתרומות שהבאתי דאיתא שם להדיא דאם היו טבל וחולין ונפל תרומה לאחד מהן לא תלינן שנופל לתוך הטבל אף דאיסור הוא עכשיו וכ"ז שלא נתתם לעולם באיסורו עומד: והנה י"ל דהתוספתא אתיא כרבי דסבר התם בכתם דלא תלינן בסופרת י' שלא טבלה אלמא פיון דבידה לסבול הניא פטהורה ולא תלינן בה וה"ה נמי גבי טבל אף באמת קשה קצת דהרשב"א בתה"א הביא תוספתא זו לראיה על דין שלו ולא כתב דלא קי"ל פהתוס' זו דהא הרשב"א גופיה פסק בתה"א פ"ב שפ"ג ואפשר לומר דלא אמרינו האי סברא דתלינן בדבר שיש לו היתר אח"כ פיון שעכשיו אסור תלינן ביה אלא פחד נפילה פמו גבי פתמים שנומצא פתם ולא ידעין מהי מינייהו הוא פיון דליכא ריעותא פלל בטורה תלינן באשה שהיא עכשיו אסורה אבל בתוספתא דמירי בשני גופות אחד של חולין ואחד של תרומה ולפניהם שני סאין אחד חולין ואחד תרומה פמבואר להדיא בהתוספתא להמעיין בה בכה"ג פיון שבודאי נפל לחולין ולא ידעין אי תרומה אי חולין אם פן איתרע החולין ולא תלינן בדבר שיש לו היתר וכעין זה מחלק הרשב"א גופיה ובהיאו הש"ך בסי' קי"א סק"ו וכן מחלק הרשב"א בתרומות שם והתוס' במס' יבמות פ"ב ע"א ע"ש: אחר פתבי זאת מצאתי עוד ראיה לדברי דבגדר שלא לאכול נבילות וטריפות לא הוי דשיל"מ דלא פהבאר יעקב בסי' רט"ו והוא משום

דקיי"ל בי"ד סימן רכ"ח סט"ו דמי שגדר שלא לשחוק אין מתירין לו וא"כ ה"נ פיון דמקודם שנתערב לא הוי דשיל"מ א"כ אף אחר שנתערב לא הוי דשיל"מ דהר"ן פתב בפ"ב דפסחים והקשה על הרמב"ם דסבר דחמץ שנתערב הוי דשיל"מ משום דאותו התערובות מותר לאחר הפסח משום דע"י תערובות לא קניס ר"ש והקשה הא בעיניה אסור אחה"פ ולא הוי דשיל"מ ואף הסוברים דהוי דשיל"מ תירצו משום דאחר הפסח אינו אסור אלא מדרבנן אבל מ"מ כ"ע מודי דהיכי דבעיני' לא הוי דשיל"מ אף דלאחר שנתערב אית ליה היתר לא הוי דשיל"מ וא"כ ה"נ אף שאחר שנתערב יש לו היתר מ"מ פיון דקודם שנתערב אין לו מתירין לא הוי כדשיל"מ וע"ש במלחמות וגם משמע ומוכח להדיא מהר"ן שם דלא כהצ"צ דסבר דביצת טריפה שגולדה בי"ט הוי דשיל"מ דכל היכא דמצוי לאכול בהיתר טפי עדיף דאם פו התם נמי מוטב שיאכל ע"י ביטול אסור דרבנן מאסור דאורייתא ואפשר לומר דשאני התם דכל מילתא דתקינו רבנן פועין דאורייתא תקון ובלא"ה לא קיי"ל בזה פהר"ן וכן משמעו פל הפוסקים וכ"כ הש"ך להדיא בסי' ק"ב סק"ח עי"ש: שאלה ח לאבא מארי הרב המובהק החריף המופלג מוהר"ר זאב וואלף נ"י ע"ד מה שנסתפק הרב המופלג מהר"ש נ"י בזה"ל שנתערבה בין הרבה חתיכות ונאכל אחד מהן בשוגג דקיי"ל דהשאר מותר דתלינו דהך דנאכל דאסורא הוית ונסתפק על הקדירה שבישלו בה החתיכה שנאכל אם היא טריפה פיון דאנו תלינו דהך דנאכל הנה דאסורא א"כ ממילא הקדירה אסורה או לא: וע"ז אמר מר אבא נ"י דנראה לו פשוט להתיר מהא דמבאר בסי' ק"א.

דאם נחתה אחד מהן דמותר ממה נפשך יע"ש וה"נ הך טעם דנבלע בקדירה הוי פאילו נחתה מהחתי' ואינו ראוי להתכבד ובטל בשאר החתיכות אף אם החתיכה שנתבלע היא האיסור והנה דברים אילו נכונים לכאורה: אלא דחזיתי לדעתך דאבא דתלי ליה בפלוגתא דהגאון מוהר"ר העשיל ז"ל וזקני הגאון בב"ה בהיה עובדא דפירש חצי הבהמה.

קודם שנולד הספק דדעת זקני הגאון ז"ל: דכל הבהמה אסורה דאינו בדין שתהא חצי הבהמה מותרת ונחציו אסורה: ולפי דעתי בנידן אף זקני הגאון ז"ל ליודה דבשלמא התם אף חצי הבהמה שפירש הוי חה"ל ואינו בטילה ואינו מותר אלא מטעם דכל דפריש מרובה קפריש ותלינו שנה שפירש מהכשירה נפרש וא"כ הא"י שייך להטריף מהבהמה זאת חצי האחר פיון שפיר אמרת שהיא מהכשירה משא"כ הכא פיון שמה שפירש מהחתיכה אינו ראוי להתכבד ובטל לא שייך לומר ולהכשיר החתיכה ששאררת פיון שהיא ראוי להתכבד ונחשובה ואינו בטילה ולא הוי דבר תמיה פלל דהוי כמו חתיכה טריפה שנתחפה ממנה מקצתה ונתערבה בס' פשיטא דמותר: פיון שנתבטל וגוף החתיכה' אסורה וה"נ וראיה מפורשת לזה ממשנה ערוכה בפנ"ה דאיתא התם וכן חתיכה של דג טמא שנתערבה בין החתיכות בזמן שפירין בנ"ט ואם לאו פולן אסורות והרןטב בנ"ט ופרי' בש"ס התם דליבטלו ברובא ומשגי דהוי חהר"ל מפני האורחים אלמא אף בזהר"ל קתני בסיפא דהרןטב בנ"ט אף פשיטא דהוי חהר"ל מפני האורחים אלמא אף משום דר"ל מ"מ הרןטב מותר פי איכא ס' משום דהרןטב אינו ר"ל ובטל וא"כ כ"ש בקדירה דמותרת פיון שאין בה אלא בליעת הרןטב ובאמת ראיתי להט"ז בסי' ק"י סק"ה דדעתו דאם נחתה מהחתיכה שר"ל מקצת שאינו ר"ל דאינו בטל.

דלא שׂינך דחתיכה אחת חציו אסור חציו מותר ומוקי לההיא דסי' ק"א. שפך החתיכה נחתך ולא נשאר בה חהר"ל ע"ש ובאמת תמיהני עליו הפלא ופלא ממשנה ערוכה הנ"ל ואף אם נדחוק לחלק בין חתיכ' לרוטב שפלה מ"מ בנ"ד לענין הקדירה פשיטא דמותרת דלא גרע בליעת הקדירה מרוטב גופה: אמנם בגופא דדינא מני' ובי' אבא אשדי בדברים הללו נרצא דהאיך שׂינך פאן לומר דהקדירה מותרת משום דפליטת' אינו ר"ל ובטלה בשאר החתיכה הא פנין דמב"מ לח בלח בעינן ס' לבטל הטעם וא"כ הכא פנין שגוף החתיכה לא היתה בטילה משום דהוי ר"ל ועכשיו שנתבשלה לבדה אם היא דאיסורא איך נתבטל טעם פליטתה פנין שהחתיכות נתפרדו זו מזו במה יתבטל בס' פנין שהיא לבדה היא ואף דבסימן קי"א קי"ל דחתיכה שנתבשלה לב' וא"י באיזה דכולן מצטרפות לבטלה היינו דווקא בדבר העומד להתערב וגם בדוקא פשעמערבין אותם אח"כ משא"כ הכא הטעם הנבלע בקדירה לא היה עומד להתערב וגם לא נתערב אח"כ א"כ אינו מצטרף ועוד דהא כתב הש"ך בשם הרשב"א דאינו מצטרפין אלא פשאין ס' בשניהן אבל פשיש' ס' באחד מהן אינו מצטרף פנין שלא נכנס פלל בספק משום דאף את"ל דהאיסור לתוכו נפל בטל בס' וא"כ ה"נ פנין דכל החתיכות אסורים אף דאיכא ס' משנה דהוי חהר"ל א"כ מה"ת לצרף שאר החתיכות לבטל את הפליטה של חתיכה אחת פנין שאין נ"מ פלל לאותן החתיכות דבאיסורייהו קיימן כנלפע"ד ובפרט דבלא"ה הרבה פוסקים חולקים על דין הצירוף ואינו מותר אלא בהפ"מ כמ"ש הש"ך בר"ס קי"א ע"ש : ומעתה יפה דן ויפה הורה הגאון מוהר"ר יהונתן בכו"פ שלו דיש לאסור אף שאר החתיכות בכה"ג דכיון דהקדירה אסורה.

א"כ מאי חזית דאסרת להקדירה ומתירין להחתיכות והוי דומיא פי פירש אחד לפנינו דלא מתירנן שאר החתיכות משום דמאי חזית וכמ"ש הרשב"א וש"פ ועוד נראה דאף לפי דעת א"א נ"י דהקדירה מותרת מטעם ביטול ואפילו לדידי היכא שפאכל אחד מהן ונתבטל בס' חתיכות אחרים של היתר דבכה"ג בודאי הקדירה מותרת וכמו שהוכחתי ממתני' דפג"ה מ"מ שאר החתיכות אסורים דהא יש להקשות למה בנחתך אחד מהן אותה חתיכה מותרת שאר החתיכות אסורין ולמה לא אמרי' דההיא דנחתכה דאיסורא היא ובטילה כמו בנפל אחד מהן לים ובאמת פן הקשה מהרש"ל בא"ו שלו ובפג"ה סי' נ' ב ומתירן שסברה גדולה לחלק דאינו דומה לנאבד שאינו בעולם לנחתך שהאיסור עדיין לפנינו אלא שנתבטל אמרינן דאיסורא ברוכא אשתאר עכ"ד וא"כ ה"נ פנין שיש הקדירה שנתבטל בה לפנינו א"כ מה"ת לאמר שהאיסור הוא נבלע בקדירה אדברה אמרינן דאיסורא ברוכא אשתאר אף אפשר לומר דהבלוע בקדירה פנין שאינו נראה ומצוי הוי פאינו בעולם וכמ"ש הפוסקים דעל הבלוע בקדירה אינו עובר בב"י וב"י מה"ט: ועוד נלפענ"ד אי לאו דמסתפינא הנה אמינא מילתא חדתא דאף אם נחתך א' מהן דקיי"ל דאותה חתיכה לבד מותרת והשאר אסורות היינו דוקא פשחתיכה אחת נחתך לבדה אבל אם נתערב חה"ל בחתיכות הרבה ונחתכים ממנה ס"א חתיכות אף השלימים מותרים דהנה באמת קושיות מהרש"ל קושיות גדולה היא אמאי לא תלינן דאיסור נחתך ומה שפירץ מהרש"ל לחלק בין אינו בעולם לנתבטל היא פהילכתא בלא טעמא והנלפענ"ד בזה דהא הרא"ש בפ' ג"ה והביאו הש"ך כתב הטעם דנפל אחד מהן לים מותר מטעם ס"ס ספק שפא דאיסור נפל ואת"ל דהיתירא שפא לאו זו היא עכ"ד אבל

היכא דפירש לפנינו לא שינוי ספק דילמא זה האיסור או זה דחד ספק היא וגרע משם א' דלא הוי פ"ס וה"נ פשאמה אוכל א' מהן ותאמר דזה דהיתרא היא מאי נ"מ איזה דאיסור אבל בנפל א' מהן לים הוי ס"ס מעליא חדא דילמא דאיסור נפל וכל הנשארם דהיתרא הם ואת"ל שיש בהם איסור דילמא לא זהו היא ולפי זה לכך בנחתה א' מהן לא תלינו דהאי דאיסורא היא דלא הוי ס"ס כלל דהיכי תאמר חדא דילמא זה שנתה דאיסורא היא וכולם מותרים דכשאתה אומר בנדאי שזה שנתה דאיסורא היא א"כ לא נתבטל כלל דהיכא שהאיסור ידוע אינו בטל ואפילו היכא שכבר נתבטל ואח"כ הופר האיסור נדאי דלא בטל ואסור כמ"ש הח"ץ בתשובותיו סי' כ"א ע"ש וא"כ פשאמה רוצה להתיר מטעם ס"ס צריף אתה לומר חדא דילמא פולם מותרות והיינו דזה שנתה דאיסורא הוא וא"כ פשאמה אומר בנדאי שזה שנתה דאיסורא היא א"כ אתה יודע שזה היא האיסור ואינו בטל ואף פשהרבה חתיכות נחתכים פשאמה רוצה לומר דילמא האיסור באלו הנחתכים וכולם מותרים וא"כ פשאמה רוצה להתיר כל הנשארם צריף אתה לומר שהאיסור בהנחתכים א"כ כל הנחתכים אסורים דהא האיסור הוא בנדאי בהנחתכים ואין בהם ס' לבטל והאיסור אינו בהשלימים בנדאי ואינם מצטרפין לבטל וא"כ לא הוי ס"ס כלל דהא שם א' היא פשאמה אומר דילמא זה הוא ההיתר ומאי נ"מ איזה הוא האיסור משא"כ בנפל א' מהן לים הוי ס"ס מעליא חדא דילמא דאיסורא נפל והנשארם פולם מותרים ועוד דילמא לא זהו היא ודו"ק היטב ולפי"ז פשנתה חתיכות מנייהו אף הנשארם השלימים מותרים זהו ס"ס מעליא חדא דילמא האיסור באלו הנחתכים וא"כ פולם מותרים דהא יש ס' ס' בהנחתכי ואת"ל דהאיסור בהשלימים מ"מ דילמא לא זה היא וה"נ פשאכל א' מהן ונתבטל בקדירה עם ס' חתיכות הקדירה מותרת והכי משמע לי לישנא דש"ס בזבחים דף ע"ד ע"ב אמר ר"א חביות של תרומה שנתערבה במאה וחמשים חביות ונפתחה מאה מהן נוטל מהן כדי דמיעה ושות' ושאר אסורין עד שיפתח ול"א איסורא ברובא איתא ויש לזקוק פיון דהש"ס אשמעינו דל"א איסורא ברובא איתא למה נקיט ונפתחו מאה מהן האי מניינא דוקא הו"ל למינקט שמונים דהוי ג"כ רובא א"ו פיון דתרומה עולה בק"א אשמעינו דוקא שנתחו ק' מהן דכשאתה אומר שהאיסור בנפתחים דוקא א"כ ליכא מאה דהיתר אבל פשנתחו ק' א מהן פולם מותרים דתלינו דאיסורא בהנפתחי ובטל בק"א כנלענ"ד ואפשר להעמיס דברים אילו בתירן מהרש"ל ל"א אף מ"מ לא משמע פן דבריו יע"ש ועדיין הדברים הללו צ"ע והנה בדברים האלו עיינתי בימי הפורים בבחינה עיינתא בעלמא וגם בזה"ז עיקר עיוני הי' בד"מ.

וכעת טרידנא וגם אני עוסק במילי דאגדתא בעניינא ביומא דכלה ואת אשר תבחר ותקרב הוא הנכון כ"ד בנה דש"ת בלב ונפש. הצעיר ישאל איסור (ומצאתי באמתתי גליון קטן מה שהשיב אביו הוא אא"ז הגאון מוהר"ר זאב וואלף זצ"ל וז"ל): הנה עברתי עיוני על קונטרסיד תיכף בעת ביאתו ולא מצאתי בו מנוח ראשית מה שהשגת עלי שאינו דומה לפלוגתא דהגאונים תמהתי הא הכא דומה ממש להתם דאם אנו מתירן שאר החתיכות מפת דתלינו דהיך חתיכה דנתבטלה בקדירה ונאכל היא האיסור ואם היא האיסור האיה הבלוע בקדירה שפירש ממנה מותר הואיל ונתבטל בשאר חתיכות הא

השפא אַמרינו דְּזוּהוּ הַחֲתִיכָה הִיא הָאִסוּר וְאִ"כ הָיָה כְּמוֹ נִיפְרָה הָאִסוּר כַּמֵּ"ש בְּעֶצְמָהּ
בְּסוּף וְגַם דְּבָרֵי הַט"ז נְכוּנִים כִּינּוּן דַּחָה"ל אִסוּר מִכַּח קְבוּעַ דְּרַבְנָנוּ וְהָיָה כְּסַפְק טְרִיפָה.

הָאִיף חֲתִיכָה שְׁפִירְשָׁה מְסַפֵּק טְרִיפָה מְוַתֵּרֵת וְאֵינוּ יִדְעִינוּ שְׁפִירְשָׁה מִחֲתִיכָה אִסוּרָה וְאִ"כ
הַנִּפְרָה הָאִסוּר וְהִרְאָיָה מִהַמְשֻׁנָּה לֹא דְמִי פְּעוּקְלָא לְדָנָא דַּמָּה"ת נֶאֱסַר הָרוֹטָב כִּינּוּן דְּטַעַם
ח"א בְּטַל וְשָׂאָר הַטַּעַמִּים דְּהִיתְרָא וְאִין מְפָרְשִׁין לְחֻכְמָה שְׁכַמוּתָהּ דְּיֻק וְתַשְׁכַּח.

גַּם מָה שֶׁהִשְׁגַּת עָלֵי הָאִיף יִתְבַטֵּל טַעַם פְּלִיטָת' שֶׁהַחֲתִיכוֹת נִפְרָדִים תְּמַהְנִי עַל גְּוֹדֵל
חֻכְמָתָהּ הֲלֹא זֶה הַבְּלוּעַ בְּקוֹדֵרָה הוּא כְּמוֹ שְׁמֻנְחָה לְפָנֵינוּ חֲתִיכָה קְטַנָּה בֵּין שָׂאָר הַחֲתִיכוֹת
הַמְּוַנְחִים לְפָנֵינוּ פֶּאֶן בְּבֵית וְאִמְאִי לֹא יִתְבַטֵּל וּמָה לִי שֶׁהֵם פְּרוּדִים בְּנִתְעַרְבַּח חַד בְּתָרֵי לֹא
בְּעִינוּ שִׁיחִיו מְוַנְחִים בְּיַחַד וְאִף בְּחִנוּיָת אִם לֹא יִדְעִינוּ בְּאִיזָה חֲנִיּוֹת הוּא הַטְרִיפָה דַּעַת
הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּבִטְלָה זֶזוּ הַשְּׁגָה צָנוּחַ עָלֵי סְרַבְנֵי הַמְּוַפְלָג מ' מְשָׁה חַרְל"ש וְדַחֲתִית' בְּזֵה
בְּאַמַּת הַבְּנִין גַּם מ"ש אִוְדוֹת מ"ש מְהִרְש"ל גַּם אֵנוּ דְּבָרְנוּ בְּזֵה וַיִּשְׁבְּנוּ כְּמוֹ כּוּ.

וְאִוְדוֹת מְלִתָּא חֲדָתָא שְׁפַתְבָּתָּהּ הַעֲמַקְתִּי קִצָּת בּוּ. כִּי בְּעִיקָר הַסְּבָרָה קִצָּרֵת וּבְאַמַּת הִיא
דְּבַר חֻכְמָה וְגַם דְּבָרֵיהּ מְתוּקִין בְּפִשְׁטֵי הַגַּמ' בְּזַבְחִים רַק דָּא עֵקְתָּא שְׁבַש"ע פְּתַב בְּהִיפּוּף
וְאִפְּלוּ אִם נִחְתְּכוּ רַבְּנָן מ"מ הַמְּיַעוּט אִסוּר ע"ש בְּסִי' ק"א וְלְדְבָרֵיהּ צ"ל דְּהַרְוּנוּ אִינוּ
תְּלִתָּא רַק שְׁנַיִם וְזֵהוּ דְּיוֹחַק ע"כ (וְעַל הַגְּלִיּוֹן הַזֶּה רָשִׁים אַא"ז הַגְּאוּן ז"ל לְרִשִׁימַת דְּבָרִים
מ"ש בַּש"ע אִם נִחְתְּכוּ רַבְּנָן י"ל דְּמִיַּרְי בַּמְבַשָּׂא מ' דְּצָרִיף ס' אִף בְּיַבֵּשׁ וְלִק"מ וּבַגּוּף
הַדִּין יָפָה כִּינּוּן וְהַדְרָגִי בִּי יִשְׂרָאֵל אִיפְּרָ: שְׁאַלְהָ ט לְבָאָר דִּין יִין נִסְף מְאִימְתִי נִקְרָא יִין
לִיאָסַר בְּמַגַּע עֲכוּ"ם: תְּשׁוּבָה בַּש"ע י"ד סִי' קכ"ג סִי"ז מְאִימְתִי נִקְרָא יִין לִיאָסַר בְּמַגַּע
נִכְרִי מְשָׁהתְחִיל לִימְשֹׁף דְּהִינּוּ מְשֻׁנְמָשֵׁף עַל הַגַּת בְּעֶצְמוֹ כִּי הִנֵּת הִיא מְדֻרָן וְאִם פִּינָה
הַחֲרָצִנִּים וְהַזַּיִם וְהִינּוּ לְבַדוֹ נִמְשֹׁף וְכו' נִקְרָא הַמְּשֻׁכָּה וְנֶאֱסַר כָּל שְׁבַגַּת כּו' וְדִין זֶה הִיא
הַלְכָה פְּסוּקָה מִכָּל הָרִאשׁוֹנִים וְהָאֲחֵרוֹנִים דְּקִי"ל כַּר"ה דְּאָמַר בַּש"ס יִין שֶׁהִתְחִיל לְמִשְׁוֹף
עוֹשֶׂה יִי"נ דְּפִסְק כְּמִשְׁנָה אֲטְרוּנָה וְלֹא כְּמִתְנִי' דְּקִתְנִי וְאִינוּ עוֹשֶׂה יִי"נ עַד שִׁירַד לְבוֹר מָה
שְׁבַבּוֹר אִסוּר וְהַשָּׂאָר מְוַתֵּר דְּאֲתִיָּא כְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה וְהִנֵּה יֵשׁ לִי בְּדִין זֶה מְקוֹסְעִיּוֹן גְּדוֹל
דְּהִנֵּה בַּש"ס דַּע"ז דָּף מ"ם ע"א פְּרִיף הֵתֵם עַל מַחְנִיּוֹ דְּקִתְנִי וְאִינוּ עוֹשֶׂה יִי"נ עַד שִׁירַד
לְבוֹר וְהִתְנִיָּא יִין מְשִׁיכְפָה וְלַעֲנִין מְעַשֵּׂר אִיַּרְי כַּדְפִירִש"י וּמְשֻׁנֵּי אָמַר רַבָּא ל"ק הָא ר"ע
הָא רַבְּנָן דְּתַנּוּ יִין מְשִׁירַד לְבוֹר ר"ע אֹמַר מְשִׁיכְפָה וּמְסִיק דְּקִיפּוּי דְּבוֹר קְאָמְרִינוּ וּפְרִיף
וְהָא תְּנִי רַב זְבִיד בַּב"ר אוֹשְׁעִיָּא יִין מְשִׁירַד לְבוֹר וִיקְפָה ר"ע אֹמַר מְשִׁיכְפָה בְּחֻבִּיּוֹת
וּמְשֻׁנֵּי תְּרַצָּה גְּמִי לְהָף קְמִיָּתָא הֵכִי כּו' וּפְרַכִּינוּ עֲלָה אֶלָּא מִתְנִי' דְּקִתְנִי וְאִינוּ עוֹשֶׂה יִי"נ
עַד שִׁירַד לְבוֹר לִימָא תְּלִתָּא תַּנְּאִי הוּא וּמְשֻׁנֵּי לֹא שְׂאֲנִי יִי"נ דְּאֲחִמוֹר בִּיָּה רַבְּנָן וּפְרַש"י
אֶבֶל בְּמַעֲשֵׂר אִי כְּרַבְּנָן אִי כַּר"ע וּמְסִיק עֲלָה וְלִרְבָּא דְּלֹא שְׂאֲנִי לִיָּה מוֹקִים לָהּ כְּתִלְתָּא
תַּנְּאִי וּפִי' הַתּוֹס' דְּלִרְב הוּנָא דְּפִסְק כְּמִשְׁנָה אֲחֵרוֹנָה דְּמְשָׁהתְחִיל לְהַמְשֹׁף עוֹשֶׂה יִי"נ ה"ה
גְּמִי לְקוֹבְעוֹ לְמַעֲשֵׂר יַע"ש וְהִנֵּה הַרְמַב"ם בַּפ"א מָה' מְעַשֵּׂר דִּין יִי"ד פְּתַב הִינּוּ מְשִׁיכְפָה
בְּחֻבִּיּוֹת וַיִּשְׁלָה הַזַּיִן וְהַחֲרָצִנִּים מְעַל פִּי הַחֻבִּיּוֹת אֶבֶל כְּשֶׁהוּא בְּתוֹף הַבוֹר כְּשֶׁמְגַבִּיהֵנוּ
לְהַעֲמִידוֹ בְּחֻבִּיּוֹת שׁוֹתָה אֲרַעִי וְהִינּוּ מְשׁוּם דְּפִסְקוֹ כַּר"ע דְּאָמַר עַד שִׁיכְפָה בְּחֻבִּיּוֹת
כַּמ"ש הַכ"מ בְּשֵׁם הַר"י קוֹרְקָם שֵׁם ע"ש וְכ"כ הַסְּמ"ג עֲשִׂין קַל"ה וּבַפ' ר"י מְפָרֵשׁ יִין
מְשִׁיכְפָה בְּחֻבִּיּוֹת וַיֵּשׁ לָהּ הַחֲרָצִנִּים וְהַזַּיִם מְעַל פְּנֵי הַחֻבִּיּוֹת כְּדְבָרֵי ר"ע עַכ"ל וְכֵן הִיא
בַּש"ע סִי' שַׁל"א סַפ"ו בְּלִי שׁוּם חוֹלֵק וְאִ"כ עַל פְּרַחִין צ"ל הָא דְּפִסְקִינוּ לְעַנְיָן יִי"נ

דמשהתחיל לימשך עושה יי"נ היא משום דס"ל פתירוץא דסתמא דהש"ס דשאני יי"נ דאחמורי ביה רבנן וא"כ לפי"ז קשה טובא לפמ"ש הרב רמ"א בס"י קל"ד ס"ב בהגה דכל סתם יינם בזה"ז בטל בששים וכן נוהגין והיא שיטת התוס' וש"פ כיון דאמרין בש"ס דהא דסתם יינם אוסר במשהו היא משום חומרא דע"ז וזה דוקא בזמן הש"ס שהיו עע"ז ביניהם אבל בזמן הזה שאין עע"ז שכיח בינינו ומה"ט האידנא סתם יינם מותר בהנאה כמבואר בר"ס קכ"ג א"כ ה"ה דסתם יינם בזה"ז בטל ב"ס כשאר איסורין וא"כ ה"נ כיון דהתחיל לימשך עושה יי"נ אינו אלא משום חומרא דיי"נ שהחמירו ביה רבנן א"כ אין זה אלא בזמן הש"ס שהיו עע"ז ביניהם אבל בזה"ז שאין עע"ז שכיח בינינו מה"ת להחמיר בו יותר ממעשר דאינו חייב במעשר עד שישלה בחביות והש"ס מדמו להו להדדי ורבא ס"ל כן וזו קושיא עצומה אם לא שנאמר לחלק דדוקא לעגן לאסור סתם יינם במשהו מקלינן בזה"ז דהא דיי"נ במשהו מפרש הש"ס בפ' השוכר שהוא משום חומרא דע"ז והיינו משום דכתיב לא ידבק בך מאומה כו' ולכך בזמן הזה דלא שיקי חומרא דע"ז בטל בששים כשאר איסורין אבל לעגן שיעשה יי"נ משהתחיל לימשך י"ל דמחמירין בגין נסך טפי ממעשר אף בלא חומרא דע"ז רק משום איסור חתנות לבד שהוא איסור חמור וכן משמע קצת לשון הש"ס דבפ' השוכר לעגן יי"נ במשהו אמר הטעם משום חומרא דע"ז ולעגן יי"נ דהוי יי"נ משירד לבור משני הש"ס בסתמא שאני יי"נ דאחמירו ביה רבנן משמע אף בלא חומרא דע"ז החמירו לעגן יי"נ טפי ממעשר ואף שסברא זו דחוקה דהא מצינו בכמה מקומות שהחמירו בשאר איסורין טפי מיי"נ בזמן הזה כמ"ש התה"ד ס"י ר"ד והובא בש"ע ס"י קכ"ו ס"ב בהגה לעגן הפ"מ דמקילין ביי"נ טפי משום דאקילו ביה רבנותא בזה"ז בכמה דוכתי וכן האריף בזה מהר"י מינץ בתשובת מהר"א מזרחי ח"ב סימן ל"ט והב"ח בסימן קכ"ד דאין מדקדקין ביי"נ בזמן הזה ע"ש וגם בס"י קכ"ז מ"א בהגה מקילין ביי"נ טפי משאר איסורין יעו"ש מ"מ יש להביא ראיה דמחמירין טפי לעגן יין נסך דמשהתחיל לימשך הוי יי"נ מלעגן מעשר אף בלא חומרא דע"ז והוא דאיתא בפר"י דף ק ע"ב בבהוא עובדא דהנה בנהרדעא דדשו ישראל ונכרי לההוא חמרא ושה"ל שמואל תלתא ריגלי ואמרין עלה מ"ט אילמא משום דקסבר דאי משכחנא תנא דאסר כר"נ אוסריני אפילו בהנאה דתניא מדדו בין ביז בין ברגל ומכר ר' נתן אומר ביז אסור ברגל מותר אומר דאמר ר"נ ביז ברגל מי אמר אלא דאי משכחנא תנא דשרי כר"ש אישריי אפילו בשתי' משמע דאי אין הלכה פר"ש היין אסור בשתי' ומותר בהנאה וכ"כ הרמב"ם בפ"א מה' מ"א והמחבר בש"ע ס"י קכ"ג סכ"ב עכו"ם שדדך היין ולא נגע בו והרי ישראל עומד על גביו וישראל הוא שפנסו בחביות הרי זה אסור בשתי' עכ"ל ונהרי הר"ן בפ' השוכר ונהריב"ש בס"י תל"ג כתבו דאף דסתם יינם אוסר במשהו היינו דוקא בגין שנאסר בהנאה אבל יין שאינו נאסר אלא בשתי' (כיון שלא החמירו בו משום לתא דע"ז) אינו אוסר בכ"ש דהא מפרשינן טעמא דיי"נ אוסר במשהו הוא משום חומרא דע"ז הלכך דוקא ביי"נ שנאסר בהנאה מחמירין בו אבל יין שאינו נאסר אלא בשתי' כיון שלא החמירו בו משום לתא דע"ז לאסרו בהנאה אין להחמיר בו לאסור במשהו אלא בנותן טעם וכ"פ המחבר ס"י קל"ד ס"ב ואם כן אי אמרת דהא דיי"נ שהתחיל למשוך עושה יי"נ מחמירין בו משום חומרא דע"ז, א"כ כשדדך הנכרי בגת ולא נגע בו ביז אמאי אסור בשתי' והא

כִּינּוּן שְׂאִינוֹ אֲסוּר בְּהִנָּאָה מִשּׁוּם דְּדָמִי לְמַדְדוֹ בְּרַגְלֵי אַף בְּשִׁתְיָהּ לִישְׁתְּרֵי כִּינּוּן דְּלִית בִּינְהוּ מִשּׁוּם לְתַא דַּע"ז וְלֹא יָרַד לְבוּר עֲדִינּוּ אֱלֹא וְדַאי ע"כ צ"ל דְּלַעֲנִין מִשְׁהִתְחִיל לִישְׁמֵשֶׁף עוֹשֶׂה יי"נ מִחֲמִירִינּוּ בּוֹ טְפִי מִמְעֶשֶׂר אַף בְּלֹא חוּמְרָא דַּע"ז, אַף מ"מ נִרְאֶה דַּאִין רְאָיָה זֶה מְוַכְרַח דְּבִשְׁלֵמָא לַעֲנִין אִיסוּרֵי שְׁתִּיָּה אֲמַרִּינוּ שְׁפִיר דְּבִטֵּל בַּס' כִּינּוּן דְּהָא דִּי"נ אֲסוּר בַּכ"ש הוּא מִשּׁוּם חוּמְרָא דַּע"ז וַא"כ כִּינּוּן דְּבִאִיסוּרֵי שְׁתִּיָּה לֹא הִתְחִירוּ חו"ל לְאֲסוּרִים בְּהִנָּאָה מִשּׁוּם חוּמְרָא דַּע"ז ה"נ לֹא הִתְחִירוּ בּוֹ לְאֲסוּרִים בַּכ"ש דּוּמְיָא דְּכָל אִיסוּרִין שְׁבִתוּרָה דְּבִטְלִין בַּס' אֲבָל לַעֲנִין דְּמִשְׁהִתְחִיל לִישְׁמֵשֶׁף נַעֲשֶׂה יי"נ י"ל שְׁפִיר כִּינּוּן דְּהִתְחִירוּ חו"ל בּוֹ מִשּׁוּם חוּמְרָא דַּע"ז לְחֻשְׁבוּ יי"ן הִיא דְּנַעֲשֶׂה יי"נ לְאֲסוּרוֹ בְּהִנָּאָה ה"נ לֹא פְּלִיגֵי חו"ל בְּתַקְנָתוֹ לְחֻשְׁבוּ יי"ן אַף בְּגוּנוֹנָא שְׁלֵא יֵאָסֵר רַק בְּשִׁתְיָה לְבַד דְּלֹא לְהִגְוֵי מִקְלַתָּא דְּרַבְּנָן חוּקָא דְּבִאִיסוּרֵי הִנָּאָה יִנְחָשֵׁב יי"ן וּבִאִיסוּרֵי שְׁתִּיָּה לֹא יִנְחָשֵׁב יי"ן אַף זֶה שְׁיִיף בְּזִמְנֵי הַש"ס דְּעוֹבְדֵי ע"ז שְׂכִיחַ בִּינְיָהוּ אֲבָל בְּזִמְנֵי הַזֶּה שְׂאִין יוֹדְעִין בְּטִיב ע"ז וְלֹא שְׂכִיחַ בִּינְיָהוּ וְכָל סֵתָם יינָם אִינוֹ אֲסוּר אֱלֹא בְּשִׁתְיָה מַה"ל לְהִתְחִיר בּוֹ יוֹתֵר מִמְעֶשֶׂר דְּלֹא תִּשְׁיַב יי"ן עַד שְׁיִשְׁלֶה בְּחִבּוּת וְחִלּוּק נֶכּוֹן הוּא וְדוּק וּמָה מְאֹד תְּמַיְהֵי שְׁלֵא רְאִיתִי לְשׁוּם א' מְהֵאֲחֻרָנִים שְׁנִתְעוֹרֵר בְּזֶה וְאִילוּ כִּינּוּן שְׁפִתְבֵּי הַש"ף בַּס' קכ"ד סַקַּע"א שְׂאִין לְהִקְלֵי בִּי"נ מִטַּעַם עַכּוּ"ם בּוּזָה"ז לְאוּ עוֹבְדֵי ע"ז הֵן אֱלֹא בְּמִקּוּם הַפ"מ וְאִין לְפָרְסָם הַדְּבָר כְּמִבְּנוֹאֵר בְּדַבְרֵי הַרֵב בְּהִגָּה שָׁם סֵתָמוּ הַדְּבָרִים אֲבָל לְדִינָא נִרְאֶה דְּבְמִקּוּם הַפְּסֵד גְּדוֹל וְיֵשׁ שְׂאֵר צְדָדֵי הִיתֵר כְּגוֹן הִיא שְׁנִמְשֶׁף יי"ן מִהֲגַת דְּדַעַת הַט"ו וְהַר"ן דְּכָל הַיִּין שְׁבַגְתָּ אַף מַה שְׁלֵא נִמְשֶׁף יֵשׁ תּוֹרַת יי"ן עֲלֵיו לְאֲסוּר בְּמַגַּע נְכָרֵי אַף הַרְמַב"ן וְהַש"ג ר"פ ר"י כְּתַב שְׁבַכְלָבוּ כְּתַב דְּחֻקֵּי לְוִנְיָל הוֹרֵי הַלְכָה לְמַעֲשֶׂה דְּהִינּוּ שְׁלֵא נִמְשֶׁף אִינוֹ נִאָסֵר בְּמַגַּע עַכּוּ"ם יֵשׁ לְסַמּוֹף עַל הַרְמַב"ן וְחֻקֵּי לְוִנְיָל לְהִתִּיר הַיִּין שְׁלֵא נִמְשֶׁף מַה"ל דְּכַתִּיבָנָא וּבִלֵּא"ה כְּבָר פָּסַק בְּתִשׁוּבַת פ"מ ח"ב ס' קי"א לְסַמּוֹף עֲלֵיהוּ בְּמִקּוּם הַפְּסֵד מִטַּעַם אַחַר יַע"ש וְנֶכּוֹן הוּא גַם מִטַּעַמָא דִּידוּן וְכֵן כָּל הִיא שְׁיֵשׁ שְׂאֵר צְדָדֵי הִיתֵר וְהַנְּלַפְעַנ"ד כְּתַבְתִּי שְׂאֵלָה יוֹד אִשָּׁה שְׁמַצָּאָה כְּתָם אֲדוּם בְּחִלּוּקָהּ וְקוֹדֵם שְׁשִׂאָלָה לְחֻקֵּם נִתְכַּבֵּס הַכְּתָם בְּלִתִּי יְדִיעֻתָהּ וְאִינוֹ יְדוּעַ אִם הַכְּתָם הִיָּה לְמַעְלָה מִן הַחֲגוּר אוֹ לְמַטָּה מִן הַחֲגוּר אִי תְּלִינּוּ לְקוּלָא וְאֲמַרִּינוּ שְׁהִיָּה לְמַעְלָה מִן הַחֲגוּר וְהִיא טְהוּרָה: תְּשׁוּבָה נִרְאֶה בְּרוּר דְּטַמְאָה הִיא אַף דְּבַכָּל דְּוִכְתִּי אֲזַלִּין בְּכַתְמִים לְקוּלָא כְּגוֹן אִם עֲבָרָה בְּשׁוּק שֶׁל טַבָּחִים אוֹ נִתְעַסְקָה בְּכַתְמִים הַיִּינוּ מִשּׁוּם דְּכַתְמִים דְּרַבְּנָן וְאֲזַלִּין בְּסַפִּיקָא לְקוּלָא וְתְּלִינּוּ לְקוּלָא שְׁהַכְּתָם בָּא מִשָּׁם וְלֹא מִגּוּפָה מַה שֶׁא"כ בְּסַפֵּק אִם הִיָּה לְמַעְלָה מִן הַחֲגוּר לֹא שְׁיִיף בְּזֶה לֹאמַר סַפִּיקָא דְּרַבְּנָן לְקוּלָא דְּהָא חוּזִינוּ דְּהִיא שְׁלֵא עֲבָרָה בְּשׁוּק שֶׁל טַבָּחִים וְכִינָצָא בְּהָ אֲסוּרוֹ חו"ל הַכְּתָם מִשּׁוּם דְּמִסְתַּמָּא מִגּוּפָה אֲתִי כְּדִאֲמַרִּינוּ בְּרַפ"ק דְּנִדְּהָ דְּבַצְפוּר לֹא נִתְעַסְקָה וּבְשׁוּק שֶׁל טַבָּחִים לֹא עֲבָרָה הִיא דָּם מִהִיכָן אֲתִי אֱלֹא מִגּוּפָה יַע"ש אֱלֹא דָּאִם נִמְצָא לְמַעְלָה מִן הַחֲגוּר מְטַהֲרִינוּ לִיָּה מִשּׁוּם דְּאֲמַרִּינוּ וְדַאי לְאוּ מִגּוּפָה אֲתִי אֱלֹא מַעְלָמָא וְעֲבָרָה וְלֹא אֲדַעְתִּיָּה וַא"כ אִם הִיא סַפֵּק אִם הַכְּתָם הִיָּה לְמַעְלָה מִן הַחֲגוּר אוֹ לְמַטָּה לֹא שְׁיִיף לֹאמַר בְּזֶה סַד"ר וְעֲבָרָה וְלֹא אֲדַעְתִּיָּה דְּהָא סַפֵּק זֶה הִיא בְּכָל הַכְּתָמִים וְאִפ"ה אֲסוּרוֹ חו"ל וְלֹא תְּלִינּוּ דְּעֲבָרָה וְלֹא אֲדַעְתִּיָּה מִשּׁוּם דְּלֹא שְׂכִיחַ וַא"כ ה"נ לֹא תְּלִינּוּ שְׁעֲבָר' וְלֹא אֲדַעְתִּיָּה אֱלֹא מִגּוּפָה קִאֲתִי וְהַכְּתָם הִיָּה לְמַטָּה מִן הַחֲגוּר וְהַדָּם מִגּוּפָה וְטַמְאָה הִיא וְכֵן מוּכַח מְהֵא דְּקִי"ל בַּס' ק"ץ ס"ח בְּשִׁתִּי נָשִׁים שְׁלִבְשׁוּ חִלּוּקָתָא וְנִמְצָא בּוֹ כְּתָם וְהִתְהָ אַחַת אֲרוֹנָ' וְאַחַת קַצְרָה דָּאִם הִיא מִהַחֲגוּר לְמַטָּה לְקַצְרָה וְלְמַעְלָה מִן הַחֲגוּר לְאֲרוֹנָה קַצְרָה טַמְאָה

וארנפה טהורה ואמאי ל"א סד"ר ולקולא ואמרינו דהפתם היא מהארוכה דהא לא
מקלקלה מידי דנדאי שתייהן טהורות וכמבואר בס' נ"ג בב' נשים שלבשו חלוק א ואחת
נתעסקה בכתמים דתולה בה ושתייהן טהורות דהוא תולה בכתמים א"ו פיון דהא דלמעלה
מן התגור טהורה משום דע"כ מעלמא אתא א"כ בכה"ג י"ל יותר דמן הקצרה היא
מלמטה מן התגור וליפא לאקשוי מהא דכתב הרא"ש בפ' הרואה פתם והיא מדבר'
הראב"ד בס' בעל הנפש גבי הא דבעי הש"ס היתה פשור פשוטה מאי ולא איפשט' דאיפא
מ"ד דאזלינו בכתמים לקולא דסד"ר היא ואיפא דאמרי לחומרא פתו דבעי למיפשט
מברייתא כו' אלמא אף דהא דבעי בפשור ובכשירה מאי הוא משום דלא עביד דנפיל
מגופה בכה"ג ובנדאי מעלמא אתי או דילמא דאף בכה"ג תלילן דמגופה אתי ואפ"ה
לדעת הי"א אזלינו לקולא משום דסד"ר היא ואף הי"א דפליגי הוא משום דפשטא
דברייתא משמע לחומרא זה ליתא דיש חילוק בין ספיקא דדינא לספיקא דמצייאות דהא
התם הש"ס מספקא ליה אם בכה"ג דהפתם פשור וכשורה אמרינו דנדאי מעלמא אתי
ומטהרינו ליה או אף דבכה"ג י"ל דמגופה אתי ואסרינו ליה מספיקא ולכך בכה"ג
דהאבעיא לא איפשטיא אזלינו לקולא לומר שהדין נותן דבכה"ג נדאי מעלמא אתי ולית
בה שום ספק פלל כמו דאזלינו לקולא בכל האבעיות שבש"ס במידי דרבנן משא"כ
בספק דמצייאות כמו בנ"ד שהספק היא אם היתה למעלה מן התגור ובע"כ מעלמא אתי או
למטה מן התגור ואסרינו לה משום דמסתמא מגופה אתי פיון שלא נתעסקה בכתמים
האי דם מהיכא אתי א"כ ה"נ מספיקא יש לחוש לחומרא ולומר שבנדאי למטה מן התגור
הי הפתם והדם ממה דאל"כ האי דם מהיכא אתא וז"ב: אמנם יש להקשות ע"ז מהא
דכתב הטור י"ד סי' ק"ץ בשם הרשב"א ובש"ע שם ס"ב גבי הא דלא גזרו על הפתמים
בתינוקת שלא הגיע זמנה לראות דאפילו היתה גדולה מי"ב שנים אם בדקה ולא הביאה
שתי שערות אין חוששין לכתמה והוא מדברי הרשב"א בתה"א דף קע"ו ע"ב וכתב שם
ו"ל ואע"ג דקטנה שהגיעה לכלל שנותיה חזקה הביאה סימנים ואפילו בדקו ולא אשכחו
חיישינו שפא נשרו להתמיר לעגן מיהוון הא אמר רב דימי הילכתא חוששין שפא נשרו
וה"מ דאיכא דשה בתוך זמן ובעל לאחר זמן דאיפא ספיקא דאורייתא אבל בתוך זמן לא
פלומר הואיל וליפא סד"א ובכתמים נמי דסד"ר היא אין חוששין שפא נשרו אלא וכו'
ומדברי רש"י ז"ל נראה דלעולם משהגיע לכלל שנותיה פתיסין לכתמים ואף על פי
שלא הביאה סימנים שהוא ז"ל פי' שהגיעו ימי הנעורים שהביאה שתי שערות או בת
י"ב שנים ויום אחד אעפ"י שלא הביאה ש"ש ע"כ ונראה שהזקיקו לפרש פן וכו' ומצאתי
בתוספתא נדה בפ"א מאימתי ראויה להיות רואה משהביא' ש"ש חה מבואר פדברינו
עכ"ל והרי רש"י ספ"ק דנדה דף ה' ע"א פתב דלכך בתינוקת שלא הגיע זמנה לראות
אפילו סדינים שלה מלונכלכים בדם אין חוששין לה ואפי' אין לה במה לתלות דבשוק
של טבחים לא עברה איפא למימר עברה ולא אדעתא דהא בגופה אין לתלות כל עיקר
דכתמים דרבנן ניהו וכי גזור רבנן בהגיע זמנה דדם מצוי בה אבל בהא לא גזור הואיל
ואין בה דמים עכ"ל וכ"כ תוס' פ"ק דנדה ד"ג ד"ה והא איפא כתמים והרשב"א בחידושו
וא"כ לפמ"ש דבספק למעלה מן התגור לא שייך לומר סד"ר ולקולא א"כ לא דמיא
למיהוון פלל דבשלמא התם שייך שפיר לומר בלא בעיל ל"ח שפא נשרו דהא אף
שעכשוו היא גדולה אינה צריכה גט אלא מדרבנן לכך תלינו שגם עכשוו קטנה היא

ואינה צריכה גט דסד"ר לקולא וסגי במיאון משא"כ הקא דאף אם נאמר שהיא קטנה
אם היינו יודעים שהדם מגופה הוי טמאה דקטנה בגדולה לענין גדה אלא דבקטנה פיון
שאין דמים מצויים בה תלינו דמעלמא אתא ועברה ולא אדעתה וא"כ פיון דבכל
הפתמים בגדול' ל"ח שעברה ולא אדעתה שהיא חששה רחוקה ואמרנו דנדאי מגופה
אתי וא"כ באשה זו שיש ספק אם קטנה אם גדולה היא שנשירו הסימנים היכי שייך לומר
סד"ר ולקולא ונחליק דקטנה היא והדם מעלמא קאתי אדרכה יותר י"ל דגדולה היא
והסימנים נשרו ובפרט דאיכא חזקה דרכא שהביאה סימנים והדם מגופה היא פיון
שעברה ולא אדעתה היא חששה רחוקה: ובזה נדחה נמי ראית הרשב"א מהתוספתא
דאיתא התם מאימתי ראויה לראות משהביאה ש"ש דהמענין בתוספתא יראה דשם קאי
אהא דקטנה שלא הגיע זמנה לראות דיה שעתה ובזה שפיר ל"ח לשמא נשרו פיון דהא
דמטמאינו אותה למפרע ולא מוקמינו לה בחזקת טהרה היא משום דאשה מועדת ועלולה
לראות כדאמרנו ברפ"ק דנדה ולכך פינון שעדיין לא הביאה ש"ש תלינו לקולא דאינה
מוחזקת לראות כלל ולא מטמאינו אותה למפרע שאינה אלא מדרכנו משא"כ במצא'
פתם לטומאתה, מכאן ולהבא לא שייך בזה לומר סד"ר ולקולא מה"ט דכתיבנא: איכרא
דקושיא זו אינו קשה אלא לפי פשיטות לשון רש"י ברפ"ק דנדה שהבאתי דטעמא
דתינוקת שלא הגיע זמנה לראות אין לה פתם משום דתלינו דעסקה בכתמים ולא
אדעתה וכ"כ התוס' ברפ"ק דנדה ובחידושי הרשב"א שם להדיא וכן היא דעת הב"ח
שהביא הש"ך ר"ס ק"ץ דאפילו נמצא על גופה מסעיר יע"ש אף הלחם תמודות ברפ"ק
דנדה כתב לפרש דברי רש"י דאף שנדאי מגופה אתי לא גזרו בכתמים פיון דלא ארגשה
ואינו אסור אלא מדרכנו ודסק לפרש דברי רש"י שהם שני טעמים ולהגיה יע"ש והסכים
עמו המר ולא ידעתי מי דחקו להוציא דברי רש"י מפשטן פיון דרש"י בפ' הרואה פתם
כתב דגזרו חז"ל בכתמים אף דלא ארגשה משום דחיישינו דארגשה ולא אדעתה וא"כ
אף בקטנה נמי יש לחוש לה דמשש דאורייתא היא היכא שידוע שיצא דם מגופה דילמא
ארגשה ולא אדעתה א"ו דעיקר טעמא היא פיון שאין דם מצוי בה תלינו שהדם מעלמא
אתי ועוד יש להוכיח פן מהא דאמרנו בפ' תינוקת דף ס"ו תבעוה לינשא ונתפייסה
צריכה לישוב ז' נקיים ואסיק התם דל"ש גדולה ל"ש קטנה אף דלא חזיא דמא דגדולה
טעמא מאי משום דמחמדא קטנה נמי מחמדא והרי התם לא הרגישה כלל וגרוע מכתם
דלא מצאה כלל שום דם כמ"ש הה"מ בפ"א מה' א"ב ואי אמרת דלא גזרו חז"ל בכתם
בקטנה אף שידענו שמגופה אתי משום דלא הרגישה אמאי החמיר' בקטנה בתבעוה
לינשא פיון דלא ארגשה ודחוק לומר דבכתם דשכיח גזרו וכתם דל"ש לא גזרו א"ו הא
דלא גזרו בקטנה בכתמים הוא משום פיון דלא שכיחי בה דמים תלינו דמעלמא אתי
ולכך אסרוה בתבעוה להנשא דשכיח הוא דמחמת חזקת תראה וא"כ פיון שהוכחתי
דהא דלא גזרו בתינוקת שלא הגיע זמנה לראות לענין פתמים הוא משום דתלינו שעברה
ולאו אדעתה הדרא קושיא על הרשב"א לדונקתא ולכאורה עלה בלבי לתרץ דהרשב"א
לטעמיה אזיל שהקשה בחידושו ברפ"ק דנדה על הא דאמר התם דטעמא דשמאי דס"ל
דכל הנשים דיון שענתן משום דאשה מרגשת בעצמה ופרכינו והא איכא פתמים ומשני
בשוק של טבחים לא עברה האי דם מהיכא אתי והקשה הרשב"א פיון דשמאי סבירא
ליה דכל הנשים מרגשות בעצמן נימא דעבר' ולא אדעתא כמו דאמרנו פן בתינוקת

שלא הגיע זמנה לראות ותי' דשאני הכא דאם תאמר שעברה בשוק ולא אדעתה א"כ ה"נ יכולין אנו לומר שמא הרגישה ושכחה ולא אדעתה תילכך הואיל ודם מצוי הוא לפניה ושכיחי בה דמים מוטב שתתלה אותו במצוי דדמים מצוין בה ולפי"ז ניקא פיון דהא דל"א בכל הפתמים שעברה ולא אדעתה אף דאיפא חזקה פנגדה שהיתה מרגשת פיון דספק שקול הוא פיון די"ל בשניהם דשכחה ולא אדעתה ותלינו בדבר המצוי פיון דאשה שכיחי בה דמים וא"כ היכא דאיפא ספיקא אם היא גדולה או קטנה דלא שכיחי בה דמים כלל לא אסרינו לה מספיקא ואמרינו מדלא ארגשה מעלמא אתי ועברה ולא אדעתה.

אלא דאפתי קשה דהא בש"ס שם משמע דלא פרכינו הכי והאיפא פתמים אלא לשמאי אבל להלל דקיי"ל פנותיה לאו קושיא היא כלל משום דאשה מרגשת בעצמה לאו סברא אלימתא היא לדידיה וסברא דמגופה אתי היא חזקה אלימתא יותר כמ"ש התוספות שם וא"כ בספק גדולה או קטנה חזישינו לחומרא משום דמסתמא מגופה אתי ואפשר לומר דהרשב"א ס"ל דהש"ס פריה לשמאי שהיא קושיא אלימתא לדידיה אבל להלל י"ל דהאי סברא דמרגשת בעצמה לא אלים כ"כ אבל להמסקנא י"ל דאף להלל טעמא דהחמירו חז"ל בכתמים ולא תלינו דמעלמא אתי דכ"ע הכי ס"ל דאשה מרגשת בעצמה היא סברה מעליא כמ"ש הרשב"א בסוגיא דהתם וכ"כ הרמב"ם בפ"ט מהא"ב אלא שאנו מחזיקים אותה בשוכחת פיון דע"כ צריה אהא לומר שעבר' בשוק של טבחים ושכחה הוי ספק שקול ותלינו במצוי וכמו דמשני הש"ס לשמאי אף זה דוחק דמ"ל להרשב"א זה פיון דמפשטא דהש"ס משמע להיפוך.

אף בלא"ה דין זה דהרשב"א צל"ע על הטור והש"ע שהסכימו לדבריו. דהא באה"ע ס"ס קנ"ח פסקו הטור והש"ע דהאי דנא יש להחמיר שלא תמאן אחר י"ב שנים אף שלא נמצאו לה ש"ש ולא במיל אף דהוי סד"ר מ"מ האידנא לא בקיאיין בבדיקה משום דסגי בגמות אף שאין שערות וגם אחת בגבה ואחת בכריסה מהני וא"א בקיאיין לבדוק כל הגוף והוי ספק חסרון ידיעה דאסור אף במידי דרבנן כמ"ש הב"ש שם וא"כ ה"נ לענין בתמים אף דהוי דרבנן יש להפעיר מספיקא דהא אף בכתמים מחמירין בספק חסרון ידיעה כמ"ש הטור והש"ע בפ"י ק"ן פמ"ו ולענין מקדיר או מגליד יע"ש והדברים צ"ע אף שדברי הרשב"א לא אתברר לן שפיר מ"מ לא נניח הסברה הנכונה שפתבתי למעל' דבספק אם הפתם הנה למעלה מן החגור או למטה דיש להחמיר והיא טמאה מספק וכן עיקר לדעתנו והנלפענ"ד פתבתי: שאלה יא אשה שהשאלה חלוקה הבדוק לה לחברתה וחברתה מצאה פתם בחלוקה הלזה וגם בחלוקה שלה או בפגד שלה בבת אחת אם שתייהן טמאות או לא: תשובה יראה לי שהאשה המשאלת טהורה והאשה ששאלה החלוקה טמאה כי האשה המשאלת תולה הפתם בה ואע"ג דמבואר בסי' ק"ץ סמ"ג דהשאלה לבעלת הפתם בין שישבה כבר על הפתם קודם שאלה בין שראתה פתם בחלוקה אחר לאחר ששאלה את זה אין תולות זו בזו ולא זו בזו ושתייהן צריכות לחוש היינו דוקא התם שמציאת הפתם בחלוקה השאול הנה אחר מציאת הפתם שבחלוקה שלה או קודם מציאת הפתם בחלוקה שלה אבל פשנמצאו בב"א אצל האשה ששאלה חלוקה אחת המשאלת תולת הפתם בה והמשאלת טהורה דהא הטעם דאין תולין פתם בכתם פרש"י וכל הפוסקים משום דהפתם האחר לאו ודאי מגופה היא ודילמא מעלמ' אתאי

ולא בקזקת רואה היא וא"כ בנ"ד שמשצאה האשה השואלת גם פתם אחר בחלוק ששלה או בקבדה תולין בה ממ"נ דאי מגופה אתי הפתם שבחלוק ששלה ודאי תולין בה ואי מעלמא אתי וא"כ ע"כ אמרינן שעברה בשוק של טבחים או נתעסקה בפתמים ולא אדעתה א"כ אמרינן נמי שהפתם שבחלוק השאול ג"כ בא מזה וכמבואר בסי"ק"ץ סי"ז בנמצא פתם למעלה מן התגור וכתם למטה מן התגור אמרינן כמו שהעליון מעלמא אתי פה התחתון מעלמא אתי ואמרינן שבב"א ניתזו על ב' המקומות כמ"ש הרא"ש ס"פ הרואה פתם וא"כ ה"נ אמרינן פן שמעלמא אתו ב' הפתמים יחד ותלינו בה והמשאלת טהורה וכדאמרינן בסי"ג דהא דאמרינן נמצא דם בחלוק או מטה או ספסל כולן טמאות אם נתעסקה אחת בכתמים כולן טהורות שפולן תולות בה והיא תולה בכתמים ע"ש והא דפריה הש"ס בפרק האשה לרבה בר ליואי דס"ל דאין תולין פתם בכתם מברייתא דהשאילה חלוקה לנכריות או ליושבת על הפתם תולין בה ומתריץ לה בשנינויא דחיקה ולא מוקי לה בכה"ג היינו משום דלשון יושבת על הפתם משמע שהפתם נמצא בחברתה קודם שאלה וע"ש בתוספו' והנלפענ"ד פתבתי: שאלה יב לבאר הא דקיי"ל בי"ד סי' ק"ז סמ"ב דהשאילה חלוקה לחברתה ומצאה בה פתם דתולה ביושבת על דם טוהר אף בזמן הזה אם היא דוקא בעת שמעיינה פתוח או דילמא אף בעת שמעיינה סתום תולה בה והנה מסתימת הפוסקים משמע דאף שמעיינה סתום תלינו בה פינו דלא מקלקלה לה מידי פינו שהן ימי טוהר ולפענ"ד דין זה צ"ע טובא פינו דאנו קיי"ל דתולה מעוברת באינה מעוברת ומניקה באינה מניקה פינו שהן מסולקת דמים א"כ אמאי נתלה ביושבת על דם טוהר פינו דמניקה היא דאף שמת הולד או גמלתו בכלל מניקה היא ומסולקת דמים כמבואר בסי' קפ"ט סל"ג וכ"כ הרשב"א בתה"א דף ק"פ דאף לענין תלי' בחברתה דינא הכי בשלמא בעת שמעיינה פתוח דתולין בה אף שמסולקת דמים ואין ראיתה אלא מקרה בעלמא מ"מ תלינו בה פינו דלא מקלקלה לה כלל אבל היכא דמעיינה סתום א"כ ה"ה בכלל מינקת גמורה וא"כ נהי דלא מקלקלינו אותה מ"מ הא בזה אין שום מעלה כלל לחברתה אלא משום פינו דלא מקלקלה חברתה תולה בה משום דספיקא דרבנן ול"ש לומר מאי חזית דאסרית להאי אסרת להאי פינו דימי טוהר הן ובזה"ז היא טמאה וחברתה טהורה כמ"ש הרשב"א ואמאי הא יותר י"ל שהפתם מחברתה והיא טהורה פינו דמינקת היא תולם באינה מינקת ול"ל דבימי טוהר מצוין דמים באשה כדמשמע מלשון רש"י ס"פ כל היד דף כ' ע"ב ד"ה חזינא וכ"כ בחידושי הר"ן לנדה בפרק האשה לחד טעמא זה ליתא דמדברי הרשב"א בתה"א והטור משמע להיפוך שפתבו בשם י"א דבבתולה שדמיה טהורים תולין אף בזה"ז וביושבת על דם טוהר אין תולין משום דבבתולה שירפא מצוי וביושבת על דם טוהר אין שירפא מצוי וזו היא דעת הרמב"ן וכן מוכח מדברי הרמב"ן שהביא הב"י בס"פ קפ"ט שהוכיח דאשה קבועה וסת בימי מניקתה מהא דאמרינן בנדה דף י"א דלקף אין יושבת על דם טוהר צריכה לבדוק א"ע משום דילמא קבועה וסת משום דמימי טהרה לימי טומאה לא קבועה וסת.

ואי אמרת דמניקה לא קבועה וסת משום דמסולקת דמים היא. א"כ ת"ל דבלא"ה לא קבועה וסת דמינקת היא והרשב"א בתה"א האריה לתריץ קושיא זו בדרכים שונים והרא"ה בב"ה קילס ראיה זו וא"כ אי אמרת דבימי טוהר שירפא מצוי ואינה בכלל מינקת א"כ לאו ראיה היא נאדרבא אפתי קשיא דהא מינקת אינה חוששת לוסתה

הראשון שלא היתה מינקת וא"כ בלא"ה לא קבעה נסת בימי טוהר לימי מניקתה פיון דבימי טוהר לאו בכלל מינקת היא אלא ודאי דבימי טוהר חשיבה כמינקת גמורה והנה לפי מה שדחה הרשב"א שם ראית הרמב"ן דסוגיא אולא למ"ד דמת הבן או גמלתו לאו מינקת היא אין ראיה משם אף מדברי הרמב"ן וקרא"ה היא ראיה ברורה: וראיתי להרב בעל משנה למלך פ"ט מה' א"ב דין כ"ט שכתב שלדעתו ע"כ לא אמרינו דתולין בנדה ישראלית אלא פשהיו פולם שוין לרא' אבל אם היתה הנדה מעונבת או זקנה או מניקה אפשר שלא נתלה בהם ושתייהו מקולקלות פיון דלשניהם איכא אומדנא שממנה בא הפתם ושל נדה איכא אומדנא שהפתם ממנה פיון דנדה היא יע"ש ומה מאוד תמיהני איה העלים עין מבריינתא ערוכה וכל הפוסקים דתולין ביושבת על דם טוהר אף שמיינקת היא ודוחק גדול לומר דהבריינתא ופוסקים מייירי דווקא שגם חכרתה היא מעונבת או מניקה דבכה"ג תולה היא ביושבת על דם טוהר דמסתימת הפוסקים לא משמע פן והנה בהבריינתא י"ל דלכך תולין ביושבת על דם טוהר הוא מטעם שכתבו הרמב"ן וקרא"ה לחד טעמא בחידושו בפרק האשה מפני שיושבת על דם טוהר רואה ואינה מרגשת תו אלו ראתה הרגישה ולכך תולין אף במסולקת דמים אף לפי"ז תקשה לשיטת הרשב"א דוהש"ע דפסקו דתולין אף בזמן הזה אף דאנן מחמירין בה משום שלא החמירו להציל על חכרתה ואי הטעם שרואה ואינה מרגשת היא אם פן האידנא פיון שמחמירין בדם טוהר הרי רואה ומרגשת ואף שאינו אלא חומרא בעלמא אטו נשי דיני גמירי וקרי הוא כאלו ידעינן שלא הרגישו שניהם בדבר והנה מכ"ז הנה נראה דהא דתלינן ביושבת על דם טוהר בזמן הזה הוא דוקא בעת שמעיינה פתוח כגון שראתה והיא תוף ג' ימים לספירת ז' ימים שלא דאזעדיין מעיינה פתוח כמ"ש הרב רמ"א בס"א קצ"ו ס"י בהגה יע"ש ובש"ף אבל כשלא ראתה כלל או לאחר ג' ימים נספירתה אין תולין בה דמניקת גמורה היא ותולה בחכרתה ונחכרתה מקולקלת והיא מתוקנת דבכה"ג סברת הו"ל נכונה מאוד דכיון דליכא שום מעליותא בחכרתה מה"ת נתלה ביושבת על דם טוהר שהא מינקת דאדרבא יותר יש לתלות באינה מינקת וכמ"ש לעיל אלא דמסתימת לשון הרשב"א בתה"א והטור לא משמע פן והדבר צע"ג.

והנה לכאורה יש להוכיח פהרב בעל מ"ל מהא דתולה בקטנה שלא ראתה מעולם לאחר שנבעלה קודם שחיתה המכה ולנערה שלא ראתה תוף ד' לילות לבעילתה אפילו בזמן הזה שאין נותנין לבתולה אלא בעילת מננה לבד אפ"ה תולה בה לפי שדמים מצוין בה כמ"ש הרשב"א והטור והוא לכאורה תמוה פיון דאנן קיי"ל בועל בעילת מצנה ופורש א"כ אף לאחר שתחיה המכה לקטנה ולאחר ד' לילות לנערה נמי נתלה בהן דהא הוויין פנדה גמורה ותולין השלקלה במסולקת אבל לדברי המ"ל ניחא פיון דס"ל דכל אותן שהו מסולקת דמים אין תולין בהן א"כ פיון דקיי"ל דבתולה תולה באינה בתולה ומבואר ברש"י דאף נשואה קרי לי בתולת דמים והיינו אף שנבעלה מ"מ כל שהיא בתולת דמים שלא ראתה מעולם הוי בתולת דמים וכ"כ הרמב"ן בה' נדה שלו פ"ד להדיא דאף שהיא בעולה מ"מ כל שלא ראתה דם נדה מעולם תולה באינה בתולה וא"כ לכך ה"א בקטנה לאחר שחיתה המכה ונערה לאחר ד' לילות לבעילתה פיון דמייירי שלא ראו מעולם וכבר פלו בתוליה אינה תולה בהן הפתם פיון שהו בחזקת מסולקת דמים.

אף ראיתי להרב מנחת עקב שהרגיש בקושיא זו והביא שפן הקשה בהגהת פרישה והמ"י תירץ דאף דמטמאינו לדם בתולים מ"מ לא מיקרי מקולקלת לתלות בה דאינה אלא טומאת ספק והוי כמו פתם דאין תולין פתם בקתם וה"נ אין תולין פשהיא טמאה מחמת דם בתולים והנה אף דמילי דסברא נינהו מ"מ זה לא יתכן אלא לפי שיטת הרמב"ן והרשב"א דס"ל דאיסור דם בתולים הוא מחמת חשש תערוכות דם נדה כדמוכח מדברי הרמב"ן גבי רואה דם מחמת תשמיש שהוכיח דאין תולין במפה מדאסרו חז"ל דם בתולים ואף הרשב"א לא פליג עליו אלא משום דיש חילוק בין איסור שעה לאיסור עולם אבל לפמ"ש הרא"ש בפ' תינוקות דטעמא דאסרו חז"ל דם בתולים לאו משום חשש נדה אלא משום דביאה לכל מסור ואין הפל בקיאיין בין קטנה לגדולה ובוגרת וכן החזיק במעוז סברא זו גבי רואה דם מחמת תשמיש יע"ש א"כ פנין דאיסור זה לאו מחמת ספק היא אלא גזירה דרבנן א"כ לא דמיא כלל לפתם ואמאי לא נתלה בה כמו דתלינו בסופרת ז אף דמן התורה לא בעינו ז' נקיים אלא דבנות ישראל החמירו על עצמן וא"כ אמאי לא הביא הטור שיטת הרא"ש דלפי דבריו תלינו בקטנה אף לאחר שתחיה המפה ובנערה אף לאחר ד' לילות: איברא האמת יורה דרפ"ו שהגהת פרישה והמ"י לא ירדו לסוף דעת הרמב"ן והט"ו בזה והוא משום דלפי מה שהבינו הם דמ"ש הט"ו דתולין בקטנה עד שתחיה המפה ובנערה עד ד' לילות קאי הפל לאחר בעילה הראשונה שנבעלו תולין בהם עד זמנים אלו קשיא טובא מש"ס ערוך פ"ק דנדה דף י"א ע"ב דאמרין התם אמתני' דתינוקת אמר שמואל ל"ש אלא שלא פסקה מחמת תשמיש וראתה שלא מחמת תשמיש אלא פסקה מחמת תשמיש וראתה טמאה עברה לילה אחת בלא תשמיש וראתה טמאה והעולה מדברי רש"י ותוספות שם דכל פעם שראתה מחמת תשמיש אפילו בתשמיש מופלג מחבירו חודש או יותר תליא בדם בתולים וכי שמשא בלילה אף שהיא רואה גם כן למחר ובלילה שאחר כך בלא תשמיש טהורה אבל פשהיא רואה ביום שני לשמושה בלא תשמיש ממאה פדאמר עורם לילה אהת בלא תשמיש טמאה יע"ש ודינים אלו הם הלכה פסוקה כמ"ש הרי"ף והר"ן ומרדכי פ"ב דשבועות ומשמע התם דאין חילוק בין קטנה לנערה בכ"ז וא"כ תימה גדולה דהיכי משפחת לה האידנא שפכתו הפוסקים דתולין אף בזה"ז בקטנה עד שתחיה המפה ובנערה עד ד' לילות משום דשירפא מצוי הא אנו קיי"ל דאף הבועל את הקטנה בועל בעילת מצנה ופורש א"כ ודאי לא שיקמשה שוב והאיך תולין לתלות הפתם בהן דהא עברה לילה אחת בלא תשמיש וראתה טמאה ול"ל פנין דעל ידי תשמיש תלינו בדם בתולים) ובכהאי גוונא לא מחזקינן בהן בדם בתולים דהא אף מדינא מטמאינו לה בכהאי גוונא פדאמרין עברה לילה אחת בלא תשמיש וראתה טמאה ול"ל פנין דע"י תשמיש תלינו בדם בתולים עד ד' לילות הוי כמפה שהיא יכולה להתגלע ע"י חיפוף דמבואר בסי' ק"ץ ס"ח דתלינו בה את הפתם אבל לענין ראיה גמורה בעינו דוקא מפה שידוע שמוציאה דם כמבואר בסי' קפ"ז ס"ה זה ליתא דע"כ לא תלינו בפתם במפה שיכולה להתגלע אלא משום דאמרין שפא חיקתה וגלעה שלא מדעתה כמ"ש הרשב"א בתה"א והמרדכי פרק ב' דשבועות אבל ה"כ לא שייך זה ועוד דא"כ מנ"ל להפוסקים לומר דאף בזה"ז תולין ברם בתולים משום דשירפא מצוי דהא בכה"ג אין שירפא מצוי דהא פי ראתה מטמאינו לה בכס"ג לכן נראה ברור דמ"ש הרמב"ן וט"ו דתולין בקטנה עד שתחיה המפה ובנערה עד ד'

לילות קצרו בדבריהם וכוונתם לתשמיש מופלג פדאמרינו דנתן לה רבי ד' לילות מתוך י"ב חודש והיינו לאחר כל טבילה ד' פעמים ושמישה וראתה תלינו בדם בתולים ומעתה קושיות המ"י מעיקרא לק"מ דקמ"ל דהיכא דהשאיילה לה חלוק אחר כל טבילה וטבילה ונבעלו ולא נמצאו להו דם רק על החלוק הזה דפשיטא דאי או החלוק תלנה היו טהורות דע"כ לא מטמאינו בסי' קצ"ג הבועל את הבתולה ולא נמצא לה דם אלא בבעולה ראשונה אבל אחר בעילה הראשונה אף ב"ד לילות מופלגים לא מטמאינו לה כשלא נמצא להו דם פדמשמע מסתימת כל הפוסקים קמ"ל דאם השאיילה להו חלוק בכה"ג בתוך ד' לילות מופלגת תלינו בהו פינו דשירפן מצוי והו טמאות בזה"ז ונתברתה טהורה ח"ב ונכון: ומעתה האי דינא דהמ"י אם תלינו בסופרת שבועה נקיים ודם בתולים אין מקום ליה בהפוסקים וכבר כתבתי דלהרא"ש בנדאי תולין בה ובכתמים שומעין להקל אף להמ"ל י"ל דאין תולין בה דהוי בתולת דמים אם לא שחברתה מניקה וכינצא בה שאלה יג ב"ה ב' אדר תקנ"ס לפ"ק שלום על דייני ישראל ס"ם הרבנים המופלאים ב"ד הצדק דק"ק באר יצ"ו וע"ג הרב המופלא שפסנהדרין המפורסם בתורה וביראה נ"י פ"ה ע"ה מ' דוד נ"י הנה הגיע לידי בשבוע העבר ג"פ אשר נכתב בבית דייניכם מהבעל אלפסנדר זסקינד להאשה אשר נצבת עמנו פה פרידא מלכה בת פ' יהודא ליב והנה מצאנו בגט תינהא אשר בחתימת העד השני שמעון בן יעקב עד בתיבת שמעון לא נגע בהענין הקו שבענין להרא"ש שבענין וכן בתיבת עד לא נגע ג"כהקו שבענין להראש שלי והנה זה פשוט ומבואר בא"ח סימן ל"ב ובאה"ע סי' קכ"ה סט"ז בהג"ה דאם אינו נוגע מה שראוי ליגע פגון שאחורי הצדיק והיוד שבאלף אינו נוגעין פסול אף בדיעבד אלא די"א דבמקום עיגון יש להכשיר בכה"ג וע"ש בב"ש בסק"ו אלא בטופס יש להכשיר דלא גרע מנחסר כל האות והנה בכאן בחתימת העד א"כ הוי פתורף והגט פסול אם לא במקום עיגון ובדיעבד ואף דבאה"ע בסי' ק"ל סי"א פתב הרב בהג"ה בשם התה"ד מאחר דסגי אם פתב יוסף עד א"כ בן יעקב לא צריף למיכתבו ואם טעה או שינה בו אין לפסלו וא"כ ה"ה אם טעה בשם העד גופה גמי מהני דהא בן פלוני עד נמי מהני לחוד מ"מ הרי הב"ש בסק"כ הביא בשם מוהרש"ך דזוקא בשם אביו מיכל התה"ד ולא בשמו ואף שהב"ש השיג עליו מ"מ סיים דלמעשה אין להקל כנגדו וגם בשם אביו גופה פתב הרמ"א דאין לסמוך ע"ז רק בשעת הדחק ובמקום עיגון ועוד בנ"ד נראה ונדאי דפסול אף במקום עיגון דהא טעם התה"ד משום דבן יעקב אין צריף למיכתב והוי כלא נכתב וא"כ הקא דאף בחתימת בתיבת עד לא נגע הענין להראש שלו וא"כ פינו דשמו לא נכתב פדינו וגם תיבת עד לא נכתב פדינו הוי כאילו לא פתב רק בן יעקב לבד בלא תיבת עד ומבואר בסי' ק"ל בסי"ב דבכה"ג פסול הגט: גם תמיהני שחתימת שני העדים הוי בשני שיטין וכבר פתב הב"י בש"ע סי' קכ"ה סי"ב דנוהגים לעשות שיטה י"ג וחולקים אותה לשנים שבה חותמים העדים זה תחת זה וכתב הב"ש פ"ש"ס הד"מ דאות' ב' שורות יהיו רחבים כמו שיטה אחת אף בדדיעבד ונדאי אין קפידא בזה מ"מ למה לן לשנות מנהג של גדולי ישראל בחנם וכן אנו נוהגים פה בבית דינו גם עיינתי בהרשאה וראיתי שנכתב בה והגט שנעשה עליו משה בן יעקב שליח להולכה בכל הנכתב למעל' נכתב ונחתם בבאר וכו' ועידיו החתומים בו הושע בן משה נתן נטע בן אברהם והנה לפי דברי השליח מסדר הגט בקהלתכם פתב ההרשאה בעצמו ומותיבנא תיובתא כלפי

סנאיו שבו מבואר שלא הבין המשפך לשון ההרשאה הרי בדברי ההרשאה מסמן הגט שנעשה שליח להולכה נכתב בכתב פלונית בכך וכך בשנה וחודש ויום ועדים התומים בגט והסופר מההרשאה הבין שקאי על עידי ההרשאה וכתב העדים התומים בהרשאה ולא בגט וזה היא טעות גדול ואף דמדינא דש"ס השליח נאמן בלא הרשאה מ"מ י"ל דכאן גרע שמהרשאה מוכח שזה גט אחר הוא ואף שבתשובה מהר"ם פדוואה בסי' ד' היקל בכה"ג יע"ש בדבריו מ"מ הרי מבואר בסי' קמ"א בס"ל בהג"ה דהיכא דיש ריעותא בהרשאה בדבר שמוכח שמסדרי הגט היו עמי הארץ יש לחוש לכמה מיני פסולי צאו וראו בתשובת הרב בעל צמח צדק בסימן ק"י במעשה פזה שפלפל בזה עם חתנו הגאון בעל עבודת הגרשוני והוא האריך שם להקל מטעם שנתברר שהרב המסדר הגט לא כתב ההרשאה בעצמו תלינו בטעות סופר יע"ש באריכות משא"כ הכא בנ"ד שהמסדר בעצמו כתב ההרשאה א"כ פשיטא שיש לחוש וכמה ריעותא בגט וכ"ש הכא שנמצא ריעותא גדולה בגט כאשר כתבתי למעלה שהגט פסול.

ועתה באתי בתוכחה מגולה מאהבה מוסתרת ההיתה פזאת בישראל שלא לעיין בדבר איסור דאורייתא וחשש הרבה ממזרין בישראל ח"ו ונהרי כתב הריב"ש בתשובותיו בסי' שפ"ט שרבותינו הרב ר' פנח ונהר"ן ז"ל דקדקו מאוד לסדר גיטין בפניהם ממש וכמו שמצינו בש"ס ברפ"ק דגיטין שרב אחאי היה ממנה אגיטין וכ"ש בדור היתום הלזה אשר הרוב אינו בקיאים בדקדוקי גיטין וכבר אמרו חז"ל כל מי שא"י בטוב גיטין וקדושין אל יהיה לו עסק עמהן ע"כ מהיום והלאה חכמים הזהירו בדבריהם שלא יצא מת"י דבר שאינו מתוקן ואל יהיה לכם למכשול ולפוקה הכ"ד ישראל איסור הרפ"ק וימצא שאלה יד אל חכם לב ורב בינה יוסף לו ה' חיים ארנפים ורב חנינה ה"ה אהובי או"נ ידידי ורב חביבי ה"ה הרב הה"ג המפורסם נ"י פ"ה ע"ה ספרא רבא ותנא תוספאה פבוד מוהר"ר אריה ליבוש נ"י אהר"ש הטוב הזה גי"ק קבלתי ע"י הב"ד זה כמה שבעות ובקשתי שאל יתרעם רו"מ עלי על איחור תשובתי עד הזה העבודה פי אני טרוד מאוד מפני כי בעתים הללו אני מסדר כתבי לח"מ חלק שני וגם פעת באו אלי כמה שאלות ממקומות אחרים ומפני חלישות כוחי אחרתי עד הנה.

והנה ע"ד העגונה מא טי"ק שנקתב בגט בת אפרים המכונה פישל ולא נודע אם שמו אפרים כלל רק על פי הפתיכה והחזן העיד שכתב שם אפרים מדעתו הנה אף שקשה עלי מאוד להכניס ראשי בדבר שפבר האריכו בזה קמאי ובתראי ולא הניחו בזה מקום להתגדר בזה אף ורק אכתוב בקצרה מה שנראה לפי [עניות דעתי בזה.

ראשית הדברים הספמתי לדעתיהם שהאשה הנזח מותרת מתרי טעמי נדא שהרב ב"י הקשה דאמאי פסול בשנינוי שם האב פינון דשם האב א"צ לכתוב בגט אין שנינוי פוסל בו כמו בשנינה מקום הלכה דאינו פוסל מה"ט כמ"ש התוס' ותירץ הב"י דשנינוי שם האב שאני דדמי לשנינה מקום הדירה דפסול לכ"ע משום דאדם נקרא על מקום דירתו ויש לחשוש מפני הרואים וה"נ אדם נקרא על שם אביו וכשיראו שנינוי בשם האב יאמרו לא זהו וא"כ בנ"ד שהשנינוי הוא בשם הקודש של אבי האשה שא"צ לכתבו כלל דשם הפינוי פישל שהעולם קורין אותו פן די אף לכתחילה לכמה פוסקים וא"כ בכה"ג אין כאן חשש מפני הרואים דאשה ודאי אינה נקראת על שם הקודש של אביה פי אינה חותמת

בשטרות ולא עולה לתורה רק כל העולם קורין אותה רק על שם החניכה בת פישל וא"כ אין לפסול מחמת שינוי שם הקנדש של אביה פינן שא"צ לכתבו אין שינוי פוסל בו כמ"ש הרב רמ"א בסי' קכ"ח ס"ב בהגה דבמקום הדחק יש להקל בשינוי מקום עמידה יע"ש זה תדא ועוד פינן דבעל העיטור מתיר בפירושו בשינוי שם האב פינן שא"צ לכתבו הובא בספר מכתב מאליהו אלא שכתב שם בשם הרא"מ בתשובה שכתב דדעת בעל העיטור יחידאה היא ואני מצאתי בתשובת מהר"ם פדוואה סימן ל"ה שהביא בשם מרדכי הארוך דס"ל ג"כ דשינוי שם האב אין לפסלו מה"ט פינן דא"צ לכתבו.

ומשמע שם דס"ל דבמקום הדחק יש לסמוך ע"ז וא"כ בנ"ד פינן שאינו מבן רר שם הקנדש של אביה ואפשר דשמו היה אפרים א"כ לפי מה שהספימו כל גדולי הספרדים בתשובותיהם והב"ש בסי' י"ז סקפ"ד להתיר עגונות מטעם ס"ס יע"ש א"כ ה"נ האשה הלזו מותרת מטעם ס"ס תדא דדילמא שמו היה אפרים ואין פאן שינוי שם האב פלל ועוד דדילמא קי"ל פהבעל העיטור ומרדכי הארוך דשינוי שם האב אינו פוסל פלל: אמנם לפי נוקפי מאוד בדבר מ"ש רומעכ"ת שאיש א' העיד בשם החזן משיטואוי שאמר שמו ירוחם פישל בקראו לתורה ומ"ש שאין לסמוך עליו מפני שהיה זקן מאוד וגם כבר עבר ממנו זה נ"ה שנה תמהני והאיד אנו יכולין לפסלו מפני זה ונהלא ש"ס ערוך בכתובות דף כ' ע"ב אמר ר"ח ש"מ פדר"מ האי סהדויתא עד שיתין שנין מידכר טפי לא מידכר ולא היא התם לא רמא עליו אבל היכא דרמא עליו אפילו טפי נמי הרי אף בדבר דלא רמא עלי' דוקא מידכר עד שיתין שנין וכל זה הוא דוקא לר"ע אבל לא לרבנן ומפני זה השמיטו הפוסקים דין זה וא"כ לפי מ"ש הב"י בשם מוהרא"י דאף ע"א נאמן לענין שינוי שם האב ה"נ יש לפסלו.

אף באמת תמיד תמהתי על דין זה האיד נאמן ע"א לפסול גט פשר הא אין דבר שבערוה פחות משנים וכעת ראיתי בספר מכתב אליהו שכתב לדחות דברי הב"י שאין ראיה ממהרי"א דמה שהאמין שם למוהר"י הוא משום שהי' דבר שיכול להתברר ולקב' הביא שם דעדים בצד אסתן ותאסר יע"ש ודבריו נכונים מאוד אף מ"מ בנ"ד קשה מאוד מפני דבלא"ה היא ספק בשם אביה ובכה"ג ע"א נאמן לכן יחקור רומעכ"ת ע"ד העדות מן החזן וכשיתברר לו שאין ממש בעדותו אני מסכים לדעתכם שהאשה הזאת מותרת לכל אדם: הק' ישאל איסור שאלה טו שלום רב לכבוד אהובי או"נ ומחן' ידידי ה"ה פב'וד הרב המאה"ג המופלג המפורסם הנתיק ע"ה פ"ה כש"ת מוה' דוד חזקאל נ"י היילפרין.

הנה גלילת יד קדשו קבלתי זה קרוב לד' שבועות והנה מפני שלא הייתי בקו הבריאה וגם היה קשה בעיני מאוד להכניס את עצמי באיסור חמור כזה ואחריות דעלמא לא ניחא לי לקבולי אחרתי עד הנה אף מ"מ לכבודו פניתי א"ע לעיין בזה ומה שנ"ל כתבתי.

והנה תנורף שאלתו בדבר קהלתו ביילא פוליא אשר כבר סיירו גיטין בתוכה זה פמה שנים על פי הספמת הרב המפורסם המנוח מפיקוב זלה"ה וב"ד הצדק דק"ק בארדיטשוב וקבעו לכתוב שם העיר בילו פוליא ואח"כ עמד רב אחד וערער בדבר פי לפי לשונינו היה ראוי לכתוב אל"ף אחר הלמ"ד ולא נא"ו גם הקשה הלא העיר הזאת נקראת בלשון פוליש ביאלא פאלע היינו הלמ"ד והפ"א בחטף קמץ ובלשון רוסיא קורין הב' בחירק והלמ"ד והפ"א בחטף קמץ כמו בלשון פוליש אף העכו"ם המדברים בלשון גם יותר

קורין הל'מ"ד ונהפ"א במלאפום והב' בחירק ובלשונינו קורין הב' בחירק ונהל'מ"ד כמו נקודת קמץ ופ"א במלאפום ומחמת זה חדל הרב הגוה מלכתוב ג"נ ב"ק ונהגה באמת מה שערער הרב הר"ל הם דברים של טעם ומה שהמליץ ר"מ עבורם הוא דחוק מאוד כי מי הכניסם למבוכה זו לשנות שם ישראל לשם עפ"ם כי מ"ש רומ"ע דשם העפ"ם אין צורך כ"כ פינון שנוטין לכוננה אחת יפה אמר והדבר מבואר בתשובת הגאון מוהר"ר מאיר פ"ץ אביו של הש"ך ז"ל בספר גבורות אנשים בתשובה סימן א' בשם בריסק דמתקריא בריזשטא והרבה קורין אותה בריזשטא שהאריה בזה שלא היה צריך לכתוב שם העפ"ם פלל ואין השינוי פוסל בו וגם לא מיקרי שינוי פלל פינון שהלשונות קרובים זה לזה ואחד פירוש לחבירו ע"ש א"כ בנ"ד ששינוי לכתוב בילו פוליא והוא שם של עפ"ם ולא כתבו שם ישראל פלל צע"ג לדינא דאם נאמר דעה ששינוי לכתוב בינא בנא"ו מיקרי שינוי אם כן היה נראה שהגט פסול לפי מה שמבואר בתשובת מהרי"ק סי' ק"ו ובש"ע דשם ישראל הוא העיקר בזה אף בשם העיר דמפח ישראל הוא מגרש ואין רוב עפ"ם חשיב רוב יע"ש וא"כ ה"א דנכתב שם העפ"ם בגט הוי פנכתב שם הטפל בגט דפסול כמו בשם האיש דאם נכתב שם הטפל לבד דהכריע הב"ש בס"י כ"ט סק"ג דהגט פסול ה"ה בשם העיר נמי דינא הכי דשינה שמו ושמה ושם עירו ושם עירה הגט פסול דשנים הם אף לפי שיטת הב"י והרמ"א דאם כתב שם הטפל לבד הגט פשר ה"ה בשם העיר אם שינוי לכתוב שם העפ"ם דינא הכי כמ"ש הב"ש בסק"יב יע"ש אמנם דברי הב"י בס"ס קכ"ח אינם מדוקדקים וצ"ע בזה שכתב וז"ל אם העיר או הגהה יש להם ב' שמות כתב רבינו בשם הרמ"ה פשמגרש בעירו יכתוב שם העיקר בפרט וכולל שם הטפל בכל שום ונתניא ומהרי"ק כתב בשןרש ק"ו תשובה לרבינו אביגדור דאינה מהן שיכתוב בלי חבירו פשר פינון שמפירין שניהם וכ"כ בהגהת מרדכי בגיטין בשם ר"י ובדיעבד נדאי לכ"ע פשר.

פדאשפחן בשמו ושמה אבל לכתחילה צריך לכתוב כמ"ש הרמ"ה דומיא דשמו ושמה עכ"ל הן אמת מ"ש דדיעבד פשר ניחא דהא במהרי"ק שם מייירי לענן דיעבד כמ"ש מהרי"ק להדיא דר"א מייירי לענן דיעבד אף מ"ש הב"י דדיעבד נדאי לכ"ע פשר פדאשפחן בשמו ושמה צ"ע הא מבואר בטור ר"ס קכ"ט דדעת הרמב"ם הוא דאם כתב שם הטפל וכלל שם העיקר בנכל שום הגט פסול וכ"פ בש"ע רק דעת הרא"ש דכשר אף בכה"נ אף אפשר לומר דרבינו אביגדור ס"ל פהרא"ש או י"ל דר"א מייירי שכתב שם הטפל לבד ובמקום שאין כותבין וכל שום דבכה"ג שיטת הב"י ורמ"א פשר לכ"ע אף לפי"ז לא היה להב"י להביא דברי מהרי"ק בשם ר"א על לשון הטור בשם הרמ"ה דמייירי במקום שכותבין וכל שום דבזה איכא פלוגתא דלדעת הרמב"ם והש"ע הגט פסול אם כתב שם הטפל גם מ"ש בשם הגהת מרדכי דגיטין בשם ר"י הפשתי בהגהת מרדכי ולא מצאתי רק במרדכי פרק המגרש הביא תשובת ריצב"א שכתב וז"ל וכן נהר שינא שכתבו.

בלא יו"ד שניא כף הוא לשונם לומר שניא בלא יו"ד גם במקומנו כותבין אותו לפעמים בלא יו"ד עכ"ל משמע דכיון שכותבין אותו לפעמים בלא יו"ד הגט פשר אף שהוא שם הטפל ובאמת י"ל דגם הוא ס"ל פשיטת הרא"ש אבל לדין דפסקינו פהרמב"ם הגט פסול וכן לפי מה שהכריע הב"ש דבכותב שם הטפל לבד הגט פסול וז"ב: אמנם אם זה

הווי שינוי מן בולא פוליא לבילו פילא צריף לעיין כי לפי מה שכתב בתשובת מהר"ם פדווא סימן י"ח בנהר הנקרא פו ונקתב פואה דאין זה שינוי דהיא פחות מן נהר קייר שכתב ייר שכתב במרדכי דלא הווי שינוי יע"ש ואם פן הכי נמי י"ל דלא הווי שינוי אף שנשתנה המבטא בכף: אף בספר מכתב מאליהו לסרב מהר"א אלפנדרי בשער ג' סימן י"ג האריף לחלוק עליו גם בשער זה סי' ג' הביא בשם תשובת מהרשד"ם לפסול ע"ש עיר אישקופא שלא נכתב יוד בין א' לשין והוכיח שם פן מדברי הרשב"ץ שכתב תנס במקום תונס שהגט פסול אף בלא נודע שיש עיר אחרת פזו יע"ש וכן מהר"א מזרחי פסל גט בעיר ליפנטין שנכתב ליפנט וגם המבי"ט פסל גט שנכתב בעיר סינס ונקתב סיני אלמא כל היכא שנשתנה המבטא אף שקרובות השמות זו לזו פסלו ומי ירים ראש להכריע בין הגדולים בסברא בעלמא דתליא במילי דעלמא.

ובאמת בנ"ד יש להכשיר הגיטין הקודמים מטעם ספק ספיקא סדא דילמא לא מיחשב ואת"ל דמיחשב שינוי דילמא קיי"ל כהב"י ורמ"א דאםפחב שם הטפל לבד פשר וא"כ ה"נ אף דשם ישאל עיקר מ"מ לא גרע שם בילו פוליא שקורין העפוי"ם המדברים בלשון גס משם הטפל דכשר וגם לענין תקנות עגונות שהיא איסור הספימו רוב החכמים הספרדיים זהב"ס בסי' י"ז להתיר משום ס"ס יע"ש.

אף מ"מ תמהני על הרב המנוח מפיקוב והב"ד הנ"ל מי הכניס' למבוכה זו באיסור א"א החמורה לילף מדרף הישר לדרף עצלתון וגם תפהני על ר"מ שנדחק לתת טעם לדבריהם ונהרי הב"ד קיים ולמה לא שאל אותם טעם הדבר והנה הדבר קשה מאוד לשנות גיטין הראשונים בכדי שלא להוציא לעז עליהם וגם אם יחדל לכתוב עוד גיטין בק"ק אין לה לעז על גיטן הראשונים יותר מזה ע"כ הדרף הסלילה בעיני לקבוע שם העיר דק' ולכתוב בינא פוליא דעתקריא בולו פילא והיגו משום דכיון שהעפוי"ם המדברים בלשון גס קורין בולי פוליא כמ"ש רומע"ל והן הם הרוב הקבועים ומינשבים בעיירות ובכפרים במדינה זו יותר מהמדברים בלשון פוליש ורוסיא ע"כ סגי עכ"פ לכתוב ע"י העפוי"ם דמתקריא כפי לשונם לבד דהא אפילו בשם האיש אם כתב שה העיקר לבד בלא הפינוי כשר לכ"ע כמ"ש בב"י ר"ס קכ"ט ונהר רמ"א בס"א בהגה שם א"כ כ"ש ע"ש דמתקריא רק לפי שהרוב קורין לבד פשר וכ"ש לפמ"ש הגאון מהר"ם פ"ץ בס' נ"א דמתקריא ע"ש העפוי"ם אין שינוי פוסל בו וכ"ש היכא שכל השמות נוטים לכוננה אחת וכ"א פירוש לחבירו דכשר וא"כ כ"ש בנ"ד שפבר נקבע בכמה גיטי נשים לכתוב בולו פולא לבד דראוי לכתוב עליו דמתקריא ואין שום חשש בזה וא"כ ודאי דנכון לכתוב בולא פוליא דמתקריא בולי פולא בכדי לתקן חשש איסור דאורייתא ומוטב יותר לתקן הגיטן שלפנינו מכאן ולהבא משניחוש ללעז גיטין הראשונים גם בזה י"ל דאין פאן לעז כלל פיון דלכמה פוסקים אם כתב שם הטפל לבד פשר וגם אין השינוי ניכר כ"כ ויש להביא ראיה לזה דהא שורש דין זה לחוש ללעז ג"ר הוא מדאמרינו רפ"ק דגיטין דף ה' בר הדיא בעי לאתוי גיטא אתא לקמיה דר"א ור"א א"ל ל"צ וכ"ת אעביד לחומר נמצא אתה מוצא לעז על גיטן הראשונים ולכאורה קשה מהא דאמרינו בפרק המגיר דף פ"ה דאתקין רבא בגיטין מיומא דנן וקאמר הש"ס לאפוקי מדר"י דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ופרש"י ואע"ג דקיי"ל כר"י בעינן לאפוקי נפשיה מפלוגתא שיצא הדבר בהיתר ולא יצא שום פסול אמשפחות ישאל ומשמע דמקודם רבא לא היו פותבין

כּן וּא"כ אִיךָ תִּיקֶן כּן וְלֹא תִשָּׁשׁ לְהוֹצִיא לְעַז עַל גִּיטִין הָרֵאשׁוֹנִים א"ו דְּדוֹקָא עַל חוּמְרָא אֲמַרִּינּוּ שְׁמוּצִיא לְעַז עַל גִּיטִין הָרֵאשׁוֹנִים מִשָּׂא"כ הֵיכָא דִּישׁ תִּשָּׁשׁ אִיסוּר בְּדָבָר וּפְלוּגְתָּא ל"ח לְלַעַז ג"ר וּמוּטָב לְתַקֵּן גִּיטִין שְׁלִפְנֵינוּ שׁוּב מְצֹאֲתֵי בַת־ד"ס ר"ל"ב שֶׁהִקְשָׁה כּן וּמְרִיז כּן וְהִנָּאֲנִי שְׁכַנְנֹנְתִי לְדַעְתּוֹ הַגְּדוּלָּה אֲלֵא שְׁהוֹסִיף שָׁם לְהִקְשׁוֹת מָהָא דְתִיקֶן ר"ת לְכַתּוּב הָרִי אֶת מְוֹתֶרֶת אַף שֶׁהִתְמִיר שָׁם לְלֹא צוּרָה כְּמִבְּנֵי אֲרָרָה וּמְרִדְכִי פָּרַק כַּה"ג לְכֹן מְחַלֵּק דְּדוֹקָא לְעַנְיָן לְעַמּוּד עַל כָּל אוֹת וְאוֹת אַף דְּאִיכָּא סְבָרָא לְהִתְמִיר מ"מ אִי אֲתִינָא לְהִתְמִיר א"כ ג"ר שְׁלֵא עֲמָדוּ לְכָל אוֹת וְאוֹת פְּסוּלִים לְגַמְרֵי שְׁנִשְׁתַּנָּה מְטַבַּע שְׁטַבְעוֹ חֲכָמִים בְּגִיטִין וְהִגִּט פְּסוּל וְאִיכָּא הוֹצֵאוֹת לְעַז וְכֹן לְעַנְיָן לְתִיגְג אוֹתִיּוֹת שְׁעַטנ"ז ג"ץ אִם הֵינּוּ מִתְמִירִין לְזַנְיָן א"ב הַגִּיטִין בְּלֹא זַיִן פְּסוּלִים לְגַמְרֵי וְאִין פָּאן פְּתַב כָּלֵל אֲבָל הֵיכָא דִּיוֹמָא דְנָן וְהָרִי אֶת מְוֹתֶרֶת אֲפִילוּ לְפִי מַה שְׁסוּבְרַת לְהִתְמִיר בְּגִיטִין שְׁלֵא נִכְתַּב לֹא הָיוּ פְּסוּלִים בְּפִשְׁיטוֹת אֲלֵא שְׁהָיוּ לְדַקְדָּק לְעַז בְּהֵן כָּל כַּה"ג ל"ח לְלַעַז ג"ר אִי אִיכָּא סְבָרָא וְטַעַם לְהִתְמִיר יַע"ש וּא"כ בַּנ"ד אִם נִכְתַּב בְּוֹלָא פּוֹלֵיא דְמִתְקַרְיָא בּוֹלוּ פּוֹלֵיא אִין פָּאן לְעַז גִּיטִין הָרֵאשׁוֹנִים כִּינּוּן דְּהַעֲכּוּ"ם קוֹרִין כְּךָ לֹא גָרַע מִשָּׁם הַטְּפַל לְבַדוֹ דְּכָשֵׁר לְשִׁיטַת הַב"י וְהַרְמ"א לְכֹן רָאוּי לְהִתְמִיר עַכ"פ כִּינּוּן דְּהַלְבוּשׁ וְהַב"ש הִכְרִיעוּ דְשָׁם סְסָפֵל לְבַד פְּסוּל שׁוּב רָאוּתִי בַתְּשׁוּבַת הַב"ח הִישָׁנִים סִי' צ' שְׁנִשְׁאֵל שָׁם שְׁנִכְתַּב טִיקְטִין דְּמִתְקַרְיָא טַשְׁקַטְשִׁין וּמְקוֹנָדָם בַּג"ר הָיוּ כּוֹתְבִין רַק טִיקְטִין לְבַד וּפְסַק כִּינּוּן שְׁהַנְּכוֹן לְכַתּוּב טִיקְטִין שְׁהִיא שָׁם הַעֲכּוּ"ם לִיכָּא לְעַז ג"ר כִּינּוּן שְׁהַב"י פְּסַק שְׁאֵם נִכְתַּב שָׁם אֶחָד כְּשֵׁר יַע"ש.

אַף הוּא אֲזַנְיָל בְּשִׁיטַת הַב"י אַף כְּבָר פְּתַבְתִּי דַּבְנ"ד דְּלְשִׁיטַת הַלְבוּשׁ וְהַב"ש הוּא פְּסוּל בְּשָׁם הַטְּפַל לְבַד א"כ נִכּוֹן לְכַתּוּב בְּוֹלָא פּוֹלֵיא דְמִתְקַרְיָא בּוֹלֵי פּוֹלֵיא וְזֵה הַדְּרָה נִכּוֹן וְיִשָּׁר לְמַבִּין לְפַעַנ"ד: הַכ"ד הַדְּרָשׁ יִשְׂרָאֵל אִיסָר שְׁאֵלָה טַז בַּעֲזָה"י י"א מְנַחֵם תַּקַּפ"ו וְיִנְיָצִיא אֲלִיכֶם אִישִׁים חֲרָשִׁים ה"ה הַרְבָּנִים הַמְּנַפְלָאִים יוֹשְׁבֵי עַל מְדִין בַּק"ק טוֹלְטְשִׁין יַצ"ו: גְּלִילַת יַד קְדָשָׁם קַבְלַתִּי בְּיוֹם אֲתָמוּל וְלֹא עֵינִינְתִי כּוּ עַד הַיּוֹם וְנִסְתַּפְקַתֶּם בַּגִּט אֲשֶׁר סִדְרַתֶּם בְּשָׁם יַאסֵּל מְפָנִי תִשָּׁשׁ שְׁנֵי גִיטִין וְהַעוֹלָם קוֹרִין אוֹתוֹ יַאסֵּלִי אַף בְּפָנָיו יֵשׁ קוֹרִין אוֹתוֹ יַאסֵּל וְיֵשׁ יַאסֵּלִי וְנִסְתַּפְקַתֶּם אִם הוּא כְּשֵׁר מְחַמַּת שְׁכַתְבַתֶּם כּן מְפָנִי שְׁהִיא חֲנִיכָה שְׁהַפֵּל קוֹרִין אוֹתוֹ וְהַעוֹלָם קוֹרִין אוֹתוֹ יַאסֵּלִי הַגַּם אִם כּוֹתְבִין הַמְּכּוֹנָה אִין תִּשָּׁשׁ בְּזֵה אֲבָל בְּזֵה יֵשׁ לְסַפֵּק וְהִיא קִצַּת מְקוֹם עֵינּוּן וּלְפִי דַעְתִּי אִין פָּאן מְקוֹם סְפַק כִּי הַב"ש בַּש"א הִבִּיא בְּשָׁם מְהַרְש"ל בְּקִיצוֹר שְׁבַדִּיעֵבַד אִין עֵינּוּב וְהַמְעֵינּוּ בִיש"ש בַּפ' הַשּׁוֹלַח בַּש"א אוֹת ו' כְּתַב וְז"ל וְלַפְעָמִים נִקְרָא וְעַלְקִיל אִם רְגִיל בְּאוֹתוֹ שָׁם לְכָל הַעוֹלָם כּוֹתְבִין הַמְּכּוֹנָה וְעַלְקִיל וְאִם אִינוּ רְגִיל לְקִירוֹתוֹ כְּךָ אֲלֵא וְאֲלֵק אֲלֵא שְׁאֲבִיו וְאִמוּ קוֹדִין אוֹתוֹ כְּךָ וְעַלְקִיל עַל שָׁם יְלִדוֹתוֹ מְרׁוּב חִיבָה אוֹ אִיכָּא שְׁמַקְצַת בְּנֵי אָדָם קוֹרִין אוֹתוֹ כְּךָ לְזִילוּתָא בְּעַלְמָא בְּשָׁם יְלִדוֹת אֲזַלִּינּוּ בְּתַר רׁוּב בְּנֵי אָדָם וְכָל זֵה לְכַתְּחִילָה אֲבָל לֹא לְעֵינּוּב עַכ"ל מִשְׁמַע לְהַדְיָא דְאַף אִם כָּל הַעוֹלָם קוֹרִין אוֹתוֹ וְעַלְקִיל וְכַתְּבַת הַמְּכּוֹנָה וְאֲלֵק בְּדִיעֵבַד אִין עֵינּוּב בְּדָבָר וְאִם אִיתָא דְשָׁם גְּדִלוֹת וְקִטְנוֹת הֵם נִקְרָאִים חֲלוּקֵי שְׁמוֹת אַף בְּדִיעֵבַד יֵשׁ לְעַכְב דְּפִשְׁיטָא אִם כְּתַב בַּגִּט הַמְּכּוֹנָה עַל שָׁם שְׁאִינוּ נִקְרָא כְּךָ כָּלֵל הָיוּ שְׁנִינוּי שָׁם לְגַמְרֵי שְׁכַתְּבַת שְׁהוּא מְכּוֹנָה כְּךָ וְאִינוּ מְכּוֹנָה כּן וְהוּא שְׁקַר לְגַמְרֵי אֲלֵא וְדַאי דְדָבָר זֵה לֹא הָיוּ שְׁנִינוּי שָׁם כָּלֵל דְּזֵה יְדוּעַ לְכָל דְּהוּא שָׁם אֶחָד אֲלֵא דְזֵה שָׁם גְּדִלוֹת וְזֵה שָׁם יְלִדוֹת א"כ ה"ה אִם נִכְתַּב שָׁם וְאֲלֵק לְבַד וְכָל הַעוֹלָם קוֹרִין אוֹתוֹ וְעַלְקִיל זֵה לֹא מִיקְרֵי שְׁנִינוּי כָּלֵל כִּי כָּל הַעוֹלָם

יודעין דְּזֶה שְׁמוֹ אֵלָא שְׁנִכְתַּב בְּשֵׁם גְּדֻלוֹת וְלִיכָא בְּזֶה לַעֲזוּ כְּלָל דְּהָא הֵטַעַם דְּחִנְיָה שְׁהַפְּלִי קוֹרִין אוֹתוֹ בּוּ כְּשֵׁר לְכַתְּחִילָה לְהָרָא ש"כ מ"ש הב"י בסי' קצ"ט בְּכַוֵּנוֹת דְּבָרֵי הַתּוֹסֵ' פֶּרֶק הַשּׁוֹלַח דְּלִכְּהָ נִקְיֵי הַדַּעַת שְׁבִירוֹשְׁלִים הָיוּ כּוֹתְבִין לְכַתְּחִילָה שֵׁם הַחִנְיָה מִפְּנֵי שְׁשֵׁמוֹת הַחִנְיָה שְׁלֵהֶם יְדוּעוֹת וְלִיכָא לַעֲזוּ כְּלָל וְה"נ יְדוּעַ שְׁשֵׁם אֶחָד הוּא אֵלָא דְּזֶה שֵׁם יְלָדוֹת אַף לְכַתְּחִילָה יֵשׁ לְכַתְּוֹב בְּשֵׁם גְּדֻלוֹת כְּמוֹ שֶׁהוּא נִקְרָא וְעוֹד דָּאִי אֶמְרֵת דְּשֵׁם גְּדֻלוֹת וְיְלָדוֹת הָיוּ כְּשִׁנּוּי שֵׁם א"כ לְמָה הִתִּיר מְהֵרָש"ל וְהב"ש בְּזֶה לִילֵךְ אַחַר הָרֹב דָּאִם הָרֹב קוֹרִין אוֹתוֹ וְעֵלְקִיל אַף שְׁהַמְיָעוּט קוֹרִין אוֹתוֹ וְאֵלֶּךְ יֵשׁ לְכַתְּוֹב וְעֵלְקִיל אַף לְכַתְּחִילָה וְאִמְאִי לֹא יִכְתְּוֹב שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת כְּמוֹ בְּרִנְבָא שְׂרָה וּפּוֹרְתָא מָרִים דְּכַתְּבוּ כָּל הַפּוֹסְקִים דְּצָרִיכִין לְכַתְּוֹב שְׂרָה דְּמִתְקַרְיָא מָרִים וְהָכָא נָמִי יֵשׁ לוֹ לְכַתְּוֹב לְכַתְּחִילָה שְׁנֵי הַכְּנוּיִן הַמְּכֻנָּה וְעֵלְקִיל וְהַמְּכֻנָּה וְאֵלֶּךְ כִּמ"ש הב"ש בסי' קכ"ט סכ"ט בא' שְׁשֵׁמוֹ מְשֻׁלָּם וְיֵשׁ לוֹ כְּנוּי זַלְמָן וְכְנוּי זַעֲמִיל דְּצָרִיךְ לְכַתְּוֹב הַמְּכֻנָּה זַלְמָן וְהַמְּכֻנָּה זַעֲמִיל ע"ש א"ו דְּשֵׁם גְּדֻלוֹת וְקִטְנוֹת שֵׁם אֶחָד הוּא לְגַמְרֵי וְלִיכָא לַעֲזוּ כְּלָל אַף לְכַתְּחִילָה טוֹב יוֹתֵר לְכַתְּוֹב לְפִי מַה שְׁקוֹרִין אוֹתוֹ הָרֹב: שְׁאֵלָה יז בַּעֲזַה"י ד"ב מְרַחֲשָׁנוֹן תַּק"ל ל"פ"ק.

לה"ה הָרֹב הַמֵּאָה"ג הַמְּפֻרְסָם נ"י פ"ה פ"ה מוהר"ד יִצְחָק רִי הַאֲב"ד דַּק"ק לַעֲטִישׁוֹב. ע"ד הַמַּעֲשֵׂה שְׁאִירַע בְּקִהְיָלוֹתוֹ בְּגַט אֶחָד שְׁנִכְתַּב מִפְּנֵי הַמְּהִירוֹת תִּיבַת דְּתִנְצְבִיין בַּצַּדִּיק פְּשׁוּטָה בְּאֶמְצַע הַתִּיבָה וְע"ז הָאָרִיךְ ר"מ לְהוֹכִיחַ דָּאִי אִם אִירַע כֵּן בְּתוֹרָה אוּ בְּשֵׁמוֹת הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה יֵשׁ מְקוֹם לְהִתִּיר מִמֶּנִּי דְּכָרְק הַבּוֹנָה דָּאִר"י מְצִינוּ שֵׁם קֶטָן מִשֵּׁם גְּדוֹל הַפּוֹתֵב שֵׁם מִשְׁמַעוֹן דֵּן מְדִנְיָאֵל וּפְרִיךְ עֲלֵה הַש"ס ה"ד מִם דְּשִׁמְעוֹן פְּתוּחַ וּמִם דְּשֵׁם סְתוּם וְאָמַר ר"ח ש"מ סְתוּם וְעִשְׂאוּ פְּתוּחַ כְּשֵׁר וְה"ה פְּתוּחַ וְעִשְׂאוּ: סְתוּם כְּדִמְסִיק הַש"ס הֵתֵם וְהַבְּרַטְנוֹרָא פֶּסֶק דְּהַלְכָה כִּר"י אֵלֶּמָּא דְּסְתוּמִין פְּתוּחִין וְכֵן לְהַפְּוֹדָה כְּשֵׁר וְה"ה כְּפּוֹפִין פְּשׁוּטִין לְדִידֵיהּ דְּהָא קִתְּנֵי נָמִי דֵּן מְדִנְיָאֵל אַף דְּנוֹן מְדוֹן פְּשׁוּט וְנוֹן דְּדִנְיָאֵל כְּפּוֹרָה וְהָאָרִיךְ ר"מ לִיִּשְׁבַּב דְּהָרַע"ב לֹא יִחְלִיק עַל כָּל הַפּוֹסְקִים דְּכִסְקוּ כְּהַבְּרִייתָא דְּוִכְתְּבָתֵּם דְּבַעֲיָנוּ שְׁיִהְיֶה כְּתִיבָה תְּמָה: וְאִנִּי אוֹמֵר שְׁאִין מְדַבְּרִין רְאִיָּה כְּלָל דְּהִנֵּה נִרְאָה וְדָאִי מְדָאֵמַד ר"י מְצִינוּ שֵׁם קֶטָן מִשֵּׁם גְּדוֹל מוֹכַח דַּס"ל דְּהַפּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מְשִׁתֵּי שְׁמוֹת וְאִינוּ שֵׁם בַּפ"ע אִינוּ חֲזִיב וּפְלִיג עַל ת"ק דְּמַחְזִיב בְּזֶה אַף מִשֵּׁם אֶחָד דַּא"כ דַּס"ל דַּבב' אוֹתִיּוֹת חֲזִיב אַף שְׁאִינוּ שֵׁם בַּפ"ע לְמָה נִקִּיט שֵׁם מִשְׁמַעוֹן הו"ל לְמִינְקֻט דָּאִם כְּתַב ב' חוֹתִיּוֹת מִשֵּׁם אַחַר אַף דָּאִינוּ שֵׁם בַּפ"ע כְּמוֹ א"ה מֵאֶהֱרֹן אַפ"ה חֲזִיב דְּלִיכָא לְמִימַר דְּכִינּוֹן שְׁלֵא גָמַר כָּל הַתִּיבָה שְׂרוּצָה לְכַתְּוֹב גְּרַע טְפִי וְצָרִיךְ דְּוִקָא שְׁיִהְיֶה שֵׁם בַּפ"ע זֶה לִיתָא דְּכִינּוֹן דְּטַעֲמָא דִּר"י דְּמַחְזִיב בְּשֵׁם מִשְׁמַעוֹן פִּינּוֹן שְׁכַתְּבָה מְלָאכָה הַמְּתַקְיָמַת בְּמְקוֹם אַחַר חֲזִיב כִּמ"ש הַרְמַב"ם בַּפ"י הַמְּשֻׁנִיּוֹת רְאִיָּה מְבַגְּד שְׁאִם הוּא רְצָה לְאַרְגּוּג בְּגַד שֶׁל ד' אִמָּה וְאַרְגּוּ כָּל הַשְּׁבֵת כְּנֻלָּה אִמָּה א' הַיְעֲלָה עַה"ד שְׁיִהְיֶה פְּטוּר וְא"כ אִי ס"ד דַּס"ל לִר"י דְּהַפּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּלֹא שֵׁם חֲזִיב א"כ אַף בְּכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מִשֵּׁם גְּדוֹל וְאִינוּ שֵׁם בַּפ"ע נָמִי לְחֲזִיב פִּינּוֹן דְּשִׁנֵּי אוֹתִיּוֹת הָיוּ מְלָאכָה בְּמְקוֹם אַחַר וְרְאִיָּה לְזֶה מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם פִּי"א מַה שְׁבֵת ד"ט שְׁכַתְּבָה בְּסִתְּמָה הַפּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת חֲזִיב וְאַחַר זֶה בְּדִין יוֹד כְּתַב הַפּוֹתֵב אוֹת כְּפּוֹל' פְּעֻמִּיִם וְהוּא שֵׁם אֶחָד כְּמוֹ שֶׁשׁ דָּד כו' חֲזִיב וְכַתְּבָה הַמְּשֻׁנָּה שְׁנָרָא' מְדַבְּרִין שְׁאִינוּ חֲזִיב אֵלָא בְּכַה"ג שְׁיֵשׁ לוֹ כְּנוּנָה אֶבֶל א"א דְּאֶאֱזָרָה שְׁאִינָה מְלָה אִינוּ חֲזִיב וְכֵן נִרְאָה מִן הַגְּמָרָא עַכ"ל וְהִינּוּ מְדַאֲמִרִין וְכ"ת א"א דְּאֶאֱזָרָה א"ב דַּת"ק סְבַר א"א דְּאֶאֱזָרָה לֹא מַחְזִיב וְהִינּוּ ר"י דְּקָאֵמַר שֶׁשׁ תַּת מִשְׁמַע דְּוִקָא שְׁיִהְיֶה שֵׁם בַּפ"ע דַּלְת"ק גּוֹפָה אַף בְּשֵׁשׁ

לא מחייב כמ"ש אא"ז מהרש"א ז"ל בתוס' ד"ה דאאזרף א"ב יע"ש ואי אמרת דיש חילוק בין שפוטב שתי אותיות בפ"ע לכותב שתי אותיות משם גדול דבעינן דוקא שיתקיים מקצת מחשבתו שרצה לכתוב שם גדול וכתב עכ"פ שם קטן א"כ מנ"ל להרמב"ם מדנקיט ר"י ש"ש ת"ת דא"א בפ"ע אינו חייב דילמא שאני התם דהא מיירי שרצה לכתוב שם גדול דהא קאי את"ק שפוטב שם משמעון וכן שש מששה כדפרש"י אבל באות אחת כפולה לבד שאינו רוצה לכתוב שם גדול כמשמעות דברי הרמב"ם מנ"ל דפטור פנין שהם שתי אותיות א"ו דס"ל להרמב"ם דאי אמרת דאות כפולה לשנים בלא שם חייב אף בא"א דאאזרף נמי יש לחייב וכמ"ש ולפי"ז יפה פסק הרע"ב דהלכה כד"י והיינו בעיקר הדין דאשמעינן ר"י דמציינו שם קטן משם גדול דלא אזלינן בתר פונתו דזה היא עיקר סרסופא כמ"ש רש"י וסרע"ב וא"כ לת"ק דס"ל דהפוטב ב' אותיות בין משם אחד בין מסר שמות חייב ופרש"י והרע"ב תשב א' שני אלפין משת שמות א"כ ומשמעות הרע"ר דפסק פחים בזה א"כ ממילא הלכה כר"י בכותב שם משמעון דחייב אף אי אמרינן דסתום ועשאו פתוח פסול מ"מ הא עכ"פ כתב ב' אותיות ובשתי אותיות בפ"כ אף שאינו שם חייב לת"ק וה"ה בכותב ב' אותיות בלבד אף שהיה פונתו לכתוב שם גדול חייב דלא אזלינן בתר פונתו אבל הש"ס פריף שפיר לר"י לשיטתו דסבירא ליה דבעי דוקא שתי אותיות דהוי שם מי דמי מם דשמעון פתוח ומם דשם סתום ולא הוי שם כלל ומוכח שפיר דסתום ועשאו פתוח פשר ודברי הרע"ב עולין יפה.

אף מ"מ הי' לפי נבואה בתימן הלזה מפני שלא מצאתי לשום א' מהמפרשים לאשמעינן דר"י דמתני' פליג על ת"ק בזה דכותב ב' אותיות שאינן שוות לבד ואינו שם דפטור וה' האיד את עיני ומצאתי ראיה ברורה לדברי מדברי הרמב"ם בפ"א מה' שבת דין י"ד שכתב וז"ל כל המתפנין לעשות מלאכה בשבת והתחיל בהם ועשה כשיעור חייב אעפ"י שלא השלים כל המלאכה שנתפנין להשלימה פיצד הרי שנתפנין לכתוב אגרת או שטר בשבת אין אומרים לא יתחייב זה עד שישלים חפצו ויכתוב כל השטר או כל האגרת אלא משיכתוב ב' אותיות חייב וכן אם נתפנין לארוג בגד שלם כו' עכ"ל הרי דהרשב"א שינה לשונו במכנון מלשון דר"י במתני' דנקיט מציינו שם קטן משם גדול שם משמעון והרמב"ם פתח סתם אלא משיכתוב שני אותיות חייב אלמא דס"ל דר"י ס"ל דאף בכותב שתי אותיות אם אינן שם פטור לכה בעינן דוקא שם קטן משם גדול אבל להרמב"ם רפ"ל דכותב שתי אותיות שאינן כפולין אף שאינן שם חייב ה"ה בכותב שתי אותיות משם גדול אף שאינן שם חייב ודחוק גדול לומד דהרמב"ם מיירי דוקא שהשתי אותיות הן שם חדא פנין שבפ"א מה"ש כתב הפללים הו"ל לכתוב בפירוש דבעינן דוקא שמשת אותיות הן שם ועוד פנין דהרמב"ם נקיט דינו ברצה לכתוב אגרת או שטר א"כ פשיטא דכתיבת שתי אותיות והן שם לא מעלין כלל דהא לא נתקיימה מחשבתו כלל דפשיטא דב' אותיות אין שם שטר או אגרת עליו לגמרי בשלמא במתני' י"ל דבעינן שם קטן כדי שיתקיים מחשבתו קצת שנתפנין לכתוב שם גדול וכתב עכ"פ שם קטן אבל בשטר או אגרת לא נתקיימה מחשבתו כלל ואפ"ה פסק הרמב"ם דחייב א"ו כמ"ש דלדין בכותב ב' אותיות שאינן כפולין בפ"ע חייב ה"ה בכותב שתי אותיות שאינן שם כלל משם גדול נמי חייב וז"ב שוב מצאתי בירושלמי פ' הבונה וז"ל תני בשם ר"י כתב ב' אותיות שוין והן שם חייב כגון ש"ש ת"ת כו' ורבנן אמרי ב' אותיות בכל מקום אשפחת אמר קלת

וְחִמְרַתָּ ע"ד דר' יהודא קלית וְחִמְרַתָּ ע"ד דְרַבְרַבְנָא קְלִית עַל דְרַבְרַבְנָא פְתַב ב' אוֹתִיּוֹת שְׁוִים וְהָן שֵׁם ע"ד דר' חייב ע"ד דְרַבְרַבְנָא פְטוֹר קְלִית עַל דר' שְׁתִי אוֹתִיּוֹת בְּכָל מְקוֹם אַעפ"י שְׁאִין שֵׁם עַל דְעֵתִיָּה דְרַבְרַבְנָא חֲיִיב ע"ד דר' פְטוֹר ע"כ הִדִּי מִשְׁמַע לְהִדְיָא דְאֵם כְּתַב שְׁתִי אוֹתִיּוֹת וְאִינְן שֵׁם לר' פְטוֹר אַף שְׁאִינְן שְׁוֹת דְהָא קְאָמַר שְׁתִי אוֹתִיּוֹת בְּכ"מ אַעפ"י שְׁאִינְן שֵׁם ע"ד דְרַבְרַבְנָא חֲיִיב וְהִינְנוּ ע"כ בְּאִינְן שְׁוֹת דְהָא בְּב' אוֹתִיּוֹת שְׁוֹת אַף שְׁהָן שֵׁם אָמַר לְעִיל דְרַבְרַבְנָא פְטוֹר א"ו דְמַיְיִרִי בְּאִינְן שְׁוֹת וְאִפ"ה פְטוֹר לר' וְהִינְנוּ כְּמ"ש : וּמ"ש רִזְמַעְכ"ת לְיִשָׁב דְבָרֵי הַבְּרִטְנוֹרָא דְמַאי דְמִשְׁנֵי הַש"ס הוּא דְאָמַר לָהּ פְהָאֵי תְנָא לָאו לְאוֹקְמָא מִקְלֵתָא בְּפִלּוּגְמָא אֲלָא פִינְן דְמַצִּינוּ בְּרַמְזוּ מִם סְתוּמָה בְּמְקוֹם פְתוּחָה לְכַף חֲיִיב נְעִינְן שְׁבַת הוּא דְחוּק מְאֹד דְלִפִּי זֶה נִדְחָה דְבָרֵי ר"ח דְאָמַר ש"מ סְתוּם וְעֵשְׂהוּ פְתוּחַ פֶּשֶׁר וּמִשְׁמַע דְכָשֶׁר לְעִנְן ס"ת וְגִיטִין וּלְפִי דְבְרֵיהוּא פְסוּל אֲלָא דְחֲיִיב לְעִנְן שְׁבַת בְּזֶה וְגַם אֲדַרְבֵּה לְעִנְן שְׁבַת בְּעִינְן פְתִיבָה גְמוּרָה יוֹתֵר מִתְּפִלִּין וְגִיטִין דְהָא בְּש"ס בְּפ' הַבּוֹנָה מוֹקִי הָא דְכּוֹתַב שְׁתִי אוֹתִיּוֹת בְּשִׂמְאָלוֹ חֲיִיב דְנוֹקָא בְּאִיטֵר וּלְעִנְן תְּפִלִּין בְּא"ח סִימֵן ל"ב מְוֹתֵר אֵם אִין תְּפִלִּין אַחֲרֵים מְצוּיִים וּלְעִנְן גִּט מְוֹתֵר אַף לְכַתְחִילָה בְּאֵה"ע ס' ק"כ"ג ס"א בְּהִגָּה.

וְכֹן מְבִנְיָא לְהִדְיָא בְּמִרְדְּכֵי פ"ב דְגִיטִין ס' שְׁד"ם וְנ"ל אוֹ כְּשִׁרְוֹצָה לְעֵשׂוֹת מִם פְתוּחָה נִדְבֵק עֲוֹקְצָה הַשְׂמָאֲלִית וְנִעְשָׂה מִם סְתוּמָה וְאִתָּא פ' הַבּוֹנָה וְכַתְבָּתָּם שְׁלֵא יַעֲשֶׂה פְתוּחִים סְתוּמִים וְאֵע"ג דְאִיכָא תְנָא דְמִכְשִׁיר כְּמוֹ כֹן אִיכָא תְנָא דְפּוֹסֵל עכ"ל הָרִי לְהִדְיָא דְתִלְיָא בְּפִלּוּגְמָא וְמָה שְׁהִקְשָׁה רומ"ע דא"כ לְמָה צְרִיף הַש"ס לְשִׁנּוּי דְהוּא סְבַר פְהָאֵי תְנָא רִיב"ב ת"ל דר' דְמַתְנִי סוּבַר דְסְתוּם וְעֵשְׂאוּ פְתוּחַ פֶּשֶׁר וּפְלִיג עַל הַבְּרִייתָא וְכַתְבָּתָּם וּמַאי אֲנֻלְמָא דְרִיב"ב מר"י דְמַתְנִי לְכַאוּרָה קוֹנְשִׂיא אֲלִימְתָא הִיא אַף לְאַחַר הָעִיּוֹן אִין כְּאֵן קוֹנְשִׂיא דְנֻדְאֵי הָא דְיִלְיָף בְּבְרִייתָא מְוֹכְתְבָתָּם שְׁיִהֵא כְתִיבָה תְמָה הִיא מִקְלֵתָא דְמִסְתַּבֵּר וְלִיכָא מֵאֵן דְפְלִיג עֲלָהּ אַף כָּל תְּמוּנַת הָאוֹתִיּוֹת הֵם הַלְמ"מ וְכֹן פְתוּחִים וְסְתוּמִים כְּדִאֲמַרְיִנְן שְׁפָחוּם וְחִזַּר וְיִסְדּוּם וּלְכַף פְרִיף שְׁפִיר אַף לר' דְמַתְנִי גּוּפָה פִינְן דּוֹכְתְבָתָּם הִינְנוּ כְתִיבָה תְמָה א"כ סְבַרְתָּ חוּץ הִיא דְאֵף פְתוּחוֹת וְסְתוּמוֹת בְּכָלֵל וּלְכַף מִשְׁנֵי דְסְבַר כְּרִיב"ב דְגִלִּי לָן קְרָא סְתוּמָה בְּמְקוֹם פְתוּחָה אֲלִמָּא דְבְּאוֹתִיּוֹת הַכְּפּוּלוֹת כְּמוֹ מִנְצַפ"ד אִין קְפִידָא בְּחִילוּף פְתוּחָה בְּמְקוֹם סְתוּמָה אוֹ כְּפּוּף בְּפִשׁוּט פִינְן שְׁשׁוּיִם בְּמִבְטָא וּבְקִרְיָאָה וּקְרָא דּוֹכְתְבָתָּם אֲתִי לְשַׁאֲרֵי אוֹתִיּוֹת כְּגוֹן גְּמִין צְדִין וְכִיּוּצָא בּוֹ דְבְעִינְן שְׁיִהֵא כְתִיבָה תְמָם וְזֶה נִכּוֹן סוּף דְבָר דְמַדְבְּרֵי הַרְע"ב עכ"פ אִין שׁוּם הִכְרַע לְהַכְשִׁיר בְּצַדִּיק פְּשִׁטָּה בְּמְקוֹם כְּפּוּפָה גַם מ"ש רומ"מ לְהוֹכִיחַ דְכָשֶׁר פִינְן דְבִגְטֵי אִין צְרִיף כְתִיבָה תְמָה כְּמ"ש הַתּוֹס' וְהָרָא"ש דְמָה"ט אִין צְרִיף מְוֹקָף גְּוִוִּיל לְגַבְלִי לִיתָא דְכָבֵר כְּתַב בְּתַה"ד ס' ר"ל וּבְכִסְקִיו ס' מ"ה לְדַחוֹת רְאִיָּה זֹו דְתְמוּנַת הָאוֹתִיּוֹת שְׁאִנִּי דְצְרִיף לְכַתּוּב בְּגִט כְּמוֹ שְׁנַמְסַר לְמִשְׁהָ מְסִינִי יַע"ש שְׁהָאֲרִיף בְּזֵם אֲמָנָם מ"מ לְדִינָא אֲנִי מְסַפִּים לְדְבָרֵי ר"מ דְבְּמְקוֹם עֵגוֹן כְּשֶׁר בְּאוֹת פְּשׁוּטָה בְּמְקוֹם כְּפּוּפָה דְהָא בְּאוֹתִיּוֹת שְׁאִינְן נוֹגְעִין בְּמָה שְׁרָאוּי לִיגַע כְּגוֹן שִׁין וְעִינִין שְׁלֵא הִיוּ הִיּוֹדִין נוֹגְעִין בְּהוֹן וְכֹן בִּיּוֹדִין שְׁאֲחוּרֵי הַצְּדִיק וְעַל גְּבֵי הָאֲלָף וְכֹן בְּרַגְלֵי הַהִין שְׁנוֹגְעִין כְּתַב הַרְב"י בְּש"ע סִימֵן קכ"ו סמ"ז דִּיש לְהַכְשִׁיר בְּמְקוֹם עֵיגוֹן אַף שְׁהֵם בְּתוֹרְף וְכֹן פְּסַק הַרְב רמ"א בְּס' קכ"ה סמ"ז בְּהַג"ה וְהָרִי רַגְלֵי הַהִין שְׁנוֹגְעִין דְיִלְפִינְן נְמִי מְוֹכְתְבָתָּם שְׁלֵא יַעֲשֶׂה הַהִין חֲתִין וְכֹן הָא דְיִלְפִינְן מְוֹכְתְבָתָּם שְׁלֵא יַעֲשֶׂה גְמִין צְדִין ג"כ הִיא שְׁלֵא יִתְרַחַק הִיּוֹד שְׁאֲחוּרֵי הַצְּדִיק כְּמ"ש הַרְב"ש ס' ק"כ וְאִפ"ה מִיקַל הַרְב"י בְּמְקוֹם עֵיגוֹן אַף דְבֵא"ח ס' ל"ו ס"ב סְתָם בְּש"ע דְאֵם נִגַּע פְסוּל וְכֹן בְּאוֹתִיּוֹת שְׁאִינְן

נוגעים ולא כתב דבמקום שאין תפלין אחרים מצוין פשרים וכמ"ש בש"ע א"ח סי' ל"ב ס"ה לענין פתיבה בשמאל דדוקא לענין גיטין הקל הרב"י משום דלא בעי פתיבה תמה ולא לענין תפלין וכן מצאתי בתשובת הרב רמ"ע סי' ל"ו שכתב דאף למהרי"ק דמיקל בגניעה רגלי ההין לא הקל אלא בגיטין דלא בעינו פתיבה תמה אבל בתפלין מודה דפסול ע"ש וא"כ פיון דמקילינו בגיטין במקום עיגון אף בתורף כל היכא שהתינוק יכול לקרותו א"כ ה"ה בפשוטין במקום פופין נמי פשר במקום מיגן אף שהתינוק א"י לקרותו משום דהא דאינו יכול לקרותו הוא משום שלא הורגל באות פשוטה באמצע תיבה וכמבואר בא"ח סי' ל"ב סכ"ה בענין חוטרא דחית אף שהתינוק קורא שני דינין פשר משום שאין התינוק מורגל באות פזה יע"ש וכעין זה כתב מהר"ם מלובלין בתשובותיו סי' כ"ד, ע"ש וא"כ ה"נ פיון דבמקום עיגון מקלינו בגיטין בפשוטין פופין משום דלא בעי פתיבה תמה אינו מגרע כוחו מה שהתינוק אינו יכול לקרותו.

ובאמת לפי זה נראה נמי בכתב מם פתוחה ונסתמה וגרר הדביקות אף שמבואר בא"ע סי' קכ"ה ס"ט דפסול מ"מ במקום עיגון פשר פיון שהוכחתי דבמקום עיגון פשר פתוחין סתומין ופשוטין פופין א"כ לא מיקרי חק תוכות כלל דמעיקרא הוי מם ועכשיו ג"כ מם היא ודומה לאם כתב אות ארנפה וגרר קצת ממנה דכשר היא וכ"כ הפר"ח בסי' קכ"ה בשם הריק"ש בשין של ד' ראשים אם גרר ראש אחד פשר וע"כ לא פליג עליו הפר"ח אלא משום דשין של ד' ראשים לאו שין הוא משא"כ הכא דאף מם סתומה הוי מם וכשר בדיעבד ולא ידעתי מה שהביא הב"ש בסי' קכ"ה סי"ב שהחמיר בסדר מהר"ם בדביקות המ"ם בתורף אפילו במקום עיגון דמהר"ם לטעמיה אגיל דמחמיר בסדר שלו אות פ"ד באותיות שאינן נוגעין מה שראוי ליגע בתורף אפילו במקום עיגון שלא כדברי המחבר בסי' קכ"ו אבל לשיטת הב"י והרב רמ"א דמקילין במקום עיגון בכל הני א"כ ה"ה בדביקות המם פתוחה ודאי דכשר ג"כ במקום עיגון פיון דלא בעינו בגיטין פתיבה תמה וכמו"ש.

ובאמת אי לאו דמסתפינא ה"א אף בתפלין סתום ועשאו פתוח או להיפוך וכן פופין פשוטין או להיפוך אם אין תפלין אחרים מצוים פשרים בדיעבד אף דהטור בא"ח סי' ל"ב בשם הרא"ש וסה"ת וסמ"ג כתבו בפשיטות לפסול דברייהם תמוהים לפענ"ד פיון דעיקר דינם נלמד מהברייתא דוכתבתם דפ' הבונה שלא יעשה פתוחים סתומים וכמ"ש המרדכי בפ"ב דגיטין שהבאתי לעיל מנ"ל לפסוק פהברייתא פיון דר"ח מוכיח דר"י דמתני' ס"ל דסתום ועשאו פתוח.

או להיפוך פשר ומסיק עליו הש"ס דס"ל כריב"ב דיליף גיטין מקרא דונסקיהם א"כ איכא תרי תנאי דמכשירים ר"י דמתני' דסתם ר"י הוא ר"י בר אילעי וריב"ב א"כ הוי ברייתא פניחית במקום רבים דהילכתא פרבים ועוד דרבי סתם במתני' דברי ר' יהודא דליכא מאן דפליג עליו בזה וגם רבי חסדא דאמורא הוא אמר זאת אומרת סתום ועשאו פתוח פשר ומשמע דפסק פנותיה דאל"כ הול"ל קסבר ר"י סתום ועשאו פתוח פשר וא"כ יותר יש לנו לפסוק פהני תנאי וברבי דסתם פנותיהו ור"ח דהוא אמורא דס"ל הכי מסתמא דברייתא שאין ידוע לנו מי שנאה ואע"ג דבכל דוכתא משמע דבעינו בס"ת ותפלין פתיבה תמה מ"מ י"ל דאותיות מנצפ"ד דגלי לן קרא ונסכיהם אם נתחלפו עדיפו

פינון דהם שוים במבטא בקריאת שמוטיהם כמוש"ל ואולי לא התמירו הראשונים בזה אלא בתפילין שהן שכיחים אף דסתימת הפוסקים לא משמע פן ומי ירום ראש נגדמ אף מ"מ לענן גיטין אף דבסדר מהר"ם והפר"ח מחמירין אף במקום עיגון בתנרף באותיות שאינם נוגעים בו וכיוצא מ"מ לענן גיטין פתוחים סתומים או להיפוך וכיוצא בו באותיות מנצפ"ך יש להקל במקום עיגון אם נתחלפו אף בתנרף מה"ט דכתיבנא והנלפע"ד פתבתי ישראל איסר שאלה יז איף אחד נעלם מן העין אור ליום נא"ו י"ד מרחשוןן ולא נודע מה הנה לו וביום ג' ח"י מרחשוןן נמצא איש יהודי אחד מנח אצל הנקה דינעסטר שהשליכוהו המים והוליכוהו יותר מפרסה לעיר אטיק דק"ק מאהליב ביום ההוא בפוקר והי' נקרא מחמת הקור שהנה באותו היום והנה עליו מכנסים וכתונת והפיר החיט בט"ע להמכנסים שתפרם הוא בעצמו להנעלם הנ"ל וגם מהכתונת בית הצנאר שקורין אפשיווקע בהתפירות וגם בהמקדה שהיא של האיש הנעלם הנ"ל וגם סארבל הפירו במדה ובהתפירות ומלבד כ"ז הפירו שלשה עדים להנטבע בט"ע שהוא האיש הנעלם והנה כל צורתו שלם בלי חבלה רק בגופו הנה נחסר קצת מהבטן וקצת נגד הלב ומחת אצילי ידיו וגם הנה להאיש הנעלם הנ"ל כמין חטוטרת בגבו שהנה צד ימינו מאחוריו גבוה מצד השמאלי וגם הנה לו פליח בראשו בוינקל השמאלי קרוב להפאה השמאלית סמוך להפדח' וכן נמצא בהנטבע הנ"ל והנעלם הנ"ל הניח אשה בלא בנים מה דינה אם מותרת לשוק ע"י חליצה: תשובה הנה מצד הכרת העדים בטביעת העין היתרה של אשה זו רופף מאוד דהא מבואר בש"ס ובש"ע דכשהעלוהו מן המים בעינו דוקא דחזוהו בשעתיה אבל אשתי מיתפח תפח ובנ"ד שהביאוהו יותר מפרסה הוי אשתי לפי הסמכות כל הפוסקים דאם שעה יותר משעה אחת הוי אשתי נאף דלענן אם נמצא אחר ג' ימים בפישה היקל בתשובת מ"ב סימן ק"ד דאם נמצא בימי הקור מעידין עליו אף אחר ג' ימים משמע דעיקר טעמא דהתם פינו דחזינו דבמים אמרינו אף לאחר שלשה ימים מעידין עליו משום דמים מצמת צמתי ומי הקור לא גרעו מצונת המים משא"כ בהעלאה מן המים פינו דאמרינו דאף בנמצא תוף ג' ימים ואשתי אף שעה אחת מיתפח תפח י"ל דאף בימי הקור נמי מיתפח וכן משמע מלשון הרמב"ן שהביא המ"ב שלא כתב חילוק זה אלא שנמצא בפישה אחר ג' ימים ובאשתי אחר שהעלוהו מן המים לא חילק בזה ומה"ט לא רצה הח"מ להתיר בזה בסקנ"ה במעשה דפנחס מארלע יע"ש גם בתשובת ש"ב יעקב סי' י"ז לא צריף סברא זו חף לסניף בעובדא דידיה יע"ש גם בתשובת פנים מאירות סי' כ"ה מפקפק דאף לאחר ג' ימים בפישה אין להתיר רק בימי טבת ושבת ושבת שהקרירות גדולות ולא בימי מרחשוןן יע"ש: אמנם יש לצדד בשריותא דהאי איתתא עפ"י סימנים שבגופו והנה החטיטרות שיש לו בגבו י"ל דהוי סימן מובהק גמור אלא שלא נמצא הדבר מבואר בפוסקים והנה באס"ז בפ' א"מ מבואר בשם הרמב"ד דחטוטרת הוי סימן מעליא אף אין הכרע בדבריו אי הוי סימן מובהק או סימן אמצעי דדבריו שם הם למ"ד סימנים דאורייתא יע"ש ולמ"ד סימנים דאורייתא דמהני סימן אמצעי ודאי דחטוטרת הוי סימן אמצעי דכל שינוי בגוף הוי סימן אמצעי וחטוטרת הוי מום גמור לענן פהנים כמ"ש הרמב"ם בפ"ח מה' ביאת מקדש ד"י מי שתפח בשך בגבו ונעשה כחטוטרת אף שלא זזה חוליא ממקומה הוי מום לענן פהן יע"ש אבל לדידן דקיי"ל סימנים דרבנן ובעינו ס"מ גמור י"ל דחטוטרת לא הוי סימן

מְנוּבָּהָק גְּמוּר אוּלָם בְּסִימָן הַשְּׁנִי שְׁהִיָּה לוֹ פְּלִיח בְּרֵאשׁוֹ בְּוִינְקִיל הַשְּׁמָאֲלִי קְרוּב לַפֶּאָה וְסִמוּף לַהֲפַדְחַת בְּזָה יֵשׁ מְקוּם לַהֲתִיר אִשׁ' זֹ אַף דְּזָה פְּשׁוּט דְּפְלִיח בְּרֵאשׁוֹ אַף ס"א לֹא הָוִי דְּשְׁכִיח בְּהַרְבֵּי מ"מ מַחֲמ"ה צִמְצוּ' שְׁהוּא בְּוִינְקִיל הַשְּׁמָאֲלִי קְרוּב לַהֲפַאָה סְמוּף לַהֲפַדְחַת יֵשׁ לוֹמַר דְּהָוִי סִימָן מְנוּבָּהָק כַּמ"ש הַב"ש בַּסְקַע"א וַע"ד בְּשֵׁם הַט"ז בְּצַלְקַת וְרוּשָׁם דָּאָם אָמַר סְתָם דִּישׁ לוֹ צַלְקַת אוֹ רוּשָׁם לֹא הָוִי ס"מ אָבָל אִם מוֹדִיעַ אֶת מְקוּמָהּ בְּצִמְצוּם הֵינּוּ בְּאוֹתוֹ הָאָבָר סְמוּף לְרֵאשׁ הָאָבָר אוֹ בְּסוּפּוֹ אוֹ בְּאֲמַצְעֵי הָוִי ס"מ כְּמוֹ בְּנִקְבָּ בְּצַד אוֹת פְּלוּנִי וְה"נ פִּינּוּ שְׁהַפְּלִיח הוּא בְּוִינְקִיל הַשְּׁמָאֲלִי קְרוּב לַהֲפַאָה וְקְרוּב לַפְּדַחַת אִין לְהַ צִמְצוּם מְקוּם גְּדוּל מְזָה אַף יֵשׁ בְּזָה מְקוּם עֵיוֹן דִּי"ל דְּלֹא מְהִי צִמְצוּם אֱלָא הֵיכָא דְאִיכָא סִימָן בְּעִצְמוֹתוֹ כְּגוֹן צַלְקַת וְרוּשָׁם וְהוּא מְצַמְצָם אֶת מְקוּמוֹ הָוִי ס"מ כְּמוֹ בְּנִקְבָּ בְּצַד אוֹת פ' דְּהִנְקָב גּוּפָה הָוִי סִימָן אֲמַצְעֵי כְּדַמְשַׁמַּע לְשׁוֹן הַש"ס בְּגִיטִין וּבב"מ דְּאֲמַרִּינּוּ וְדִנְקָא בְּנִקְבָּ בְּצַד אוֹת פ' אָבָל נִקְבָּ בְּעֵלְמָא לֹא מְסַפְקָא לִיהֵ לְרַב אִשִּׁי אִי סִימָנִים דְּאוֹרִיִּיתָא אוֹ דְּרַבְּנָן מְשַׁמַּע דְּאִי אֲמַרִּינּוּ סִימָנִים דְּאוֹרִיִּיתָא אַף נִקְבָּ בְּעֵלְמָא הָוִי סִימָן מְעֵלְיָא וְלָכוּ כְּשִׁמְצַמְצָם אֶת מְקוּמוֹ הָוִי ס"מ אָבָל כָּל הֵיכָא דְּהִסִּימָן בְּעִצְמוֹ לֹא פְלוּם הִיא דְּשְׁכִיחַ בְּהַרְבֵּה ב"א אַף צִמְצוּם מְקוּם לֹא מְהִי דְּכִינּוּ דְּשְׁכִיחַ הוּא יֵשׁ לוֹמַר דִּילְמָא אִיִּתְרַמִּי הָכִי בְּאִישׁ אַחַר בְּמְקוּם הַלְזָה וְנִרְאָה דְּדִין זֶה תְּלוּי בְּפְלוּגְתָא דְּרַבְּנוּתָא דְּהִנְהֵה הַב"י פְּתַב בְּשֵׁם הַרד"ך דְּבִשׁוּמ' גְּמִי אִם פְּרִט וְצִמְצָם הַשׁוּמָא שְׁאֲמַר שְׁיֵשׁ לוֹ שׁוּמָא בְּאָבָר פְּלוּנִי בְּמְקוּם פְּלוּנִי סִימָן מְנוּבָּהָק חֲשָׁבִינּוּ לִיהֵ וְיָכוּל לְהִיּוֹת שְׁלִזָה דְּקַדְקַר רַש"י בְּדַבְּרֵיו בְּפָרְק אֱלוֹ מְצִיאוֹת סִימָן הִי בּוֹ שׁוּמָא בְּאָבָר פְּלוּנִי וְלֹא פִּירֵשׁ לוֹמַר בְּאָבָר פְּלוּנִי בְּמְקוּם פְּלוּנִי עַכ"ל וְהִבִּיאוּ הַד"מ אַף בְּתַשׁוּבַת מ"ב ס' פ"ג חוֹלֵק עָלָיו פִּינּוּ דְּאִיכָא מ"ד בְּש"ס גְּבִי שׁוּמָא דְּאִין מְעִידִין עָלָיו מְטַעְמָא דְּסִימָנִים עֲשׂוּיִן לַהֲשַׁתְּנוּת אוֹ דְּשׁוּמָא מְצוּיָה בְּכּוּן גִּילוֹ אִין מוֹעִיל הַצִּמְצוּם מְקוּם כָּלָל יַע"ש וּבְתַשׁוּבַת ב"ח ס' פ"א הָאָרִיף לַחְלוּקַת עַל הַמ"ב דְּלֹא אֲמַרִּינּוּ בְּש"ס סִימָנִים עֲשׂוּיִן לַהֲשַׁתְּנוּת וְשׁוּמָא מְצוּיָה בַב"ג אֱלָא אִי אֲמַרִּינּוּ סִימָנִים דְּאוֹרִיִּיתָא דְּמִיִּירִי בְּלֹא צִמְצָם מְקוּם אָבָל כָּל הֵיכָא שְׁהוּא סִימָן מְנוּבָּהָק שְׁמַצְמַצָם אֶת מְקוּמוֹ מְמַשׁ לֹא אֲמַרִּינּוּ סִימָנִים עֲשׂוּיִן לַהֲשַׁתְּנוּת וְשׁוּמָא מְצוּיָה בַב"ג וְהַט"ז בַּסְקַכ"ט פְּתַב דְּמָה שְׁהַקְשָׁה הַמ"ב מְסִימָנִים עֲשׂוּיִן לַהֲשַׁתְּנוּת לֹא קוּשְׁיָא הִיא דַּמ"מ הַמְקוּם לֹא נִשְׁתַּנָּה אֱלָא שְׁקִשָׁה מְהָא דְּשׁוּמָא מְצוּיָה בַב"ג עַכ"ל וְנִרְאָה בְּכּוּנְוִתוֹ דַּס"ל דְּאָף אִי סִימָנִים עֲשׂוּיִן לַהֲשַׁתְּנוּת וְלֹא הָוִי אַף סִימָן אֲמַצְעֵי מ"מ מְהִי צִמְצוּם מְקוּם דְּהַמְקוּם לֹא נִשְׁתַּנָּה אֱלָא אִי שׁוּמָא מְצוּיָה בַב"ג גַּם הַמְקוּם מְצוּיָה בַב"ג הָרִי מְשַׁמַּע לְהַדְּעָת הַב"ח וְהַט"ז אַף שְׁהַסִּימָן בְּעִצְמוֹ לֹא הָוִי סִימָן אֲמַצְעֵי כָּלָל מ"מ מְהִי צִמְצוּם מְקוּם לְגַבְיָה וְכּוּן הוּא דַּעַת גְּדוּל אֶחָד בְּתַשׁוּבַת ב"ח הַחֲדָשׁוֹת סִימָן ס"ד דְּאָף בְּאוּמַר שְׁפָרְעֻנְקִילִיף בְּצִמְצוּם מְקוּם הָוִי סִימָן מְנוּבָּהָק אַף דְּפִשְׁטָא דְּגוּף הַסִּימָן לֹא הָוִי סִימָן כָּלָל וְהַסְפִּים עֲמוּ הַב"ח בְּתַשׁוּבַת הַיְשִׁינּוֹת ס' נ"ו יַע"ש וְלַדַּעַת הַמ"ב וּבְנוּ הַגְּאוּן ז"ל בְּתַשׁוּבַת ב"ח הַחֲדָשׁוֹת ס' ס"ה כָּל הֵיכָא דְּגוּף הַסִּימָן אִינוּ אַף סִימָן אֲמַצְעֵי לֹא מְהִי הַצִּמְצוּם מְקוּם כָּלָל וְלַפְעַנ"ד יֵשׁ לְהִבִּיאַר רְאִיָּה בְּרוּרָה לְדַבְּרֵי הַמ"ב דְּכָל הֵיכָא דְּגוּף הַסִּימָן לֹא הָוִי אַף ס"א לֹא מְהִי צִמְצוּם מְקוּם כָּלָל דָּאָם לֹא כֵּן תַּקְשָׁה הָא דְּשְׁקִיל וְטָרִי הַש"ס בַּפֶּאָה דְּוִכְתִּי אִי מְקוּם הָוִי סִימָן אוֹ לֹא ע"כ מִיִּירִי בְּלֹא צִמְצָם מְקוּם דְּהָא בַצ"מ אַף בְּאִיסוּר א"א הָוִי סִימָן מְנוּבָּהָק גְּמוּר כְּדְּאֲמַרִּינּוּ לַעֲנִין לַאֲהַדּוּרִי גַט אִשְׁה דְּמַהֲדְרִינּוּ בְּסִימָן בְּנִקְבָּ בְּצַד אוֹת פְּלוּנִי אַף לְמ"ד סִימָנִים דְּרַבְּנָן וַכ"ש בְּחִבְרִיהַ דְּסַגִּי אַף בְּסִימָן א' דְּמְהִי בִּיהֵ צִמְצוּם מְקוּם וּכְעֵין

זה כתב הט"ז בסקח"י וא"כ קשה הא דאמרינן בפ"ק א"מ דף כ"ה ע"א על הא דאיתא במשנה ציבורי פירות וציבורי מעות חייב להכריז ואמרינן עלה שמעית מיניה דמגנן הוי סימן ומשני תני ציבורי פירות שמעית מיניה מקום הוי סימן תני ציבורי פירות ונהרי הא דמקום הוי סימן הוא ונקא בדרף הנחה דבדרף נפילה לכ"ע מקום לא הוי סימן כדאמר רבא ה"ה דף כ"ג הילקתא פרוכות ברשות הרבים הרי אלו שלו ברה"י אי דרף נפילה הרי אלו שלו אי דרף הנחה נוטל ומכריז מקום כפירש"י שם וא"כ מאי מתמה הש"ס ש"מ מקום הוי סימן הא צריף בעל מוצא האבידה להכריז משום שמה ותו בעל האבידה סימן מקום מצומצם דהוי סימן מובהק לכ"ע אף באיסור א"א וכן הא דמוקי הש"ס ה"ה דף כ"ב לרבה דס"ל מקום לא הוי סימן מתני' דכריכות ברה"י נוטל ומכריז ביש בו סימן וברה"ר הוי שלו משום דסימן העשוי לידרס לא הוי סימן יע"ש ונהרי אף רבה יכול לאוקמי פ"קא דמתני' מיירי באין בו סימן ומכריז משום שמה ותו סימן מקום מצומצם דהוי ס"מ לכ"ע א"ו דמקום מצומצם ל"מ אלא היכא דאיכא סימן בלא"ה ומצומצם את מקומו ואם פן לגבי אבידה לא משפחת לה דמקום מצומצם ליה הוי סימן דממ"נ אי יש סימן בגוף האבידה בלא"ה הוי סימן דהא באבידה סגי בסימן אמצעי ואי דלא הוי אף ס"א אף צ"מ ל"מ פשיטת המ"ב ובנו"ל וכן משמע מלשון רש"י בפ' א"מ דכ"ג ע"ב גבי הא דאמר רב מרי מ"ט אמרי רבנו רבנא לא הוי סימן דאמרינן לי' פי היכי דאיתרמי לדידך איתרמי נמי לחברך איכא דאמרי אמר ר"מ מ"ט אמרי רבנו מקום לא ליה הוי סימן דאמרינן ליה פי היכי דאיתרמי לדידך האי מקום איתרמי נמי לחברך האי מקום ופירש"י א"ד נפקא מיניה דאפילו פינון ואמר מקום מושבה מסוים לא הוי סימן משמע להדיא דאף בצ"מ לא הוי סימן גבי אבידה מה"ט דכתובנא: איכא דדברי המ"ב באותה תשובה ג"כ תמוהים במ"ש שם דמ"ש התה"ד דצלקת ורושם הוי ס"מ הוא מצד האנרף של הצלקת וע"ז כתב הט"ז עליו בס"ק ל"א לזה אומר אני דנדאי הוי ס"מ כשאומר השיעור של אנרף הצלקת אלא דשם בתה"ד לא החכר במדת האנרף פמה היא דהא עד סמוך לפה קאמר ולא עד הפה א"ו לענין מקום הצלקת קאמר ואם סימן האנרף מועיל נדאי גם הסימן מקום של הצלקת בצ"מ מהני עכ"ל והנה מ"ש הט"ז דאם סימן האנרף מועיל גם הסימן מקום של הצלקת בצ"מ נמי מועיל יפה כתב דמה"ת יגרע סימן מקום מסימן האנרף אולם מה שהסכים הט"ז לדברי המ"ב דסימן האנרף כשאומר השיעור של האנרף הוי ס"מ אף כשאין בו סימן אחר הוא תמוה מאוד דו"ל המ"ב נעוד נראה דבצלקת דבתה"ד שהנכרי נתן בה מדה מן העין עד הפה הוי ס"מ בהחלט וסמכינו עלה דמדת אנרף הוי ס"מ כדאמרינן בפ' א"מ מדת ארכו ומדת רחבו תנתן למדת ארכו ואע"ג דמסיק ה"ה הנינו ונקא באבידה אבל בגט מדת אנרף לא הוי ס"מ לא לענין שפספסא לן בגט אחר דלענין זה הוי סימן ארכו סימ מובהק אלא ה"ה מייירי לענין שהבעל חומר שמידו נפל והיא אומרת שמידה נפל דאע"ג שהיא אומרת מדת ארכו לא סמכינו עליה דדילמא בהדי דנקוט ליה חזית' כדאמרינן ה"ה וא"כ בנידון זה שפיר הוי ס"מ בסימן אנרף הצלקת מן העין עד הפה ולא מסלקינו ליה באיש אחר עכ"ל ומה מאוד נפלאתי עליו דאיך אישתימיט ליה דברי הרא"ש במקומן שם דכתבו דשם מהני אף סימן אמצעי אף למאן דס"ל סימנים דרבנן פינון דקיי"ל האשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת משום חזקה דאין אשה מעיזה פניה בפני בעלה ואף דהיכא דהגט מסייע לה מעיזה מ"מ

פִּינּוֹן דְּסִימָנִים מְסִייעַ לָהּ מְהִימָנָא יַע"ש וּמִשְׁמַע לְהֶדְיָא מְדַבְרֵי דְּסִימָן הָאֲנֹרָה לְאוּ ס"מ
הוּא וְכֵן מִשְׁמַע לְהֶדְיָא מְדַבְרֵי הַט"ו בַּאֲה"ע ס"ס קנ"ג דְּהָאֲנֹרָה לְאוּ ס"מ הוּא יַע"ש וְעוֹד
פִּינּוֹן דְּסִימָן מְקוּם וּמְנַגֵּן לֹא הָוֵי ס"מ פְּמוֹ שְׁהוֹכִיחַ הַט"ז בְּעֶצְמוֹ בִּסְקַח"י מַה"ת יִהְיֶה סִימָן
הָאֲנֹרָה עֲדִיף מִיַּנְיָהּ וְגַם יֵשׁ לְהִבְיָא רְאֵיָה דַח"ל דְּסִימָן מְדָה וּמְנַגֵּן לֹא הָוֵי ס"מ מְהָא
דְּאֲמָרִינּוּ בַפ' א"מ דָּף כ"ג בְּעֵי מִיַּנְיָהּ מַר"ש מְנַגֵּן הָוֵי סִימָן אוּ לֹא הָוֵי סִימָן א"ל ר"ש
תְּנִיתוּהָ מְצָא פְּלִי כְסָף וּכ"נ גִּיטְרִין שֶׁל אֲבָר לֹא יִחְזִיר כּו' אוּ עַד שְׂיִכּוּנָן מִשְׁקִלוֹתֵי
וּמִדְּמִשְׁקֵל הָוֵי סִימָן מְדָה וּמְנַגֵּן נְמִי הָוֵי סִימָן וְהִנֵּה מִשְׁקֵל לֹא הָוֵי ס"מ גְּמוּר פְּדִמּוּכַח בַּפ'
אִיזְהוּ נְשִׁיף גַּבִּי הִנֵּהוּ זִוְזֵי דִינְתֵי הִיכֵי עֲבָדִינּוּ לְהוּ בְּדַקִּינּוּ גַבְרָא דְאִית לֵיהּ דְּהִבָּא פְּרִיכָא
וְנִהְבִּינּוּ לֵיהּ וְדוּקָא דְּהִבָּא פְּרִיכָא אֲבָל דְּבַר מְסוּנִים לֹא דִילְמָא פְּקֻדוֹן נִינְהוּ גַבִּיָּהּ וְאִתָּא
מֵאֲרִיָּה וְנִהְיִב סִימָנָא וְשִׁקִּיל לֵיהּ וְהִקְשָׁה הָרָא"ש שֶׁם דְּהִבָּא פְּרִיכָא נְמִי דִילְמָא יִהְיִב
סִימָנָא בְּמִשְׁקֵל דְּהָא קִי"ל בַּפ' א"מ דְּמִשְׁקֵל הָוֵי סִימָן וְתִי' דְּדוּקָא גַבִּי מְצִיאָם הִקְלוּ
לְהַחְזִיר בְּסִימָן כ"ד אֲבָל הִכָּא בְּעֵינּוּ סִימָן מְוַבְּהַק עַכ"ל הָרֵי לְהֶדְיָא דְּמִשְׁקֵל לֹא הָוֵי ס"מ
וּא"כ ה"ה מְדָה וּמְנַגֵּן נְמִי דְּהָא הִנֵּהוּ יִלְפִינּוּ מִמִּשְׁקֵל וְנִדְּיו לְבָא מִן הַדִּין לְהִיחַת פְּנִידוֹן שׁוּב
מְצָאֵתִי בְּסִימָן ע"ד שְׁפַתְב לְהֶדְיָא דְּמְדָה וּמִשְׁקֵל וְכִיּוֹצֵא אִינוּ ס"מ לְעַנְנָן גִּט שְׁאָבַד
וּכ"כ הַה"מ לְהֶדְיָא בַּפִּי"ג מַה' אֲבִידָה ד"ג דְּמַדַּת אֲרַכּוּ וְרַחְבּוּ וּמִשְׁקֵלוֹ לֹא הָוּיִין ס"מ
לְגַמְרֵי וְעַל אֵלוּ הַמַּחְלֻקָּת בַּש"ס אִם הֵם דְּאוֹרְיָתָא אוּ דְרַבְּנָן וּכ"כ הַכ"מ שֶׁם מִשְׁמַעוֹת
לְשׁוֹן הַרְמַב"ם וּמִשְׁמַע שֶׁם דְּסִימָן מְקוּם נְמִי דְּכַוְנַתִּיהוּ יַע"ש וְאִשְׁתְּמִיט לֵיהּ לַהֲמ"ב
וְהַט"ז דְּבַרֵי פּוֹסְקִים אֵלוּ אֲמָנָם מְצָאֵתִי תִנָּא רַבָּה דְּמְסִייעַ לַהֲע"ב בַּאֲס"ז פֶּא"מ בַּשֶּׁם
הָר"ן שְׁפַתְב לְהֶדְיָא דְּמַדַּת אֲרַכּוּ וְרַחְבּוּ הָוֵי ס"מ אֲף לְגַבִּי עֵדוֹת אֲשֶׁה וְהִבְיָא רְאֵיָה מְהָא
דְּאֲמָרִינּוּ הִיא אוֹמְרַת סִימָנִי הַחוּט יִנְתָן לָהּ וְאֲמָרִינּוּ דְּאֲמָרָה מַדַּת אֲרַכּוּ אֲלֵמָא אֲף דְּבַעֲינּוּ
הִכָּא ס"מ וְכַדְאֲמָרִינּוּ נִקְבַּב בְּצַד אוֹת פְּלוּנֵי מַדַּת אֲרַכּוּ ס"מ הוּא יַע"ש וְזֶה שְׁלֹא פְּדַבְרֵי
הָרָא"ש דַּס"ל דְּבַהֲכַחְשָׁה שְׁבִין הַבְּעַל לְהֵאָשָׁה סְגִי אֲף בַּס"א וּבְאֲמַת מְלִשׁוֹן הָרִי"ף
וְהַרְמַב"ם בַּפִּי"ח מַה' אֲבִידָה שְׁפַתְבוּ דְּדוּקָא בְּנִקְבַב בְּצַד אוֹת פְּלוּנֵי מְהִנֵי הֵתָם גַּבִּי גִט
מִשְׁמַע פְּדַבְרֵי הָר"ן אֲלֵא דְּהַטּוֹר וְהַמַּחְבֵּר בַּס"ס קנ"ג סְתֵמוּ בַּפְּשִׁיטוֹת פְּדַבְרֵי הָרָא"ש
מִשְׁמַע דַּס"ל דְּאִין הִכְרַע שְׁהָרִי"ף וְהַרְמַב"ם פְּלִיגֵי עַל הָרָא"ש בְּזֶה דְּאֲפָשֶׁר דְּלִישְׁנָא
דַּש"ס נִקְטוּ פְּדַרְכָּם וּבְאֲמַת דְּבַרֵי הָרָא"ש תְּמוּהִין מְאוֹד בְּטַעֲמָן שְׁפַתְב דְּלַכּוּ מְהִנֵי סַד"ר
גַּבִּי גִט מְשׁוּם דְּבִלֵּא"ה הָאָשָׁה שְׁאוּמְרַת גְּרַשְׁתַּנִּי נְאֻמְנַת אֲלֵא הִיכָא דְּאִיכָּא גִט דְּמְסִייעַ לָהּ
מְעִיזָה וּלְכַף מְהִימָנָא עַפ"י ס"א לְבַד וְהוּא תְּמוּהָ דְּכִינּוּן דְּכָל הִיכָא דְּאִיכָּא דְּמְסִייעַ לָהּ אִין
קִידוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ כַּמ"ש הַטּוֹר סִי' קַל"ב וְהִבְיָא הַב"ש בַּסִּי' י"ז סַנ"ד וְמַה"ט בְּלֵא
סִימָנִים לֹא מְהִימָנָא פִּינּוֹן שְׁהַגֵּט מְסִייעַ לָהּ מְעִיזָה א"כ מַה מְהִנֵי הַסִּימָנִים פִּינּוֹן דְּסִימָנִים
דְּרַבְּנָן אֲמָנָם לִוְלֵא דְּבַרֵי הָרָא"ש אֲמִינָא לְהִבְיָא רְאֵיָה לְדַבְרֵי פְּדִינוּ וְלֹא מִטַּעֲמוֹ מְהָא
דְּאִיתָא בַּש"ס בְּנוֹסְחָא שְׁלַפְנִינוּ הוּא אוֹמֵר סִימָנִי הַחוּט וְהִיא אוֹמְרַת סִימָנִי הַחוּט יִנְתָן לָהּ
וּפְרִיף הַש"ס בְּמֵאֵי אִילִימָא בְּחִינּוּרֵי וְסוּמְקֵי דִילְמָא בְּהִדֵּי דְּנִקְיֵט לֵיהּ חֲזִינְתִי' אֲלֵא בְּמַדַּת
אֲרַכּוּ וְיֵשׁ לְתִמּוּהָ מֵאֵי ס"ד דַּש"ס לּוֹמֵר בְּחִינּוּרֵי וְסוּמְקֵי הָא בַּכַּה"ג לֹא הָוֵי סִימָן פְּלֵל
לַכ"ע אֲף לְמ"ד סִימָנִים דְּרַבְּנָן וּכְבָר עֲמַד בְּזֶה מְהָר"ם שִׁיף ז"ל לְכֵן נִרְאֶה דְּנִדְּאֵי הָא
דְּאֲמָרִינּוּ בַע"א שְׁמַת בַּעֲלָהּ אוּ בְּגִט סִימָנִים דְּרַבְּנָן הוּא מְשׁוּם דְּאֲמָרִינּוּ דִילְמָא אִיתְרַמִּי
אִינְשׁ אַחְרִינָא אוּ גִט אַחַר בְּסִימָן פְּזָה וְלֹא זֶה הָאִישׁ אוּ הַגֵּט שְׁנַאָבַד אוּלָם בְּאֲבִידָה אִיכָּא
תְּרִתִי חֲשָׁא חֲדָא דִילְמָא הָאֲמַת הוּא שְׁנַאָבַד מִמְּנוּ חֲפִץ פְּזָה וְאִיתְרַמִּי שְׁנַאָבַד מֵאַחַר ג"כ

בסימן פְּזָה ועוד דילקמא משקרא שלא נאָבד ממנו שום דְּבַר ואומר שְׁנאַבד ממנו דְּבַר בסימן פְּזָה ואיתרמי שְׁזָה הנמצא יש לו סימן פְּזָה ולפי"ז הָכָא שֶׁהַבְּעַל וְהָאִשָּׁה מְכַחֲשִׁים זא"ז שְׁהָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת שְׁכֶבֶר נִתְגַּרְשָׁה וּמִמֶּנָּה נִפְלַ וְהַבְּעַל אָמַר שְׁעַדִּינָן לֹא נִתְגַּרְשָׁה בְּזָה לִיכָא חֲשִׁישָׁא דְאִיתְרַמִּי גַט אַחַר פְּזָה דְהָא לְפִי דְבִרְיוּ לֹא נִתְגַּרְשָׁה כָּלֵל וּלְפִי דְבִרְיָה כְּבַר נִתְגַּרְשָׁה בּוּ וּלְכֹף בְּכַה"ג אַף שְׁהִיא אוֹמֶרֶת ס"א לְמ"ד סִימָנִים דְּרַבְּנָן אוּ חִיּוּנֵי וְסוּמְקֵי לְכ"ע הָיִי ס"מ גְּמוּר דְהָא קִי"ל הָאִשָּׁה שְׁאֲמָרָה לְבַעְלָהּ גְּרִישְׁתָּנִי נְאֻמְנַת מִשּׁוּם חֲזָקָה שְׂאִין אִשָּׁה מְעִיזָה פְּנִיָּה בְּפָנֵי בַעְלָהּ אֲלֵא דְהָכָא אֵינָה נְאֻמְנַת מִשּׁוּם שְׁהַגֵּט מְסִייעַ לָהּ מְעִיזָה וּא"כ כְּשֶׁהָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת סִימָן בְּגַט אַף חִיּוּנֵי וְסוּמְקֵי הָיִי ס"מ גְּמוּר דְהָא וְדָאִי אֵינָה מְשַׁקֶּרֶת לומר סימנים שאינה יודעת בהם דילקמא לא תכונן הסימנים ויענה פחשה בפניה ותהיה מוחזקת שקרנית בפני הב"ד ובפני בעלה להעזי פניה בפניהם ולכף אמרינו שפיר אילקמא בחינורי וסומקי דילקמא בהדי דשקיל ליה חזיתל' יודעת הסימן ואינה בוששה להעזי פיון דהגט מסייע לה ולכף משני במדת ארפו דלא שניף דילקמא בהדי דנקטי ליה חזיתל' א"כ אף סימן גרוע חשיב ס"מ כמ"ש ונה נכון מאוד לפענ"ד אף לפי גירסת הספרים שהביא הרא"ש אילקמא בחינורי וסומקי והא אמרת אין מעידין עליו ליתא לת' זה ולכף הוצרך הרא"ש לתת טעם אחר והוא תמוה סוף דבר פיון דמ"מ לפי דברי הרא"ש אין ראיה דסימן האנרף בצמצום הוי ס"מ ואדרבא נראה מדבריו דלאו ס"מ הוא וכ"ד הסמ"ג והה"מ והט"ו בס"ס קנ"ג דלאו ס"מ הוא ואנו נגדרים אחריהם א"כ ה"ה בסימן גרוע בצמצום מקום לאו ס"מ הוא אם לא בס"א בצמצום מקום פגון נקב בצד אות פלוי זה חשוב ס"מ בגט ובע"א שמת בעלה ומעתה בנ"ד סימ הפליח פיון דסימן גרוע הוא ל"מ אף בצמצום מקום אף מ"מ יצא לנו קולא גדולה באשה זו לפי שיטת הר"א מזרחי והמ"ב והט"ז דס"ל דחייבור סימנים אמצעים הוי סימן מןהק גמור א"כ בנ"ד פיון שהי' נהנעלם סימן החטוטרות דעכ"פ הוי סימן אמצעי וגם הפליח שבראשו במקום מצומצם אף דס"מ לא הוי מ"מ ס"א היא דהא לגבי אבידה מהני הסימן מקום אף דליכא סימן אחר באברים גופה א"כ איכא שני סימנים אמצעים וחשוב כס"מ גמור לפי שיטה זו אמנם קשיא לי מה דהעלה הט"ז בס"ק ל"א ברושם וצלקת דאם אמר הסימן שלא בצמצום מקום לגמרי פגון באבר פלוני לא הוי ס"מ אבל בצ"מ פגון בראשו של אבר או בסופו או באמצעותו הוי ס"מ כמו בגט בנקב בצד אות פלוני יע"ש הא לדברי הט"ז דס"ל דשני ס"א חשיבי כס"מ לגמרי א"כ אף באומר סימן דצלקת באבר פלוני בסתם ליחשב ס"מ דהא יש שני סימנים אמצעים דהא באבידה קיי"ל דסימן מקום מהני ומשמע דאף שלא בצ"מ מהני וכ"ש לפמ"ש הט"ז גופה בסקח י דהא דפליגי בסימן מקום באבידה מירי דוקא בסימנים דלא מהני בע"א והיינו בלא צ"מ לדידן' דבצ"מ לדידן' מהני בע"א אף סימן גרוע כמו שומא דעשויה להשתנות וא"כ באומר סימן דצלקת באבר פלוני איכא שני סימנים אמצעים סימן דצלקת וסימן המקום וחשיבו כס"מ לדידן' ואפשר דס"ל כמ"ש הב"ח בתשו' סי' פ"א גבי שומא דאם אינו מעידין אלא שיש שומא בגופו לא הוי סימן כָּלֵל וגרע מחינורי וסומקי וארוך וגוץ יע"ש וה"ה בצלקת נמי אם אמר סתם שיש לו צלקת בגופו לא הוי סימן כָּלֵל ולכף אף שאומר באבר פלוני לא חשיב כס"מ דהוי כסימן אחד אף צל"ע דנראה דאף הב"ח לא אמר כן אלא לגבי שומא דשכיח טובא אבל בצלקת אף שאמר סתם שיש לו צלקת ואינה יודעת באיזה מקום חשוב עכ"פ

פְּסִימְנִים אֲמָצְעִים לְמִ"ד סד"א ולכ"ע בְּצִירֹרֶף סִימְנִים חֲשִׁיבֵי כס"מ לְשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים
דְּשִׁנֵי סִימְנִים אֲמָצְעִים חֲשִׁיבֵי כס"מ לְגַמְרֵי: עוֹד יֵשׁ לְצַדָּד בְּשִׁרְיוֹתָא דְהָאֵי אִיתְתָּא דְהֵנָּה
מְבֹנָאָר בִּש"ע ס' י"ז סכ"ח דְלִדְעַת ר"ת הָא דְאִין מְעִידִין אֶלְא עַד ג' יָמִים הֵנִי מְיָלִי
כְּשֶׁהוּא חֲבוּל בְּפָנָיו אֶבֶל אִם אֵינוֹ חֲבוּל בְּפָנָיו מְעִידִין עָלָיו אֶפְיָלוֹ אַחַר כְּמָה יָמִים וְאֶפְיָלוֹ
נָפֵל לְמִים וְאֲשֵׁתֶּהֱי כְּשֶׁהֵעֲלוּהוּ מ"מ מְעִידִין עָלָיו ע"י טְבִיעַת עֵין שֶׁל גּוֹפּוֹ וְצוֹרְתוֹ
וּבְמַרְדְּכֵי כְּתֹב דִּט"ע דְּצוֹרְתוֹ לְבַד מְהֵנִי כְּקוֹשֵׁיַת הַב"ש שֶׁם וְכֵן הִיא דַעַת הַטּוֹר דְּבִלְא
רְאָה הַטְּבִיעָה אַף דְּאֲשֵׁתֶּהֱי נְמִי מְהֵנִי ט"ע אִם הוּא שְׁלָם וְא"כ לְפִי שִׁיטַת ר"ת וְהַטּוֹר
בִּנְד"ד פִּינּוֹן שְׁלֵא רְאוּ הַטְּבִיעָה מְהֵנִי הַכְּרַת עֲדִים בִּט"ע אַף דְּאֲשֵׁתֶּהֱי פִינּוֹן דְּאֵינוֹ חֲבוּל בְּפָנָיו
וְאִף דְּהָכָא נְחָסֵר קֶצֶת מִהַבְּטָן וְנִגְדַּד הַלֵּב מ"מ הָא פְּתַב הַב"י בְּתַשׁוּבָה וְהוּבָא בִּק"ע ס'
קע"ב דְּכָל שְׁאִין בּוֹ חֶסְרוֹן אֶבֶר נִקְרָא שְׁלָם לְשִׁיטָה זוֹ וְכֵן הִיא בְּתַשׁוּבַת מֵהַרִ"ק שׁוֹרְשׁ
קכ"א דְּאִף שְׁנַפְצַע בְּגִירוֹנוֹ וְנִגְדַּד הַחֲזָה אוֹ בְּשִׁאָר מְקוֹמוֹת נִקְרָא שְׁלָם לְשִׁיטָה זוֹ יע"ש וְאִף
שְׁרַבִּים חוֹלְקִים עַל ר"ת מ"מ הוּא כְּתֹבּוֹ הַב"ש דְּבִסְפֵק אֲשֵׁתֶּהֱי וְהוּא שְׁלָם מִתִּירִין מִטַעֵם
ס"ם חֲדָא דִּילְמָא לָא אֲשֵׁתֶּהֱי וְאִת"ל דְּאֲשֵׁתֶּהֱי דִּילְמָא קִי"ל כִּר"ת וְהָרָא"ש וְהַטּוֹר דְּבִלְא
רְאָה הַטְּבִיעָה מְעִידִין עָלָיו אַף דְּאֲשֵׁתֶּהֱי יע"ש וְהָרִי הַדְּבָרִים ק"ו דְּמָה בְּסִפְקֵי אֲשֵׁתֶּהֱי
דְּקִי"ל נִשְׂאָת תַּצָּא מְצַרְפִּינּוֹ דַעַת ר"ת לִס"ס א"כ כ"ש הָכָא דְּאִיכָא סִימְנִים בְּגוֹרֶף דְּהָא
סִימְן דְּחִטּוֹטְרוֹת וְדָאֵי הָוִי ס"א וְאֶפְשָׁר אַף ס"מ לְגַמְרֵי וְא"כ פִּינּוֹן דְּבִס"א אִיכָא תְּרֵי לִישְׁנֵי
בִּש"ס אֵי סִימְנִים דְּאוֹרְיִיתָא אוֹ סִימְנִים דְּרַבְּנָן אֶלְא דְּאֵנּוּ מִחֲמִירִינּוֹ מְסַפִּיקָא כִּמ"ש
הָרָא"ש בִּפְא"מ וְאִם נִשְׂאָת בִּפְ"א ל"ת כִּמ"ש רַבִּינוּ יִרְחֹם בְּשֵׁם הַרְמ"ה וְהִבִּיאֹו הַב"ש
בִּס"ק ע' כ"ש דְּמְצַרְפִּינּוֹ דַעַת ר"ת לִס"ס חֲדָא דִּילְמָא קִי"ל כִּר"ת וְסִיפִיעָתוֹ וְמֵהֵנִי סִימְנֵי
שְׁהַכִּירוּהוּ הַעֲדִים וְאִת"ל דְּלָא קִי"ל כִּר"ת מ"מ דִּילְמָא קִי"ל סִימְנִים דְּאוֹרְיִיתָא וְסִמְכִינּוֹ
אִסִּימְנִים שְׁבִגּוֹפוֹ אֲמֵנָם רְאִיתִי בְּתַשׁוּבַת פְּנִים מְאִירוֹת ח"ב סִימְן ס"ה שְׁפַתְב דְּהָא דְּהִקְיָל
הַב"ש לְצַרְף דַעַת ר"ת לִס"ס הוּא דְּנֹקָא בְּנֻטְבַע בְּמִים שְׁאִל"פ בְּיָדוֹעַ דְּבִלְאוּ הָכִי אֵינוֹ
אֶלְא דְּרַבְּנָן אֶבֶל כָּל הִכָּא שְׁלֵא יִדְעֵנוּ שְׁנֻטְבַע לָא מְצַרְפִּינּוֹ דַעַת רַבִּינוּ תָּם לִפ"פ יְעוּיָין
שֶׁם וְאִין אֵלוֹ אֶלְא דְּבָרֵי נְבִיאוֹת פִּי מְדַבְּרֵי הַב"ש לָא מְשַׁמַּע כֵּן דְּהָא קָאֵי אֲמָה שְׁפַתְב
הָרַב בַּהֲג"ה דְּסִפְקֵי אֲשֵׁתֶּהֱי אֲזִלִּין לְחוּמְרָא וְאֶפְיָלוֹ אִם נִשְׂאָת תַּצָּא וְהִכָּא שְׁיָדוֹעַ שְׁנֻטְבַע
בִּמְשַׁאֲל"ס בִּלְא"ה לָא תַּצָּא וְעוֹד נִרְאָה דְּבִנְד"ד נְמִי פִינּוֹן דַעַכ"פ אִיכָא ס"א יְצָאנוּ מִחֲשַׁשׁ
אִיסוֹר דְּאוֹרְיִיתָא לְפִי מָה דְּמְשַׁמַּע לְהִדְיָא מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם וְהַט"ו בְּחוּ"מ ס' רִפ"ד דְּהָא
דְּאֶמְרִינּוֹ סִימְנִים דְּרַבְּנָן אֵינוֹ אֶלְא מְצַד הַחֻמְרָא דְּכִינּוֹן שְׁהוּא אִיסוֹר כְּרַת מִחֲמִירִינּוֹ בּוֹ
אֶבֶל מְדִינָא הָעֵיקָר דְּסִימְנִים דְּאוֹרְיִיתָא וְהִיּוֹרְשִׁין יוֹרְדִין לְנַחֲלָה עִפ"י סִימְנִים וְהֵתָם בִּס"א
מִיָּרִי כִּמ"ש הַסִּמ"ע שֶׁם וְהַכ"מ פִּי"ג מֵה"ג דִּין כ"א יע"ש וְגַם יֵשׁ לְהוֹכִיחַ כֵּן מֵהָא דְּפִסְק
הַר"ש וְהַט"ו בִּש"ע י"ד ס' רצ"ז ס"ט דְּהַרְוֹצָה לְהַרְפִּיב פְּרָד עַל פְּרִידָה אוֹ לְמִשְׁנֹף בְּשֵׁתִי
פְּרִידוֹת יַחַד בּוֹדֵק בְּסִימְנֵי אֲזִנִּים וְזָנָב וְקוֹל אִם דּוֹמָה זֶה לְזֶה בְּיָדוֹעַ שְׁהֵם מִמִּין אֶחָד
וּמִתְרִים וְהוּא מֵהַש"ס דְּחֻלּוּיִן ע"ט דְּאִיתָא הֵתָם א"ל ר"א לְשִׁמְעִיָּה אֵי מְעִיָּלֶת לִי
כּוֹדֵנִי וְאִתָּא בְּרִיִּסְפָּא עֵינִיל לְהַנְיָה דְּדַמְיָין לְהַנְדִי וְעֵינִיל לוֹ וְאֶמְרִינּוֹ עֲלָה אֶלְמָא קְסָבֵר אִין
חוֹשְׁשִׁין לְזַרַע הָאָב וְסִימְנִים דְּאוֹרְיִיתָא וְהָא הָכָא פִּסְק הַרְמַב"ם וְהַט"ו דְּסִימְנֵי דְּרַבְּנָן
לְעַנְיָן אִיסָר א"א וְכָבֵר תְּמָה בְּזֶה הַגָּאוֹן מְוָה עוֹזֵר ז"ל וְכוּ רַבִּים וְהוֹכִיחוּ מְוָה דְּחִיבּוֹר
שְׁנֵי ס"א הָוִי ס"מ וּבְאֶמְתַּת לְשׁוֹן הַש"ס לָא מְשַׁמַּע כֵּן דַּא"כ הִכִּי מוֹכַח מְוָה דְּסִימְנִים
דְּאוֹרְיִיתָא דְּהָא בִּס"מ לְגַמְרֵי כ"ע מוֹדִים דְּהָוִי דְּאוֹרְיִיתָא א"ו דְּדוֹקָא בְּאִיסָר א"א מִחֲמִירִינּוֹ

לומר דסימנים דרבנן משום דהוי איסור פרת וקחש ממזרים משא"כ בשאר איסורי דאורייתא אמרינן דסימנים דאורייתא לסמוך עלייהו: אמנם מדי עסקי בענין הלזה עלה בלבי לתרץ קושיא זו בדרך חריף והוא דבחי' דושי הרשב"א שם ובתה"א דף נ"ה הקשה בשם הראשונים דהיכי מוכח הש"ס דר"א ס"ל דאין חוששין לזרע האב דילמא ספוקי מספקא ליה כדאמרינן התם דר"י וכמה תנאי ספוקי מספקא להו אי חוששון לזרע האב או לא ומספקא אגיל לחומרא ותל' דאה"נ דמה דאמרינן אלמא קסבר אין חוששין לזרע האב היינו דספיקי מספקא ליה ואגיל לחומרא יע"ש באריכות ויש להקשות עליו ממ"נ דמאי קושיא דהא ע"כ מוכח דר"א ס"ל דנדאי אין חוששין לזרע האב דאי ספוקי מספקא ליה א"כ למה הצריך ר"א בדיקה כלל הא איכא ס"ס מעליא חדא דילמא חוששין לזה א"כ אף שאמותיהן אינן שוות אינן פלאים זה בזה ואת"ל דאין חוששין לזה"א דילמא אמותיהם שוות א"ו דנדאי אין חוששין לזה"א וליכא אלא חרא ספיקא ואי דהרשב"א לטעמיה אגיל דס"ל דכל היכא דמציינו לבדוק לא מהני ס"ס כמ"ש הש"ך בכללי ס"ס בשמו וכ"ש הכא דליכא טירחה בהבדיקה כלל א"כ תקשה על הא דמתרץ הרשב"א דאה"נ דמאי דאמרינן אלמא קסבר אין חוששין לזה"א היינו דספוקי מספקא ליה דא"כ קשה היכא מוכח הש"ס דר"א ס"ל דסד"א נהי נמי דס"ל סימני' דרבנן מ"מ מהני הבדיקה פנין דבאמת איכא ס"ס להתיר אלא דכל היכא דמציינו לברורי מברין וא"כ אף דמדאורייתא לא מהני הבירור מ"מ הא לא מציינו למיעבד יותר ומותר ממילא מצד הס"ס אף יש לתרץ זה עפ"י מ"ש הש"ך בכללי ס"ס דהערינג מלוחים לא אסרינן מספיקא דדילמא נמלחו עם דגים טמאים דאיכא ס"ס שפא לא נמלחו עם הטמאים כלל ואת"ל נמלחו שפא לא הנה בהם שמנונית דמותר מן התור' ואף דמדרבנן אסור אף באין בהם שמנונית מ"מ באיסור דרבנן סגי בס' הראשין לבד דספיקא דרבנן לקולא ע"ש וא"כ הוכיח הש"ס שפיר דר"א ס"ל סימנים דאורייתא דאי ס"ל סימנים דרבנן א"כ קשה ממ"נ אי ס"ל דנדאי אין חוששין לזה"א לא מהני הבדיקה ואי דספוקי מספקא ליה לא צריך בדיקה כלל דהא אי סימנים דרבנן אכל מדאורייתא אף אי שוונים בסימנים י"ל דאין אמותיהן שוות א"כ אף אם יבדוק בהפרידות ולא יהיה דומין זל"ז בהסימנים מ"מ יהיה מותרים דהא מדאורייתא איכא ס"ס מעליא ספק דילמא חוששין לזרע שפא ואת"ל דאין חוששין מ"מ דילמא אמותיהן שוות דהא מדאורייתא אין ראיה מהסימנים וכמ"ש התוס' בכתובות בסוגיא דפ"פ דאף דבחר ספק איכא רוב מדרבנן להיפוך מצרפין ספק זה לס"ס יע"ש ואי דמדרבנן מהני הסימנים מ"מ סגי בספק הראשון דילמא חוששין לזה"א ואף אם אמותיהן אינן שוונים מותרים וא"כ פנין דאף אם יבדוק בסימנים ולא יהיה שוים מותרים ואין צריך בדיקה כלל דלא שייך כל היכא דאיכא לברורי מברין דלמה יברר רממ"נ מותר דבין שיהיו דומים או לא יהיה דומים מ"מ יהיה מותרים אלא ודאי דסימנים דאורייתא וצריך בדיקה מצד הבירור וא"ש ולפי"ז מתורץ פסק הש"ע בי"ד סימן רצ"ז דלכך מהני בדיקה אף לדין דמספקא לן אי סימנים דאורייתא או דרבנן דממ"נ אי סימנים דרבנן א"צ בדיקה כלל ואי סימנים דאורייתא תועיל הבדיקה דאם לא יהיה שוים בסימנים יהיו אסורים זה בזה ול"ל דאפתי אף לדין אם יבדוק ולא יהיה שוים יהיה ס"ס מן התורה חדא דילמא חוששין לזה"א ואת"ל אין חוששין דילמא סימנים דרבנן ודילמא אמותיהן שוות דזה ליתא פנין דבספק השני איכא שני צדדים וס"ס

לאיסורא חָדָא דִּילְמָא סִימְנִים דְּאוּרִייתָא וּבּוּדַאי אִינָם שְׁוִין וְאֵת"ל סִימְנִים דְּרַבְּנָן מ"מ
דִּילְמָא אֲמוּתִיהֶם אִינָן שְׁוִין וְכֹה"ג ס"ס מְעַלְיָא הוּא כּמ"ש בְּתַשׁוּבַת מֵהֵרִי"ט חִי"ד ס"ב
גְּבִי ד"ת שְׁתּוּקֵי פֶשֶׁר יע"ש.

א"כ הו"ל רַבָּא נָגַד סַפְקֵי הַשְּׁנִי וּבְכֹה"ג לָא מְצַרְפִּינָן לִיה לִס"ס פְּדֻמוּכַח מִדְּבַרֵי הַתּוֹסְפוֹת
בְּסוּגְיָא דפ"פ וּכְמוֹ"ש בְּכָלְלִי הַס"ס אֲשֶׁר לִי יע"ש וְהַדְּבָרִים נְכוּנִים וְדו"ק: אָמְנָם אָף
שְׁהַעֲנִין נְכוּן מ"מ מְחַנְוֵרְתָא דְדַעַת הַרְמַב"ם דְּהַעֲיָקָר דְּסִימְנִים דְּאוּרִייתָא רַק מְפָנִי חוֹמֵר
פֶּרֶת הַחֲמִירוּ בּוּ פְּדֻמְשִׁמַּע מִדְּבָרֵי לְהַדְּיָא בּפ"ד מְהֵי נְחִלוֹת וּכ"כ הַה"מ פִּי"ג מֵה' אַבְיָדָה
ד"ה דְּהַרְמַב"ם ס"ל סִימְנִים דְּאוּרִייתָא דְּפֶסֶק כֹּאֲת"ל דְּרַבָּא: וּבְזֶה נִיחָא נְמִי דְּבַרֵי רַבִּינוּ
יְרוּחָם בְּשֵׁם הַרְמ"ה שְׁהֵבִיא סב"י וְהַד"מ שְׁאָם נְשֵׂאת בַס"א ל"ת וְהִיא תְּמוּהָ פִּינָן דְּאִיפָא
תְּרִי לִישְׁנֵי וְהִיא סְפִיקָא דְּדִינָא הַבָּא עָלֶיהָ וְהִיא גּוֹפָה בַא"כ קִינְמָא א"ו דְּהַעֲיָקָר דְּסִימְנִים
דְּאוּרִייתָא וּבְזֶה נִיחָא נְמִי דְּבַרֵי הָרָא"ש פִּא"מ שְׁהֵבִאתִי לְעִיל שְׁפַתְב דְּבַבְעַל וְאִשָּׁה
הַמְכַחֲשִׁים זַא"ז מְהֵנִי ס"א פִּינָן רֵאשִׁי שְׁאוּמֶרֶת לְבַעֲלָהּ גְּרִישְׁתִּי נְאֻמָּנוֹת אָף דְּכָל הֵיכָא
שְׁהֵגַט מְסִיעָה לָהּ מְעִיזָה מ"מ פִּינָן דְּסִימְנִים מְסִיעָה לָהּ מְהֵימְנִינָן לָהּ וְהוּא תְּמוּהָ כְּמוֹ"ש
לְעִיל וּלְפִמ"ש א"ש דְּהַעֲיָקָר דְּסִימְנִים דְּאוּרִייתָא אֶלָּא דְּחַו"ל הַחֲמִירוּ בּוּ וּלְכֹף בְּטַעַם
מְקִילִינָן בְּהוּ.

וְא"כ בַּנ"ד פִּינָן דְּאִיפָא ס"ס יֵשׁ לְצַרְף בְּזֶה דַּעַת ר"ת וְסִינְעָתוֹ וּמְקִילִינָן בֵּיה: עוֹד יֵשׁ
לְצַדָּד בְּשְׁרִייתָא דְּהֵאֵי אִיתְתָּא מְצַד הַט"ע שֶׁל הַבְּגָדִים שְׁהַפִּיר הַחֲזִיט הַמְכַנְסִים וְהַפְּתוּנָת
נְאֻף דְּחִינְשִׁינָן לְשֵׁאלָה מ"מ דַּעַת מוֹהֵר"ל מְפָרָאג הוּבָא בַב"ש סַקס"ט דְּמְצַרְפִּינָן סִימְנֵי
הַבְּגָדִים לְסִימְנֵי הַגּוֹף מִכַּח מַמ"נ וְאָף דֵּהַב"ש חוֹלַק עָלָיו פִּינָן דְּסִימְנֵי דְּרַבְּנָן מִמִּילָא
חִינְשִׁינָן לְשֵׁאלָה מ"מ הָא עַכ"פ הוּי שְׁנֵי סִימְנֵי סִימְנֵי הַגּוֹף וְט"ע דְּהַבְּגָדִים וּמְהֵנִי לְשִׁיטַת
הַפּוֹסְקִים דְּחִיבּוּר שְׁנֵי סִימְנֵי הוּי ס"מ וְעוֹד דְּבַתְּשׁוּבַת חָכָם צְבִי ס' קל"ד פְּתַב לְהַתִּיר
בְּזֶה מְטַעַם אַחַר דְּכְמוּ דל"ח לְנִפְלָה דִּיחִיד.

כֵּן ה"נ ל' לְשֵׁאלָה דִּיחִיד שְׁיִשְׁאִיל בְּגָדָיו לְמִי שְׁיֵשׁ סִימְנֵים בְּגוֹפּוֹ כְּמוֹ הָאֵרֶס הַנְּאָבָד יע"ש
נְאֻף שְׁבַחֲדוּשֵׁי הַשְּׁגָתִי עָלָיו מ"מ יֵשׁ כְּמֵה גְדוּלִים דַּס"ל הָכִי וּכ"ש בַּנ"ד פִּינָן שְׁהַפִּירוּ
אוֹתוֹ בַט"ע אֶלָּא דְּחִינְשִׁינָן שְׁמָא נְשַׁתְּנָה פְּנִי לְאִישׁ הַנְּאָבָד וְהִיא חֲשִׁשָׁה רְחוּקָה מְאוֹד
לְחוּשׁ שְׁמָא הַשְּׁאִיל בְּגָדָיו לְאִישׁ אַחַר שְׁיֵשׁ לוֹ סִימְנֵים כְּמוֹהוּ וְאַח"כ נְשַׁתְּנָה פְּנִי לְאִישׁ
הַנְּעֻלָּם מְאֻתָּנוּ וְגַם יֵשׁ לְצַרְף בַּנ"ד דַּעַת הַב"ח בְּתַשׁוּבַתוֹ ס' פ"ז רְכַל שְׁיֵצֵא מְאֻתָּנוּ
בְּבָגָדִים וְלֹא הֵיךָ לוֹ עוֹד בְּגָדִים כְּאִילוּ וּבְמַעַט זְמַן נִמְצָא אַחַר בְּבָגָדִים שֶׁל הַהֲרוּג ל"ח
לְשֵׁאלָה וְלַחֲלִיפִין בְּזְמַן מוּעַט ע"ש שְׁהַאֲרִיף בְּזֶה וְא"כ בַּנ"ד שְׁהֵאִישׁ הַנְּאָבָד נְעֻלָּם מְאֻתָּנוּ
בְּפֶתַע פְּתֹאוֹם וְלֹא הֵיךָ רַק הַפְּתוּנָת וְהַמְכַנְסִים שְׁהַלֵּךְ בּוּ וְאַחַר ר' יָמִים נִמְצָא בְּמַלְבוּשֵׁי
אֵלוּ ל"ח לְשֵׁאלָה וְלַחֲלִיפִין בְּמַעַט זְמַן כְּזֶה וְגַם הַרְבֵּה מְחַבְּרִים פְּתָבוּ דְּבַכְתוּנָת וּבְתִי
שׁוּקִים ל"ח לְשֵׁאלָה וּכְבָר פְּתַב הַגָּאוֹן מְהֵר"י הַלּוֹי אַחֲיו שֶׁל הַט"ז בְּתַשׁוּבַתוֹ דְּכָל הֵיכָא
שְׁיֵשׁ עוֹד צַד לְהַקֵּל ל"ח לְשֵׁאלָה כִּי כְּמֵה גְדוּלִים עָשׂוּ מְעַשָּׂה שְׁלֵא לְחוּשׁ לְשֵׁאלָה כְּלָלָא
דְּמִילְתָא דְּמְכָל הַנִּי צְדָדִי הֵיטֵר דְּכְתִיבַת אִיתְתָּא דָא שְׂרִיא לְהַתְּנַסְבָּא לְכָל גְּבַר דְּתִיַּצְבִּין
לְאַחַר הַחֲלִיצָה מִיבָם שְׁלָה שְׁאֵלָה יח ע"ד הַמְעַשָּׂה שְׁאִירַע בַּק"ק מְאֵהֲלִיב בְּאִשָּׁה אַחַת
שְׁבָאֵת לְשֵׁם וְאַמְרָה שְׁהִיא פְּנוּיָה וְנִשְׂאֵת לְאִישׁ אַחַר וְאַח"כ יֵצֵא הַקּוֹל שְׁהִיא עַדִּין א"א
וְנִתְבָּרַר הַדְּבָר שְׁהֵאֻמַּת כֵּן הִיא וְנִסְעָ אֲבִי הַבְּעַל עִמָּה לְמִקּוּם שְׁבָאֵת מְשֵׁם וְנִתְגַּרְשָׁה מִבְּעַל

הראשון ואח"כ פפו ראשי הקהילה שיתפדו זה מזה עפ"י דת של תורה ולא קיבלה ג"פ מבעלה השני ונתפררו זה מזה ונסעה האשה למקום אחר ולא שאלה פי ב"ד והנה פעת עמד בעל האחרון ושאל אם מותר לדור עמה או לא: תשובה בתחילה יש לברר אם צריכה גט מבעלה השני שניסת לו באיפ"א במזיד או לא והנה מלשון הט"ו באה"ע ר"ס י"ז שפתבו ונ"ל א"א בכלל עריות הוא אין קידושין תופסין בה מסתימת לשונם משמע שיש לה דין עריות לגמרי וכמו שהדין בעריות בסי"ט"ו סכ"ו דאם נשאת בחזקת היתר ונמצאת עריות אין צריכין גט פנין שאין קידושין תופסין בהן ה"ה בא"א נמי דינא הכי דא"צ גט משני אף לכאורה יש לדמות דין זה לאשה שהלה בעלה למדה"י ואמרו לה מת בעליה ונשאת ואח"כ בא בעלה דמבואר במשנה ר"פ האשה רבה ובש"ע סנ"ו שם דתצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה ומה לי שנשאת בטעות או שהזירה ונשאת דכ"ש שצריכה גט משניהם וכן מצאתי להדיא בתשובת הרשב"א שהביא הב"י בס"ס י"ז ונ"ל שאלת רחל באה ואמרה פנויה אני ונתקדשה לשמעון לשם פילגש בלא כתובה ושקתה עמו כמה ימים ונתתה עמו ואחר כך נודע בעדים שפכר נתקדשה לראובן זה שנים ואחר כך זה נודע שהביא לה אחיה גט מראובן בעלה הראשון קידושי דשני מה יהי' הדין תשובה אשה זו צריכה גט בין מראשון בין משני ומה שאמרו התלמידים שאינה צריכה גט משני טעות היא בידם ומשנה שלימה שנינו שהאשה שהלה בעלה ונשאת ואח"כ בא בעלה תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ואם מפני שלא נכנסה עמו לחופה לא דמיא לנתקדשה לכד דא"צ גט משני דהן הן עידי פיוד הן הן עידי ביאה יע"ש שהאריף בזה הרי להדיא דאף בנשאת במזיד צריכה גט משני.

אמנם אף שאין תלמוד כמוני מכריע מ"מ נלענ"ד פדעת התלמידים דמה שהביא הרשב"א ראיה ממתני' דצריכ' גט מזה ומזה לפע"ד לאו ראיה היא כלל דהא בש"ס ר"פ האשה רבה דף פ"ח ע"ב פרכינן על הא דצריכה גט מזה ומזה בשלמא מראשון תבעי גט אלא משני אמאי זנות בעלמא היא אמר ר"ם גזירה שפא יאמרו גירש זה ונשא זה ונמצא א"א יוצאה בלא גט ופריף א"ה סיפא דקתני אמרו לה מת בעליה ונתקדשה ואח"כ בא בעלה מותרת לחזור לו ה"ה נמי נימא הכי ואמאי א"צ גט משני ומסיק ה"ה רישא דעבדא איסורא קנסוה רבנן סיפא דלא עבדא איסורא לא קנסוה רבנן אלמא אי לא טעמא דקנסוה רבנן לא הוי צריכה גט משר דזנות בעלמא היא ואם כן עד כאן לא שייף קנס אלא בנשאת בטעו' דאמרו לה מת בעליה דקנסוה חז"ל.

פי היכי דתידוק אכל בנשאת במזיד לא שייף לקונס' דפשיטא דא"א לא תנשא לאחר במזיד וכ"כ התוס' סב"ה זו בס"פ החולץ דף מ"ט ע"ב סוטה נמי דדעת ר"ח דולד סוטה אף דלא הוי ממזר מ"ה אבל מ"מ הוי ממזר מדרבנן מידי דהוה אאשה שהלה במלה למ"הי ואמרו לה מת בעליה ונשאת ואח"כ בא בעלה דהולד ממזר מזה ומזה והתוס' דחו ראיתו דה"ה קנסוה פי היכי דתידוק אכל ה"ה אין צריף לקונסה שלא תזנה תחת בעלה וכ"כ הרא"ש והמרדכי שם וכו' הרב רמ"א באה"ע סימן ד' פ' ס"ז בהג"ה ומזה למד הרב מהר"ל בן חביב בתשובה סי' מ"ב דה"ה אשה שזינתה במזיד הולד שהולידה מהבעל אחר גירושי הראשון אינו ממזר אף מדרבנן שאינו דומה נשואי טעות דה"ה משום קנס הוא אבל מזה ברצון לא שייף קנס ופסקו כן הלכה למעשה הביא הח"מ והב"ש בסי' י"ז סנ"ו יע"ש וא"כ ה"נ לענין להצריף גט מהשני פנין דמבואר בש"ס

דמטעם קנס היא ובנתקדשה לא קנסוהו א"כ ה"ה בנשאת במזיד דלא שנייה קנס מה"ת להצריכה גט מהשני פנין שאינו אלא זנות בעלמא כדפריה הש"ס דכל הדרכים שקנסו חז"ל לאשה שנשאת שלא פדת שנים הם דכינון דלא קנסו חז"ל במזיד להיות הולד ממזר אחר הזנות מן הבעל והבועל ה"נ לא קנסו להצריכה גט מהשני כשנשאת במזיד דאינו אלא זנות בעלמא וכ"ש לפמ"ש בחידושי הרמב"ן בפ' האשה רבה דהא דאמרין דקנסוהו חז"ל להצריכה גט מהשני שהיא משום תקנת עגונה שרצו להחמיר עליה בסופה משום שהקילו עליה בתחילתה והצריכו גט פדי להוציא עליה הקול שיאמרו גירש ראשון ונשא זה ותהא לראשון פאילו מחזיר גרושתו מן הנשואין פדי לברר איסורו של ראשון כדאמרין בירושלמי שלא הצריכו גט מהשני אלא פדי לברר איסורו של ראשון וכ"כ בחידושי הרשב"א שעיקר הטעם בכדי לברר איסורו של ראשון כדאיתא בירושלמי וכ"כ הנ"י שזה היא הנכון ומטעם זה דחה הרמב"ן בחידושו בפ' יש מותרות דף פ"ה ר"אית ר"ח שהוכיח דולד סוטה הוי ממזר מדרבנן מידי דהוה אאשה שהלה בעלה למה"י ע"ש וא"כ פנין דעיקר הקנס סיא פדי לברר איסורו של ראשון א"כ זה לא שנייה אלא בניסת בשוגג דמותרת מדינא דאנוסה היא אבל בנשאת במזיד דננות בעלמא היא לא צריכנן לברר איסורו של ראשון דהפל יודעים דאשה שזינתה אסורה לבעלה וא"צ גט מהשני ולפענ"ד נראה להביא ראיה לדברי מפ"ק האשה רבה דף צ"א דאיתא התם על מתניתין דר"ש אומר נשאת שלא ברשות ב"ד מותרת לחזור בו אר"ה אומר רב הכי הילכתא אומר ר"ש הלכה מקלל דפליגי מאי הוה לה למיעבד מיאנס אנוסה ועוד תנא כל עריות שבתורה אין צריכות הימנו גט חוץ מא"א שנשאת עפ"י ב"ד.

עפ"י ב"ד הוא דבעי גיטא עפ"י עדים לא בעי גיטא מני אילימא ר"ש עפ"י ב"ד מי בעיא גיטא והתניא ר"ש אומר עשו ב"ד בהוראתן כזדון איש באשה עפ"י עדים פשגגת איש באשה אידי ואידי לא בעיא גיטא ופרש"י מדמדמי ליה לזדון ושוגג מאי לאו רבנן היא ומשני לעולם ר"ש היא ותריץ הכי ר"ש אומר עשו ב"ד בהוראה ככוננה איש באשה ובעיא גיטא ופרש"י בפנויה שנתכונן לקדשה דבעי גיטא עפ"י עדים כשלא ככוננה איש באשה ולא בעי גיטא ופרש"י כשלא ככוננה כבא על הפנויה שלא לשם קידושין עכ"ל ואי אמרת דאשת איש שנשאת במזיד צריכה נמי גט משני משום קנסא קשה היכי ס"ד דש"ס לומר אידי ואידי לא בעי גיטא מדמדמי ליה לזדון לשוגג הא לא מצינו דר"ש סובר דלא בעי גט משני אלא בלא היתה צריכה היתר ב"ד דאנוסה היא אבל במזיד מודה דבעי גיטא משום קנס וא"כ נימא בפשיטות דר"ש הכי קאמר עשו ב"ד בהוראתן כזדון איש באשה דהיינו א"א שנשאת במזיד שלא עפ"י ב"ד דודאי צריכה גט משני משום קנס וה"נ בנשאת עפ"י ב"ד קנסוה דהוי כמזידה דהו"ל למיזק אבל עפ"י עדים הוי כשגגת איש באשה דלא בעי גיטא פנין דאנוס' היא לא קנסו' ואמאי לא מתרץ הכי אלא לאו דפשיטא היא דבמזיד גמור נ"צ גט משני לכ"ע ולכך ס"ד דש"ס מדמדמי ליה למזיד דלא צריכא גיטא ולכך הוצרך לשנוי ככוננה איש באשה פנויה שנתכונן לקדשה דבעי גט וזו ראיה נכונה נעיד יש לתמוה לכאור' תימה רבה על הרשב"א מש"ס ערוכה בכתובות ע"ג ויבמות ק"ט ע"ב דאיתא התם איתמר קטנה שלא מיאנה והגדילה ועמד' ונשאת רב אמר אינה צריכה גט משני ושמואל אמר צריכה גט משני ומוקי לה הש"ס דמיירי כשבעל משהגדילה ואדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וגמר ובעל לשם

קידושין וְהוּי א"א גְמוּרָה וּא"צ גֵּט מְשֻׁנִי וּא"א דַּא שְׁנִיסַת בְּמִזִּיד צְרִיכָה גֵּט מְשֻׁנִי כְּמוֹ
בְּאִשָּׁה שֶׁהִלְךָ בְּעֵלָה לְמַה"י א"כ אֲמַאי אָמַר רַב א"צ גֵּט מְשֻׁנִי נִיהוּ דְהוּי א"א גְמוּרָה מ"מ
צְרִיכָה גֵּט כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁהִלְךָ בְּעֵלָה לְמַה"י וְנִיְסַת דְצְרִיכָה גֵּט דְהָא עֲמָדָה וְנִשְׁאֵת קְאָמַר
וְדוֹחַק גְדוּל לְוַמַר דְרַב קְאָמַר א"צ גֵּט מְשֻׁנִי הוּא מִן הַתּוֹרָה אֲבָל מִדְרַבָּנָן צְרִיכָה גֵּט דְהוּ"ל
לְפָרֵשׁ דְבָרָיו וְעוֹד דְלָמָּה נָקִיט הָאִי לִישְׁנָא וְעֲמָדָה וְנִשְׁאֵת דְהוּ"ל וְעֲמָדָה וְנִתְקַדְּשָׁה
דְבַכָּה"ג א"צ גֵּט מְשֻׁנִי אַף מִדְרַבָּנָן גַּם בְּהִלְכָּה בְּעֵלָה לְמַה"י וְנִתְקַדְּשָׁה וְלֹא מְצַאֲתִי מְקוֹם
לִישׁוֹב זֶה אִם לֹא שְׁנֵאמַר דְהָא דְקְאָמַר וְעֲמָדָה וְנִשְׁאֵת הֵינְנוּ שְׁנִישְׁאֵת עַפ"י שְׁנֵי עֵדִים
שְׁאָמְרוּ לָהּ מֵת בְּעֵלֶיהָ וְנִיְסַת וְאַח"כּ בְּאִ בְּעֵלָה וְרַב לְטַעְמֵיהָ דְפָסְקַת הִלְכְתָּא כַר"ש דְנִיְסַת
עַפ"י עֵדִים מְוַתְרַת לְחִזּוֹר לְבַעֲלָהּ בְּלֹא גֵּט דְאַנּוּסָה הִיא וְקַמ"ל דְבִקְטָנָה שֶׁהִגְדִּילָה וְעֲמָדָה
וְנִיְסַת בְּכָה"ג א"צ גֵּט מְשֻׁנִי דַּא גְמוּרָה הִיא וּמְוַתְרַת לְחִזּוֹר לְרֵאשׁוֹן דְאִם לֹא הִיְתָה
מְקוֹדְשָׁת לְרֵאשׁוֹן הָיִי חֲלִין קִידוּשֵׁי שְׁנֵי מִדְאוּרֵייתָא וְצְרִיכָה גֵּט מְשֻׁנִי וְהִיְתָה אֲסוּרָה גַּם
לְרֵאשׁוֹן אַף זֶהוּ דוֹחַק דְלִשְׁוֹן וְעֲמָדָה וְנִשְׁאֵת לֹא מְשַׁמַּע כֵּן וְעוֹד דְלָמָּה נָקִיט בְּכָה"ג וְלֹא
קְאָמַר וְעֲמָדָה וְנִתְקַדְּשָׁה דְהוּי נִיחָא בְּפִשְׁטוּת כְּמוֹ בְּהִלְכָּה בְּעֵלָה לְמַה"י דַּא"צ גֵּט מְשֻׁנִי
שׁוֹב רְאִיתִי בְּקִיצוֹר פְּסָקִי הָרֵא"ש ב"פ ב"ש שֶׁכָּתַב לְפָסְקַת הִלְכָּה קְטָנָה שְׁלֹא מִיֵּאָנָה
וְהִגְדִּילָה וְעֲמָדָה וְנִשְׁאֵת אִם הָרֵאשׁוֹן בָּעַל מְשַׁגְּדָלָה א"צ גֵּט מְשֻׁנִי וְאִם לֹא בָּעַל מְרֵאשׁוֹן
צְרִיכָה גֵּט מִדְרַבָּנָן וּמְשֻׁנִי מִדְאוּרֵייתָא עַכ"ל הָרֵי דַס"ל בְּפִשְׁטוּת דְבְּנִיְסַת בְּמִזִּיד א"צ גֵּט
מְשֻׁנִי אַף מִדְרַבָּנָן דְהָא אָנּוּ קִי"ל בְּהִלְכָּה לְמַה"י אַף בְּנִיְסַת עַפ"י שְׁנֵי עֵדִים צְרִיכָה גֵּט
מְשֻׁנִי מִדְרַבָּנָן א"ו דְבְּמִזִּיד אֵיירִי כְּפִשְׁטָא דְמִקְלָת' וְלִכְּהָ א"צ גֵּט מְשֻׁנִי אַף מִדְרַבָּנָן וְדִלֹא
כְּהַרְשֵׁב"א אַף מ"מ כִּינּוּן שְׁבִטוֹר אַה"ע ס' קנ"ה לֹא נִזְכַּר הַדִּין דְקְטָנָה שֶׁהִגְדִּילָה וְעֲמָדָה
וְנִיְסַת רַק שֶׁכָּתַב הַדִּין לְעַנְּנָן נִתְקַדְּשָׁה לֹא מְלֵאֲנִי לְבִי לְחִלּוֹק עַל רַבִּינוּ הָרֵשֵׁב"א שְׁכ'
לְהַדְיָא דְאַף בְּנִיְסַת בְּמִזִּיד צְרִיכָה גֵּט מְשֻׁנִי וּמַעֲמָה נָבֵא לַנ"ד בְּלֹא נִתְגַּרְשָׁה מִהַבְּעַל שְׁנֵי
וְנִשְׁאֵת לְשְׁלִישֵׁי יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם תַּצֵּא מִמֶּנּוּ וְאַף בְּהִלְכָּה לְמַה"י וְנִיְסַת עַפ"י ע"א דְצְרִיכָה
גֵּט מְשֻׁנִי יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם נִתְגַּרְשָׁה מְרֵאשׁוֹן לְבַד וְנִיְסַת בְּלֹא גֵּט מִהַשְׁנֵי אִם תַּצֵּא
מִהַשְׁלִישֵׁי דִי"ל כִּינּוּן דְהָא דְצְרִיכָה גֵּט מִהַשְׁנֵי אֵינּוּ אֲלֵא קִנְס דְזִנּוּת בְּעֵלְמָא הִיא כְּדָאמְרִינָן
בְּש"ס פ' הָאִשָּׁה רַבָּה לֹא קִנְסוּהָ אֲלֵא לְכַתְּחִילָה דְצְרִיכָה גֵּט מְשֻׁנִי אֲבָל אִם נִשְׁחַת בְּלֹא גֵּט
לֹא תַצֵּא וְלֹא מְצַאֲתִי גִילוּי לְזֶה בְּש"ס וּפּוֹסְקִים וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְזִמּוֹת זֶה לְפָסוּלִי גִיטִין
מִדְרַבָּנָן דְמְבִנְיָר בַּא"ה"ע ס' ק"נ דְלְכַתְּחִילָה לֹא תִנְשָׂא וְאִם נִשְׁאֵת ל"ת וְכוּתְבִין לָהּ גֵּט
אַחַר וְיִוֹשְׁבַת תַּחַת בְּעֵלָה וּא"כ ה"ה הֵכָא כִּינּוּן דְלֹא צְרִיכָה גֵּט מְשֻׁנִי אֲלֵא מִדְרַבָּנָן אִם
נִיְסַת ל"ת אַף זֶה לִיתָא דְדוֹקָא בְּפָסוּלִי גִיטִין דְרַבָּנָן דִּינָא הֵכִי דְמְבִנְיָר בְּש"ס לְהַדְיָא דְאִם
נִיְסַת ל"ת בְּפָסוּלִי גִיטִין דְרַבָּנָן וְכַמ"ש הָרֵא"ש ב"פ הַמְגַרְשׁ וְלִכְּהָ הֵיכָא דַּא"א לְקַבֵּל לָהּ
גֵּט אַחַר מִבְּעֵלָה הָרֵאשׁוֹן ל"ת כְּמְבִנְיָר שֶׁם דְאִם א"א לְכַתּוּב לָהּ גֵּט וְהִי הַבְּעַל וְתִיק
וְגִירֵשׁ מִעֲצָמוּ ה"ז מְשֻׁנְכָּח אֲבָל אֵינּוּ חַיִּיב לְגַרְשָׁה וְהָא דְצְרִיכָה גֵּט מְרֵאשׁוֹן כְּשֶׁאֲפָשָׁר לָהּ
הֵינְנוּ מְשׁוּם דְלֹא מִיבְעִיָא אִם נִיְסַת בְּשׁוֹגֵג שְׁלֹא יְדַעָה שֶׁהִגֵּט פָּסוּל מִדְרַבָּנָן א"כ מוּטָב
שְׁתַּתְּגַרֵּשׁ דְמִתְחִילָה הִיְתָה בְּאוּנָס וְלֹא נְאֻסְרָה לְבַעַל וְלְבֹעֵל וְאַח"כּ תַּהֵיבָה בְּמִזִּיד וְעוֹד
דְמוּטָב לְהַקְלֵל בְּאִסוּרִי לֹא דְאַסוּרָה לְבֹעֵל מִדְרַבָּנָן מְלַהֲקֵל בְּאִסוּרִי א"א דְרַבָּנָן אֲבָל בְּנ"ד
דְהַחְמִירוּ חז"ל עֲלֵי לְוַמַר דְצְרִיכָה גֵּט מְשֻׁנִי י"ל דְהוּי קִידוּשֵׁין דְרַבָּנָן כְּדִמְשַׁמַּע מְלִשְׁוֹן
הַש"ס דִּיבְמֹת שֶׁהִבְאִתִּי לְעֵיל דְעָשׂוּ ב"ד בְּהוֹרְאָתוֹן הָיִי כְּכּוֹנְנָה אִישׁ בְּאִשָּׁה וּפִירֵשׁ"י
כְּפִנּוּיָה שְׁנִתְפְּנִין לְקַדְּשָׁה דְבְּעֵי גִיטָא יַע"ש: וּבְקִידוּשֵׁי דְרַבָּנָן מְחַמְרִינָן דְאִם נִיְסַת תַּצֵּא

ולא יגֵרשׁ ראשׁוֹן וְנושׂא שְׁנֵי וְכַמְבוּאָר בְּסִי ל"א ס"ד בְּהִגָּה בְּקִידוּשֵׁי פְחוֹת מִשׁ"פ אָף דְּאִינוּ אֱלָא קִידוּשֵׁי דְרַבְּנָן אִם גִּיסְתָּ תַצַּא אָף לְהִי"א שְׁם דְּאִין הַנִּלְד מְמוּר יַע"ש וְכֹן בְּסִי קִנ"ה סכ"א בְּקִידוּשֵׁי קִטְנָה שְׁהַגְדִּילָה וְלֹא בְּעִיל דְּאִינוּ אֱלָא קִידוּשֵׁי מְדַרְבְּנָן תַצַּא מִזְּה וּמִזְה אִם גִּיסְתָּ לְאַחַר וְלֹא מִהֲנֵי גִירוּשֵׁי הָרֵאשׁוֹן יַע"ש וְכ"ש לְפִי שֵׁיטַת הָרֵא"ש בַּפ' הָאִשָּׁה רַבָּה דְּהָא דְקִנְסוּהָ חַז"ל דְּצָרִיכָה גַט מִשְׁנֵי הֵינּוּ מִשׁוּם קִנְס חֲזִיזִינּוּן שְׁמָא יֹאמְרוּ גִירֵשׁ רֵאשׁוֹן וְנושׂא שְׁנֵי א"כ אָף בְּנִיסַת לְשְׁלִישֵׁי בְּלֹא גַט מִשְׁנֵי י"ל פֶּן וּא"כ אֲסוּרָה לְבוֹעֵל אָף מ"מ גִּרְאָה דְלְפִי שֵׁיטַת הָרֵאָב"ד וְהָרֵא"ש בַּפ' בַּפ' שְׁחַלְקוּ עַל הָרִי"ף בְּקִידוּשֵׁי קִטְנָה שְׁהַגְדִּילָה וּבָא עֲלֶיהָ אַחַר דְּפָסְקוּ דְמִגְרֵשׁ רֵאשׁוֹן וְנושׂא שְׁנֵי וְלֹא תַצַּא מִזְּה וּמִזְה דְּאִין לְגִזְרָה בְּהַ מִשׁוּם אִשָּׁה שְׁחַלְקָה בְּעֵלָה לְמַה"י שְׁאִם גִּזְרוּ בְּמִקּוּם שְׁיֵשׁ שְׁם אִיסָר עֲרוּהָ וְאִיסָר לָאו גִּזְרוּ בְּמִקּוּם שְׁאִין בּוּ אִיסוּר תּוֹרָה וְאִינוּ אֱלָא אִיסָר דְרַבְּנָן וְהִבִּיא הַטּוֹר דְּבִרְיָהּ בַּפ"ס קִנ"ה וּבְקִיצוֹר פָּסְקֵי הָרֵא"ש שְׁם א"כ ה"נ י"ל פִּינּוּ דְּאִינוּ אֱלָא קִנְס בְּעֵלְמָא מַה שְׁצָרִיכָה גַט מִשְׁנֵי אִם גִּיסַת לְשְׁלִישֵׁי מִגְרֵשׁ שְׁנֵי וְתַנְשֵׂא לְג' לְכ"ע אָף לְשֵׁיטַת הָרִי"ף וְהַרְמְב"ם וְהַש"ע ס"ס קִנ"ה דַּס"ל בְּקִידוּשֵׁי קִטְנָה תַצַּא מִזְּה וּמִזְה מ"מ י"ל פְּאֵן עֲדִיף טְפִי דְּאִינוּ אֱלָא קִנְס בְּעֵלְמָא וְעַכ"פ בַּנ"ד גִּרְאָה פִּינּוּ שְׁנִישְׂאֵת לְשְׁנֵי בְּמִזִּיד דְּבִלֵּא"ה גִּרְאָה עֵיקָר דֹּא"צ גַּט מִשְׁנֵי כָּלֵל אֱלָא שְׁקִישָׁה לְחֻלּוֹק עַל רַבִּינוּ הָרֵשֶׁב"א מ"מ עַכ"פ אִם נִשְׂאֵת לְשְׁלִישֵׁי יֵשׁ לְסִמּוּךְ עַל שֵׁיטַת הָרֵאָב"ד וְהָרֵא"ש דְּל"ת.

מִהַשְׁלִישֵׁי בְּקִידוּשֵׁי דְרַבְּנָן אָף דְּבַש"ע ס"ם קִנ"ה פָּסְקִינוּ דְּלֹא פְּנוּתִיהָ מ"מ בַּנ"ד יֵשׁ לְסִמּוּךְ עֲלֵיהִי סִיּוּמָא דְּהָךְ פִּיֶּסְקָא שְׁדַעְתִּי דַעַת מְכַרְעַת שְׁהַבְעֵל הָאֲחֵרוֹן מְוֹתֵר לְדוֹר עִם אִשְׁתּוֹ וּבִלְבַד שְׁתַּקְבֵּל ג"פ מִבְּעֵלָה הַשְׁנֵי שִׁבְק"ק מֵאֵהֱלִיב וּבִתְנָאֵי שְׁיִסְפִּימוּ לְזָה שְׁנֵי בְּעֵלֵי הַוִּרְאָה וְהַנְּלַעַנ"ד פְּתַבְתִּי: שְׁאֵלָה יֵט אִשָּׁה אֲלֻמָּה אַחַת בְּאֵת לְק"ק מֵאֲרַחוּוּא מִיָּמִים רַבִּים קְרוֹב לְשְׁלִישֵׁי שְׁנָה וְנִתְיַשְׁבָּה שְׁם וְשְׁנֵי בָנִים פְּרוּכִים אַחֲרֶיהָ אַחַר זְמַן רַב הַשְׁיֵאָה לְבִנְיָהּ נָשִׁים וּמִתּוֹ בְּנִיָּהּ וְנושְׂאָר מִבֶּן אֶחָד בֶּן וּבֵת וּמִן בֶּן הַשְׁנֵי נִשְׂאָר בֵּת יַחֲדָה וְהַשְׁיֵאָה הַזְּקִינָה לְבֶן בְּנָה וְהוֹצִיאָה עֲלָיו קְרוֹב לְסָף מֵאָה אֲדוּמִים וְאַחֲרֵי מִשְׁךָ זְמַן שְׁדָכָה אַחֲתוֹ וְכַתְּבָה תְּנָאִים וּפְסָקָה לִיתָן לָהּ סָף שְׁמוֹנָה מֵאוֹת וְהוֹבִים חוּץ בְּגַדֵי שַׁבָּת וְשְׂאָר צָרְכֵי ב"י וְנִמְשָׁךְ הַשְׁיֵדוּךָ זְמַן מַה וְאַח"כ נִתְבַּטַּל הַשְׁיֵדוּךָ וְחֲזָרוּ הַמִּתְבָּנוֹת מִן הַחֲתָן לִיד הַזְּקִינָה וְכַהֲיוּם מִתָּה הַזְּקִינָה וְנושְׂאָר עֲזוּבָנָה בְּיַד בֵּת הַיַּחֲדָה הַנִּשְׂאָרֵת לְבִדָּה מֵאַבִּיהָ רַק שְׁתַּקְפוּ קְרוֹבֵי הַבֵּת הַמְּשׁוֹדְכָת עֲבוּרָה כְּפָה מִטְּלָטְלִין שְׁהַכִּינָה סְזִקִּינָה.

לְנושְׂוֹאִין וְשְׂאָר מִטְּלָטְלִין וְשַׁט"ח. וְגַם נִשְׂאָר בְּיַד הַמְּשׁוֹדְכָת קִיִּיט עִם אוֹבִיל שְׁנִתְנָה לָהּ הַזְּקִינָה לְהַתְקַשֵּׁט בָּהּ תְּמִיד וְהִיתָה חוֹזְרֵת וְלוֹקַחַת מִמֶּנָּה וְעַכְשָׁיו לֹא הִסְפִּיקָה לְהַחֲזִיר לָהּ עַד שְׁמִתָּהּ וּבֵת הַיַּחֲדָה טוֹעֵנָת שְׁתַּקַּח מִקּוֹדֵם כְּסָף הוֹצֵאוֹת שֶׁל נושְׂוֹאֵי בֶּן בְּנָה וְאַח"כ תַּחֲלֹק עִם הַיּוֹרְשִׁים וְהִנֵּה עַל כָּל זֶה יוֹרְנוּ אִם הִנֵּה יְכוֹלֵת בְּיַד הַזְּקִינָה לִיתָן לְבֶן בְּנָה סָף כְּזָה פִּינּוּ שֵׁא"י כְּפָה הִיתָה כְּתוּבָתָהּ וְאִם נִשְׁבַּעַת עֲלֶיהָ אוֹ לֹא וְגַם אִם הִנֵּה הִיְכוֹלֵת בְּיַדָּהּ אִם קִנְתָּה הַבֵּת שְׁהַתְחַיִּיבוּ שְׁנִתְחַיִּיב לָהּ הַזְּקִינָה וְאִם הָאֲנוּמְדָנָא שְׁלָהּ מוֹעֵלֵת לְבֵת בְּנָה וְהַמְּשׁוֹדְכָת דִּי"ל לְאוֹתוֹ חֲתָן הִיתָה רוֹצָה לִיתָן וְלֹא לְאַחַר וְגַם אִם הַזְּמָנָה שְׁהַכִּינָה הַזְּקִינָה לְצוּרְכָה מִקְלָתָא הִיא אוֹ לָאו וְגַם אִם מַה שְׁתַּפְּשָׂה הַמְּשׁוֹדְכָת מוֹעֵלֵת אִם לָאו תְּשׁוּבָה רֵאשׁוֹן תַּחֲזִיקָה נֹאמֵר דְּמַה שְׁטוֹעֵנָת בֵּת הַיַּחֲדָה שְׁתַּקַּח מִקּוֹדֵם כְּסָף שֶׁל נושְׂוֹאֵי בֶּן בְּנָה אַח"כ תַּחֲלֹק עִם הַיּוֹרְשֵׁי לָאו טוֹעֵנָה הִיא דְּכִינוּ שְׁנִתְיַשְׁבָּה הַזְּקִינָה זֶה שְׁלִישֵׁי שְׁנָה: וְלֹא נוֹדַע מִהוּתָהּ וּמֵאִיזָה מִקּוּם בָּא הַמְּעוֹת לִידָהּ מִחֻזְקִינוּ דְּלֹא מַעֲזוּבוֹן בְּעֵלָה בָּא הַמְּעוֹת לִידָהּ

אֵלָא מְצִיָאָה מְצָאָה אוּ בְמִתְנָה בְּאֵ לִיְדָה וְכֵן מִשְׁמַע מְלִשׁוֹן הֶרֶמְבַּ"ם פ"ט מה' נְחִלוֹת ד"ז שְׁכַתְּבֵנּוּ וְנ"ל וְכֵן אֲלַמְנָה שְׁהִיְתָה נוֹשְׂאוֹת וְנוֹתְנוֹת בְּנִכְסֵי הִיתּוּמִים וְהִיוּ אוֹנוֹת וּשְׁטָרוֹת יוֹצְאוֹת עַל שְׁמָה וְאִמְרָה מִיִּרְוֶשָׁה נְפֻלָּה לִי אוּ מְצִיָאָה מְצָאָתִי אוּ מִתְנָה נְתָנָה לִי עֲלֵיָהּ לְהִבִּיאַר רְאֵיָה וְאִם יֵשׁ לָהּ נְדוּנָיָא וְאִמְרָה מְדוּנָיָתִי לְקַחְתִּי נְאֻמְנָת אֲבָל אִם אֵין לָהּ נְדוּנָיָא וְלֹא הִבִּיאָה רְאֵיָה הָרִי הַפֶּל בְּחֻזְקָת הִיתּוּמִים עַכ"ל הָרִי מִשְׁמַע דְּוָקָא בִּידוּעַ שְׁהִיא נו"נ בְּחֻזְקָת נִכְסֵי הִיתּוּמִיָּה אֲבָל כְּשֵׁאִינוּ יָדוּעַ שְׁהוּא נ"נ בְּנִכְסֵי יְתוּמִים מְחֻזְקִינוּ שְׁהַנְּכֻסִים הֵם שְׁלָה דְטַעֲנִינוּ לִיִּרְוֶשִׁים וְלְקוֹחוֹת וְכֵן מְבֹרָךְ בְּתִשׁוּבַת מְהֵרָ"ל בְּוֹ חֲבִיב ס'י נ"ט בְּאַרְיִכוֹת רֵאשֵׁה אֲלַמְנָה שְׁאִינָה לו"נ בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְלֹא נִשְׁפָּעָה עַל כְּתוּבָתָהּ וְנִתְּנָה מְנוֹת אוּ מְטַלְטְלִין לְקַרוֹבֵיהָ מְחֻזְקִינוּ שְׁהֵם שְׁלָה וְהַמִּתְנָה קִיָּמַת אַף שְׁלֹא טַעֲנָה קוֹדֵם מוֹתָה שְׁהֵם שְׁלָה יע"ש וְהִבִּיאֻ הַש"ף דְּ בַח"מ ס'י פ"ב סַק"ט"ז בְּקִצְרָה יעו"ש וַא"כ כ"ש בַּנ"ד שְׁנִתְּיָשְׁבָה זֶה קָרוֹב לְשִׁלְשִׁים שָׁנָה וְלֹא נוֹדַע מֵהוּתָהּ כִּלְל דְּמְחֻזְקִינוּ שְׁהַמְעוֹת הֵם שְׁלָה לְגַמְרֵי שְׁבִירְוֶשָׁה נְפֻלָּה לָהּ מִבַּיִת אֲבִיָּהּ וְגַם י"ל דַּב"ד הִגְבּוּ לָהּ כָּל הַמְעוֹת עֲבוּר כְּתוּבָתָהּ וְכִבְרָה נִשְׁפָּעָה עַל כְּתוּבָתָהּ וְגִרּוּלָהּ מִזֹּו כְּתַב בְּתִשׁוּבַת מְהֵרָ"ם לוֹבְלִין ס'י ל"ו בְּאַלְמְנָה שְׁהַחֲזִיקָה בְּבַיִת בַּעֲלָהּ כְּמָה שְׁנִים וְסִתְרָהּ וּבְנָתָהּ אֵת הַבַּיִת בְּאִנְפֵּן שֵׁישׁ לְאִשָּׁה חֻזְקָה בְּנִכְסֵי בַּעֲלָהּ נְאֻמְנָת לוֹמַר שֶׁב"ד הִגְבּוּ לָהּ אֵת הַבַּיִת בְּכְתוּבָתָהּ וְנִשְׁפָּעָתִי וְאֲבָדְתִּי שְׁטַר הַהִשְׁפָּעָה יע"ש וְכ"ש הִכָּא שְׁהִיא מְחֻזְקָת בְּמְעוֹת וּמְטַלְטְלִין וַא"י בְּאִיזָה אִנְפֵּן בְּאֵ לִיְדָה שְׁנֻאֻמְנָת לוֹמַר ב"ר הִגְבּוּ לִי כ"ז בְּכְתוּבַת וְטַעֲנִינוּ כֵּן לִיִּרְוֶשִׁיָּה שְׁהַנְּכֻסִים בְּחֻזְקָת הַזְּקִינָה וַא"כ פְּשִׁיטָא שְׁהַבַּת יְחִידָה חֲלוּקוֹת בְּשָׁנָה עִם כֵּן בְּנָה הָאֲחֵר כְּדִין שְׁנֵי יוֹרְשִׁים שְׁנֻשָּׂא אֶחָד מֵהֶם בְּחֵי אֲבִיו דְּחוֹלְקִין הִיִּרְוֶשָׁה בְּשָׁנָה וְה"ה אִם הֵם יוֹרְשִׁים בְּנִכְסֵיָּהּ אִם הִדִּין כֵּן ז"ב: וּמַעֲתָה כֵּינּוּ שְׁהַעֲלִיתִי שְׁהַנְּכֻסִים מְחֻזְקִינוּ לָהֶם שְׁהֵם שֶׁל הָאֲלַמְנָה נְבֵא לְבָאֵר אִם מַגִּיעַ לְבַת הַמְּשׁוֹרְפַת עֵישׂוֹר נִכְסִים מְנֻכְסֵי הַזְּקִינָה וְהִנֵּה בְּטוֹר אַה"ע ס'י קי"ג כְּתַב וְנ"ל הַבַּת לְגַבֵּי עֵישׂוֹר נִכְסִים כַּב"ח שֶׁל אֲחִיָּהּ לְפִיכָּהּ נוֹטְלוֹת מֵהֶם מֵהַבִּינוּנִית כִּלְא שְׁבוּעָה וּמֵן הִרְאוּי כְּגוֹן אִם מֵת אֲבִיָּהּ בְּחֵי זְקִינָה וְלֹא הָיָה נִכְסִים לְאֲבִיָּהּ וְאַח"כּ חַת זְקִינָה וִירְשׁוּ אֲחִיָּהּ נוֹטְלַת מֵהֶם עֵישׂוֹר נִכְסִים עַכ"ל וְכֵן הוּא בַש"ע דְּעֵישׂוֹר נִכְסִים גּוֹבָה מֵן הִרְאוּי וְהִנֵּה לְכַאוּרָה נִרְאָה בַּנ"ד שְׁאֲבִי הַבַּת הַמְּשׁוֹדְכַת מֵת בְּחֵי אִמּוֹ א"כ צ"מ לְפִי שִׁיטַת הַנ"י בְּשֵׁם הַרמ"ה שְׁהִבִּיאַ הֶרֶב רַמ"א בַּהַג"ה ר"ס קי"ג דְּבַת יֵשׁ לָהּ פְּרֻנְסָה בְּנִכְסֵי הָאִם א"כ ה"ה הִכָּא גּוֹבָה בַּת הַמְּשׁוֹדְכָ' עֵישׂוֹר נִכְסֵי מֵן הִרְאוּי מְנֻכְסֵי זְקִינָתָה אַף אֵף לְשִׁיטַת מְהֵרִי"ל שְׁהִבִּיאַ הֶרֶב בַּהַג"ה דְּאֵין לְהַבַּת פְּרֻנְסָה מְנֻכְסֵי הָאִם מ"מ בַּנ"ד גּוֹבָה בַּת הַמְּשׁוֹדְכַת פְּרֻנְסַת נְדוּנָיָא מְחֻלְקָ שְׁנַפְלָ לְחֻלְקָ אֲבִיו מֵאִמּוֹ וְהוּא מְשׁוּם דְּכְתַב הַטוֹר בְּסִתְּמָ דְּהַבַּת גּוֹבָה מֵן אֲחִיָּהּ עֵישׂוֹר נִכְסֵי מִשְׁמַע דְּאִינָה גּוֹבָה רַק מִיִּרְוֶשַׁת אֲחִיָּהּ אֲפִילוּ אִם יֵשׁ לְהַזְקֵן עוֹד בְּנִים אִינָה נוֹטְלוֹת עֵישׂוֹר נִכְסִים רַק מִמָּה שְׁנַפְלָ לְחֻלְקָ אֲבִיָּהּ וְלֹא מְנֻכְסֵי הַזְּקֵן דְּהָא פְּשִׁיטָא דְעַל הַזְּקֵן אֵינוּ מְוֹטְלָ פְּרֻנְסַת נְכֻדָתוֹ וְכ"כ הֶרֶב בַּעַל ח"מ בַּס' קי"ג סַק"ט וְנ"ל וּמֵן הִרְאוּי הַטַּעַם שְׁאֵין לָהּ חוֹב עַל אֲבִיָּהּ שְׁנֻאֻמַר שְׁמַאֲחֵר שְׁמַת אֲבִיָּהּ בְּחֵי זְקִינָה וְאַח"כּ מֵת זְקִינָ' הוּי נִכְסֵי הַזְּקֵן לְגַבֵּי אֲבִיָּהּ רְאוּי שְׁהֵרִי הִיא בַע"ח שֶׁל הָאֲחִין ע"כ כְּשִׁירְשׁוֹ הָאֲחִין אֵת הַזְּקֵן גּוֹבָה מֵהֶן וּמ"מ אֵינוּ גּוֹבָה רַק עֵישׂוֹר נִכְסֵי הָאֵב עַכ"ל וְכֵן נִתְּנָתוֹ דְּלֹא תִימָא דְּגּוֹבָה עֵישׂוֹר נִכְסֵי הַזְּקֵן וְגּוֹבָה אַף מְחֻלְקָ אֲחִי אֲבִיָּהּ קַמ"ל דְּאִינָה גּוֹבָה רַק מְחֻלְקָ אֲבִיָּהּ דְּעֵיקַר חַיִּיב פְּרֻנְסַת הַבָּנוֹת אֵינוּ אֵלָא בְּנִכְסֵי אֲבִיָּהֶן וַא"כ אֵף דְּאֵין לְהַבַּת פְּרֻנְסָה בְּנִכְסֵי הָאִם מ"מ כֵּינּוּ שְׁעֵיקַר פְּרֻנְסַת הַבַּת חַל עַל נִכְסֵי אֲבִיָּהּ וְאֲבִיָּהּ הוּא יוֹרֵשׁ מֵאִמּוֹ נוֹטְלוֹת עֵישׂוֹר נִכְסֵי

מחלק אחיה דהוי פאילו בא עזבון אמו ליד אביה ואח"כ מת דפשיטא דהבת היתה נוטלת עישור נכסים א"כ ה"ה במת אביה בחיי אמו פינן דהוא יורש את אמו בקבר להנחיל לבניו נוטלת בתו עישור נכסי בחלק אחיה שירשו מאביה פינן שנגבית מן הראוי אף מ"מ נראה דנ"ד תליא בפלוגתא זו דהנה המשנה למלה פ"ב מה' אישות הקשה על הטור דאמאי גובה פרנסה מן האחין לימרו לה האחין אנו מאבוהי דאבא קאחינו ולמה תיטול הבת עישור נכסים בנכסים שאינו של אביה והניח בצ"ע אף לפענ"ד לק"מ דעד כאן לא אמרי' בס"פ מי שמת האי סברה דאנו מאבוהי דאבא קאחינא אלא בבו שמכר בנכסי אביו בחיי אביו ומת הבן בחיי אביו ואח"כ מת אביו שכן הבן מוציא מיד הלקוחות משום דאמר אנא מאבוהי דאבא קאחינא היינו משום דהלקוחות אין להם שום שייכות וטענה בנכסי הזקן משא"כ הכא לענין פרנסות הבנות פינן דקיי"ל דבעלת חוב דאחיה הוי והינו משום דחז"ל תיקנו שיהא להבנות חלק בירושת אביהן בכדי להשיאן והוא משום דגם הן ראויות לירש אם אין בן וגם מסתמא הנה אביהן ג"כ משיאן ואף דאין חיוב עליו כדאמרינן האומר אל יתפרנסו בנותי מנכסיי שומעין לו מ"מ מצוה היא מדכתיב ואת בנותיכם תתנו לאנשים כ"ז בהרא"ש ונהר"ן בפ' מציאת האשה וא"כ כ"ז שייך ג"כ אם אחיה יורשין בנכסי אבי אביהן מ"פ גם הבנות היו ראויין לירש בנכסי אבי אביהן אם אין לו בן וגם מסתמא הנה אבי אביהן משיאן פינן שאין להם אב ובני בנים ובנות בנים הרי הן כבנים כדאמרינן ביבמות ס"ב ואע"ג דבפ' מי שמת אמרינן דמי שאמר נכסי לבני והו"ל ברא ובר ברא דלא קרי אינשי לבר ברא ומסתמא לבנו איפויין כפר כתב שם הרא"ש בתשובה פ"ל פ"ב ונהביאו הב"י בח"מ סי' רמ"ז ואע"ג דאמרינן בעלמא בני בנים הרי הם כבנים מיימי ראיה מנדרים דבלשון ב"ב אין בני בנים בכלל בנים אם יש לו בנים עכ"ל אבל מסתמא אמרינן דהנה מרחם על בנות בנים דהרי הן כבנים וא"כ לקח גובין פרנסות מאחין אף שהן יורשין מאבי אביהן פינן שתקנת חז"ל שייך ג"כ בנכסי הזקן ולא מצי אחיו למימר מאבוה דאבא קאחינו כן נ"ל נכון וא"כ כ"ז שייך אם אחיו יורשין נכסי אבי אביהן אבל חם הן יורשין נכסי אם אביהן לשיטת מהר"ל דס"ל מוהרי"ל דס"ל דאין להבת פרנסה בנכסי האם ודאי דמצי אחיו למימר אנו מאמיה דאבא קאחינא ולגבי האם לא תיקנו חז"ל פרנסת הבנות פ"ל אמנם מ"מ בנ"ד שתקפו קרובי בת המשונדכת עבורה מהני תפיסה דיכולין לומר קים לי כהסוברי דמגיע פרנסה בנכסי האם וכשיטת מהר"א בן ששון שהביא הכנה"נ בח"מ בכללי קים לי דמהני להחזיק מה שפידו לאחר לומר קים לי יע"ש ואף דהש"ך בס' תקפו פהן סי' קכ"ו חולק עליו מדברי הרב באה"ע סימן צ"ג מ"מ כפר חולק התנאים בין היכא דמהני התפיסה מדינא דהוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לבין היכא שתופס מחמת ספיקא דדינא דיכול לומר שמגיע הדבר להאחר מדינא דקים לי כהאי פוסק ואיני חב להנתפס פ"ל יע"ש ודבריו נכונים ועוד דמהרי"ל הוי יחיד לגבי הנ"י בשם הריטב"א בשם הרמ"ה ולא ראה דבריהם כמ"ש הב"י.

ועוד דאף לדעת מהרי"ל הרי כתב מוהרש"ל בתשובותיו סימן מ"ט דלא אמרינן האי סברה מאבוה דאבא קא אחינא אלא בצירוף טעמא דראוין הביאו התנאים בס"ל ק"ד יע"ש וא"כ לענין עישור נכסי דלא שייך ראוי פינן דבעל חוב דאחיה הוא לא אמרינן האי סברה מאבוה דאבא קא אחינא: אולם לענין ההתחייבות שהתחייבה א"ע הזקנה

לנכדה המשודכת והבגדים שהכינה לה אף דנדאי הוי זה אומדנא דמוכח פמה הינה רוצה ליתן לה דהא אנן קיי"ל דאף אם השיא בת אחרת בתינו אומדין בה ול"א דלנה הבת הנה רוצה ליתן ולא לאחרת וכ"ש הקא שנתתייב לאותה הבת עצמה מ"מ פיון דפסיקת התנאים לאו קננו הוא פמבואר באה"ע סי' נ' ס"ו בהגה ובח"מ סי' רפ"ו אלא שאנו רוצים לחייב היורשי מחמת חייב הכנסת הבת א"כ ל"מ לשיטת מוהרי"ל דאין חייב פרנסה מנכסי האם וא"כ עיקר החיוב פרנסה בא לה מחמת שירשו אחיה נכסי אביה א"כ צריכין אנו לאמוד דעת אביה בזה ולא דעת הזקנה אלא אף לדעת הסוברים דמגיע לה פרנסה מנכסי האם וכן פשפאת לגבות הפרנסה מן הראוי בנכסי אבי אביה מ"מ נראה שאין הולכין בה אחר דעת זקנה אלא אחר דעת אביה דכיון דקיי"ל דהבן יורש את אביו ואף אמו בקבר להנחיל את בניו כמ"ש הסמ"ע בסי' ר"פ סקכ"ב א"כ יכולין אחיה לומר אנן מאבא קאתינו שירש את אביו ואמו בקבר להנחיל אותנו ואין אנחנו חייבים ליתן לה פרנסה אלא כפי האומדנא מאבינו ומאי איכפת לן בדעת הזקן פיון שפמח אבינו אנו יורשים ובדעתו הנה תלוי פמה ליתן לה דגילוי דעת מהזקן לאו קננו הוא פלל אמנם לענין הבגדים שהכינה הזקנה הו שלבשה בהו נכדתה או לא לבשה אותה נראה דקנתה אותה מהזקנה לפי מה שהעלה הצ"צ בתשובותיו כ"ג דאלמנה שנשארה לה עשרה אמות בגד לצורה מלבוש דקנתה האלמנה אותה מחיים חוץ מדמי כתובתה כמו בבע"ח שאין לו בכסות אשתו ובניו של לנה פלום משום שקנו אותה בשעת עשייתו יע"ש וא"כ ה"נ קנתה הבת המשודכת הבגדים מחיים מן הזקנה ואינו נכנס פלל בירושה של בני הזקנה.

אף יש להסתפק אם מנכינו לה הבגדים הללו מן העישור נכסים שנוטלת מאתים פיון דעיקר חיוב העישור הוא מחמת ירושת אביה והבגדים באו לה במתנה מזקנתה הוי פמצאה מציאה בשוק דלא מנכינו לה מן העישור כדאמרינו בפ' מציאת האשה דף ס"ט אלא מעתה אשכחה מציאה בעלמא דאיכא רוח ביתא ה"נ דלא יתבינו לה עישור נכסי ואע"ג דמשני דהיכא דאיכא רוח ביתא מהני נכסי גרע טפי ולא יתבינו לה עישור נכסי היינו דוקא היכא שירשת מנכסי אביה גובה יותר מהעישור משא"כ הקא העישור נוטלת מחלק אביה והבגדים באו לה במתנה מזקנתה הוי פמצאה בעלמא ולא מנכינו לה או דילמא עד כאן לא אמרינו דמצאה מציאה בשוק לא מנכינו לה היינו דווקא פשמצאה מציאה אחר מימת האב דכבר נתחייבו היורשים פפרנסתהבת אבל היכא פשמצאה מציאה בתיי האב מנכינו לה פיון דאומדין דעת האב אף לפחות מן העישור ה"נ אם יש לה נכסים ממקום אחר אומדין דעתיה שלא הנה נותן לה עישור נכסים ולנה הדעת נוטה אלא שלא מצאתי גילוי לנה בפוסקים (ועיין בתשובת הרשב"א שהביא הב"י בח"מ סי' ר"נ מחידושי מ"ו ובש"ע פי' רנ"ג ס"ב בהג"ה) פללו של דבר בנ"ד הדבר ברור שכן בנה והבת היחידה חולקים הנכסים בשונה רק שאחות המשודכת נוטלת עישור נכסי מחלק אחיה לבד ולא מחלק בת היחידה ולענין האומדנא אומדין דעת אביה לבד ולא דעת הזקנה ואינה נוטלת מה שפסקה לה הזקנה לנדוינא בהתנאים אף הבגדים שהכינה הזקנה לה הו שלבשה הו שלא לבשה אותה ה"ה של נכדתה שקנתה אותה מחיים ולענין אם מנכין לה הבגדים מהעישור שנוטלת מחלק אחיה הדבר צל"ע וידוע דבספיקא של עישור נכסי מוקמינו הנכסים בחזקת היורשים כמ"ש הרא"ש בפירק מציאת האשה לענין

להוסיף על העישור יע"ש ויבצעו תמימים והנלפענ"ד פתבתי שאלה כ נדרשתי לאשר
שאלוני באיש אחד שנתן לאשתו פתב התחייבות זמן רב אחר הנשואין על סף רב והסוף
לא תגבה רק לאחר מות הבעל והפתב נכתב בערפאות שלהם בלשון חיוב לא בלשון
פתיכה ולבסוף מטה האשה בחיי בעלה והנה ר"מ צידד לומר דכיון שנתב בלשון חיוב
ולא בלשון תוספת פתובה לא דמיא לתוספת פתובה שהבעל יורש את אשתו משום דהוי
ראוי כמו במלנה שהבעל חייב לאשתו דפלגי כמ"ש הרשב"א והביאו הח"מ והב"ש
בר"ס צ' והנה באמת לכאורה אין שום טעם לחלק בין פתובה לחוב לענין זה ומ"ש ר"מ
שילדעתו הטעם פשוט בכתובה משום שכתב לה וכשתנשואי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי
וכשתמה ממילא אין לה פתובה אשתמיט ל"י ש"ס ערוף בכתובות נ"ג ע"א דאיתא התם
גבי ארוסה מת הוא גובה פתובה ואמרינן עלה טעמא דמת הוא הא מטה היא אין לה
פתובה דהיינו קבורתה תחת פתובה מ"ט אמר רב הושעיא שאין אני קורא בה
לכשתנשואי לאחר תיטלי מ"ש ליכי ופירש"י הילכה כל זמן שלא מת ולא נתגרשה לא
נשתעבד לה ולא יורש ממנה פלום וכתבו התוס' דהא דתניא לעיל קבורתה תחת פתובה
היינו דוקא נדונית פתובה שאין הבעל יורש אלא לאחר הנשואין אלמא דבתוספת פתובה
לא דרשינן מדרש פתובה כלל כמ"ש הפוסקים והביאם הב"ש בס"י י"ז ועוד ראיה מהא
דאמרינן בב"ק דף פ"ט על ההיא דתקנת אושא האשה שמכרה מנכסי מלוג בחיי בעלה
ומטה הבעל מוציא מיד הלקוחות אמר ר"א בר אבין אף אנו נמי תנינא מעידין אנו באיש
פלוגי שגירש את אשתו ונתן פתובה ונהרי היא תחתיו ומשמשתו ונמצאו זוממין א"א
ישלמו כל פתובה אלא טובת הנאת פתובה איזה היא טובת הנאת פתובה אומדים
כמה אדם רוצה ליתן בכתובה של זו אם נתארמלה או נתגרשה ואם מטה יירשנה בעלה
ואי ס"ד ליתא לתקנת אושא אמאי יירשנה בעלה תנבי פתובה לגמרי ודחה אבני אם
אמרו בנכסי מלוג יאמרו בנכסי צ"ב ואי אמרת דהא דמטה האשה אין יורשיה יורשים
פתובה משום מדרש פתובה שלא נתחייב לה הבעל כלל אם לא תנשא לאחר מאי
קושיא תזבין פתובה לגמרי האידך מצי למוכרה שהלוקח יגבה לאחר מותה כיון שהבעל
לא נתחייב לה בכה"ג א"ו הא דאין יורשיה יורשים פתובה הוא משום דהבעל יורשה
ופריף שפיר כיון דמתורת ירושה היא אמאי אין האשה יכולה למפוך פתובה לגמרי
כמו בכל ירושה דאם המוריש מכר בחייו אין היורש יכול להוציא ממנו והא דלא מוקי
הש"ס הברייתא דקאי על עיקר פתובה דבכה"ג אם מטה בחייו אין הבעל חייב בכתובה
כלל משום מדרש פתובה וכדאיתא בש"ס דכתובות שהבאתי היינו משום דקתני ואם
מטה יירשנה בעלה משמע דמתורת ירושה אתי עלה ופריף שפיר ומעתה כיון שהוכחתי
דהא דאם מטה האשה בחיי הבעל אין יורשיה יורשין פתובה היא משום דהבעל יורש
פתובה א"כ יש להבין למה יורש כל פתובה ליהוי כמלנה שכלנה הבעל מאשתו דאינו
יורש אלא פלגא כמ"ש הרשב"א והנה לפי דברי הב"ש שכתב דבעל שכלנה מאשתו קודם
שנשא ומטה הבעל יורש כולו דכיון ששנאה זכה בו מתורת נכסי מלוג אם לא שכתב
לה דין ודברים אין לי בנכסייך דאז אינו יורש אלא מחצה ניחא דלכך יורש כל התוס'
פתובה משום דכ"ש היא בנכסי צ"ב דזכה בו ויורש הכל אבל לשיטת הח"מ דאף שלא
כתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך אינו יורש אלא מחצה וכדבריו נראה עיקר להמעיין
היטב בתשובת הרשב"א שהובא בב"י קשה ובע"כ צ"ל דנכסי צ"ב עדיפי טפי דהבעל

מִןחֶזֶק בָּהֶן טָפְי וְכִדְאָמְרִינָן בַּב"ק אַם אָמְרוּ בְּנִכְסֵי מְלוֹג יֵאמְרוּ בְּנִכְסֵי צ"ב או דְתַקְנַת חֲזו"ל הֵיט' דְנִכְסֵי צ"ב מֵהֵיו יוֹרֵשׁ הַפֶּל אַף לְפִי"ז יֵשׁ מְקוֹם לוֹמַר דְדוֹקָא בְּנִכְסֵי צ"ב שְׁפָתוֹב בְּלִשׁוֹן תוֹס' פְּתוּבָה תַקְנֵנוּ כֵן דְתַנַּאי פְּתוּבָה כְּתוּבָה דְמִי כְדְאָמְרִינָן בַּר"פ אַעפ"י אָבֵל כֹּל שְׁפָתוֹב בְּלִשׁוֹן חַיִּיב סָתָם אֵינוֹ אֵלָא מִתְנָה בְּעֵלְמָא כַּמ"ש רַבִּינוּ יְרוּחָם שְׁהִבִּיא הַב"י בְּתַשׁוּבוֹת סִי' ט' מְדִינֵי גְבִיית פְּתוּבָה וְאֵינוֹ יוֹרֵשׁ אֵלָא הַחֲצִי כְּמוֹ כָּל מְלוֹה שְׁלוֹה מְאֻשְׁתוֹ אַף מ"מ מְגוּף הִקְעֵתַק שְׁשֵׁלַח לִי ר"מ שְׁפָתוֹב בּוֹ כֹּל הַתְּכַשִּׁיטִין וְגַם פְּתוּב בּוֹ שְׁכָל הַפְּתֻבִים שְׁבִינֵיהֶם בְּטִילִים רַק עֵיקַר פְּתוּבָתָה נִרְאָה דְכְתוּבָה הִיא זֹו וְלֹא חוֹב בְּעֵלְמָא וְעוֹד נ"ל דְאַף שְׁיָדוּעַ שְׁנָתָן לָהּ הַחוֹב בְּמִתְנָה וְכַתְּבָה לָהּ בְּלִשׁוֹן חַיִּיב שְׁתַּגְּבָה חוֹב זֹו לְאַחַר מוֹת מ"מ אַם מֵתָה בְּחַיָּיו הַבְּעַל פְּטוֹר מְחוּב זֹה וְלֹא מִתּוֹרַת יְרוּשָׁה אֲחִינָן עֲלֵהּ רַק מְשׁוּם דְאוֹמְרַת הִיא שְׁלֹא נִתְחַיֵּיב לָהּ אַא"כ שְׁיָמוֹת בְּחַיָּיו אוֹ שְׁתַּתְּגַרֵּשׁ מִמֶּנּוּ וְלֹא אַם תָּמוֹת בְּחַיָּיו כַּמ"ש הָרֵא"ש בַּפ"ח זֹה עַל הָא דְאָמְרִינָן הֵתָם דְהַנּוֹתָן מִתְנָה לְאַשְׁתוֹ קְנָתָה וְאִין הַבְּעַל אוֹכַל פִּירוֹת דְקָשָׁה מֵהָא דְאָמְרִינָן פֶּרַק הַזּוֹרֵק הֵהִיא שַׁכ"מ דְכַתְּבֵי גִיטָא לְדְבִיתָהּ אוֹתָא לְקַמִּיָּה דְרַבָּא אָמַר לִיקְנִינִיָּה לְהֵהִיא דְנוֹפְתָה דְמַנְחָ בֵּיהּ גִיטָא א"ל רַב עֵילֵשׁ מַה שְׁקִנְתָּה אִשָּׁה קְנָה בְּעֵלָהּ אִיפְסִיף רַבָּא וְאֵמַאי אִיפְסִיף הָא בְּמִתְנָה אִין הַבְּעַל אוֹכַל פִּירוֹת וְא"כ לֹא קְנָה בְּעֵלָהּ וְתִי' ר"ת דְזַכִּיית הַבְּעַל אִין תְּלוּי בְּאַכִּילַת פִּירוֹת דְהָא קִנְיָן פִּירוֹת לֹאן פְּקִנְיָן הַגּוּף דְמִי אֵלָא דְתִלְיָא הַזְכוּת בְּהָא דְאָם מְכָרָה וְנִתְנָה בְּטַל דְהִכִּי מְסַתְּבַר דַּע"ג שְׁנָתָן לָהּ בְּעֵין יָפָה שְׁאַפְי' הַפִּירוֹת לֹא יֵאכַל מ"מ אִין רוּצָה שְׁתַּצַּא הַקְּרַקַע מִלְּפָנָיו אֵלָא נָתָן לָהּ בְּעֵין יָפָה שְׁתַּהֲנָה מִן הַפִּירוֹת כֹּל יָמָיו וְאַחַר מוֹתָהּ יַחֲזִיר לִידָה עַכ"ל וְא"כ כ"ש הִיכָא שְׁצַתָן לָהּ מִתְנָה שְׁתַּגְּבָה קוֹדֵם מוֹתוֹ וְהִיא יֵאכַל הַפִּירוֹת כֹּל יָמָיו דְאָמְרִינָן שְׁלֹא נָתָן לָהּ הַמִּתְנָה אֵלָא אַה יָמוֹת בְּחַיָּיָהּ וְלֹא כְּשִׁתְּמוֹת בְּחַיָּיו וְעוֹד דְהָא כְּתוּבוֹ הַתּוֹס' וְהָרֵא"ש בַּפ' הַמוֹכֵר אֵת הַבֵּית דְהָא דְאָמְרִינָן לְעִנְיָן בְּכוֹר וּבְמִלּוֹה שְׁעֵמוּ פְּלָגִי מְסַפִּיקָא וְל"א הַמְמַע"ה כְּמוֹ כָּל סְפִיקָא דְדוֹקָא מְשׁוּם דִּישׁ מְקוֹמוֹת שְׁנִרְאָה לְחֲזו"ל שׁוּדָא וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׁנִרְאָה לָהֶם לְדוֹן דִּין חֲלוּקָה כְּמוֹ בְּמִלּוֹה שְׁעֵמוּ יְעוּיָין שֵׁם וְאֵם כֵּן הִכָּא כְּשִׁנּוֹתָן לָהּ מִתְנָה כִּינּוּ דְאִיכָּא אֲנוּמְדָנָא שְׁלֹא הִתְחַיֵּיב א"ע כְּשִׁתְּמוֹת בְּחַיָּיו אָמְרִינָן הַמְמַע"ה דְשׁוּדָא עֲדִיף מִחֲלוּקָה כְּדִאִיתָא בְּכְתוּבוֹת דָּף צ"ב וְאִין מוֹצִיאִין מִן הַבְּעַל בְּכַה"ג וְמַה גַּם דְבִלְא"ה דְעַת הַר"י כֵּן מַגַּא"ש דְהַבְּעַל יוֹרֵשׁ מְלוֹת אֻשְׁתוֹ וְא"כ אַם תְּפַס יְכוּל לוֹמַר קִים לִי כְּשִׁיטָה זֹו וְאַף דַּהַב"ש פְּתַב בְּפְשִׁיטוֹת דַּא"י לוֹמַר קִים לִי כְּדִיעָה זֹו מְשׁוּם דְהִנּוּי דִּיעָה יַחֲזִידוֹת מ"מ בְּתַשׁוּבוֹת לְחַם רַב שְׁחִיבַר הַגָּאוֹן בְּעַל לְחַם מְשֻׁנָה פְּסַק בְּפְשִׁיטוֹת בְּסִי' מ"ז דְמַהֲנִי תְּפִיסָה בְּזָה יַע"ש ע"כ מְכָל הַנִּי טַעְמֵי נִרְאָה עֵיקַר בְּנ"ד דְאִין מוֹצִיאִין מִן הַבְּעַל סוּב זֹה וְהַנְּלַפְעֵנ"ד פְּתַבְתִּי.

שְׁאַלָה כֹּא לַה"ה הָרַב הַמַּאֵה"ג הַמְּפֹרְסִים פ"ה ע"ה מוֹהַר"ר יִצְחָק הַאֲבַדְק"ק לְנַעֲשׁוּב הַתְּגוֹן לַפ"ק: ע"ד שְׁאַלְתוֹ בְּמַעֲשֵׂה שְׁאִירַע בְּאַחַד שְׁבָא לְקַהֲלִיתְכֶם וְנִשְׂא שֵׁם אִשָּׁה וְהַחֲזִיק א"ע בְּשֵׁמוֹ יִשְׂרָאֵל כֵּן מְנַחֵם וְהוֹחֲזֵק כֹּף יָמִים רַבִּים בְּעֵלְיָיתוֹ לַס"ת וּבְחִתּוּמָתוֹ כָּל הַפְּתֻבִים וּבְשִׁטְרוֹת לְאַחַר יָמִים רַבִּים בָּא לְק"ק אֲנָשִׁי סַאטְנַב וְהַפִּירוֹ אוֹתוֹ שְׁהוּא מִק"ק סַאטְנַב וְיֵשׁ לוֹ שֵׁם אִשָּׁה וּבְגַד בָּהּ זְמַן רַב וּבְרַח מְשֵׁם וְשֵׁמוֹ הוּא יְהוּדָה לִיב וְשִׁנְיָה שְׁמוֹ וְדַבְּרוּ עַל לְבוֹ לְשִׁלּוּחַ ג"פ לְאַשְׁתוֹ וּמִחֲמַת בּוּשָׁה גִירֵשׁ אֵת שְׁתִּי נָשִׂיו אוֹתָהּ שְׁבַק"ק לְעַטְשִׁיטוֹב וְשֵׁלַח ג"פ לְאַשְׁתוֹ שְׁבַק"ק סַאטְנַב וְהַגִּיטִין נְכַתְּבוּ עַפ"י ד"ת שְׁבַגְט דְק"ק לְעַטְשִׁיטוֹב וְכַתְּבֵי שֵׁם הַבְּעַל יִשְׂרָאֵל דְמִתְקַרִי יְהוּדָא לִיב כֵּן מְנַחֵם וּבְגַט הַנְּשִׁלַח לְסַטְנָאָב

נכתב שם הנתינה קודם יהודה ליב דמתקרי ישראל בן מנחם וכשפא הגט לק"ק סאטנב
נודע ששינה גם שם אביו פי שם אביו הנה אברהם ומחמת זה לא נתקבל הגט ועתה
שאל ר"מ משפט שתי נשים אילו כי הבעל הרחיק נדוד ולא נודע איה איפה הוא ומקום
עיון היא: תשובה הנה האשה שבק"ק לעטינשוב קשה מאוד להתיירה דכבר מבואר
בתשובת הרא"ש שהביא הטור ס"ס קכ"ט פאסד שישמו וסוף בן שמעון והמיר אביו והבן
היה לו לגרש וכתב יוסף בן שמואל שהגט פסול שהרואה יאמר אחר מגרשה פי שם
בעלה יב"ש לא יוסף בן שמואל וכתב הב"י בשם פסקי מהרא"י דאפילו הוחזק שם אביו
שלושים יום נמי הגט פסול וכבר האריך בזה מרן הב"י בתשובותיו בס"י ט' מדיני גיטין
בשינה שם אביו והוחזק כף ימים רבים ולאחר נתינת הגט נודע ששינה שם אביו שהגט
פסול יע"ש וכן הרב רמ"א בס"י קכ"ט ס"ו בהג"ה מחלק בשינה שם אביו דאם הוחזק
בשם השינוי אם נשאת ל"ת ובאם לא הוחזק אם ניסת תצא אלמא דאף בהוחזק וניתן
הגט לא תינשא לכתחילה והיינו דשמו של עצמו יכול אדם לשנות ולעלות לו שם אחר
אבל לאביו אינו יכול לעלות לו שם אחר כמבואר בפסקי מהרא"י והביאו הב"י שם
ע"ש: ומה שצייד ר"מ בשריותא דהה"ה איתתא דכיון דשינוי שם האב אינו פסול אלא
מפני הרואים שיאמרו אחר מגרשה וא"כ כיון שבעת הנתינה לא ידע מהשינוי ועכשיו
המנהג שגונזין הגט תיקף אחר הנתינה ליכא מראית עין כלל והביא ראיה מדברי הנ"ש
בסי' מ"ה סקי"ח שכתב על מה שנסתפק בתשובת מהר"ם מינץ במי שמגרש בגליל
עליון ושמו ועליקמן ועיקר דירתם בגליל התחתון ודעתם לחזור ושם נקרא ועליכמן אם
יש לכתוב כמו שנקרא בגליל העליון שהוא מקום כתיבה ונתינה ודעתו נוטה לכתוב
ועליכמן מחמת שעיקר דירתם בגליל התחתון ודעתו לחזור ונקרא הגט באות' מדינה
איכא לעז פי יאמרו היה לו לכתוב ועליכמן פי לא ידעו שיש מדינא שנקרא ועליקמן
ואין ולא ורפיא בידו וכתב עליו הנ"ש דעיקר היא לכתוב ועליקמן כמו שהיא נקרא
במקום הכתיבה ונתינה נחששא דמהר"ם מינץ לאו חששא היא דהא כתב בתה"ד סי'
דל"ג דנהגו הגדולים לעכב הגיטין לעצמו וא"כ אין מקום לחשש זה וא"כ בנ"ד נמי כיון
שעכשיו גונזין הגט ליכא חשש מפני הרואים ע"כ דברי ר"מ ואינו נראין לי דל"מ אם
נאמר דשינוי שם האב פסול מדאורייתא כיון דאינו מבחר ומוכח מתוכו מי הוא המגרש
דנדאי פסול הוא דמה מועיל מה שגונזין הגט דמ"מ הגט גופה היא נכתב בפסול אף
אם נאמר דשינוי שם האב אינו אלא פסול מדרבנן מפני הרואה שיאמר דאחר הוא מגרשה
וכדמשמע מלשון תשובת הרא"ש וכ"ש בהוחזק בשם השינוי דאם נשאת ל"ת דמשמע
נדאי דאינו אלא מדרבנן ולכך ל"ת מ"מ לא מהני מה שגונזין הגט דהא אמרינן במס'
שבת קמ"ו אר"י אמר רב כ"מ שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחזרי חזרים
אסור וכ"פ הרי"ף והרא"ש והטור וש"ע בא"ח סי' ש"א סמ"ה וא"כ כיון דשינה שם
אביו דומה לשינה שם עירו כמ"ש הב"י וחו"ל אסרו משום השינוי אפי' בדיעבד א"כ
אף בגונזא דלא שייך מראית העין אסור ובאמת דזה קשה נמי על דברי הי"ש דאי אמרת
דכל היכא דדעתא לחזור צריך לכתוב בגט אותו השם במקום דירתם דזה הני במקום
נתינה מה מועיל מה שגונזין הגט דהא כ"מ שאסרו חו"ל משום מראית העין אפילו
בחזרי חזרים אסור וכן מוכח מדברי הרב רמ"א דסתם בפשיטות דשינוי שם האב אף
שהוחזק בשם זה לא תינשא וכן הספימו כל גדולי הספרדים בתשובותיהם אף שזה היא

מנהג קדום אף בזמניהם לגנוז הגיטון כמבואר בפספריי שלקהם וכמ"ש הרב רמ"א בסדר הגט א"ו כמ"ש ומה"ט נמי נראה הוא דסתם הרב רמ"א בסי' קכ"ט פי"ב דהיכא דיש לו שם א' בגליל וא' ביהודה והוא נאשתו במקום שאין מפירין אלא בשם אחד דלכתחילה יש לו לכתוב כל השמות שיש לו ובדיעבד אם לא כתב אלא שם שיש לו במקום שהוא נאשתו שם פשר אף דעכשיו גונזין הגט וליפא מראית העין כלל מ"מ צריף לכתוב לכתחילה כל השמות אף דבדיעבד פשר לגמרי אף י"ל דשם טעם אחר הוא דלכתחילה חיישינן דילמא יש אחד מאותו מקום פאן ונראה שפותרבין שם אחר ויוציא לעז ובאמת צ"ל ע דמה"ט יש לפסול אף דבדיעבד דהא אמרינן בפ"ק דקידושין המקדש בפחות מש"פ חוששין לקידושין משום ש"פ במדי ופירשו התוס' הביאו הרא"ש ונה"ר"ן שם דאף אם האמת שש"פ במדי אינה מקודשת משום דאין להקדש אלא מקומו ושעתו אף מ"מ חיישינן דילמא יש אחד מאנשי מדי פאן ונראה שאין חוששין לקידושין ויוציא לעז ועיין בסי' ל"א ס"ג בח"מ ובב"ש שם וא"כ ה"נ נחוש להכי אף לפסול דיעבד דהא התם צריכה גט להתירה לעלמא כמבואר בס"ד שם ע"ש ואולי אין לדמות גזירת חכמים זה לזה אף שלא ידעתי טעם נכון לחלק ביניהם אף מ"מ י"ל דהא דמצינו לכתחילה לפרש"ט כל השמות הוא מה"ט גם מה שבהביא ר"מ ראיה דשינוי שם אבי' פשר מדכותבין שם אביו עפ"י עצמו ואין חוששין דילמא משקר כמ"ש התוס' גבי שם הלזדה כפר קדמו ברא' זו בתשו' עה"ג סי' נ"ה וסי' ס' להקל בזה מה"ט ולפי דבריו אף בלא הוחזק שם השינוי נמי מותר דיעבד דהא אנו סמכינן אשם אב עפ"י המגרש אף שלא הוחזק שלשים יום כמבואר בסי' ק"כ ס"ג בח"מ וב"ש שם ובתשובת ש"א סי' קי"א וחסלילה לסמוך עליו בזה שהוא נגד דברי הרא"ש ונהטור והש"ע וכל הפוסקים דפוסלים בשינוי שם האב וגם חמיו בתשובת צ"צ סי' פ"ג חולק עליו בזה יע"ש ומה שבהביא ראיה מהא דכותבין שם אביו על פיו יש לדחות דל"מ אם הוחזק בשם אביו שלשים יום ודאי דאין חוששין לו שמשקר דומיא דשם עצמו כמבואר בב"י ובתשובותיו סי' ט' אף אף בלא הוחזק י"ל עפ"י מ"ש בפסקי מהרא"י סי' קל"ח דלא חציף אינש לשנות שם אביו יע"ש והוא סברא נכונה ובעיני זה אמרינן במס' קידושין דף מ"ה באב שקידש אשה לבנו דאין חוששין לקידושין לומר דשנ' בנו שלים משום דלא חציף אינש לשנ' לאבוה שלים יע"ש וא"כ ה"נ י"ל דסמכינן ע"ז דלא חציף לשנות שם אביו ובלא"ה היא מילתא דעבידי לגלוזי ולא משקרי אינשי בזה סוף דבר אין לנו על מי להשען בהתרת אשה זו שבק"ק לעטשיב אמנם בנידן האשה שבק"ק סאטנב שפשוט בעיני רומעב"ת לפסול הגט וגם הב"ד דשם לא קיבלו הגט והוא בנדאיבלא חשש עיגון ודאי יש לכתוב גט אחר אבל במקום עיגון כר"ד נראה דיש להתירו וטעמא רבה איכא במילתא דהא באותו גט הנשלח לשם הנה פתוב יהודא ליב דמתקרי ישראל בן מנחם א"כ אף דשמו האמיתי הי' אברהם י"ל דאין פאן שינוי בגט דהא כל הפוסקים ס"ל דאם לא נסב שם אביו כלל פשר ונהרבה אחרונים בתשובותיהם פתבו דבמקום ספיקא בשם אביו יכתבו אף לכתחילה בלא שם אביו וא"כ ה"ל דכתבו שם מקום הנתינה בלא שם אביו כלל פיון שלא ידעו במקום הפתיבה שם אביו והוחזק שקרו בשמו ועל שם מקום הפתיבה פתבו דמתקרי ישראל בן מנחם פיון דבמקום הפתיבה הוחזק שם אביו מנחם דאף דא"י לשנות שם אביו מ"מ מתקרי כף ונאי בן מנחם על דמתקרי קאי כמ"ש כל הפוסקים שיכתבו הפהן קודם

המכונה פגון מנחם הפהו המכונה מענדיל דאם יכתבו הפהו אחר המכונה יאמרו דכהו קאי על המכונה וא"כ ה"נ י"ל דבן מנחם על דמתקרי קאי פלומר דבמקום הפתיכה נקרא ישראל בן מנחם וכתבו פן בכדי דאם האמת פן הוא דשם אביו מנחם ינכתב בגט דלכתחילה יש לכתוב שם האב ובאם לאו יתפרש בן מנחם דקאי על דמתקרי וראיה לזה מתשו' הריב"ש סימן נ"ז שכתב על גט הנשלח לאשה וכתוב בתוכה הדרה בתלמסאן ולבסוף נמצא שאינה דרה עכשיו שם דיש להכשיר הגט ולא הני פשינה שם עירה משום דיש לפרש הדרה בלשון עבר שהיתה דרה מקודם בלשון השבה עם נעמי שהוא לשון עבר ומפני שחשש אולי פבר יצאה מתלמסאן פתב לשון שאפשר לבארו לשעבר נ"כ וכיון שאפשר לבארו בלשון זה לא הני שינוי אף שרובא דעלמא יבינו לשון הדרה עכשיו וכתב שהרשב"ץ נטה להקל אלא שהוא ז"ל ירא להכשיר מפני חומר תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו ביה ומ"מ במקום עיגון נטה להקל וכ"כ הב"ש בסי' קכ"ח סק"ו ובתשובת רדב"ז ח"א סימן תמ"א פתב שהוא תיקון בכל הגיטין ההולכים למקום אחר לכתוב הדרה במקום פלוני שיש ביה שתי משמעות מלעיל ומלרע ואף שהריב"ש פקפק בזה מ"מ יותר נכון הוא לכתוב פן לצאת ידי האומרים שהמקום מעפב ולא נידחש להמון העם שאין מבינים בזה הלשון אלא משמעות אחר ע"ש וכעין זה פתב ג"כ הש"ך בח"מ סי' מ"ט בשם הראנ"ח דאם כ' פינוי המגרש אחר שם אביו פשר בדיעבד היכא דא"א ליתן גט אחר דאף דמסתמא קאי הפינוי על שם אביו מ"מ פיון דמצינו לומר דקאי אלפני פניו לא הני שינוי יע"ש וא"כ ה"נ פיון שנכתב בגט דמתקרי ישראל בן מנחם ויש לפרש דבן מנחם על דמתקרי קאי וכתבו פן משום ספיקא בשם האב ולכתחילה יש לכתוב שם האב והרשב"א בתשובה אחת נסתפק אף על דיעבד ובפסקי מהרא"י גמגם בזה ולכא פתבו פן פיון דבמקום הפתיכה באמת מתקרי פן לא מיחשב שינוי פלל ובמקום עיגון פשר ליתנו אף לכתחילה פן נ"ל נכון ואם יספיקו לזה שנים מחכמי הדור אזי אני סניף עמהם להתיר: ולענין מ"ש ר"מ בגיטין אלו שם אביו על פי המגרש עצמו יש לפקפק בו טובא דכיון שהאיש הלזה הוחזק שקרו עפ"י עדים בשמו היכי מהימנין ליה ע"ש אביו ואף דהוחזק שם אביו ל' יום ואיתא בס"פ ג"פ דכל שהוחזק שמו בעיר ל' יום אין חוששין לו מ"מ הרי הרשב"ם שם פירש הטעם משום דלא היה מחזיק שמו כל פה ימים פן ינודע הדבר יע"ש וא"כ ה"א דהוחזק שמו ל' יום ונמצא שקרו איתרע חזקתו וא"נ ע"ש אביו ג"כ ואף לפמ"ש לעיל טעם להמנהג שפותבין שם אביו על פי המגרש אף בלא הוחזק שלשים יום משום דלא חציף אינש לשנות שם אביו מ"מ י"ל דלא סמכינן על זה אלא בצירוף הטעם דהוי מילתא דעבידי לגלויי ולא משקר וכמ"ש בתשובת מוהרי"ו שהביאו בתשו' עה"ג סי' נ"ה משא"כ בנ"ד דאיתרע נאמנותו לא מהימן ובפרט שעבר על חר"ג ופסויל לעדות והיא חציפותא טובא ומוטב היה שלא לכתוב שם אביו פלל דכשר לכל הפוסקים וכן פתב מהר"ם לופלין בתשו' סי' קי"ח לענין מומר דכותבין רק שמו לבד ולא מהימן ע"ש אביו יע"ש: אוילם ראיתי להגאון ח"ץ בתשובותיו סי' ל"א בפי שנודע ששיקר בשם אביו שבק"ק קאוילי גירש בשם אביו משה ובק"ק קראנשין הוחזק שם אביו גרשון הלוי ועכשיו בא לגרש את אשתו ופסק דאף דהוחזק פפרן בשם אביו מ"מ לא הוחזק פפרן בענין הלוי דהוחזק פפרן לממון זה לא הוחזק פפרן לממון אחר והביא ראיה לזה מהא דקידיושין דף ע"א נאמנת חיה לומר זה פהו או לוי בד"א שלא קרא עליו

ערעור אָבֿל קראַ עליו ערעור אינו נאָמן ומסיק התם דאָפֿילו ערעור חד מהני ופירש"י קראַ עליו ערעור על הַנִּלְדּוּ ומשמע דַּוְקא בַּנִּלְדּוּ זה א"נ אָבֿל על וְלֵד אַחַר נֶאֱמַנְתּוּ וְכֵן יֵשׁ לַפֶּרֶשׁ דְּבָרֵי הַרְמַב"ם לְפִי דְּבָרֵי הַה"מ שֶׁשָׁם וּא"כ ה"נ אַף שֶׁהוֹחֵזֵק בְּפָרֹן בְּשֵׁם הָאָב מ"מ לֹא הוֹחֵזֵק בְּפָרֹן בְּעֵנֵן הַלְוִי וְאַחֲזַקְתִּיהּ מוֹקְמִינָה לִיהּ וְהו"ל פְּהוֹחֵזֵק בְּפָרֹן לְמִמּוֹן זֶה לֹא הוֹחֵזֵק בְּפָרֹן לְמִמּוֹן אַחַר זֶהוּ תַנְרַף דְּבָרָיו וְלֹא יִרְדְּתִי לְסוּף דַּעְתּוֹ דְּמֵאֵי דְּמִיּוֹן הוּא זֶה לְהוֹחֵזֵק בְּפָרֹן לְמִמּוֹן זֶה כּו' דְּמִיּוּרֵי מִי שֶׁתּוֹבֵעַ לְחַבְרֵי מְנָה וְהַנְתַּב' פּוֹפֵר הַפֶּל וְיֵשׁ עֲדִים שֶׁחַיִּיב לֹו תַמְשִׁים דָּאז אָמְרִינָן שֶׁפִּיר דָּאף דְּהוֹחֵזֵק בְּפָרֹן בְּנִלְא הוֹחֵזֵק בְּפָרֹן עַל הַמִּוֶּתֶר דְּדִלְקָא הָאָמַת הוּא שְׂאִינוּ חַיִּיב לֹו נ' הָאֲחֵרִים וְהָאִיד נּוֹצִיא מְמַנּוּ מְמוֹן דַּהֲמַמַּע"ה מִשֶּׁא"כ הָכָא לְעֵנֵן דְּבַר עֲדוּת פִּינּוֹן שֶׁהוֹחֵזֵק בְּפָרֹן בְּדָבָר אֶחָד מֵעֵנֵן כְּזֶה ה"ה לְאַחַר דְּהָא קִינְיָא לֹן דְּהַחֲשׂוּד בְּדָבָר דְּלֹא דָנוּ וְלֹא מְעִידוּ בְּשֶׁלְמָא בְּנִידוֹן הַלְוִי וְשֵׁם אָבִיו י"ל דְּעֵנֵן הַלְוִי הָנוּ דְּבַר אַחַר לְגַמְרֵי אָבֿל הַחִי פִּינּוֹן שְׁנוּדַע שֶׁשִּׁיקְרָה בְּנִלְדּוּ אֶחָד הֵיכִי נֶאֱמִין לָהּ עַל וְלֵד אַחַר מִיּוֹדֵי דְּהָנָה אֲטַבַּח שֶׁהוֹצִיא טְרִיפָה מִת"י דְּמַבְּנֹאָר בִּי"ד סִימָן קי"ט דְּמַעְבִּירָן אוֹתוֹ נֶאֱמַר נְמִי נִיהוּ שֶׁהוֹחֵזֵק בְּפָרֹן בְּבַהֲמָה זֹו לֹא הוֹחֵזֵק בְּפָרֹן בְּבַהֲמָה אַחֲרַת א"ו פִּינּוֹן שֶׁהוֹחֵזֵק בְּפָרֹן בְּאַחַת שׁוֹב לֹא מְהִימְנִין לִיהּ גַּם עַל בְּהֵמָה אַחֲרַת וּא"כ בַּחִי נְמִי פִּינּוֹן שֶׁהוֹחֵזֵק בְּפָרֹן עַל וְלֵד אֶחָד שׁוֹב לֹא מְהִימְנָא גַּם עַל וְלֵד אַחַר: אָף מ"מ נִרְאֶה לְדִינָא כַּהֲח"ץ וְלֹא מְטַעֲמִיהּ יֵה דְּכָל הֵיכָא שֶׁהוֹכַחשׁ הַחִי עַפ"י עֲרַעוֹר חַד נֶאֱמַנּוּת עַל וְלֵד אַחַר וְהוּא מְשׁוּם פִּינּוֹן דְּקִינְיָא לְשִׁתִּי פְתִי עֲדִים הַמְכַחֲשִׁין זַא"ז זֹו בָּאָה בַּפ"ע וּמְעִידָה נְזוּ בָּאָה בַּפ"ע וּמְעִידָה וְהִינּוּ מְשׁוּם דְּמוֹקְמִינָן לְכָל אַחַת מֵהַפְּתִיחוֹת בְּחֻזְקַת פְּשׁוּרוֹת וּא"כ פִּינּוֹן דְּחַז"ל הָאֲמִינוּ לַחִי לְהַעֲיֵד לְבַדָּה וְגַם מְדַאֲרִינְתָּא מְהִימְנָא דַּע"א נֶאֱמַן בְּאִיסוּרֵין בְּמִילְתָּא דְּלֹא אִיִּתְחַזַּק לֹא אִיסוּרָא וְלֹא הִיתְרָא וְכַמְבֹּאָר בִּי"ד סִי' קכ"ז וְהָא דְּכַתַּב הַר"ן ז"ל בְּקִידוּשֵׁין דְּנֶאֱמַנּוּת הַחִי אִינוּ מְדִינָא אֶלָּא מְשׁוּם דַּא"א בְּעֵנֵן אַחַר הִינּוּ מְשׁוּם דַּא"ה הָיוּ רְאוּי לְהַחְמִיר מְדַרְבְּנָן מְפָנִי מַעֲלַת יוֹחֲסִין כַּמ"ש הַב"ש בְּסִי' ג' סק"ז אֶלָּא מְשׁוּם דַּא"א בְּלֹא"ה הִקְיָלוּ חַז"ל וְאוֹקְמוּהָ אֲדִינָא דְּאוֹרְיִיתָא וּבְחֻזְמָה הַב"ש בְּסִי' ד' סק"ט עַל הַר"ן בְּזֶה וּמַעוֹלָם תְּמַתִּי עַל הַב"ש דְּדְּבָרָיו סוֹתְרִים זַא"ז וְכַעַת מְצַאֲתִי שְׁגַם הַפ"י בְּקִידוּשֵׁין הַשִּׁיג עָלָיו בְּזֶה וּבְזֶה נִתְיַשֵּׁב נְמִי קוֹשְׁיוֹת הָאֲחֵרוֹנִים דְּלָמָּה הָכָא מְהִימְנָא הַחִי לְעוֹלָם וּבַח"ה סִי' רַע"ו א"נ הַחִי לְעֵנֵן בְּכוֹר [אֶלָּא לְאַלְתֵּר דְּוּוֹקָא וּלְפַמ"ש נִיחָא דְּהָכָא מְהִימְנָא הַחִי מְדַאֲרִינְתָּא דַּע"א נֶאֱמַן בְּאִיסוּרֵין לְכַף הָאֲמִנוּת חַז"ל אַף מְדַרְבְּנָן לְעוֹלָם מִשֶּׁא"כ הָתָם לְעֵנֵן דִּין מְמוֹן דַּע"א א"נ לֹא הִימְנוּהָ חַז"ל אֶלָּא לְאַלְתֵּר דְּוּוֹקָא ח"ב וּא"כ פִּינּוֹן דְּהַפְּלִי נֶאֱמַנּוּת אַף מִד"ת לְעֵנֵן אִיסוּרֵין אַף דְּמַהְנֵי לְגַבַּה אַף עֲרַעוֹר חַד מְשׁוּם דְּלֹא אִתְחַזַּק הִיתֵר וַע"א נֶאֱמַן ג"כ בְּזֶה מ"מ נֶאֱמַן הַחַיִּיב בְּעֲדוּת אַחֲרַת דְּמוֹקְמִינָן לָהּ עַל חֻזְקַתָּה כְּמוֹ בְּשִׁתִּי פְתִי עֲדִים הַמְכַחֲשִׁים זַא"ז דַּכ"א בָּאָה בַּפ"ע וּמְעִידָה דְּכָף לִי ע"א לְעֵנֵן אִיסוּרֵין כְּשֵׁנִי עֲדִים לְעֵנֵן מְמוֹן וַעֲפִי"ז נ"ל לְתַרְץ מַה שֶׁהַקְּשָׁה הַרְבַּבְּעַל ח"מ בְּסִי' י"ד סל"ה עַל מ' בַּש"ע וְהוּא מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם נְשִׁים שֶׁיִּלְדוּ בְּבַת אַחַת אֲשֶׁת כֶּהֵן וְלוֹי וְיִשְׂרָאֵל וּמְזוֹר נֶאֱמַנְתּוּ הַחִי לְזוֹמֵר זֶה הֵבֵן כֶּהֵן הוּא אוֹ לְוִי וְכו' בַּד"א כְּשֶׁהוֹחֵזֵק נֶאֱמַנְתּוּ וְלֹא עֲרַעֵר עָלָיו אָדָם אָבֿל אִם עֲרַעֵר עָלֶיהָ אֶחָד וְאָמַר בְּשִׁקְרָה מְעִידָה א"נ וְהָרִי הֵבֵן בְּחֻזְקַת פֶּשֶׁר וְאִין לֹו יְחוּס וְהַקְּשָׁה הַח"מ מֵאַחַר שֶׁדָּר בְּבֵית מְזוֹר הו"ל קְבוּעַ וּא"כ הו"ל סְפֵק מְזוֹר לְעֵנֵן יוֹחֲסִין וְהַב"ש נְדַחַק בְּזֶה וּלְפַמ"ש נִיחָא דְּהָא בַּפ"ח זֶה דָּף ל"א אָמְרִינָן ז"א שֶׁל אַבּוֹתֵי וּז"א שֶׁל אַבּוֹתֵי הָאֵי אִינִי סֵהָדִי דְּאַבְהָתִי וְאַכְלָה שְׁנֵי חֻזְקָה וְהָאֵי אִינִי סֵהָדִי דְּאַכְלָה שְׁנֵי חֻזְקָה וְאוֹקְמָא ר"נ

בְּחֻקֵּי אֲבֹתֵינוּ א"ל רָבָא הָא עֲדוּת מוּכָח שֶׁתּוּת הִיא וּמְשַׁנֵּי ר"נ נִיהוּ דְאֵתְכַחֵישׁ בְּאֲכִילְתָּהּ
בְּאֲבֹתֵינוּ מִי אֵינְתְּפַחֵישׁ וְאֵמְרִינֵן עֲלֵהּ נִימָא דְבְּפִלּוּגְתָּא דר"ה ור"ח בְּשִׁתֵּי פְתֵי עֲדִים
הַמְכַחֵישִׁים זֶה אֵת זֶה אִי כ"א בָּאָה בַּפ"ע וּמְעִידָה קְמַפְלִגִי וּמְשַׁנֵּי דכ"ע ס"ל כר"ח כו'
וְרָבָא סָבַר דְשִׁאֲנֵי הֵכָא שְׁהִיא בְּאוּתָהּ עֲדוּת עֲצָמָה ור"נ סָבַר דְאָף בְּאוּתָהּ עֲדוּת עֲצָמָה
נְמִי נְאֻמְנָת אֲמַאי דְלֵא אֵתְפַחֵישׁ וְהִילְכְתָּא כר"נ וְכֹן הִיא בַח"ה ס"א ק"מ וּלְפִי"ז נִיחָא דְהֵכָא
מִיָּרִי שְׁהַעֲדַת הַמְכַחֵישׁ אוּתָהּ א"י מִמֵּי נוֹלַד הַנּוֹלַד הַזֶּה רַק שְׁמַכְחֵישׁ הַחִי בְּמָה שְׁאוּמְרַת
שְׁנוֹלַד מִפְּהֵן אוּ מְלוֹי אוּ מִיִּשְׂרָאֵל וְהַמְכַחֵישׁ בְּשִׁקְרָה מְעִידָה דְהֵינּוּ שְׁיִוְדַע וְדַאי שְׁאִינוּ
נוֹלַד מִזֶּה שְׁאוּמְרַת הַחִי אֲבָל א"י מִמֵּי נוֹלַד וְכַעֲיִן זֶה פְתַב הַב"שׁ וּלְפִי"ז פִּינֵן שְׁפַעֲדוּת
הַחִי נְכַלְל שְׁנֵי דְבָרִים אֶחָד שְׁהוּא מִיְחוּסֵי פְהֻנָּה וְלוּוְיָהּ וְאֶחָד שַׁעכ"פ אִינוּ מְמַזְרֵר שְׁלֵא
נוֹלַד מִן הַמְמַזְרֵר וְכַשֶּׁר לְבֵא בְּקֵהֶל א"כ אֵף שְׁאֲחֵר מְכַחֵישׁ הַחִי שְׁלֵא נוֹלַד מִזֶּה שְׁאוּמְרַת
הַחִי מ"מ א"י מִמֵּי נוֹלַד וּמְהִימְנָא הַחִי בְּזֶה שַׁעכ"פ אִינוּ מְמַזְרֵר וְכַשֶּׁר לְבֵא בְּקֵהֶל דְבְּזֶה
לֵא אֵתְכַחֵישׁ דְּפִלְגִינֵן דִּיבּוּרָא וְכ"ש אִם הַחִי לְפִנֵּינוּ שְׁחֻזְרִין וְשׁוֹאֲלִין אוּתָהּ וְאוּמְרַת
שַׁעכ"פ אִינוּ מְמַזְרֵר דְּמְהִימְנָא וְלִכְפֹּד הַנּוֹלַד פֶּשֶׁר וְאִין לוֹ יְחוּס וְזֶה נְכוּן מְאוּד לַעֲנֵד אֵף
אֲמַנָּם אֵף שְׁהַדְבָרִים נְכוּנִים מ"מ לֵא נְתִישְׁבוּ דְבָרֵי הַח"צ בְּמָה שְׁדִּיקָה בְּהִנְחֻק פְּפָרוֹ
בְּשֵׁם הָאֵב שְׁאִינוּ הִנְחֻק פְּפָרוֹ בְּשֵׁם הַלּוּי לְהִנְחֻק פְּפָרוֹ לְמָמוֹן זֶה דְלֵא הִנְחֻק פְּפָרוֹ
לְמָמוֹן אַחַר שְׁאִינוּ דוּמָה דִּין מָמוֹן לְדִין עֲדוּת פְּלֵל וְכַמּו"ש לְעִיל וְאֵע"ג שֶׁהַח"ץ דִּיקָה מֵה
שְׁהִנְחֻק פְּפָרוֹ בְּשֵׁם הָאֵב לְעִרְעוּר חַד וּבְעִרְעוּר חַד נְאֻמֵּן לְעֲדוּת אַחֲרַת הֵינּוּ שְׁהוּא דוּמָה
לְעִרְעוּר חַד מְפָנֵי שְׁלֵא הִנְחֻק פְּפָרוֹ עַפ"י שְׁנֵי עֲדִים אֲלֵא עַפ"י עֲצָמוֹ שְׁסוּתֵר דְבָרֵינוּ וְא"י
מִי מְהֵם הַאֲמַת פְּמוֹ בְּעִרְעוּר חַד דְּמְהִימְנָא מְפָנֵי שֵׁא"י מִי מְהֵם אוּמֵר אֲמַת אֲבָל מְכָל מְקוּם
לְעַנְיָן עֲדוּת אַחֲרַת אִינוּ דוּמָה לְעִרְעוּר חַד דְּמְהִימְנָא לְעֲדוּת אַחֲרַת דְּמוֹקְמִינֵן כֹּל עַד עַל
חֻזְקוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה בְּחֻקֵּי פְשָׁרוֹת שְׁהוּא הֵכָשֶׁר אֲבָל בְּהִנְחֻק פְּפָרוֹ ע"פ עֲצָמוֹ שְׁסוּתֵר אֵת
דְּבָרֵינוּ הָרֵאשׁוֹנִים וְדַאי דִּי"ל דְּעַכְשָׁיו הוּא אוּמֵר שְׁקֵר בְּשֵׁם אֲבִיו וּמְשַׁקֵּר ג"כ בְּעַנְיָן הַלּוּי
וְאֵף דִּי"ל דְּשֵׁם אֲבִיו וְשֵׁם הַלּוּי הֵנּוּ דְבָר אַחֲרֵר לְגַמְרֵי לֵא נְהִירָא דִּי"ל פִּינֵן דְּדָרְךָ הַבּוֹרְחִים
מְחַמַּת מָמוֹן אוּ ד"א מְשַׁנֵּים שְׁמָם בְּכַדִּי שְׁלֵא יְפִירוּ אוּתָם מְשַׁנֵּים בְּכָל מָה שְׁיִנְכְלוּ לְשַׁנּוֹת
וּכְחָשׁוּד לְאוּתוֹ דְבָר הֵנּוּ וְא"נ לְהַעֲיֵד עוֹד יֵשׁ לִי לְתַמְנָה בְּדְבָרֵי הַח"ץ בְּתַשׁוּבָה זוֹ שְׁהַצְרִיף
לְכַתּוּב שְׁנֵי גִיטִין אֶחָד מְשֵׁם בֶּן גְּרִישׁוֹן וְהַשְּׁנֵי בְּשֵׁם בֶּן מִשֶּׁה וְהִיא תְּמוּנָה פִּינֵן דְּאֵינְתְּחֻק
מְקוּדָם בְּשֵׁם מִשֶּׁה הַאֵיף יְכוּל לְהַחֲזִיק עוֹד שֵׁם אֲבִיו בְּשֵׁם אַחֲרֵר פִּינֵן שְׁאִינוּ יְכוּל לְשַׁנּוֹת
שֵׁם אֲבִיו וְהַאֵיף נְאֻמִּינוּ לְחֻזְרֵר מְדְבָרֵינוּ הָרֵאשׁוֹנִים וְהָרֵי אֲמְרִינֵן בְּכ"ב פִּי יֵשׁ נוֹחֲלִין קכ"ז
דְּמִי שְׁאֵמֵר זֶה בְּנֵי וְחֻזְרֵר וְאֵמֵר זֶה עַבְדִּי אִינוּ נְאֻמֵּן וּמוּכָח הֵתָם דְּאֵף בְּמִיגוֹ אִינוּ יְכוּל לְחֻזְרֵר
מְדְבָרֵינוּ הָרֵאשׁוֹנִים פִּינֵן שְׁהַתּוֹרָה הַאֲמִינוּ לְהַפִּיר אֵת בְּנוֹ אִינוּ יְכוּל לְחֻזְרֵר וְכַמּו"ש הַנ"י
בְּשֵׁם הַרִיטְב"א שֵׁם וְא"כ ה"נ פִּינֵן דְּאֵתְחֻק בְּשֵׁם בֶּן מִשֶּׁה הַאֵיף יְכוּל לְחֻזְרֵר בּוֹ פִּינֵן
דְּחַז"ל הַאֲמִינוּהוּ מְשׁוּם דְּאֵינְתְּחֻק א"נ לְחֻזְרֵר בּוֹ פִּינֵן דְּשׁוֹרְפִין וְסוֹקְלִין עַל הַחֻזְקוֹת וְהָרֵי
הַרְמַב"ם פ"א מְהַא"ב וְהַט"ו בַּה"ע ס"א י"ט כְּתָבוּ דְאִישׁ וְאִשָּׁה שְׁפָאוּ מִמָּה"י הִיא אוּמְרַת
זֶה בְּעִלֵּי וְהוּא אוּמֵר זֶה אֲשַׁתִּי אִם הִנְחֻקוֹ בְּעִיר שְׁלִשִׁים יוֹם שְׁהוּא אֲשַׁתוֹ הוֹרְגִין פְּלִים
וְקוּדָם שְׁלוֹשִׁים יוֹם אִין הוֹרְגִין וְזֶה נִלְמַד מְהָא דְאֲמְרִינֵן כֹּל פִּי שְׁהִנְחֻק שְׁמוֹ בְּעִיר אִין
חוֹשְׁשִׁין לוֹ כְּמוֹ שְׁכַתְּבַת הַח"מ שֵׁם בְּשֵׁם הַש"ג וְכִינֵן דְּהוֹרְגִין עַל חֻזְקָה כְּזוֹ פְּשִׁיטָא דַּא"נ
לְחֻזְרֵר מְדְבָרֵינוּ וְכוּתְבִים בְּגִט פְּמוֹ שְׁהַחֲזִיק אֵת שֵׁם אֲבִיו בְּרֵאשׁוֹנָה אֵף י"ל דְּעוֹבְדָא דַּהַח"צ
הֵים שְׁלֵא הוֹאֲזֵק בְּק"ק קַאוּוֹלֵי בְּשֵׁם בֶּן מִשֶּׁה שְׁלִשִׁים יוֹם וְלִכְפֹּד יְכוּל לְחֻזְרֵר בּוֹ אֵף בְּכַה"ג

היה נראה דאזלינן אחר שם פתרא דאתחזק בו סוף דבר דדברי הח"ץ נפלאו ממנו בענין זה חזק מ"מ בני"ד שהתחזק פפון בשמו י"ל דאף הח"ץ מודה דא"נ שוב על שם אביו דהוי פקשוד לאותו דבר פיון דדרה הפורחים לשנות שמה ושם אביהם בכדי שלא יפירו אותם וכ"ש הקא שעבר חר"ג ופסול לעדות וטוב היה יותר שלא לכתוב שם אביו פלל כמ"ש בתשובת מהר"ם לופלין לענין גט של מומר והח"ץ בתשובה זו לענין התחזק פפון בשם אביו לבד דאין פותבין שם אביו פלל והנלפענ"ד פתבתי ישראל איסר שאלה כב להרב מוהר"ר אהרן נ"י אבדק"ק פראסלוב ע"ד המעשה שאירע בג"פ שישלח מבאלטא ושט"ח על פרעון הפתובה בט"ו שקט תקע"ב ומפני שגמא פסול בגט הוצרכו לשלוח להבעל שימתן גט אחר ומפני כן חזר בו הבעל עד שהוצרכו הב"ד דשם להבטיח לו שהאשה תרחיב לו ז"פ הפתובה עד ג' רבע שנה מזמן הנ"ל והשליח הוצרך לחתום א"ע ע"ז שם ובהביאו הג"פ לקהילתכם שכח לומר להאשה תנאי הרחבת הזמן החדש עד אחר נתינת הגט ובעת סידור הגט פשאלו להאשה על מחילת הפתובה השיבה הלא מסולקת אני בהשט"ח וכוננתה היתה על אופן הראשון ונסתפק ר"מ אם זה חשוב שינוי מדעת הבעל במה שהטעה אותה ואף שדיעבד אף שניתן הגט בע"כ של האשה פשר מ"מ י"ל שהוא לא נתן הגט להשליח ע"ד שיטעה אותה ונחשיב שינוי מדעת הבעל.

תשובה הנה לענין מה שחשש ר"מ דזה חשוב שינוי מה שהשליח הטעה אותה ליתא ואזיל בטר איפקא דהשליח לא הטעה אותה פלל פיון שהיא לא ידעה מתנאי השני א"כ חיוב פתובה במקומה עומדת ואין להבעל אלא מחילתה שהרחיבה לו ז"פ פתובה ומחויב לסלק פפי הזמן שבשט"ח אף יש בגט הלזה תינהא רבה מטעם אחר דאף דנתרצית האשה בתנאי החדש להרחיב לו הז"פ לאחר שקיבלה הג"פ מ"מ פיון שהבעל התנה עם השליח שלא יתן לה הגט אלא על תנאי שפתרחיב לו ז"פ הפתובה והשליח נתן לה הגט פלי הנפרת התנאי זה א"כ הרי שינה מדעת משלחו שלא צינה ליתן הגט אלא על תנאי זה והוא נתן הגט פלי שום תנאי א"כ הוי שינוי בשליחות והשליחות בטל ואף דלאחר קבלת הגט סברה וקיבלה עליה התנאי מ"מ בשעת הנתינה ניתן בפסול ועכשיו נקרע הגט פנהוג והגט פסול וזה דמי ממש להא דאיתא בגיטין דף כ"ט ומבואר בש"ע אה"ע סימן קמ"א סנ"א דהיכא דהבעל אומר לשליח טול ממנה חפץ ותן לה הגט והוא שינה ונתן הגט קודם ואח"כ נטל החפץ שהגט בטל אף שאח"כ בא החפץ ליד הבעל ונתקיימה פנונתו מ"מ פיון שבשעת נתינת השליח הגט ליד האשה שינה מדעת משלחו בטל השליחות והגט בטל וה"נ פיון שבשעת נתינת השליח הגט ליד האשה שינה מדעת משלחו שלא הזכיר התנאי בשעת הנתינה שפתרחיב לו הזמן פרעון שבשט"ח אף שאחר הנתינה נתרצית האשה בתנאי זה נתבטל הגט וא"א לחזור וליתנו לידה בתנאי זה פיון שפבר [נקרע הגט : אמנם נראה בני"ד אם הבעל לא אמר להשליח לא תתן לה הגט עד שפתרחיב לה ז"פ השט"ח דזה הוי פסול חפץ ותן גט רק אמר לו בסתם הנני שולח לה הגט בתנאי ע"מ שפתרחיב לי הז"פ שבשט"ח והוא לא הזכיר התנאי בשעת הנתינה אלא לאחר הנתינה יש למצוא פתח התרה לאשה זו עפ"י מה שפסק הרמב"ם בפ"ט מה"ג והמחבר בש"ע שם דאם אמר להשליח תן לה הגט וטול חפץ פ' לכתחלה לא ישלחנו בידי אחר אף מ"מ אם שלחו בידי אחר ונתן הגט ואח"כ נטל החפץ הגט פשר דיעבד אבל הרמב"ן חלק עליו מההיא דאיתא בפירק הפותב אם הלנה שלח מעות למלנה ע"י שליח אף שאמר לו

תן לו מעות וקח השטר והשליח עשה כן והמלנה טוען סטראי ניהו דחייב השליח לשלם משום דמיקחשב פשיעה במה שלא נטל השטר מקודם.

ותי' הה"מ דטעמו של הרמב"ם היא משום דבאמת בכאן אין מקום להקפידא לחול אם יתן הגט קודם או יטול החפץ קודם כיון דאין הגט חל אלא פשוטקיים התנאי א"כ בע"כ צריכה היא ליתן לו החפץ אף אחר נתינת הגט אלא דכל היכא דחזינו דקפיד ואמר טול חפץ קודם קפידתו קפידא דאף בדברי הבאי קפידתו קפידא כמו אל תגרשנה אלא בבית וגירשה בעליה אבל אם אמר תן גט וטול חפץ כיון דלא חזינו דקפיד בכך אמרינו מסתמא אינו מקפיד בכך כיון דע"כ תהי' צריכה ליתן לו החפץ אלו הם תורף מביאור דבריו ו"ל והם נכוחים וא"כ בנ"ד אם הבעל אמר לשליח בסתם הנני שולח לך הגט בתנאי ע"מ שתרחיב לי ז"פ שבשטר כיון שאין כאן מקום קפידא אם יאמר לך התנאי קודם נתינה או אח"כ כיון שע"כ תהיה צריכה לקיים התנאי כיון שהתנאי מבנרר ע"פ ב"ד שגשולח משם הגט א"כ אף שאמר התנאי אחר שנקרע הגט מ"מ הגט כשר דזה דמי האומר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתתן לי מאתים וזו דקיי"ל דמגורשת והיא תתן ואף שגשרף הגט קודם נתינת המעות מגורשת כמבואר באה"ע סי' קמ"ד ס"ב וה"נ אף שאמר הבעל דשולח לך הגט ע"מ שתרחיב לו הזמן כיון שאין קפידא אם יאמר לך התנאי קודם הנתינה או אח"כ כיון שגשולם כוונתו אח"כ הוי גט למפרע דכל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דמי ואף שלא ידעה מהתנאי בשעת קבלת הגט מ"מ הא הוא הטיל התנאי בגט וכיון שגשולם כוונתו הוי גיטא מעליא למפרע אף כ"ז לפי דברי הה"מ אבל לכמ"ש התוס' לחלק דהוא דפרק הכותב שאני דפרעון המעות תלוי בשטר ובהזכרת לקיחת השטר גלי אדעתיה שירא שלא יאמר סטראי ניהו ולא ניקחא להו בת' הה"מ דאף דע"כ צריכה היא לקיים התנאי אח"כ דמ"מ יש מקום קפידא שיצטרף אח"כ למיקם עמה בדינא ודינא דהא מה"ט מצינו אף לענין עדות דפסלינו ליה להעיד דמיקחשב נוגע בדבר מה"ט דלא ניקחא ליה למיקם בדינא ודינא כמבואר בח"מ סי' ל"ז ס"ב וא"כ כיון דיש קפידא בדבר י"ל ה"נ כיון שפרעון הכתובה תלוי בגירושין והוא התנה ע"מ שתרחיב לו ז"פ כתובה והשליח לא אמר התנאי בשעת נתינת הגט לידה הוי שינוי בשליחות והגט פסול אולם לפי דברי הה"מ הסברא נכונה להקל בזה אף כיון שהדבר תלוי בפלוא דרבנותא קמאי מי יכריע ביניהם להקל באיסור א"א ע"כ יראה ר"מ להזהיר את האשה שלא תנשא לאחר אם לא שתקבל גט אחר מבפלה שפטר בלי פקפוק : שוב מצאתי בתשובת מהרי"ק סי' כ"ז בשכ"מ ששולח שליח לגרש את אשתו בתנאי אם לא מתי לא יהיה גט כו' והשליח נתן לה הגט ולא הזכיר התנאי ולבסוף מת ופסק מהרי"ק שם דכיון דלא הזכיר התנאי הוי שינוי מדע' משלחו והגט פסול והביא ראי' מהיהא דטול חפץ נתן גט שהבאתי יע"ש שהאריף בזה אלא שקצת טעמים שכתב שם לא שייכי בנ"ד ושוב מצאתי בתשובת מרן הב"י בסי' ע' מדיני גירושין שגשול בנ"ד כזו ממש באחד ששולח גט ממרחקים והתנה עם השליח ע"מ שתמחול לו הכתובה והשליח לא הזכיר תנאי זה ונתן לה הגט ונקרע הגט כפואג אלא שלא נקרע בהכתב ונדחק שם מחמת עיגון להתיר שתמחול האשה הכתובה ויחזור השליח ויתנו לה מחדש אף שנקרע בקרע ב"ד יש לסמוך על הרמב"ם דע"י עידי מסירה יש להכשירו יע"ש הרי להדיא דלא הכשיר אלא באופן שיחזור ויתנו לה כיון שלא נקרע גוף הכתב וסמך על שיטת הרמב"ם אבל

בלא"ה הגט פסול אף שמחלה הפתובה אחר נתינת הגט והדבר פשוט היה בעיניו דלא שקיל וטרי התם בזה כלל איברא לפי דברי הה"מ בפ"מ מה' גירושין נראה דהגט פשר בלא"ה וכמ"ש לעיל ובזה יש חילוק לדברי הב"י שהיקל במקום עיגון לסמוך על דברי הרמב"ם בקרוע קרע ב"ד ע"י ע"מ נגד הרשב"א וסייעתו וחקל עליו הפר"ח בה' גיטין סי' קכ"ה דהוי סד"א פינו דהרשב"א חולק ולפמ"ש יש להקל באופן זה מטעם ס"ס פינו דלפי דברי הה"מ הגט פשר בלא"ה וכבר סמכו א"ע כל גדולי הספרדים בהתרות עגונות להתיר ע"י ס"ס והנלפענ"ד כתבתי.

ישאל איסר שאלה כג ע"ד. מה שהנחתי בצ"ע בספרי ש"מ סי' רע"ח דברי הרדב"ז ח"ג סי' תקס"ד שכתב בפשיטות דבעסקא של האשה אין הבעל יורש פלגא מלנה שלה דהוי ראוי ואין הבעל יורש בראוי כבמחזק יע"ש פעת מצאתי סיוע לדבריו מדברי הרע"ב בכתובות פ' מי שהיה נשוי משנה ג' דאיתא התם לענן פתובה בגין דיקרין דבעינו שם מותר דינר היה שם נכסים בראוי אינו כבמחזק ופי' הרע"ב היה שם נכסים בראוי כגון עסקא שביד אחרים או הלואה אינו נחשבים להיות פאלו מחזקים בידו ויש פאן מותר דינר עכ"ל הרי להדיא דס"ל דמעיקרא שביד אחרים חשוב ראוי וע"כ דכוננתו לענן פלגא מלנה דוקא דפלגא פקדון ודאי חשיב כמחזק וכן מבואר בח"מ סי' רע"ח ס"ז בהג"ה דשנתפוח שביד אחרים חשיב מחזק והיא מדברי מהרי"ק בתשובה סי' קמ"ה שכו' בפשיטות הכין יע"ש אמנם ראיתי שדברי הרע"ב נובעים מדברי הרמב"ם בפ' המשניות שם שכתב וז"ל ראוי הוא הדבר שעדיין לא הגיע לידו אכל אפשר הוא יקרוב שיגיע לידו כגון שהניח חובות או סחורות ביד מתעסקים או ממון בעיר אחרת עכ"ל והנה מה שפסיים או ממון בעיר אחרת משמע דאף שהם מעות פקדון דינא הכי והוא תמוה מאוד דפשיטא דפקדון חשוב מחזק אף שהיא בעיר אחרת והא אף בהניח ספינה בים דכתב הרמב"ם בפ"ג מה' נחלות דחשיב ראוי חלקו עליו רבים מהפוסקים ודוחק גדול לומר דהרמב"ם ס"ל דלענן כתובות בגין דקרין הקילו כמו שהקילו חז"ל במועטין ונתרבו דלא חשיב מותר אף בדיקלא ואלים וארעא ואסקא שירטון אף דלא הוי ראוי כמ"ש הרא"ש שם וה"ה דהקילו בהניח ממון בעיר אחרת דמנ"ל להרמב"ם הא דשאני דיקלא ואלים דבשעת מיתת האם לא היה השבח בעולם וכבר זכו בו בירושה בני יורשי הקטנה משא"כ בפקדון שהיא בעין בשעת מיתה ולא מחשב ראוי מה"ת לא הוי מותר : ואפשר דמ"ש הרמב"ם או ממון בעיר אחרת קאי אמה שכתב ביד מתעסקים וקמ"ל דאע"ג דזוזי פמאן דפליגי דמי ושותף חולק בהן בלא דעת חבירו וה"א פינו שהוא בעיר אחרת מסתמא יחלק וחשוב כפקדו קא משמע לן דכל זמן שלא החזיר לו המעות הוי ראוי ודוחק וצ"ע:שאלה פר גביות עדות שהובא מעיר ליטן מהרב האב"ד דשם וב"ד במוטב תלתא ב"ד פחדא הוינא ואתא לגזמנא איש אחד שמו הר"ר זאב וואלף במהו' יוסף ואחר האיום הגיד לפנינו בת"ע באליונ"ע בזה"ל איך בין גיפארין אחורי הנקה נעפיר ציא זוכן את חתני בין איך גיקומין לכפר סעחין האב איך דארטין שבת גיהאלטין אצל הבעל מלאכה מהגאראלנע אין האב דעם בע"מ דער ציילט בערב שבת וואש איך פאר זוכן את חתני איז ארויש גיקומין פון דער קוודקרוניא איין ערל חולה אין האט ציא מיר אן גיהובין ציא שמוסין בלשון יהודי בזה"ל שון לאנגי צייט אז האב ניט גיזעהין קיין יהודי פין פולן דרום בעט איך איך אז איר זאלט נעמין דאש שטיקל פאפיר אין

זאלט שרייבן וואש איך וועל אייך זאגן האב איך בייא אים גינעמין דאש פאפיר אין ער האט מיר גיזאגט בזה"ל איך הייס דובער פון יעקב און מיין מוטער הייסט פעסיא און איך האב איין ברודר במדינת ליטא שמו יצחק אייזק און איין ברודר יצחק געליר בק"ק שאפלא און חיים ברודר מרדכי בקאסטנטיין חדש און איך האב אין שוועסטער ח'ל אין איין שוועסטער רחל אין איך האב גינעמין איין ווייב בק"ק ליטן בשנת קמ"ג שמה חי' און זיא האט גיהאט אשטיף פאטיר ר' ברוך קעסליר אין איך האב מיט איר חתונה גיהאט בשבת שירה שנת קמ"ג און באותה שנה בשבת ראשון אחר פסח בין איך אנטלאפין גיווארין מן כפר דאשקוויץ אין שעיש גיוועזין איין מחלוקת עם השרייבר מאחלאווסקע דיא אלי זאכין האט מיר דער משנמד גיזאגט אין איך האב גישרובן דער נאך האט ער מיר דער ציילט אז ער האט מיט איר ניט גיוואלט וועגן מחמת חסרון ודבר סתר דיא אלי זאכין האט ער מיר גיזאגט בע"ש אין ביום א' איז ער נפגור גיווארין און איך האב גינעמין וויא ערלים האבן אים מקבר גיווען בייא דער גאראלנע כל זה העיד לפנינו הר"ר זאב הנ"ל בת"ע וע"ז חקרנו מפי אנשי קהילתינו בעסק הסימנים הנ"ל אשר הגיד המומר והם פנים ואמיתים אחד מהן לא נערך.

וע"ז פאנו עה"ח ארי' יהודא בהרב מוה' חנינא ליפא זללה"ה מליטן נאום צבי במ' אלכסנדר הלוי זללה"ה נאום מאיר במה"ר צני' זה הוא הג"ע שהוגבה בק"ק ליטן שוב פא הר"ר זאב הנ"ל לפה קהילתינו והוסיף בעדותו שפנים המומר שמהשם היתה זאת אשר באתם עד הלום לכתוב את הדברים הללו פי אולי ימות מחולי זה לא יהי גם עון זה עלי ואולי יהי לי קצת תקומה כשיתורה האשה הלזו גם הבעל מלאכה היהודי סיפר לי שתמיד היה משתוקק המומר אחר יהודי ממדינת פולין להודיע היכן הוא ואמר שיש לו אשה בליטן אלא שלא ביאר דבריו לפניו גם הוסיף העד שהמומר הראה לו סימן בגוף שיש לו רחשם אצל החוטם על הלחי והוא כמו חוט עב והוא לצד ימין גם היה לו ראי' נמוכה והאשה אומרת ג"כ סימנים הללו אלא שאומרת שאינה זוכרת אם היה הרחשם מצד ימין או מצד שמאל ושאלנו את העד למה לא העיד פן בק"ק ליטן והשיב שבאמת העיד פן אלא שהרב מחמת טירדתו שכח לכותבו גם הסימן שבסתר פירש העד שהיתה משתנת במטה בעת ההיא והאשה אומרת ג"כ פן וכ"ז הוגבה בב"ד של שלשה פה בב"ד והנה האשה יושבת בדודה וגלמודה זה שלשה ועשרים שנים ובוכה על ימי נעוריה ובאתה לפני במר נפשה אולי אוכל למצוא לה עזר ותרופה להתירה מכבלי העיגון ומפני שחז"ל שקדו מאוד על תקנות עגונות ומבואר בתשובות הרא"ש שקראוי לכל מורה לחזור על כל הצדדי להתירה לזאת נתתי אל לבי לעיין בהתירה דהאי איתתא פינדה' הטובה עלי ומהשי"ת אשאל עזר.

תשובה הנה לכאורה יש לפקפק בשריותא דהאי איתתא עפ"י מ"ש הרב רמ"א באה"ע סי' י"ז סמ"ח בהג"ה דמי שהמיר בעלה והניחה עגונה דחשיב קטטה בינו לבינה וא"נ לומר מת בעלי וא"כ פיון דחשוב פקטטה הרי נתבאר שם דע"א בקטטה שהעיד שמת בעלה ה"ז לא תנשא והוא בעיא דלא איפשטה בש"ס וא"כ ה"נ א"נ העד לומר שבעלה מת אף אי משום הא יש כמה צדדי היתר חז"ל דהח"מ והש"ג סוברים דמומר לא חשיב פקטטה וגם בתשו' בית יעקב סי' קנ"ה העיד בשם הב"ח והט"ז ומהר"י שור שפקסו הלכה למעשה להתיר אשה שבעלה מומר עפ"י ע"א עי"ש: ועוד נראה דע"כ לא מיחשב

מומר פקטטה אלא היכא שנודע שהמיר בלא דברי האשה או העד אבל היכא שלא נודע ולא היה שום קול שהמיר אלא ע"פ דברי העד פנבדא דידן פשיטא דנאמן העד דהא הרמב"ם והמחבר פתבו הטעם דע"א בקטטה דא"נ הוא משום דחיישינן שמה שכתרה אותם וטעמו ע"ג דבש"ס לא איפשט האיבעיא משום הא דע"א נאמן בעלמ' משום דדניקא ומינסבה והכא לא דניקה מ"מ פנין דלהרי"ף פבר איפשט בעיא דע"א במלקמה דטעמא דע"א נאמן (במלקמה) משום מילתא דעבידא לגלויי לא משקרא לכה הנצרה הרמב"ם ליתן טעם שמה שכתרה אותו כמ"ש הב"ש סי' קי"ג וא"כ פנין דעיקר החפש הוא משום חשדא דשיקרא שמה שכתרה אותו לשקר וא"כ פנין דהש"ס בעי בהחזיקה היא מלקמה בעולם אי מהימנא במיגו דלא החזיקה מלקמה או פנין דטעמא דמלקמה משום דאמרה בדרךמי לא שנייה מיגו פלל דאינה רוצה לשקר ולא איפשטה וא"כ בקטטה והחזיקה היא הקטטה נדאי דנאמנת למ"ד דבקטטה א"נ משום דמשקרא ולא משום בדרךמי וא"כ בע"א בקטטה פנין דעיקר הטעם דלא מהימן משום דחיישינן שמה שכתרה אותו א"כ היכא שלא נודע שהמיר אלא עפ"י דברי העד א"כ איכא מיגו מעליא דאי בעית לשקורי ולשפור העד היתה שוכרת אותו שלא יאמר שבעלה מומר והיה נאמן וליכא למימר פנין שהעד אינו מכיר את בעלה פלל אלא שאנחנו מתירין אותה עפ"י סימנים שהגיד המומר וקצת סימנים לא נודע אלא על פי האשה וא"כ פנין דהמרה חשוב פקטטה נחוש דילמא העד אומר אמת אלא שהסימנים שהאשה מגדת הוא שקר דכיון שנודע לה שהמיר משקרת זה ליתא דממ"נ פשאתה אומר שהאשה משקרת פנין שבעלה המיר א"כ ע"כ יודעת שזה שהמיר בעלה היה דאל"כ היכי מקלקלת א"ע בחנם דאם הסימנים שהיא מגדת היא שקר א"כ ע"כ אינו בעלה פנין שלפי דברי העד המומר שמת היה לו סימנים כפי מה שאומר ובעלה לא הי' לו סימנים אלו או שהסימנים שמגדת האשה בבעלה האמת פן הוא וא"כ נודע עפ"י דברי העד שבעלה מת בנדאי ומותרת וז"ב ובלא"ה הרי הביא הח"מ בשם הרא"מ בתשובה דל"ח דשכרה אותו אלא היכא שהיא אומרת מקודם מת בעלי והביאה העד לסייע לה אבל היכא שהעד בא מקודם והעיד פן בב"ד ל"ח לשכרה אותו וכתב הב"ש שבמקום עיגון יש לסמוך עליו ואם פן ה"נ פנין שהעד העיד פל עדותו בק"ק ליטן קודם שפאתה האשה נדאי קושטא קאמר העד ומימן והסימנים שהיא מגדת נדאי האמת פן הוא מטעמ' דכתיבנא אמנם בגוף העדות שהעיד העד הנ"ל יש לדון בו טובא פנין דהעד בעצמו אינו מכיר בעלה של אשה זו רק עיקר עדותו במה ששמע מפיו שמו ושם אביו ושם אמו ואחיו ואחיותיו ושם אשתו ונהי שאם היה ישראל נדאי היה מהימן ששמו פן הוא פדאייתא בש"ס ר"פ האשה בתרא באחד שאמר פן קורין אותו בעירי יוחנן פן יהונתן אריה דמפפר שיקחא לימים חלה ומת והשיאו חכמים את אשתו וכבר הביא ראיה זו הטור באה"ע סי' קי"ח בשם תשובת הרא"ש עיי"ש מ"מ היינו דוקא בישראל דבכל גונוי האמינו חז"ל בעדות אשה אבל בנ"ד שהוא מומר לע"ז ומומר פסול לעדות אשה אם לא במסל"ת פמבנאר בסימן י"ז ס"ב והרי הכא לא הסיח לפ"ת דהא נתפנין להעיד ולהתיר פמו שפראה מדבריו שאמר להעד בזה"ל נעמט דאש פאפיר אין שרייבט אן וואש איך וועל איך זאגן וגם בפירוש העיד העד פה שאמר שהאשה יותרה על פי עדות זו וכן העיד בק"ק ליטן כפי מכתבו של הרב האב"ד דשם וא"כ פשיטא דלא הני מסל"ת פדאמרינן בפ' האשה בתרא ובגכרי

אם הָיָה מִתְפַּנֵּן אֵין עֲדוּתוֹ וּמְפָרֵשׁ הַש"ס ל"ש אֶלָּא שְׁנִתְפַּנֵּן לְהַתִּיר אֶבֶל נִתְפַּנֵּן לְהַעֲדֵד עֲדוּתוֹ וְלְהַמְסַקֵּנָא פְּסִיקֵנָּה דְּאַרְף נִתְפַּנֵּן לְהַעֲדֵד אֵין עֲדוּתוֹ אֶלָּא בַּמְסַל"ת וְא"כ בַּנ"ד פִּינָן דְּיִשְׂרָאֵל מוּמָר חָשִׁיב כְּעַפּוֹ"ם וְנִתְפַּנֵּן לְהַתִּיר אֵין עֲדוּתוֹ אֶבֶל כָּלֵל.

וּבְאַמַּת בְּזֶה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל תְּשׁוּבַת מְהַר"ם לּוּבְלִין סִי' נ"ו שֶׁפֶתַח בְּיָבֵם מוּמָר שֶׁהִלֵּךְ מְפּוֹלִין לְאַרְץ אִיטָלְיָא וְהָיוּ שָׁם עֲדוּת שְׂרָאוֹ אוֹתוֹ מֵת וְהַתִּיר מְהַר"ם אֶת יְבָמָתוֹ ע"פ עֲדוּת שֶׁהָיוּ מְעִידִים שֶׁהִי מִתְפָּאֵר שָׁם תָּמִיד שָׁאֵם הִי רּוֹצֵה לְלַכֵּת לְאַרְץ פּוֹלִין מְקוֹם מוֹשְׁבּוֹ לְהַתִּיר אֶת יְבָמָה שֶׁהִיא זְקוּקָה אֵלָיו הָיָה מְרוּיַח מְמוֹן הֶרְבֵּה אַע"ג שֶׁלֹּא יָדְעוּ זֶה אֶלָּא ע"פ הַמוּמָר מְהַר"ם כַּמ"ש מֵהַר"ק בְּמוּמָר שְׂאֵמֵר שֶׁהָיָה שָׁמוֹ כְּפֶה וְאַח"כּ מֵת אַע"פ שֶׁהַעֲדִים לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שָׁמוֹ רַק עַל פִּי דֵי בְּכֶה וְהִבִּיא רְאִיָּה מֵהֵיכָּא דְשִׁילְהִי יְבָמוֹת דְּאַמֵּר דְּשָׁמוֹ יוֹחֲנָן בֶּן יְהוֹנָתָן אֲרִיָּה וּמֵת דְּהַשִּׂיאוֹ חַז"ל אֶת אִשְׁתּוֹ עִי"ש וּמֵאֵי רְאִיָּה מֵהֵיכָּא דְתָשׁוּ' מֵהַר"ק שְׂאֵמֵר הָתָם דְּהָיָה מְסַל"ת וּמוּמָר נֶאֱמָר בַּמְסַל"ת אֶבֶל בְּנִידָן דְּמְהַר"ם לּוּבְלִין פִּינָן שְׂאֵמֵר דְּרַף הַתְּפָאֵרוֹת לֹא חָשִׁיב מְסַל"ת כְּדֹאֵימָא בְּגִיטִין דְּרַף כ"ט שֶׁמַּע מְקוֹמְנִטְרוּשָׁן שֶׁל עַפּוֹ"ם מֵת פְּלוֹנִי ה"ז לֹא יִשְׂיָאוֹ אֶת אִשְׁתּוֹ וּמְפָרֵשׁ הַש"ס אַע"ג דְּעַפּוֹ"ם מְסַל"ת נֶאֱמָר מ"מ דְּמִילְתָּא דְשִׁינְכָה בָּהּ וּפְרַש"י שְׂאוּמָרִים לְהַתְּפָאֵרֵת לְהַחְזִיק דָּתָם עַבִּידוֹ לְאַחְזוּקֵי שִׁקְרִיָּהוּ וְכַמְבַּרְבְּסִי' י"ז סִי"ד וְא"כ ה"נ פִּינָן שְׂאֵמֵר כֵּן לְהַתְּפָאֵר לֹא חָשִׁיב מְסַל"ת וְא"נ וְאוּלַי דְּנֻקָּא מְקוֹמְנִטְרִיסָן חָשִׁיב הַתְּפָאֵרוֹת בְּמָה שֶׁמְחַזִּיק אֶת דָּתוֹ אֶבֶל מָה שְׂאוּמָר שָׁאֵם הָיָה הוֹלֵךְ לְמַדִּינַת פּוֹלִין הָיָה נוֹטֵל מְמוֹן רַב זֶה לֹא חָשִׁיב הַתְּפָאֵרוֹת גְּמוּר פִּינָן שְׂאֵין יוֹצֵא לוֹ שׁוּם דְּבָר מְזֶה וְחָשִׁיב מְסַל"ת אֶבֶל מ"מ בַּנ"ד שְׁנִתְפַּנֵּן לְהַעֲדֵד וְלְהַתִּיר פְּשִׁיטָא דְלֹא חָשִׁיב מְסַל"ת וְא"נ בְּדְבָרָיו כָּלֵל פִּינָן שֶׁהוּא מוּמָר: אָמְנָם אֵי לֹא דְמַסְתְּפִינָא הָנָה אָמִינָא אַע"ג דְּעַפּוֹ"ם וּמוּמָר הַמְתְּפַנֵּנִים לְהַעֲדֵד אוֹ לְהַתִּיר א"נ אֶלָּא בַּמְסַל"ת דְּנֻקָּא הֵינָנו דְּנֻקָּא פְּשִׁמְעִידִים עַל גּוֹף הַדְּבָר פְּלוֹנִי מֵת אֶבֶל הֵיכָּא שְׂאֵינָם מְעִידִים עַל גּוֹף הַדְּבָר רַק שְׂשָׁמוֹ כֵּן הוּא וְעַל גּוֹף הַמִּיתָה מְעִיד יִשְׂרָאֵל אַף שְׁמִתְפַּנֵּנִים ג"כ לְהַעֲדֵד וְלְהַתִּיר אִם יְמוֹת וְהוּא ע"פ מ"ש הַב"ש בְּסִי' י"ז סִי"ח דְּאַרְף בְּעֲדוּת אִשָּׁה ל"ח שֶׁהַנְּכָרִי מְחַפּוּן לְהַכְשִׁיל לְיִשְׂרָאֵל בְּחֻזָּם אִם לֹא שָׁבָא לוֹ הַנְּאָה מְעֲדוּתוֹ כְּמַבְאָר בִּי"ד סִי' קי"ח אֶלָּא דַּמ"מ הֵיכָּא דְּאִינּוֹ מְסַל"ת לֹא מְהַנִּי עֲדוּתוֹ דְּחַז"ל פְּסָלוּ עֲדוּתוֹ שֶׁל נְכָרִי הֵיכָּא שְׁנִתְפַּנֵּן לְהַעֲדֵד וְכ"כ בְּתָשׁוּ' שְׁעַר אֶפְרַיִם סִי' ק"ה ע"ש וְכַעֲיִן זֶה פֶתַח בְּתָשׁוּ' מְהַר"ם שֶׁהוּבָא בְּתָשׁוּב' מֵיִמוֹנֵי לְסַפֵּר נְשִׁים ס"ט דְּמְסַל"ת הָאֵמִינוּ חַז"ל אַף בְּנְכָרִי הַמְפִּיר בְּדַת יִשְׂרָאֵל וְיִוֹדַע שִׁישִׂיאוּהָ עַל פִּי מ"מ ל"ח שְׁמִתְפַּנֵּן לְקַלְקֵלָה וְכָל שֶׁהוּא מְסַל"ת מֵאֵלָיו סְמַכִּינָן עָלָיו מְשׁוּם חוֹנָמֵר שֶׁהַחֲמַרְתָּ עָלֶיךָ בְּסוּפָה וְהִבִּיא רְאִיָּה מִיִּשְׂרָאֵל מוּמָר דְּסַמְכִינָן עָלָיו בַּמְסַל"ת אַף שִׁיּוֹדַע בְּדַת יִשְׂרָאֵל א"ו דְּכָל הֵיכָּא שֶׁבִשְׁעַת הָעֲדוּת לֹא מוֹכַחַא מִילְתָּא בְּדְבָרָיו שְׁמִתְפַּנֵּן לְעֲדוּת אוֹ לְהַתִּיר מְהֵימֵן ע"ש וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְּכָל הֵיכָּא דְּאִינּוֹ מְתַפַּנֵּן לְעֲדוּת ל"ח שְׁמִתְפַּנֵּן לְקַלְקוּלָּא מְשׁוּם דְּמַסְתְּמָא אִינּוֹ מְכַשִׁיל לְיִשְׂרָאֵל בְּחֻזָּם וְא"כ לְפִי"ז נ"ל דְּאַרְף דְּכָל הֵיכָּא שֶׁהַעַפּוֹ"ם מְתַפַּנֵּן לְהַתִּיר אוֹ לְהַעֲדֵד דַּא"נ הֵינּוּ דְּנֻקָּא פְּשִׁמְעִיד עַל גּוֹף הַדְּבָר מֵת פְּלוֹנִי אֶבֶל בַּנ"ד שְׂאֵמֵר כְּשֶׁהוּא חֵי שֶׁהוּא פב"פ אַף שְׁנִתְפַּנֵּן לְהַתִּיר אִם יְמוֹת מ"מ פְּנוּנָתוֹ הִי ג"כ לְהוֹדִיעַ לְאִשְׁתּוֹ הֵיכָן הוּא אִם יִחְיֶה כְּמוֹ שְׂאֵמֵר הַעֲדָה שְׂאֵמֵר לוֹ הַבְּעַל מְלָאכָה שֶׁתָּמִיד הָיָה מְשִׁתְּוֵקֵק וְלֹא עֲדוּת גְּמוּר הוּא אֶלָּא גִילּוּי מִילְתָּא בְּעַלְמָא וּמֵהֵימְנֵי לִיָּה וְכַמ"ש הַרִי"ף בַּפ' הַחֹלֵץ גְּבִי וְאַשְׁתְּמוּדְעָנְהוּ דְּהַדִּין פְּלוֹנִי אַחְנָה דְּמֵן אַבְנָהוּ דְּמִיתְּנָה הוּא דְּפָלְגִי בָּהּ ר"א וְרַבִּינָא ח"א בְּעֲדִים וְח"א בְּקָרוֹב וְאַפִּילוּ אִשָּׁה וְכַתּוּב עָלֶיהָ הַרִי"ף וְהִילְכְתָּא גִילּוּי

מִקְלָתָא בְּעֵלְמָא הִיא וְאֶפְיָלוּ קְרוּב וְאֶפְיָלוּ אִשָּׁה מְהִימְנֵי דְלָאוּ אִמְלִיתָא דְאִסּוּרָא קְמִסְהָדִי וְלָאוּ אִמְמוּנָא מְסָהָדִי אֶלְא מִקְלָתָא בְּעֵלְמָא הִיא דְמַגְלֵי דְהֵדִין נִיגְהוּ גְבָרָא פְּלוֹן וְהָא נִיגְהוּ אִתְתָּא פְּלוֹנִיתָא וְכִינּוֹן דְמוֹדְעֵי לִיהֵ הָכִי הָרִי אִתְחַזַּק גְּבִיָּה דְהֵהוּא סְהָדָא מִפְּנֵימִיָּה דְהָאִי קְרוּב אוֹ מִפְּנֵימִיָּה דְהָאִי אִתְתָּא דְהֵהוּא נִיגְהוּ פְּלוֹנִיתָא הִילְכָף שָׂרִי לִיהֵ לְסָהָדִי לְמִסְמָךְ אִפְּנֵימִיָּהוּ וְלְמִסְהָד עֲלֵיָּהוּ דְהֵהוּא גְבָרָא בִּין לְעֵנִין אִסּוּרָא אוֹ מְמוּנָא עַכ"ל וְבִיָּאָר דְבְּרִיו הָרִיב"ש בְּסִימּוֹן קפ"ב דְעֵיָקֵר טַעְמָא דְהָרִי"ף דְכִינּוֹן שְׂאֲמָרוּ פֶּן קוֹנְדִם מַעֲשֵׂה שְׂאִין מְעִידִין לֹא עַל מְמוֹן וְלֹא עַל אִסְרֵי הַחֻזְקָא עַל פִּיָּהֶם וַיְכֻלִּין עֲדִים לֹמֵר וְאִשְׁתְּמוּדְעָנְהוּ פִּינּוֹן שְׂפָכְרֵי הַחֻזְקָא קוֹנְדִם מַעֲשֵׂה וְלִכְפֵּךְ בְּעֵדוּת נְאֻמָּנוֹת הַנְּשִׂים בְּעֵנִין סִימְנֵי הַבַּת הַנְּצָרָף הָרִי"ף לֹמֵר מְשׁוּם חֻזְקָה דְרָבָא הוּא דְנְאֻמָּנִים מְשׁוּם פִּינּוֹן דְעֵדוּת הַנְּשִׂים בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה הִיא לֹא הָיָה גִילּוּי מִקְלָתָא וְצָרִיף עֲדִים כְּשֵׁרִים אִם לֹא מְשׁוּם חֻזְקָה דְרָבָא אִילוּ הֵן ת"ד וּא"כ ה"נ יֵשׁ לֹמֵר בַּנ"ד פִּינּוֹן דְכָל שְׂאֲמָר הַמוּמָר הָיוּ כְּשֵׁעֲדִינּוֹן הָיוּ בְּחִיִּים אַף שְׂפָנוּנְתוֹ הִתְהַרְגָה ג"כ לְהַתִּירָה אִם יָמוּת מ"מ פִּינּוֹן שֶׁג"כ הִתְהַרְגָה פְּנוּנְתוֹ לְהוֹדִיעַ הִיכֵן הוּא אִם יַחֲוִי נְגַם מִסְתְּמָא לֹא מְקַדִּים אֵינֶשׁ פְּרַעֲנִיּוֹת לְנִפְשֵׁיָהּ וְעֵיָקֵר פְּנוּנְתוֹ הִתְהַרְגָה לְחִיִּים וְלָאוּ עֵדוּת הָיוּ בְּשַׁעַת הַאֲמִירָה פִּינּוֹן שֶׁהִי עֲדִינּוֹן בְּחִיִּים אֵינּוּ אֶלְא גִילּוּי מִקְלָתָא בְּעֵלְמָא וּמְהִימְנֵינּוֹן לִיהֵ וְכֵן מְצִאתִי בְּתִשְׁבֹּת מֵהֶרְשֵׁד"ם סִי' רל"ט שְׂפָתַי לְתַרְץ הָא דְצָרִיף ע"א דְיֵיקָא לְהַעֲיִד שְׂהוּא הִיבָם וּא"נ לְגַבֵּי עֲצָמוֹ לֹמֵר אֲנִי אֲחִיו שֶׁל פְּלוֹנִי לְחַלּוֹץ לִיבְמַתּוֹ וּמ"ט דְנְאֻמָּן לֹמֵר אֲנִי כַּב"פ לְהַתִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ כְּדֵאִיתָא בְּסוּף יְבָמוֹת וְתִי דֵיֵשׁ חִילּוּק בִּין בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה בִּין שְׂלֹא בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה כַּמ"ש הָרִי"ף וְהָרִיב"ש שְׂהִבְאֵתִי לְעֵיל עֵי"ש בְּאַרְיִכוֹת אֶלְמָא אַף בְּיִשְׂרָאֵל כָּל הִיכָא שֶׁא"נ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה מ"מ שְׂלֹא בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה מְהִימְנֵינּוֹן לִיהֵ וּא"כ ה"נ בְּעַכְשָׁיו אַף שְׂאִינוֹ מִסְל"ת גְּמוּר פִּינּוֹן שְׂאִינוֹ חֲשִׁיד לְהַכְשִׁיל לְיִשְׂרָאֵל בַּחֲנָם י"ל דְשְׂלֹא בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה מְהִימְנֵינּוֹן לִיהֵ כֵּן הִזְהָ נ"ל אַף אַף דְמִגְלֵי דְסְבָרָא נִיגְהוּ מ"מ קֶשֶׁה מְאוּד לְסַמְּוֵךְ ע"ז בְּמָה שְׂאִין לְנוּ רְאֵיָה בְּרוּרָה מְדַבְּרֵי הָרֵאשׁוֹנִים ז"ל וּא"כ מַעַת' אֵין לְנוּ מְשַׁעֵן גְּמוּר לְסַמְּוֵךְ עַל הַג"ע שְׂהַגְבַּה בַּב"ד דַּק"ק לִיטוֹן: וְנַעֲתִיק עֲצָמֵינוּ לְדְבָרֵי הָעֵד בְּמָה שְׂהַעֲיִד וְהַגְבַּה בַּב"ד דְּפָה שְׂהַמוּמָר הִזְהָ לֹא רִוְשָׁם אֶצֶל הַחֻטְסָם עַל הַלְחִי כְּמוֹ חוּט עֵב וְגַם הִזְהָ לֹא רְאֵיָה נְמוּכָה וְהִנֵּה זֶה פְּשׁוּט דְרֵאֵיָה נְמוּכָה אַף סִימְן אֲמָצְעֵי לֹא הָיָה פִּינּוֹן שְׂזָה הַדְּבָר שְׂכִיחַ בְּהַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם וְדַמְיָא לְאַרְוֵה וְגַן וְחִינּוּרָא וְסוּמְקֵי דְלֹא הָיָה סִימְן כָּלֵל אַף סִימְן הָרוּשָׁם כְּבָר הוּא מְחַלּוֹקֶת קְדוּמָה דְהַלְבוּשׁ כְּתַב דְהָיָה סִימְן מְוַבְהָק וְהַמ"ב בְּסִי' הוֹכִיחַ דְרוּשָׁם לֹא הָיָה ס"מ וְהִבִּיא הַב"ש דְבָרִים בְּסִימְן י"ז ס"ק ע"ד וְהִבִּיא דְבָרֵי הַט"ז לְהַכְרִיעַ דְרוּשָׁם לֹא הָיָה ס"מ אֲבָל אִם מְצַמְצָם הַמְקוּם הָיָה ס"מ וּמוּכַח שֶׁם בַּט"ז וְהִבִּיא הַב"ש דְבָרֵי בַּס"ק ע"א דְצִימְצוּם מְקוּם הִינּוּ שְׂאֲוֹמֵר בְּאִיזָה אֲבָר בְּרֵאשׁוֹ אוֹ בְּאֲמָצְעוֹ אַל, בְּסוּפּוֹ וְאַף כְּשֵׁצְמָצָם הַמְקוּם בְּאֲבָר כְּשְׂאֲוֹמֵר תַּחַת הָעֵינּוֹן צָרִיף לֹמֵר אוֹ מְצַד יָמִין אוֹ מְצַד שְׂמָאל דְוָמְיָא דְנִקְבַּ בְּצַד אוֹת פְּלוֹנִי עֵי"ש וּא"כ בַּנ"ד שְׂהִאֲשָׁה אִינָה יוֹדְעַת בְּאִיזָה צַד הִי הָרוּשָׁם וְגַם הָעֵד אֵינוֹ מִיַּחַד הַמְקוּם אֶצֶל הַחֻטְסָם הִיכֵן הוּא וְדֹאִי דְלֹא הָיָה צִימְצוּם מְקוּם וְלֹא הָיָה ס"מ אֶלְא סִימְן אֲמָצְעֵי דְלֹא מְהִיבַת בְּעֵדוּת אִשָּׁה: אַף מ"מ נְרָאָה לְצַדֵּד הִתְהַרְגָה לְאִשָּׁה זֹו עַפ"י הַסּוּגְיָא דַּפ"ב דְמַצִּיעָא דְבַעֲי הַש"ס אִי סִימְנִים דְאוּרִיָּיתָא אוֹ דְרַבְּנָן וְאֲמָרִינּוֹן עֲלֵה לְמֵאִי נ"מ לְאֶהֱדוּרֵי גֵט אִשָּׁה בְּסִימְנִים אִי אֲמָרַת סִימְנִים דְאוּרִיָּיתָא מְהִדְרִינּוֹן וּא"א סד"ר כִּי עֲבִיד רַבְּנָן תַּקְנֵתָא בְּמִמוּנָא אֲבָל בְּאִסּוּרָא לֹא עֲבָדוּ רַבְּנָן תַּקְנֵתָא וְלֹא אִיפְשְׁטָא וְגַם אִיכָא הֵתֵם תְּרֵי לִישְׁנָא בְּזָה וְאֶזְלִינּוֹן לְחוּמְרָא מְסַפִּיקָא דְסִימְנִים דְרַבְּנָן וְלֹא

סמכינן באיפסר א"א אלא בסימנים מובהקים לגמרי והנה מזה הנה נראה דהיכא דנטבע במשאל"ס דאינו אלא מדרבנן בזה יש לסמוך על סימנים דרבנן וכבר התזיקו במעוז סברא זו בשו"ת פ"י ס"ז ובשו"ת פנים מאירות ח"ג ס"ב והגאון מוהר"ר עוזר ז"ל בסוף ש"ע אה"ע ומסתבר פדבריהם אף לכאורה קשה ע"ז מהא דאמרינן בגיטין דף כ"ז לעני לאהדורי גט אשה בסימנים ודווקא נקב יש בו בצדאות פלוני דהו"ל סימן מובהק אבל נקב בעלמא לא מספקא ליה לרב אשי אי סימני דאורייתא או דרבנן והא התוס' ספ"ק דמציעא פתבו דחששא דשני יב"ש אינו אלא מדרבנן אלמא אף במידי דרבנן לא מהני סימנים דרבנן י"ל דשאני לענין גיטין פנין דאפשר בגט אחר לא רצו חז"ל להקל לסמוך על סימנים דרבנן משא"כ לענין עגונה שלא תתעגן כל ימי סמכינן במידי דרבנן על סימנים דרבנן וכה"ג פתב הרא"ש שם לתרץ דברי הרי"ף שפסק לענין עגונה דלא חיישינן לתרי יצחק ר"ג ולענין גיטין חיישינן שהוא מטעם זה פנין דאפשר בגט אחר חיישינן טפי לתרי יב"ש עיי"ש ובאמת מצאתי בחידושי פ"י לגיטין דף כ"ז שהוכיח מחמת קושיא זו דאף במידי דרבנן לא סמכינן על סימנים דרבנן ולפענ"ד לק"מ: גם מה שהוכיח ממשנה ערוך דאין מעידין אלא על פרוציה פנים עם החוטם אעפ"י שיש סימנים בגופו ובכליו וישקיל וטרי הש"ס שם דטעמא משום דסימנים דרבנן ומשמע שם דאף בפרצוף פנים בלא חוטם אין מעידין אף בצירוף סימנים ובמס' בכורות פ' יש בכור איכא שם אוקימתא דמדאורייתא מהני פ"פ בלא חוטם אלא מדרבנן החמירו בזה הרי חזינן דאפילו בחששא דרבנן לא מהני למ"ד סימנים דרבנן ולא ידעתי מה זו ראיה הא הש"ס במסקנא מתרץ שם דיפיר לחוד והפרת פנים לחוד ואף דמדאורייתא לא מהני פ"פ בלא חוטם ואף דלאוקימתא קמיינתא משני הש"ס דהא דאין מעידן בפ"פ בלא חוטם אינו אלא מדרבנן מ"מ מי סגי לן לומר דלאוקימתא קמיינתא מוקמינן מתני' הא דלא מהני סימנים היינו סימנים דאריה וגויז וחזינורי וסומקי דהוי סימנים גרועים לגמרי כמו דמוקי הש"ס ללישנא דסימנים דאורייתא סוף דבר אין בדבריו פדאי לדחות דברי שלושה גדולי עולם ודבריהם נכונים בטעמן והנה הרב רמ"א בס"י י"ז סט ו בהג"ה פתב בשם התה"ד דאם שאל ישראל לכותי והכותי הגיד שמת והגיד אןמדות המוכיחות אעפ"י שאינו מיקרי מסל"ת ואסורה לינשא מ"מ אם עברה ונשאת עפ"י חכם שהתירה לא תצא ומבואר שם הטעם דכינן שיש אןמדות המוכיחות אף ששאל לכותי בפירוש אם מת מיחשב כמשאל"ס דאם נשאת לא תצא עיי"ש והנה בנ"ד ואף שאמירת המומר לא מיחשב מסל"ת מ"מ אןמדנא גדולה היא שהיא בעלה של אשה זו דקשה מאוד לומר שהי' בק"ק ליטן איש אחר אשר זכר שמו של בעל אשה זו ושם אביו ושם אמו ושם אחיו ואחיותיו ושם אשתו ושברח מחמת הפותב מיחאלאווסקע וגם החסרון שהיה לאשתו שהי' משתנת במטה וזמן הנשואין שלהם כ"ז ידע וינפוך איש אחר זה שלשה ועשרים שנים גם ממה שהצדיק עליו את הדין שאם ימות לא יהיה עון זה עליו וגם ממה שאמר הבע"מ יהודי שתמיד היה משתוקק המומר לראות יהודי ממדינת פולין להודיע לאשתו מק"ק ליטן היכן הוא מכ"ז נראה שדבריו פנים ולכן צירף סברא פזו בשו"ת ת"ב סי' ס"ח במה שהצדיק עליו נכרי את הדין שהשי"ת נוקם ממנו נקמת דם יוסף היהודי אשר שפך בחנם והעלה שם דכל היכא דפזיק קושטא דמילתא שהדברים אמתיים מהני אף בלא מסל"ת וכמו שהובא בק"ע סי' שצ"ד וא"כ פנין דעכ"ז איכא אןמדות המוכיאי

שְׂדֵבְרֵי הַמוֹמֵר אֲמַתִּים א"כ הָיָה כַּתְּשָׁאל"ס דְּבַדִּיעֵבֶד ל"ת כַּמ"ש הַתְּהָ"ד וַאֲ"כ פִּינֵן שְׁיִישׁ
כָּאֵן נְמִי סִימְנִים אֲמַצְעִים בְּגוֹף הָרֶנְשֵׁם שֶׁהוּא כְּמוֹ חוּט עֵב וְגַם הָרֵאָה נְמוּכָה בְּזָה יִשׁ
לְסִמְנוֹךְ עַל סִימְנִים אֵילוֹ אֶף אֵי סִימְנִים דְּרַבְּנֵן לְפִי שְׂיִישׁ גְּדוּלֵי פּוֹסְקִים (אֵילוֹ) הַנְּז"ל אֶף
מ"מ קָשָׁה הַדְּבָר לְסִמְנוֹךְ ע"ז דְּכִי מְפַנֵּי שְׂאֲנֵי מְדַמִּים נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה אֲמַנֵם הַדְּרָף הַיּוֹתֵר
נְכוּן בְּעֵינֵי לְמַצּוֹא פֶתַח הַתְּרָה לֵאשָׁה זֹו עַפ"י דְּבָרֵי הָאִשָּׁה הַנִּצְבָּת עִמָּנוּ בְּזָה שְׂאוּמָרַת
שְׂשֻׁמְעָה מֵאֵמָה כְּמָה פְּעָמִים כִּי חֲתָנוּתָם הָיָה בְּזִמְנוֹ שְׂהִיְתָה בַת אַחַד עֶשְׂרִי שָׁנִים וְגַם רַבִּים
אוֹמְרִים כִּי בְּעַת נִשְׁוֹאֵיָה הִיְתָה בְּחֻזְקַת קִטְנָה מְאוֹד בְּקוּמָה וְהִנֵּה אִם הֵינּוּ מֵאֲמִינִים לְדְבָרֵי
אֵמָה אֵין בְּאִשָּׁה זֹו רַק קִידוּשִׁין דְּרַבְּנֵן דְּהָא אִשָּׁה זֹו בְּעַת נִשְׁוֹאֵיָה כְּבָר מֵת אַבִּיהָ וְהִשְׁיֵאָהָ
אַבִּיהָ חוֹרְגָה וּבַעֲלָהּ לֹא דָר עִמָּה רַק מִשְׁבַּת שִׁירָה עַד שְׁבַת רֵאשׁוֹן אַחַר הַפֶּסַח וְהִנֵּה
נִתְבָּאָר בְּטוֹש"ע ס' קנ"ה דְּקִטְנָה שְׂאֵין לָהּ אָב וְהִשְׁיֵאָהָ לְדַעֲתָהּ שְׂאֵין קִידוּשִׁיהָ אֲלֵא
מִדְּרַבְּנֵן וְאֶפִּילוֹ הִבִּיאָה ב' שְׁעָרוֹת אַחַר יב"ש וְלֹא בְּעֵיל אַח"כ אֵינָה צָרִיכָה גֹט אֲלֵא
מִדְּרַבְּנֵן כְּמִבְּוֹאָר בְּטוֹש"ע שָׁם בִּסְכ"א וַאֲ"כ פִּינֵן שְׂאֵין קִידוּשִׁיוֹ אֲלֵא מִדְּרַבְּנֵן י"ל דְּבַכָּה"ג
סְמִכִּינוֹ עַל סִימְנִים דְּרַבְּנֵן וְאֲמַרִּינוּ שְׁמַת בַּעֲלָהּ לְפִי שְׂיִישׁ גְּדוּלֵי הַפּוֹסְקִים הַנְּז"ל שְׂהַבֵּאתִי
אֵיבְרָא אֶף דְּקָשָׁה לְסִמְנוֹךְ עַל דְּבָרֵי הָאִשָּׁה בְּמִנְיֵן הַשָּׁנִים שְׂצָרִיף בִּירוֹר גְּדוּל לְזָה וְגַם
אֲפָשֶׁר שְׂאוּמָרַת בְּדַדְּמִי מ"מ בְּנִידָן דִּידָן נִרְאָה שְׂיֵצְאָנוּ מְדִי סְפַק אִיסָר דְּאוֹרֵיְתָא לַכ"ע
מִשׁוּם דַּעֲכ"פ מְדִי סְפַק לֹא יֵצְאָנוּ דְּדִילָמ' קִטְנָה הִיְתָה וּבְכַרְט שְׂהוֹחֲזָקָה אִשָּׁה זֹו שְׂנִשְׁוֹאֵת
כְּשִׁהִיְתָה קִטְנָה וַאֲ"כ נִרְאָה דְּמִדְּאוֹרֵיְתָא אִשָּׁה זֹו מְוַתֵּרַת לַכ"ע מִשׁוּם ס"ס אֶף דְּכָבֵר
נוֹדַע שְׂיִישׁ מַחְלֻקַּת הַפּוֹסְקִים בְּזָה אֵי מִתִּירִין עֲגוּנָה מִשׁוּם ס"ס שְׂדַעַת מֵהַרש"ךְ הוּבָא
בַּק"ע ס' שְׁנ"ו דְּמִתִּירִין עֲגוּנָה בְּמָקוֹם ס"ס וְדַעַת מֵהַר"י בְּן לֵב בְּתִשׁוּבָה הוּבָא בַּק"ע
דְּאֵין לְהַקֵּל מִשׁוּם ס"ס מִשׁוּם דַּא"א דְּאִשְׁתַּיִשׁ וְכֵן דַּעַת הַט"ז בִּיּו"ד ס' ק"י סַקט"ו
וְכָבֵר הָאָרִיף בְּזָה הֵרֵב בַּעַל פ"י בַּק"א לְכַתּוּבוֹת שְׂהַשִּׁיג שָׁם עַל הֵרֵב בַּעַל הָעֵיטוֹר שְׂפַתְב
דְּסוּגֵיָא דַּעֲלָמָא לְהַתִּיר ס"ס בְּפִלּוּגָתָא דְּרַבְּנוֹתָא וְגַם בְּאִיסָר א"א לְהַתִּירָה לַעֲלָמָא כְּמוֹ
שְׂיִרְאָה הַמְעַיִין בְּתִשׁוּבַת אַחֲרוֹנִים וְכֵן דַּעַת הַב"ש בְּסַפְכ"ד וְהֵרֵב בַּעַל פ"י הָאָרִיף לְהַשִּׁיג
עָלָיו דְּבַא"א לֹא מְהַיִּי ס"ס וְעוֹד דַּס"ס הוּא מְטַעַם רוּב וְסִמְנוֹךְ מִיְעוּטָא לְחֻזְקַת א"א כְּמוֹ
שְׂהַחֲמִירוֹ חו"ל בְּמִשְׁאָל"ס וְגוֹסַס אֶף דְּרוּבָן לְמִיתָה עֵי"ש וְגַם קֶצֶת מֵהַמְחַבְּרִים פְּתָבוּ
דְּהָיָה ס"ס בְּשָׁם א' דְּעִיָקֵר הַסְּפַק הִיא אִם חֵי אִם מֵת אֶף מ"מ בַּנ"ד הִנֵּה ס"ס מְעַלְיָא מִן
הַתּוֹרָה אֲלִיבָא דַּכ"ע חֲדָא דְּדִילָמָא הִיְתָה קִטְנָה בְּשַׁעַת הַקִּידוּשִׁין וְאֵין קִידוּשִׁיהָ פְּלוּם
וּמְוַתֵּרַת אֶף לְקִרוּבִיו וְאֵת"ל שְׂהִיְתָה גְּדוּלָה וְקִידוּשִׁין מְעַלְיָא הֵן מ"מ דִּילָמָא עַכְשָׁיו מֵת
פִּינֵן דְּאִיבָא סִימְנִים בְּגוּפּוֹ וְאִיבָא תְּרֵי לִישְׁנָא בְּש"ס אֵי סִימְנִים דְּאוֹרֵיְתָא אוֹ דְּרַבְּנֵן וְאֵנָן
אֲזֵלִינָן לְחוּמְרָא מְסַפִּיקָא וְאֵי אֲמַרִּינוּ סִימְנִים דְּאוֹרֵיְתָא אֶף אִם הִיָּה קִידוּשִׁין גְּמוּרִים מ"מ
נִתִּירָה מִחֲמַת מִיתַת הַבַּעַל וְאִם כֵּן פִּינֵן דְּמְוַתֵּרַת מִדְּאוֹרֵיְתָא אֶף דְּמִדְּרַבְּנֵן אֶף שְׂנִתְקַדְּשָׁה
בְּקִטְנוּתָהּ וְנִתְגַּדְּלָה אַח"כ וְלֹא בְּעֵיל מְקוֹדְשֵׁת פִּינֵן שְׂלֵא מִיָּאָנָה בְּקִטְנוּתָהּ מ"מ פִּינֵן
דְּמִדְּאוֹרֵיְתָא אִיבָא ס"ס וּמִדְּרַבְּנֵן סְגִי בְּסַפְכַּי הַשָּׁנִי לְכַד דְּדִילָמָא מֵת הַבַּעַל דְּסַפִּיקָא דְּרַבְּנֵן
לְקוּלָא כַּמ"ש הַשְּׂא"ף בִּי"ד בְּכָלְלִי ס"ס דִּין ט"ז עֵי"ש וְאֶף דְּלִשְׂיִישׁ הַשְּׂא"ף שָׁם בַּא"א
ל"א סד"ר לְקוּלָא מ"מ יִישׁ לְסִמְנוֹךְ בְּזָה עַל גְּדוּלֵי הַפּוֹסְקִים שְׂהַבֵּאתִי לְעֵיל דְּבַאֲיָסֵר דְּרַבְּנֵן
סְמִכִּינוֹ עַל סִימְנִים דְּרַבְּנֵן וְעֵינֵן בַּב"ש ס"ק ק"ה בְּשָׁם הַט"ז שְׂמִיקַל בְּסַפְכַּי מִשְׁאָל"ס
מְטַעַם סד"ר וּלְקוּלָא עֵי"ש אֶף לְכַאוּרָה עֵינֵין יִישׁ לְפַקְפַּק בְּהִיְתָר זָה לְפִי שְׂיִישׁ הַסּוֹבְרִים
דְּבַא"א לֹא מְהַיִּי ס"ס וַאֲ"כ הֵכָא נְהִי דְּבַסִּי הָרֵאשׁוֹן דְּשָׂמָא נִתְקַדְּשׁ בְּקִטְנוּת' לִיבָא חֻזְקַת

איסור מ"מ בספק השני דאמרין ואת"ל שנתקדש' בגדלות' דילמא מת איפא חזקת איסור דמה"ת נאמר שיצאה מחזקתה שמת בעלה דהא טעמא דמוקמינן בכ"מ אחזקה דמעיקרא אינו אלא מטעם דאין לנו לבדות הנולד וההשתנות אלא משעת ראותינו אותו כמ"ש מהרי"ק בתשובה סי' ע"ב וה"נ אם נאמר שנתקדשה בגדלות' ספק השני לאו פלוגה הוא דמה"ת נאמר שיצאה מחזקתה הראשונה וכן משמע באו"ה פלל כ"ו ד"ב דבעינן שלא יהיה בשני הספיקות חזקת איסור דאל"כ ספק השני לאו פלוגה הוא עיי"ש מ"מ נראה דש"ה דספק הראשון רדשפח לא נתקדשה מגרע חזקה דספק השני מידי דהנה אמ"ש התוס' וקרא"ש כפ"נ דחולין ויש"פ דחזקה שלא נתבררה בשעתה לאו חזקה הוא פגון בהמה שחיתה י"ב חודש ואח"כ נולד בה ספק טריפות ל"א דכינן דבשעה שנולדה ודאי לא היתה טריפה דאם לא פן לא חיתה י"ב חודש מוקמינן לה אחזקה דמעיקרא פגון שהחזקה לא נתבררה בשעתה לאו חזקה היא אלמא אף דלאחר י"ב חודש נתברר שלא היתה טריפה פשוטה לא אמרינן דמה"ת נאמר שנולד בה דבר ההשתנות כיון שהחזקה לא נתבררה בשעתה לאו חזקה היא א"כ כ"ש הכא שיש בה ספק קידושין עכשיו דליפא בה חזקת א"א דשייך שפיר לומר דאת"ל נתקדשה דילמא מת בעלה ויש בה ג"כ ספק א"א כמו בספק הראשון ויש להביא ראיה לזה מהא דאמרין בפסחים דף ט' דלקה מדורת הפותים טמאים ובאם שחולדה וחזיר יכולין להלך אין צריך בדיקה משום דהני פ"ס אימור הני אימור לא הני ואת"ל הני אימר אכלתיה וכן משני התם לחד תירוץ דלקה חבר שמת והניס מגורה פירות ה"ה בחזקת מתוקנים ול"א אין ספק מוציא מידי ודאי משום דספק דדילמא מעיקרא אימור דלא טבילי כו' ומאי ס"ס איפא התם דהא בספק השני איפא חזקת טומאה וחזקת טבל דהא את"ל הני או דטבילי איפא חזקה לאיסור ומה"ת נאמר שנשפנה א"ו דכל היכא דהספק הראשון מגרע החזקה דספק השני הני ס"ס מעליא כמ"ש ואף דיש לדחות ראיה זו די"ל דש"ה דספק אכלתיה וספק דילמא עישור הטבל הני ספק הרגיל וקרוב לנדאי כמ"ש התוס' שם ולקח סמכין על ס"ס פזו מ"מ הדבר מסתבר כמ"ש ועוד דבנ"ד נמי הספק השני דילמא מת הני ספק הרגיל דמיתה שכיח ואיפא אומדנות המוכחות שזה היא בעלה כמ"ש לעיל וגם יש ראיה מן הסימנים בגוף שיש לו דאף למ"ד סימנים דרבנן מ"מ ראיה גדולה היא שזה היא בעלה כמ"ש קרא"ש בפ' אילו מציאות גבי הוא אומר סימני הגט והיא אומרת סימני הגט דאף אי סימנים דרבנן מהני הסימנים לסייע לה עיי"ש וכ"כ הב"י בשם רי"ו בשם הרמ"ה דאם נשאת עפ"י סימנים אמצעים לא תצא פגון דספק היא עיי"ש אלמא דספק זה עדיף טפי משאר ספיקות דאמרין בפ"ב דכתובות הבא עליה באשם תלוי קאי וא"כ כ"ש דמצרפינן ספק זה לס"ס דשפא לא נתקדשה פלל שהיתה קטנה בעת הקידושין ועיין בשו"ת מהרי"ט ח"א סי' י"א ע"ש זהו מה שנ"ל נכון בשריותא דהא איתתא אמנם בעדות זה שהעיד פה בב"ד שהיה להמומר רופשם יש לפקפק בו טובא מפני ששאלנו אותו למה לא העיד פה בב"ד דק"ק ליטן והשיב שהעיד פה אלא שהרב מחמת טירדתו שכח לכותבו ובאמת הרב אב"ד דשם וחד דעמיה הכחישו אותו ואומרין שאמת הוא שכל בני עירו אומרים שהיה לבעלה של זה הרופש הנ"ל וראיה נמוכה אף העד לא הגיד מזה לפני הב"ד לא מניה ולא מקצתו וא"כ העד זה מוכחש בעדותו ושוב לא מהימנינן ליה אף מ"מ אחר העיון נראה דאין לסתור עדותו בשביל זה והוא משום דזה פשוט דאף אם

האמת שלא הגיד העד הסימן דהרונשם לפני הב"ד בק"ק ליטן בשביל זה לא מיתקשב חוזר ומגיד דעד פאן לא פליגי הפוסקים בחה"מ סי' כ"ט אם יכול להוסיף בעדותו תנאי היינו משום דבזה סותר עדותו קצת במה שהעיד מקודם בלא תנאי אבל אם מגיד דבר חדש לגמרי זה לא מיתקשב חוזר ומגיד די"ל שהיו סובר שיספיק מה שהעיד מקודם לבדו וכ"ש הוא ממ"ש הרב רמ"א שם בס"א בהגה דכשנותנים חרם בב"ה אחר עדות שיעידו קודם שיעצאו מב"ה ואחר שיעצאו פאו עדים להגיד ואומרים לא שמנו אל לבינו להעיד ועתה זוכרין אנו דנאמנים להעיד ע"ש וא"כ כ"ש הכא די"ל דלקה לא העיד סי' הרונשם בב"ד דק"ק ליטן דסבור הנה שיספיק עדותו בלא סי' הרונשם פינו שהגיד שמו ושם אביו ואמו ושאר סימנים וגם פה בבית דינים לא הגיד פן מעצמו אלא אחר החקירה ששאלנו אותו אם הנה לו איזה סימן בגנה והגיד סימן הרושם וכעין זה כתב ג"כ בתשובת שער אפרים סי' ק"א ע"ש וא"כ נראה דאף שאומר שהגיד פן לפני הב"ד דק"ק ליטן והב"ד הכחישו אותו לא הוחזק כפרן בשביל זה פינו שאין עיקר העדות תלוי בזה ה"ל מילתא דלא רמיא עליו ולאו אדעתיה וסבר שפכר הגיד זה לפני ב"ד ולא הגיד וראיה לזה משו"ת הרא"ש פ"ל נ"ט ס"א ונהביאו המחבר בח"מ סי' ל"מ ד"ס"ד ובס"ס כ"ט דעד שמעיד ראיתי דבר זה ופלוני הנה עמו ואותו פלוני אומר לא ראיתי ולא הייתי עמך אין זו הכחשה ומבואר בתשובת הרא"ש שם דאף שאומר שאותו אחד נתיחד עמו לעד בדבר ששלחו אותו לקבל קנין על בית ואותו אחר מכחישו אפ"ה לא חשיב הכחשה ונהביא ראיה לזה מההיא דפ' שה"ע דא"ל ה"ב לי מאה זו דאזיפתה וא"ל פרעתיה בפני פלוני ופלוני ואתי פו"פ ואמרו להד"מ לא הוחזק כפרן דכיון דאינו מחויב לפרעו בעדים הו"ל מילתא דלא רמיא עליה דאינש ולאו אדעתיה וסבר שפרעו בעדים ואפשר שפרעו בינו לבינו כמ"ש רש"י שם וה"ה הכא אינו מחויב לדקדק מי היו עמו בשעת העדות וא"כ ה"נ פינו שעיקר העדות אינו תלוי בזה אם הגיד פן לפני ב"ד הראשון והו"ל מילתא דלא רמיא עליו וטעה וסבר שפכר הגיד פן בב"ד הראשון וגם דמי להכחשה בבדיקות פגון מנה שחור או מנה לכן דלא הוי הכחשה מה"ט פן נ"ל פללה דמילתא שאשה זו מ' חי בתו חורגתו של ר' ברוך קעסליר מליטן מונזרת להתנסבא עפ"י חליצה מהיבם שלה אף בתנאי כפול שיסכימו לזה שני חכמים מומחים מחכמי הדור פי היכי דלמטיין שיבא מפשוירא: שאלה כה מעשה הנה פה קהילתינו שנפטר איש א' פה במאסר ולא ידענו מנו ונה תנרף העדיות העיד הר"ר שלמה בן יעקב איה ששמע ממנו זה ימים בהיותו שותף עמו בקרעצמא אחת איה ששמו ליב בן ישראל והוא חתן ליב וויינר משימינובקא והוא דר שם והסתונה הית' בשומנובקא ולקח בתולה ועכשיו הוא משרתת בבית ר' בער במאהליבקא.

פך שמעתי מפיו ועכשיו ישבת עמו ג"כ במאסר פה וויניציא ונפטר שם זהו תנרף עדותו ושוב בא לפנינו להעיד בת"ע ה"ה מוהר"ר יצחק במהורר יהודא איה שהיו במאסר ושאל לאנשים שהיו יושבים עמו ואמרו ששאלו אותו בחליו מי הוא ואמר ששמו ליב בן ישראל משומניבקא ושם אשתו מלכה והיא משרתת בבית ר' בער במאהלוב זו תנרף עדותו של מהר"י והנה כעת באת אשה מלכה שהיא משרתת בבית ר' בער במאהליבקא ואמרה שהאמת פן היא ששם בעלה ליב בן ישראל משומניבקא והסתונה היתה שם רק ששם אביה הוא מאיר וויינר משומנובקא והוא דר שם וכן כתוב בכתובתה: תשובה

משומנובקה ובאמת שם אבי האשה היא מאיר וא"כ פִּינן שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִים מִי הוּא הַמַּת אֵלָא עפ"י מה ששמע ממנו הר"ר שלמה.

וניהו דבכה"ג עדות מעליא הוא פמבנאר בש"ס בסוף יבמות גבי יוחנן בן יהונתן אריה דמפפר שיקיאה וכמ"ש הטור באה"ע סי' קי"ח בשם תשובת הרא"ש היינו דוקא היכא דליכא ריעותא בדבריו אבל הכא פִּינן שְׂאִמר שְׂשֵׁם אָבִי אֲשֶׁתוֹ לִיב ובאמת שם אביה מאיר א"כ מוכח דאינה הוא והוי כמו הכחשה בדרישות דפסול אף בעדות אשה פמבנאר בסי' י"ז סכ"א וכן משמע להדיא בתשובת הר"ן סי' ל"ג דעדים שהעידו שנפטר במקומם איש אחד שהחזיק א"ע גיבוט דמןשטרו איצק וויגנר דפרפינא וגם החזיק א"ע בשמו חיים ובאמת בעל האשה היה גיבוט דמישטרו איציק.

אף לא היה שמו חיים והאריה הר"ן שם להוכיח פִּינן שְׂיֵשׁ עדות מספיק להתיר אשה זאת אלא שנולד ספק בשמו חיים אין לחוש לזה לפי שקריאת שמו בענין זה הוי פסוק העשוי להשתנות פִּינן שְׂפֶכֶר הוּעַד שְׂאִמר פְּשִׁיזָא מן העיר שירחיק גִּדּוּד וישנה שמו בכדי שתהיה אשתו עגונה וכל שהעדויות מספיק מצד עצמו אלא שיצא לו הריעותא מסמן אחר שאינו הוא ואותו סימן עשוי להשתנות אין מטילין מחמתו שום ספק בדבר אלא תולין אותו בשינוי שהוא עשוי להשתנות והביא ראיה לזה מפרק מי שמת יע"ש שהאריה בזה משמע להדיא דדוקא התם שהועד עליו שאמר קודם יציאתו שישיה שמו לכך הוי פסימן העשוי להשתנות ואינו מטיל ספק בדבר אבל היכא שלא אמר פִּינן קודם יציאתו שישנה שמו איתרע עדותו ודבריו בטילים וא"כ בנ"ד שהעד הוכחש בדבריו שאמר ששם אבי האשה ליב ובאמת שם אביה הוא מאיר א"כ גִּיבּוּט שְׂאִינוּ בַּעַל הָאִשָּׁה וְעֵדוּתוֹ בְּטֵל: וליכא לאקשויי מדברי תשובת הר"ן בסימן מ"ז בע"א שהעיר על אשת משה דקשטריש שהיתה זקוקה ליבם מומר והעיד שנפטר המומר ואמר שהי' שמו בישראל אברהם ועדים מכחישים אותו שהיתה שמו בישראל שמואל ופסק הר"ן דלא הוי הכחשה דהוי כמו הכחשה בבדיקות בד"מ אם הכחישו זא"ז במנה שחור ולכן וה"ה בעדות נשים לא הוי הכחשה בבדיקות והכחשה בשם המומר הוי הכחשה בבדיקות א"כ הרי להדיא דשינוי שמו הוי הכחשה בבדיקות דלא הוי הכחשה זה ליתא דש"ה שהעד העיד שנפטר המומר אחר משה דקשטריש והיו מפירו א"כ הרי עדות מעליא הוא אלא שאמה רוצה להכחישו ולפסלו במה שמוכחש מדבריו שאמר שהי' שמו בישראל אברהם ובאמת היה שמו שמואל לזה כתב הר"ן שפיר דזה הוי הכחשה בבדיקות כמו מנה שחור ולכן דלא הוי הכחשה פִּינן שְׂאִין עֵינָר הַעֲדוֹת תְּלוּי בּוֹ דְּמָה לִי אִם הִנֵּה הַמְּנָה שְׂחוֹר אוֹ לָבָן וְה"נ פִּינן שְׂמַעִיד שְׂמַת הַמוֹמֵר אַחֵי בַּעֲלָהּ וְהָיוּ מְפִירוּ בַּט"ע שְׂהִיָּתָה זְקוּקָה לוֹ מָה לִי אִם הִנֵּה גִּקְרָא שְׂמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל אַבְרָהָם אוֹ שְׂמוּאֵל וְלִכְפֹּד הָיוּ כְּמוֹ הַכְּחָשָׁה בְּבִדְיוֹת דְּלָא הָיוּ הַכְּחָשָׁה מִשָּׂא"כ בְּנִידָן שְׂפֶתֶב הַר"ן בְּתִשׁוּבָה ל"ג שְׂשֵׁם הָעֵד לֹא הִנֵּה מְפִיר אִם זֶה הַמַּת הִיא בַּעֲלָהּ שֶׁל הָעֲגוּנָה הַלְזוֹ אֵלָא בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא הַחֲזִיק א"ע גִּיבוּט דְּמִשְׂטְרֵי אִיצִיק וּוִיגְר ר"ל בֶּן אַחוֹתוֹ שֶׁנֶּ אִיצִיק וּוִיגְר וְכֵן הִנֵּה הַבַּעַל שֶׁל הָעֲגוּנָה וְא"כ פִּינן שְׂיֵשׁ רִיעוּתָא בְּמָה שְׂהִיָּתָה חֲזִיק א"ע בְּשֵׁם חֲיִים וְשֵׁם בַּעֲלָהּ שֶׁל אִשָּׁה זֶה לֹא הִי' כְּפֹד הָיוּ כְּמוֹ הַכְּחָשָׁה בְּחִקְרוֹת דְּהָיוּ הַכְּחָשָׁה וְעֵדוּתוֹ בְּטֵל כְּמ"ש הַרְמַב"ם בַּסַּפ"א מָה עֲדוֹת וּבִש"ע ח"מ סי' ל"ב דְּכָל דְּבַר שְׂעִיקַר הַעֲדוֹת תְּלוּי בּוֹ פְּגוּן בַּד"נ בְּמָה הִרְגוּ וּבַד"מ חֲבִיוֹת שֶׁל שְׂמָן אוֹ דְּבַשׁ הָיוּ חִקְרוֹת וְעֵדוּתוֹ בְּטֵל וְה"נ פִּינן שְׂעִיקַר הַעֲדוֹת תְּלוּי בְּסִמְנִים בְּמָה שְׂהִיָּתָה חֲזִיק א"ע מִי הוּא

ובסימן א' נולד ספק מחמת דילקא אינש אחרניא הוא הוי חקירתו ועדותו בטל ועוד פינון דסימן אחר ליתא מאי חזית דנסמוך על סימנים אחרים יותר מסימן זה שממנו נראה דלא זה הוא בעלה של אשה זו ולכך הוצרך לומר פינון שאמר שרוצה לשנות שמו הוי פסימן העשויה להשתנות ואינו מטיל ספק בדבר וז"ב : ומעתה בנ"ד שנה העד שלמה בן יעקב אינו מכיר אם זה המת היה בעלה של אשה זו אלא שאנו רוצים להתירה ע"פ הסימנים ששמע מפיו ששמו ליב בן ישראל מטומיניבקה ואשתו משרתת בבית ר' בער במאהליבקה וא"כ פינון שאמר ששם אבי אשתו ליב ובאמת שם אביה של אשה זו מאיר הוי הכחשה בחקירות שעדותו בטל פינון שעיקר העדות תלוי בזה וא"כ הדבר ברור שעדות ה' שלמה בן יעקב לית ביה חששא כלל: אמנם בנידון העדות של העד השני הנה בלתי עדות של העד הראשון פשיטא דהיתה עדותו מספקת לבד להתיר אשה זו פינון דכל הסימנים שאמר איתנייהו בהו אף השתא שהעיד העד הראשון בשם המת שאבי אשתו שמו ליב והיא משרתת בבית ר' בער במאהליבקה ובאמת שם אבי האשה שבבית ר' בער במאהליבקה שמו מאיר א"כ יש לפקפק אף בעדותו של העד השני פינון שהעד השני לא הכחיש הראשון בשם אבי האשה א"כ נתרץ דברי העד הראשון שלא יהיו דבריו מוכחשים דדילקא יש שני פכרים ששם מאהליבקה פדמוכח בגיטין דף כ"ז דהכי דשכיחי שיירות חיישי לתרי שייגרי וכמ"ש הב"ש באה"ע סי' קל"ב סק"ד ואע"ג דבכ"מ בעגונה אין חוששין לזה היכי דלא הוחזק וגם פינון דאמר העד סתמא משמעות דבריו הי' שהוא הפקר שהוא סמוך וידוע באקלים שלנו כמ"ש המחברים בתשובתיהם מ"מ בכאן בכדי ליישב דברי העד שלא יהיו דבריו מוכחשים יש לתרץ דבריו אף בחשש רחוק פמבואר בח"מ סי' כ"ט ס"א והיא מתשובת הר"ן דמתרצינו עדותו של העד אף במשמעות רחוק בכדי שלא יהיה נסתר עדותו וכן בשני עדים המכחישים זא"ז יע"ש וא"כ ה"נ מתרצינו דבריהם דילקא איתרמי בשם בעלה ושם אבי' ושני פכרים ששם מאהליבקה והיו שבים שם שם ר' בער אף נראה דמשום הא לא אירא מתרי טעמי חדא די"ל דע"כ לא ס"ל להר"ן דמתרצינו דברי העדים אף במשמעות רחוק היינו היכא שההפך היא מועט בכדי שהדעת טועה ורובא דאינשי טעו בהכי אבל בדבר רחוק מאוד לא מתרצינו דבריהם.

וכ"כ הכנה"ג בסי' כ"ט בהגהת הב"י בשם הר"ש חקאן הלוי ז"ל יע"ש וראיה לדברינו דהא הר"ן בסימן ל"ד שממנו מקור דין זה עיקר ראיתו דמתרצינו דברי העדים אף במשמעות רחוק הוא מהא דאמר ר' בר"פ הוי בודקין אחד אומר בב' לחודש ואחד אומר בג' לא הוי הכחשה דאמרנו דטעו בעיבורא דירחא ונהרי בפ' בן סורר ומורה דף ס"ט ע"א ילפינו בד"נ פתר רובא משום דרובא דאינשי טעו בעיבורא דירחא הרי דהתם איכא רובא דעו בהכי וא"כ בנ"ד פשיטא.

דלא מתרצינו דבריהם לומר דאיתרמי תרי מאהלי בקא ושמות היו שבים שם שם ר' בער ואיתרמי שמו ושם אבי ושם אשתו בשם בעלה של אשה זו וכוננתו היו על מאהלי בקא ור' בער אחר שאינו ידוע באקלים הללו כלל וגם יש טעם אחר פינון שעכשיו שאלו את הר' ר' שלמה העד הראשון ואמר שפונתו היו על מאהלי בקא הסמוך לגבולינו וגם סתם משמעות לשונו שמקודם היו על מאהלי בקא הידע ור' בער הידע א"כ מוכח דשקר היא פינון שאצל ר' בער במאהלו בקא לא היתה שום משרתת בזמנינו האלו רק אשה זו

דָּשָׁם אבִי מֵאִיר א"כ מוֹכַח דְּדַבְרֵי הָעֵד הֶרְאִישׁוֹן הֵם שֶׁקָּר וְסִמְכִינִין עַל הָעֵד הַשְּׁנִי שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ שׁוֹם רִיעוּתָא כְּלָל וְעֵדוּתוֹ מְסַפְּקָת לְבַד לְהִתִּי אִשָּׁה זֹו.

וְלִיפָּא לְמִימַר פִּינּוֹן דְּלִפִּי מַה שֶׁהֲגִיד בְּרֵאשׁוֹנָה יֵשׁ לִינִישָׁב עֵדוּתוֹ שֶׁפְּנוּנְתָּא הָיָו עַל מֵאָהְלִי בְּקָא אַחֲרָת א"כ אִף אַחַר כֶּף שֶׁחֲזַרְנוּ וְשָׁאַלְנוּ אוֹתוֹ אָמַר שֶׁכְּפִינוּתוֹ הִי עַל מֵאָהְלִי בְּקָא הַסְמִיךְ לֹא מְהִימֵן לְהִיּוֹת חוּזַר וּמַגִּיד בְּכַדִּי לְבַטֵּל עֵדוּתוֹ שֶׁמִּקְוֶה זֶה לִיתָא וּרְאֵי בְּרוּרָה לְהִיפּוּף מִדְּבָרֵי הָרִימּוּף בִּפְ מְרֻבָּה.

וְכֵן הִיא בַח"מ ס"י מ"ג וּבש"ע ס"י ל"ד ס"ט דָּאִין עֵינֵי הַשְּׁטַר נַעֲשִׂים זִמְמִין עַד שִׁיאֲמָרוּ בַב"ד בְּזִמְנוֹ פְּתַבְנוּהוּ וְלֹא אַחֲרָנוּהוּ אָבֵל אִם לֹא אָמָרוּ כֵּן אַעפ"י שֶׁזִּמְנוֹ שֶׁל שְׁטַר בְּאֶחָד בְּנִיטוֹן בִּירוּשָׁלַיִם וּבָאוּ עֵדִים וְהֵעִידוּ שֶׁעֵינֵי הַשְּׁטַר הָיוּ עִמָּהֶם בְּכָבֵל בְּיוֹם זֶה הַשְּׁטַר כְּשֶׁר וְהֵעֵדִי כְּשֶׁרִים שֶׁאֲפָשָׁר שֶׁאֲחֲרוּהוּ וּכְתַבּוּהוּ.

הָרִי לְהֵדְיָא דְכִשְׁהָעֵדִים אוֹמְרִים בְּזִמְנוֹ פְּתַבְנוּהוּ וְעֵדִים זִמְמִים וְנִפְסֵל הַשְּׁטַר וְלֹא אָמְרִינוּ פִּינּוֹן דְּבִלָּא אָמִירְתֶּם מְתַרְצִינוּ דְּבָרֵיהֶם שֶׁאֲחֲרוּהוּ וּכְתַבּוּהוּ, א"נ לְהִיּוֹת חוּזַר וּמַגִּיד לְפִסְלוֹ הַשְּׁטַר א"ו פִּינּוֹן דְּמִסְתַּמָּא הַשְּׁטַר נִכְתַּב בְּזִמְנוֹ מְהִימְנִי לִיהַ לְפִסְלֵי הַשְּׁטַר וְלֹא הָיָו חוּזַר וּמַגִּיד וּא"כ ה"כ פִּינּוֹן דְּסִתְּם מְשַׁמְעוֹת דְּבָרֵיו בְּרֵאשׁוֹנָה הִי עַל כֶּפֶר טַאֲהִלִּי בְּקָא הִידוּעַ וּר' בַּעַר הִידוּעַ נֶאֱמַן לְפָרֵשׁ דְּבָרֵיו כֵּן אִף שֶׁעֵדוּתוֹ נִסְתַּר מִחֲמַת זֶה וְעֵדוּתוֹ בְּטֵל וְסִמְכִינִין עַל עֵד הַשְּׁנִי שֶׁעֵדוּתוֹ מְסַפְּקָת לְבַד לְהִתִּיר אִשָּׁה זֹו.

אוּלָּם אִפְתִּי יֵשׁ לְפַקְפֵּק דַּמְה"ת נֹאמַר שֶׁהָעֵדִים מְכַחֲשִׂים זַא"ז וְהֶרְאִישׁוֹן הָעֵיד שֶׁקָּר אַדְרָבָה נֹאמַר שֶׁשְׁנִיָּהֶם הֲגִידוּ הָאֲמַת שֶׁכֵּן אָמַר הַמַּת רַק שֶׁהַמַּת אָמַר שֶׁקָּר בְּמַה שֶׁהֲגִיד שֶׁהִיא חֲתָן לִיב וְנִיגַר וְאִשְׁתּוֹ מְשַׁרְתָּת בְּבֵית ר' בַּעַר בְּמֵאָהְלִי בְּקָא וּא"כ אִף עַל עֵדוּת עֵד הַשְּׁנִי.

דְּלֹא סִמְכִינִין אִף דָּאָז לֹא אָמַר שֶׁם אָבִי אִשְׁתּוֹ מְשׁוּם דִּי"ל דַּע"כ לֹא סִמְכִינִין עַל הַמַּת עֲצָמוֹ לֹאמַר מִי הוּא כְּדִמּוּכַח בְּסוּף יְבָמוֹת וְהַטּוֹר בַּאֲה"ע ס"י קי"ח הִינּוּ דְּוּוּקָא הִיכִי דְּלֹא הוֹחֲזִק שֶׁקָּרוּ אָבֵל הִיכִי דְּהוֹחֲזִק שֶׁקָּרוּ לֹא מְהִימֵן.

נִרְאָה דְּזֶה לִיתָא מִתְרִי טַעְמֵי חֲדָא פִּינּוֹן דַּע"כ דְּבָרֵי שֶׁבְּרֵאשׁוֹנָה הִי בְּשֶׁקָּר שֶׁמְעוּלָם לֹא הִי אֲצֵל ר' בַּעַר בְּמֵאָהְלִי בְּקָא בְּעֵתִים הִלְלוּ מְשַׁרְתָּת אַחֲרָת רַק זֹו שֶׁשֶׁם אָבִיהָ הוּא מֵאִיר א"כ מַה"ת לְפִסְלוֹ הַמַּת אַח"כ בְּשֶׁבִיל זֶה שֶׁלֹּא לְהִיּוֹת נֶאֱמַן בְּדְּבָרֵיו פִּינּוֹן שֶׁכָּל הַסִּמְכִינִים שֶׁהֲגִיד הַשְּׁנִי מְשַׁמוֹ אִיתְּנִיָּהוּ בְּהוּ וְלֹא נִמְצָא שׁוֹם רִיעוּתָא בְּדְּבָרֵיו אִמְאִי נְבַטֵּל דְּבָרֵיו שֶׁאֲמַר בְּאַחֲרוֹנֵי וְכִי מְשׁוּם שֶׁאֲמַר שֶׁקָּר פַּעַם אֶחָד יִפְסֵל לְעוֹלָם וְכִי מִי גֵרַע מְפִסּוּל עֲבִירָה דְּרַבְּנָן דְּכָשֶׁר לְעֵדוּת אִשָּׁה וְכ"ש הָכָא שֶׁכָּל דְּבָרֵיו הָאֲחֲרוֹנִים הֲגִיד לְפָנֵי מוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ עֵדוּת דְּלֹא מְבַטְלִינִין דְּבָרֵיו וְסוּמְכִין עָלָיו.

וְעוֹד פִּינּוֹן שֶׁלִּפִּי עֵדוּתוֹ שֶׁאֲמַר הָעֵד הַשְּׁנִי מְשַׁמוֹ אָמִירְתּוֹ מוֹעִיל וּמִתִּיר כְּדֵאִיתָא בְּסוּף יְבָמוֹת א"כ לֹא מְצִי הָעֵד הֶרְאִישׁוֹן לְהוֹצִיאָו מִחֲזֻקַּת כְּשֵׁרוֹת שְׁלוֹ וְלְבַטֵּל עֵדוּתוֹ הֲגַעַ עֲצָמָה הָרִי שֶׁבָּא ע"א בַּע"א מַה שֶׁרָּאָה אוֹ שֶׁשָּׁמַע מִפִּי עֵד אַחַר וּבָא עֵד אַחַר וְהֵעִיד שֶׁהָעֵד הִזָּה אוֹ מִמִּי שֶׁשָּׁמַע מִפִּיו הוּא גִזְלוֹן דְּאוֹרְיִיתָא וְכִי נֹאמַר דְּזֶה יִחְשָׁב כַּע"א אוֹמַר מַת וְע"א אוֹמַר לֹא מַת דְּלֹא תִנְשָׂא וְדָבָר זֶה לֹא אִשְׁתַּמֵּיט בְּשׁוֹם דְּנִכְתָּא שִׁיָּהָ זֶה חֲשִׁיב כְּהִכְחָשָׁה א"ו פִּינּוֹן דַּע"א נֶאֱמַן בַּע"א.

לא מבטליני עדותו בשביל ע"א שפא להוציא מחזקת פשרותו דכללא היא שאין ע"א נאמן להוציא מחזקת פשרות שום אדם אבל כשמחישו בגוף הדבר שאומר לא מת הוי עד נגד עד ולא תנשא וא"כ ה"נ בנ"ד פנין דבעדות אשה אותו האיש שמת הוא נאמן במה שאומר מי הוא פדמוכח בסוף יבמות אין העד הראשון נאמן להוציא מחזקת פשרותו ולהחזיקו בשקרן דאין ע"א נאמן להוציא את האדם מחזקת פשרות ול"ל דזה מיחשב הכחשה בגוף הדבר פנין שאמר בראשונה שהוא חתן ליב ונייגר א"כ ממילא אינו בעלה של אשה זו שהיא משרתת במאהלי בקא זה ליתא דהא אף לפי דברי העד הראשון אמר שהוא חתן ליב ונייגר והוא בעלה של האשה במאה לו בקא וע"כ שיקר בדבר אחד דאם הוא חתן ליב ממילא אינו בעלה של אשה זו ולא ידענו במה שיקר די"ל דמה שאמר שהוא חתן ליב הוא שקר ומה שאמר שהוא בעלה של אשה זו הוא האמת פנין שפגון שמו ושם אביו של בעלה של זו וא"כ פנין שאיני מוכח במה שיקר מתחילה לא הוי הכחשה במה שהגיד באחרונה אלא שעפ"י דברים הראשונים הוחזק שקרן וא"כ פנין שאין ע"ז כי אם ע"א לא מהימנינו לע"א להוציא מחזקת פשרות ולבטל דבריו האחרונים פנין שפגון הוא בע"א בכה"ג והדברים ברורים מפל זה נ"ל בטח שהאשה מלכה בת הר"ר מאיר מותרת להתנסבא לכל גבר דתיצפיון: שאלה כו ע"ד הנ"ע שהוגבה עבור האשה הנצבת עמנו בזה שבעלה הלך עם י"ש של ר' טעביל מפה ולא חזר וזה היא תנרף העדות שהעיד ר' משה מכפר קלאבסני שפגע בו בהיותו מוכח ארצה סמוך להכפר אין האט איהם גיפןעגט ווער זענט איהר האט ער גינאגט איך בין גינאנגין עם הי"ט של ר' טעביל.

אין היינט בין איך גיפארין מיט דעם וואקס. האב איך גיוואלט ארויף גיין אויף דעם וואגין בין איך אראפ גיפאלין אין דעם אנדערין טאג איז ער גישטארבין אין איך האב איהם גינעקן אין דאס איז דער וואס איך האב מיט איהם גישמיסט אין איז דארטין נקבר גינוארן זה הוא תנרף העדות וחסיה של האשה הנ"ל העיד שנסע לכפר הנ"ל והראו לו הבגדים של הנקבר שם והפיר כל הבגדים שהם של בנו.

ונהו תשובתי: הנה לכאורה היתירה של האשה רופף מאוד פי בעדות של ר"ב הנ"ל יש תינהא שהעיד שהוא משולח של ר' טעביל ולא הזכיר שם אביו ולא שם עירו וכמה ר' טעביל איכא בשוקא ודלמא משולח של ר"ט אחר הי' וכבר נתבאר בא"ע סי' י"ז סמ"ח בהג"ה דבעינן או שמו ושם אביו או שמו ושם עירו יע"ש וגם מה שחמי' הפיר הבגדים אף דהח"מ וב"ש פסקו בשם הש"ג דהזכרים הדומים לה' נשים נאמנים מ"מ הא קיימ"ל דסימני וט"ע דכלים לא מהני משום דחיישינן לשאלה.

אמנם פי מעיינת בי' שפיר יש למצוא לה פתח התרה מתרי ותלת טעמי חדא דיש לסמוך על העדות של ר"מ הנ"ל לבד אף שלא הזכיר שם אביו ועירו דהרי הרא"ש בתשובותיו התיר אשת מפליף בן מלול שנאבד ואח"כ העידו שאחד ששמו מפליף בן מלול נהרג לג' פרסאות סמוך לפאס ולא הזכיר שם עירו והתיר הרא"ש את אשתו וכתב הח"מ סי' קל"ח דנדאי לא יעלה על הדעת דאם יעמוד אחד במקום אחד ויאמר יב"ש מת שיתירו את אשתו דכמה יב"ש איכא בשוקא אלא דמייירי דאשתו ידעה שיצא בעלה ע"ד לילך לפאס והעיד העד שנהרג סמוך לפאס לא חיישינן דלמא בעלה אזיל לעלמא ואחר אתא

לפאס ונהרג וכן תי' הצ"צ בתשובותיו סי' נ"ח באריכות דטעם של הרא"ש הוא פיון שזיה הוהחזק שיהיה לפאס מה"ת נאמר שיהיה לעלמא ואחר הנה"ג כ"כ ונהרג שם והעלה הצ"צ שם בראיות דאף בשמו בלא שם אביו ועירו שרי בכה"ג פיון שיידעו שיהיה לשם יע"ש וא"כ בנ"ד נמי פיון שיהוהחזק לנו שזיה המשולח של ר"ט מפנה הלה ע"ד כפר קלאבסני וגם העגלו עכו"ם שנסע עמו הסל"ת שחלה ונפל מהעגלה סמוך לכפר קלאבסני והניחו שם בעודו בחיים מה"ת נאמר דאזיל לעלמא ואחר מת שם.

ואף דמדברי הב"ש סי' ק"ס משמע דלא כהצ"צ דאף בכה"ג לא מהני אלא בשמו ושם אביו או עירו יע"ש מ"מ הרי נתבאר בהג"ה שם דהיכא דיש אומדנות והוכחות שזיה הוא יש להקל ולסמוך אמ"ד דלא בעינן שיזכיר שם עירו וה"נ יש אומדנות והוכחות שזיה הוא דאם נחזיש לאחר יצטרף לומר שגם אחר משולח של ר' טעביל שנסע עם י"ש וחסור אח"כ עם שעוה רצה ליסע אל העגלה ולא וכול ונפל סמוך לכפר קלאבסני ומת שמה בכה"ג יש לסמוך להקל דלא בעינן שם אביו ועירו וכעין זה כתב הח"מ בתשובה בס"ק מ"ז גבי יונה מרוזנין יע"ש: עוד יש לומר ע"פ מ"ש התוס' בספ"ק דמציעא דהא דחיישינן לתרי יב"ש אינו אלא מדרבנן ומשמע להדיא ביבמות גבי חבי בר יצאי דאף בהוהחזקו אינו אלא מדרבנן כמ"ש הגאון פני יהושע בחידו' למס' גיטין דף כ"ז יע"ש ופשיטא דשמו לבד בלא הוהחזקו הוי כשמו ושם אביו והוהחזקו וא"כ בנ"ד והא דחיישינן למשולח של ר"ט אחר אינו אלא מדרבנן ועוד דהא המבי"ט פסק הובא בק"ע סי' רכ"א דאם נאבד יהודי בדרך שיהיה למקום פלוני ואח"כ נמצא באותו דרך הרוג אחד מדאורייתא תלינן שזיה הוא הנאבד אלא דמדרבנן תלינן לחומרא יע"ש וא"כ ה"נ פיון שיהיה ע"ד כפר קלאבסלמדאורייתא תלינן שזיה הנמצא הוא הנאבד אלא דמדרבנן אסור.

ובהיות פן פיון שחמיה של האשה הנז"ל הפיר הבגדים אף דאנן ס"ל דחיישינן לשאלה היינו משום דאיכא תרי לישני בש"ס. אי חיישינן לשאלה אלא דמספיקא אזלינן לחומרא וכבר כתב הגאון מוהר"ר עוזר זצלה"ה בתשובתו הנדפס בתחילת ש"ע אה"ע דבמשאל"ס מהני סימני בגדים משום דהוי ספיקא דרבנן לקולא ובדרך זו הוהחזיקו פמה מחברים אחרונים הלא הוא פתובה בספריהם יע"ש ובפרט דהש"ף בח"מ סימן ס"ה ס"ק כ"א הוכיח שם מפמה פוסקים דס"ל דלא חיישינן לשאלה אף באיסורין ע"ש א"כ בנ"ד פיון דחיישינן למשולח של ר"ט אחר אינו אלא מדרבנן יש לסמוך אסימני בגדים: ועוד יש ללמוד היתר לכאורה מתשובת מהר"א מזרחי הובא בק"ע סימן צ"ו בג' יהודים שיצאו מירושלים עם משאות בגדים ובאו עכו"ם והעידו שנהרגו ב' יהודים וגם פיונו הסחורה שהולכו אין לסמוך על הסחורה דחיישינן למכירה אבל יש לסמוך על מנין האנשים וכו'.

מזה נראה דמהרא"ם ס"ל דכוננת הסחורה הוי סימן אלא דחיישינן למכירה וא"כ בנ"ד שאמר שיהיה עם שענוה הרי פיון הסחורה ולמכיר' לא חיישינן פאן דהמשולח של ר' טעביל לא היה בידו למפור הסחורה פלל וא"כ הוי סימן מעליא אף באמת זה ליתא דודאי לא יספור מהרא"ם דכוננת הסחורה דהינו שיכווין שיהיה עם ס' פלונית הוי סימן דהא אף למ"ד בש"ס דלא חיישינן לשאלה מ"מ מודה בכליו דחיווני וסומקי דלא הוי

סימן כָּלֵל כְּדָאִי בר"פ בְּתָרָא דִּיבְמוֹת וּפ"ב דב"מ וְהִינּוּ מִטַּעַם דְּהִרְבָּה נִמְצְאִים כְּלִים כְּאֵלוֹ וּב"כ ה"ג בְּסַחֲרָה אַף שְׁכִינּוֹן הַסַּחֲרָה לֹא הָיָה אַף סִימָן אֲמָצְעִי דְכַמָּה סַחֲרוֹת כְּאֵלוֹ אִיכָא בְּשׁוּקָא.

וכן משמע מדברי הרמב"ם והש"ע סי' י"ז שכתב שם בִּינְצָאוּ עֲשָׂרָה ב"א כְּאֶחָד מִמְקוֹם לְמִקוֹם וְהֵם אֲסוּרִים בְּקוֹלָר אוֹ נוֹשְׂאִים גְּמָלִים וּבֹא עִפּוּ"ם וְהַסְלִ"ת שְׁעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים שְׂיִצְאוּ מִמְקוֹם לְמִקוֹם וְהֵם נוֹשְׂאִים כֶּף וְכַף מֵתוּ מִשִּׂיאֵין נְשׁוּתִיהֶם אֲלֵמָא אַף דְּנוֹשְׂאֵין גְּמָלִים לֹא הָיָה לְחֹד אֲלֵא בְּצִירוֹף דְּאִיכָא סִימָן מְנִין וְעוֹד דְּנָהִי דְהָיָה סִימָן מ"מ פְּשִׁיטָא דְלֹא הָיָה סִימָן מְנוּבָהק גְּמוּר וְאֵין קִימ"ל סִימָנִים לֹא דְאוּרִייתָא א"ו נִרְאָה בְּרוּר דְכּוֹנוֹת מֵהָר"מ שְׁכִינּוֹנוֹ הַסַּחֲרוֹת הִינּוּ מְנִין אוֹ מִשְׁקַל הַסַּחֲרוֹת כְּגוֹן עֲשָׂרָה חֲתִיכוֹת בְּגָד אוֹ עֲשָׂרָה לִיטְרוֹת י"ש וְכַ"ג פְּשִׁיטָא דְהָיָה סִימָן גְּמוּר וּמְהִי לְכ"ע לְזָה קְאָמַר דְלֹא הָיָה סִימָן כָּלֵל דְחִיּוּשֵׁין לְמַכִּירָה.

ואין להקשות דא"כ גם אבידה נמי אמאי מהני סימן מְנִין אוֹ מִשְׁקַל נִיחוּשׁ לְמַכִּירָה. כְּבָר הִקְשָׁה זֹאת בְּס' אֲסִיפַת זְקָנִים בְּפ"ב דב"מ בְּשֵׁם הַקְדָּמוֹנִים וְתִי' דְסָאֵי הֵתָם דְמוֹקְמִינִין מְמוּנָא אֲחֻזְקַת מְרָא קְמָא וְמַה"ת כְּאָמַר דְּיִצְא מְרִשׁוֹתוֹ אֲבָל לְשִׂאָלָה שְׁפִיר חִיּוּשֵׁין דְשִׂאָלָה הִדְרָה בְּעֵינֵינוּ וּב"כ בְּכַ"ג דְּמַהֲר"א דְּמִינֵי שְׁהוּלִיכוֹ סַחֲרוֹת חִיּוּשֵׁין שְׁפִיר לְמַכִּירָה כִּינּוּן שְׁעוּמַד לְכַף דְּכָל סַחֲרָה עוֹמְדַת לְמַפְנֵי: אֲמָנָם אַף דְּמַדְבְּרֵי מֵהָר"א מְזַרְחֵי אֵין הִכְרַח לְנ"ד מ"מ הַדְּעַת נוֹתְנַת בְּמָה שְׁאָמַר זֶה הֵמֶת שֶׁהוּא הִי' הוּלָף עִם הִי"ש שֶׁל ר' טַעֲבִיל וְעַכְשָׁיו הוּלָף עִם הַשְּׁעוּנָה שְׁלוֹ זֶה לֹא גָרַע מִסִּימָן אֲמָצְעִי דְרַחוּק שְׁיִנְדָּמֵן אִישׁ אַחַר ג"כ שְׁיִסַּע עִם י"ש יִלָּף עִם שְׁעוּנָה וּבְפֶרֶט שְׁלֵא הַחֻזֵק בְּסִבִּיבוֹת אֵילוֹ שׁוּם אֲדָם שֶׁה' הוּלָף ע"ד זֶה עִם שְׁעוּנָה וּב"כ כִּינּוּן דְּחֻמָּה שֶׁל הָאִשָּׁה הַנְּ"ל הַפִּיר הַבְּגָדִי שְׁלוֹ תֵּלִיא בְּפִלְגֻמַּת הַגָּאוֹן מְהָר"ל מְפָרָאג וְהַב"ש בְּסַקְס"ט דְּהִיכָא כֹּא דְּאִיכָא סִימָנִים אֲמָצְעִים בְּגוּפּוֹ וְסִימָנִים מְנוּבָהקִים בְּיוֹתֵר בְּכִלּוֹ ס"ל מְהָר"ל מְפָרָאג דְּשָׂרֵי דְמַמ"כ אֵי סִימָנִים דְּרַבְּנָן וְלֹא מְהִי סִימָנִים שְׁבָגוּפוֹ אִז לֹא חִיּוּשֵׁי לְשִׂאָלָה כְּדְמוּכַח בְּש"ס וּמְהִי סִימָנִים שְׁבָכִלּוֹ.

ואי חִיּוּשֵׁין נְשִׂאָלָה וְלֹא מְהִי סִימָנִים שְׁבָכִלּוֹ הָיָה סִימָנִים דְּאוּרִייתָא וּמְהִי סִימָנִים אֲמָצְעִים שְׁבָגוּפוֹ וּב"כ ה"כ כִּינּוּן שְׂיִשׁ סִימָן בְּמָה שְׁהוּלָף עִם י"ש וְחֹזֵר עִם שְׁעוּנָה דְהָיָה כְּמוֹ סִימָן אֲמָצְעִי וְלֹא שְׂיִיף בְּזָה חֲשַׁשׁ שִׂאָלָה וְגַם ט"ע דְּבְגָדֵי שְׂיִיף שְׁפִיר הַהִתֵּר שֶׁל מְהָר"ל מְפָרָאג וְאֵף דְּהַגָּאוֹן בְּעַל בֵּית שְׁמוּאֵל הַשִּׁיג עָלָיו דְּאֵי סִימָנִים דְּרַבְּנָן וְצָרִיף סִימָן מְנוּבָהק בְּיוֹתֵר מִמִּילָא חִיּוּשֵׁין לְשִׂאָלָה כִּי בְּעֵינֵי סִימָן מְנוּבָהק בְּיוֹתֵר.

ואם יֵשׁ חֲשַׁשׁ שִׂאָלָה מִמִּילָא לֹא הָיָה סִימָן מְנוּבָהק בְּיוֹתֵר מ"מ הַשְּׁגַת הַב"ש לֹא הָיָה אֲלֵא לְשִׁיטַת הַח"מ דְּס"ל דְּשִׁנֵּי סִימָנִים אֲמָצְעִים לֹא הָיָה כְּמוֹ סִימָן מְנוּבָהק גְּמוּר אֲבָל לְפִי שִׁיטַת הַמ"ב בְּשֵׁם מֵהָר"א מְהוּבָא בְּב"ש סַקְע"ג וְכֵן הַסְפִים הַט"ז דְּשִׁנֵּי סִימָנִים אֲמָצְעִים הָיָה כְּמוֹ סִימָן מְנוּבָהק בְּיוֹתֵר וְהַחֲזִיק בְּמַעוֹז סְבָרָא זֶה הַגָּאוֹן מַג"ש בְּתִשׁוּבוֹתָיו בְּסַפְרוֹ פְּנִי יְהוּשִׁיעַ א"כ שְׁפִיר הַמְּמַכֵּ שֶׁל מוֹהַר"ל מְפָרָאג דְּאֵי סִימָנִים דְּאוּרִייתָא וְחִיּוּשֵׁין לְשִׂאָלָה וְהָיָה סִימָן גְּרוּעַ א"כ מְהִי סִימָן אֲמָצְעִי שְׁבָגוּפוֹ וְאֵי סִימָנִים דְּרַבְּנָן א"כ לֹא חִיּוּשֵׁין לְשִׂאָלָה וּב"כ סִימָן דְּבְגָדֵי אַף דְּסִימָן מְנוּבָהק בְּיוֹתֵר לֹא הָיָה מ"מ סִימָן אֲמָצְעִי הָיָה וּב"כ אִיכָא שְׁנֵי סִימָנִים אֲמָצְעִים סִימָן דְּגוּפוֹ וְסִימָן דְּבְגָדֵי וְהָיָה כְּמוֹ סִימָן מְנוּבָהק בְּיוֹתֵר דְּמְהִי

וא"כ ה"נ לדעת גדולי הפוסקים האלו הגאון מהר"ל מפראג והמ"ב והט"ז והפ"י איתתא זו שריא.

ועוד י"ל עפ"י מה שהוכחתי לעיל דהא דחיישינן לר"ט אחר אינו אלא מדרבנן וא"כ י"ל דאף אי סימנים דרבנן מ"מ באיסורא דרבנן מהני סימנים דרבנן וכ"כ הגאון פ"י בתשובתו ומה שהקשה מתוס' יבמות קט"ו בד"ה וקאמרו סימנים פבר תירצתי בחידושי ואף דנקדו בעל פ"י בחידושו לגיטין דף כ"ז השיג על סברא זו פבר פתבתי בחידושי דדבריו תמוהים מאוד יע"ש וכן מצאתי למה"ר י"ס לנדא מפראג בתשובה שהביא פן בשם תשובת הרא"ש להדיא יע"ש: ועוד יש למצוא לה פתח תקנה אף אי נימא דמה שהלך עם י"ש וחרז עם שענה אף סימן אמצעי לא הוי מ"מ יש להתיר עפ"י מ"ש הגאון בעל ח"צ בתשובותיו בסי' קל"ד בנמצא מי שיש לו פצע במוח ויש ט"ע בבגדיו דמהני הט"ע של בגדיו ולא חיישינן לשאלה דהוי כמו נפילה דייחיד דאמרינן בב"ב דלא חיישינן דרחוק שיאבד יב"ש זה וימצאנו יב"ש אחר וה"נ רחוק שישאיל בגדיו למי שיש לו פצע במוח כמוהו יע"ש שהאריך בזה ודבריו נכונים בסברה וא"כ ה"נ פיון שחמי' של האשה הנ"ל הפיר הבגדים ור' משה מקלאבסני העיד שאמר לו קודם מיתה שהוא הי' משולח של ר"ט שהלך עם י"ש וחרז עם שענה ונפל סמוך לכפר קלאבסני מחמת חוליו א"כ הוי כמו נפילה דייחיד ממש דרחוק שיאבד יב"ש זה וימצאנו יב"ש אחר וה"נ רחוק שישאיל משולח של ר"ט זה.

שהלך עם י"ס וחרז עם שענה ונפל סמוך לכפר קלאבסני כמו שהסל"ת העגלון עפ"י שנסע עמו למשולח של ר"ט אחר שאירע לו כל המאורעות האלו ועוד י"ל פיון שר"מ מקלאבסני שאל אותו מי הוא והוא השיב לו שהוא משולח של ר' טעביל שנסע עם י"ש שלו מדהשיב לו סתמא שהוא משולח של ר"ט מסתמא על ר"ט הידוע אמר שנמכר לר"י מקלאבסני וזה ר' טעביל דפה ניקר הוא ומפורסים בכל הסביבות האלו ואין שום ר"ט אחר מוחזק ליסע שם להעיר מסתמא על ר"ט דפה פיון כמ"ש הפוסקים גבי ההוא דאמר טבע חסא דמסתמא על חסא הידוע אמר וה"כ ועדי' יש לעיין בזה ועיין בק"ע סי' כ"ח ור"ג ע"ש מפל אלו הטעמים נלענ"ד דאיתתא זו שריא וכל דברי אלו לא יועילו אם לא בהסקמות הגאון המפורסים אבד"ק והנלענ"ד פתבתי.

מה שפתבתי לעיל דהרב מהרא"מ מייירי באומ' מנין החתיכות של הסחורה או סימן משקל אחרי שובי נחמתי דכבר הוכיח הט"ז בסי' י"ז סקי"ח דסימן מנין לא הוי סימן מובהק דלא כהמ"ב וכ"פ בב"ש וגם משקל לא הוי ס"מ לגמרי דהא הרא"ש בפ' איזהו נשך הקשה.

אהא דאמרינן ה"תם דיהבינן זוזי דיתמי למאן דאית ליה דהבא פריכא דליכא בי' סימנא הא אפתי איכא סימן משקל גבי' דמהני ותי' דמשקל ל"מ אלא גבי אבידה דאקילו ביה רבנן ולא לגבי יתמי דבעינן סימן גמור אלמא דמשקל לא הוי סימן מובהק מזה ראי' להט"ז דמנין לא הוי ס"מ דהא בב"מ פשטינן דמנין הוי סימן ממשקל דכיון דמשקל הוי סימן ה"ה מכין כמבואר בפ' אלו מציאות דכ"ג.

וא"כ פי היכי דמשקל לא הוי ס"מ ה"ה מנן. אף מנן ומקום פיון דכל אהד הוי סימן לענן אבידה כמבואר בח"מ סי' רס"ז א"כ לענן עגונה לפי שיטת הפוסקים דשני סימנים אמצעים הוי ס"מ לגמרי א"כ גבי עגונה פי איפא סימן מנן וסימן מקום מהני.

וכן מבואר שיטת מהר"י בן לב ומוהרא"מ והמ"ב שאלה כז להרב מנהרר מאיר נ"י האבד"ק פרוילעא. בדבר הגט שנשלח ממרחקים וכתוב בו שם אבי האשה אברהם המכונה אבלי והוא פקרא בפי פל אבלי אלא שנקרא לס"ת אברהם אבא וידוע דאבלי פינוי לאברהם ולא לאבא כמבואר באחרונים וא"כ נשמט בו שם אהד מהשמות שקורין אותו בו לתובה והיא מקום עיגון: תשובה לכאורה יש לפסול הגט הלזה במה שלא נכתב בו שם אבא שהוא אהד מן השמות שקורין אותו בו לתורה ול"ד להא דמבואר באה"ע סי' קכ"ט ס"א בהג"ה דאם לא כתב אלא שם אהד אפילו הוא שם הטפל וגירש בו דכשר דש"ה דמייירי בפי שנקרא לקצת ב"א בשם אהד וקצת ב"א קורין אותו בשם אחר משא"כ היכא שפל העולם קורין אותו שני השמות יחד הדעתנו תנת דהגט פסול שאין זה שמו רק חצי השם ובנדאי איש אחר הוא והני שינוי השם וא"כ ה"נ.

פיון שנקרא לס"ת אברהם אבא וכתוב בגט אברהם לבד הוי שינוי השם ואף דהכא השינוי הוא בשם אבי האשה ובס' מכתב מאליהו סי' ד' הביא כמה פוסקים שכתבו דדעת בעל העיטור להכשיר בשינוי שם האב וכ"פ בתשובת עבודת הגרשוני סי' נ"ה מ"מ קשה לסמוך עליהם אף במקום עיגון בדבר שמבואר בש"ע ורוב הראשונים והאחרונים לפסול אף מ"מ נלפענ"ד להקל בנ"ד מתרי טעמי והוא דבפסקי מהרא"י סי' קל"ה הקשה דאמאי פסלינן בשינוי שם האב פיון דקיי"ל להכשיר בשינוי שם הלידה משום פיון דא"צ לכתבו בגט אין השינוי פוסל בו א"כ שינוי שם האב נמי פיון דאם לא נכתב שם האב בגט היא פשר אין השינוי פוסל בו ות"י הב"י בס"י קכ"ט דלשינוי מקום דירה דמי דכתב הרא"ש דשינוי פוסל בו דל"ד לשינוי מקום הלידה שאינו ידוע לכל מקום לידתו וגם אינו נקרא ע"ש מקום לידתו וליכא חששא שיתחלף באחר מה שא"כ מקום דירה שכ"א נקרא ע"ש מקום דירתו וכשרואים שינוי מקום יאמרו לא זהו שגירש אלא אחר הוא ושינוי שם האב לשינוי מקום דירה דמי שהרי שם אביו ידוע וכ"א נקרא ע"ש אביו וכשראו שינוי יאמרו לא זה שגירש עכ"ד וא"כ הכא שהוא נקרא בפי פל אבלי והיא נקראת ע"ש אביה בת אבלי אלא שאב"י נקרא לס"ת אברהם אבא וזה אינו ידוע לכל וגם העולם אינם יודעין לחלק בין שם אבא לאבלי ליכא למיגזר מידי והגט פשר פיון שאין צריך לכתוב בגט שם אביה כלל.

, ואף לדעת קצת פוסקי דבגט הנשלח צריך שם אביה ונוקא היינו פדי שיהיו מוכח מתוכו מי היא המתגרשת והכא הרי נכתב בגט שם אבי אבלי שהפל קורין אותו פן וא"כ מוכח מתוכו מי היא המתגרשת ואף שנשמט שם אהד מהשני שמות שקורין אותו לתורה מ"מ אין קפידא בזה פיון שא"צ לכתוב בגט שם אביה אלא לסימן בעלמא בשם הקודש שילו אין נפסול בו שינוי פיון שאין צריך לכתוב בגט כלל אין השינוי פוסל בו מידי דהנה אשינוי שם הלידה פיון שאינו נקרא ע"ש הקודש: ועוד נ"ל טעם אחר להקל בנגידון זה דהא בטור ס"ס קכ"ט מבואר בשם תשובת הרא"ש דשינוי שם האב אינו פוסל אלא מפני גזירת הרואים דיאמרו דאין זה המגרש וא"כ פיון דחזינו דמי שנקרא לקצת ב"א

בְּשֵׁם אֶחָד וּקְצַת ב"א קורין בְּשֵׁם אַחַר וְכַתֵּב רַק שֵׁם הָאֶחָד כְּשֶׁר לֹכ"ע דְּלֹא נִחְלְקוּ
הַפּוֹסְקִים אֲלֵא בְּגִירָשׁ בְּשֵׁם הַטָּפֵל אֲבָל אִם אֵינוֹ שֵׁם הַטָּפֵל כְּשֶׁר לֹכ"ע וּל"א פִּינּוֹן שְׁקַצַּת
ב"א קורין אוֹתוֹ בְּשֵׁם אַחַר שְׁלֵא נִכְתֵּב בְּגִט אֵיכָא לְמִיגְזוֹר דְּאוֹתָן ב"א יֹאמְרוּ שְׁאִין זֶה
הַמְּגִרְשׁוֹ וְעַכְצ"ל פִּינּוֹן שְׁיָדוּעַ הִיא שְׁקַצַּת ב"א קורין אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ שֵׁם הַנִּכְתָּב בְּגִט.

לֵיכָא לְמִיגְזוֹר מִיָּדִי וּא"כ ה"נ פִּינּוֹן שְׁפַל הָעוֹלָם קורין אוֹתוֹ אֲבָלִי וּפְשִׁיטָא דָּאֵם הָיוּ כּוֹתְבִין
שֵׁם אֲבָלִי לְכַר וְדַאי הָיוּ כְּשֶׁר פִּינּוֹן שְׁהִיא חֲנִיכָה שְׁהַפֵּל קורין אוֹתוֹ בּוֹ א"כ אָף שְׁפַתְתָּב
אֲבָרְהָם הַמְּכֻנָּה אֲבָלִי לֹא מִיגְרַע גְּרַע פִּינּוֹן שְׁיָדוּעַ שְׁאֲבָלִי הוּא נִגְזַר מִשֵּׁם אֲבָרְהָם כַּמ"ש
הַט"ז וּב"ש שֵׁא"צ לְכַתּוֹב שֵׁם הַכִּינּוּי פְּלָל א"כ פִּינּוֹן שְׁפַתּוֹב בְּגִט שֵׁם אֲבָלִי שְׁהוּא שֵׁם
שְׁהַפֵּל קורין אוֹתוֹ בּוֹ אָף שְׁהוֹסִיף וְכַתֵּב אוֹתוֹ שֵׁם שְׁנִיגְזוֹר זֶה מִמְּנֹו וְהִיא כִּינּוּי לֹא פְּסֻלִינּוֹ
לִי דְּלֵיכָא לְמִיגְזוֹר מִיָּדִי שְׁהַפֵּל יֹאמְרוּ שְׁפַתְתָּב זֶה הַשֵּׁם שְׁהַפֵּל קורין אוֹתוֹ כֹּן אֲלֵא שְׁהוֹסִיף
לְכַתּוֹב שֵׁם הַקּוֹדֵשׁ שְׁזֵה יוֹצֵא וּמִמְּנֹו וְדַמִּי לְכּוֹתֵב שֵׁם אֶחָד בְּגִט שְׁקַצַּתְתֶּם קורין אוֹתוֹ כֹּן
אָף שְׁקַצַּתְתֶּם קורין אוֹתוֹ בְּשֵׁם אַחַר שְׁהוּא כְּשֶׁר דְּלֹא גְזַרְיִנּוֹן מִיָּדִי כֹן נִרְאֶה נִכּוֹן : וּבְאַמַּת
יֵשׁ עוֹד מְקוֹם לוֹמַר דְּכָל מְקוֹם שְׁיֵישׁ לְאַבִּי הָאִישׁ אוֹ הָאִשָּׁה שְׁנֵי שְׁמוֹת וְלֹא כְּתֵב רַק שֵׁם
הָאֶחָד הוּא כְּשֶׁר פִּינּוֹן דְּלֹא פְּסֻלִינּוֹן בְּשִׁנּוּי שֵׁם הָאֵב אֲלֵא מִפְּנֵי הַרְוֹאִים י"ל דָּאֵם לֹא כְּתֵב
רַק שֵׁם הָאֶחָד שְׁלֹו לֹא מִיְקָרִי שְׁיָנּוּי פִּינּוֹן דַּעכ"פ כְּתֵב רַק שֵׁם הָאֶחָד שְׁלֹו שְׁזֵה הוּא שְׁמוֹ
הָאֶמִיתִי לֹא הָיוּ שְׁיָנּוּי וְלֹא גְזַרְיִנּוֹן בּוֹ מִיָּדִי אֲלֵא שְׁקַשָּׁה לְסַמְנָה ע"ז בְּלִי רֵאִי אָף מ"מ
בַּנ"ד נִלְפַעַנ"ד לְסַמְנָה לְהַקֵּל מִהֲנֵי טַעְמֵי מַעֲלִייתָא דְּכַתִּיבָנָא וּבִפְרָט בְּמְקוֹם עֵיגוֹן : שְׁאֵלָה
כַּח מְרַחֵק אֶקְרָא לְשֵׁלּוֹם אֶהוּבִי ה"ה הַרְבֵּנִי הַמְּוִפְלָא וּמְוִפְלָג בַּתּוֹרָה הַחֲכָם הַשְּׁלָם
וּפּוֹרְסִים לְשַׁבַּח כְּבוֹד מוֹהַרֵר יְהוֹשִׁיעַ בִּי גִי"ק קַבְלַתִּי בְּשַׁבּוּעַ הָעֶבֶר וְהִנֵּה אָף שְׁאִינִינִי
מְוִפְנָה מִכָּל צַד מ"מ כְּבָר הַזֵּהִירְנוּ חז"ל לְשַׁקּוֹד בְּתַקְנוֹת עֲגוּנוֹת וְגַם לְכַבּוֹדוֹ דְּמַר פְּנִיתִי
לְבִי לְעֵינֵי בְּזֵה.

וְהִנֵּה ר"מ שְׁאֵל בְּשֵׁלֶשׁ וְעֵלְתָה לוֹ. וְרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן בְּעֵנֵי הָעֲגוּנָה וְהִנֵּה תוֹרְךָ הַג"ע שְׁנַמְצָא
אִישׁ א'.

בְּנֵהר סְמַאטְרוּכֶשׁ וְלֹא נַמְצָא בּוֹ סִימְנִים רַק נִקְבַּ בְּאוֹנּוֹן הִימְנִי בִלְעַפִּיל וְשְׁנֵי שְׁיָנִים
חֲסָרִים בְּצַד הִימְנִי. תֵּאקֵן שְׁחוֹרִים.

וְהִנֵּה שְׁרִיתָא דְּהָאִי אִיתָתָא רּוֹפֵף מְאוֹד דְּהִנֵּה בְּש"ס פֵּא"מ הוּא אֲבַעֲיָא דְּלֹא אִיפְשֵׁט' אִי
סִימְנִים דְּאוֹרִייתָא אוֹ דְּרַבָּנּוֹן וְכֹן בַּפ' הָאִשָּׁה בְּתָרָא אֵיכָא תְּרִי לִישְׁנֵי בְּהָאִי מִקְלָתָא וּמְסִיק
הֵתָם בְּחִינּוֹרֵי וְסוּמְקֵי לֹא הָיוּ סִימְנֵי כָּלֵל וְהָעֵלּוּ הַפּוֹסְקִים דְּתַלְתָּא סִימְנִים אֵיכָא דְּסִימְנֵי
מְוִבְהָקִים לְגַמְרֵי כְּגוֹן חֲסַר וְיִתִיר בְּאִיזָה אֲבָר לֹכ"ע מְהֵנִי וְסִימְנֵים אֲמַצְעִים כְּגוֹן רֹחֶשׁ
וְצַלְקָתָא זֶה תְּלוּי אִי סִימְנֵים דְּאוֹרִייתָא אוֹ דְּרַבָּנּוֹן וְקִי"ל לְחוּמְרָא וְחִינּוֹרֵי וְסוּמְקֵי הָיוּ
סִימְנֵים גְּרוּעִים וְאָף מְאָה סִימְנֵים בְּצִירוּף לֹא מְהֵנִי כְּמִבְּנָאָר בַּה"ע סִי י"ז וּא"כ בַּנ"ד
הַזְּאָקִין שְׁחוֹרִים הָיוּ חִינּוֹרֵי וְסוּמְקֵי דְּלֹא הָיוּ סִימְנֵי כָּלֵל וְגַם שְׁיָנִים חֲסָרִים שְׁכִיחֵי בְּאִינְשֵׁי
טוֹבָא וְלֹא נִשְׂאָר סִימְנֵי רַק הַסִּימְנֵי נִקְבַּ בְּלְעַפִּיל וְזֵה הִיא סִימְנֵי בְּרוּשֶׁם וְצַלְקָתָא אָף לֹא הָיוּ
ס"מ גְּמוֹר וְלֹא מְהֵנִי וְיִמֵר דְּנִקְבַּ בְּאוֹנּוֹן חֲשׁוּב ס"מ גְּמוֹר וְאֶדְרַבָּה בְּתַשׁוּבַת הַרַב
רַאב"ח סִי נ"א וְהוּבָא בַּק"ע סִי רַע"ו מְבֹאָר דְּנִקְבַּ בְּאוֹנּוֹן לֹא חֲשׁוּב ס"מ גְּמוֹר ע"ש
וְאֵע"ג דְּכָל גְּדוּלֵי אַחְרוּנֵים הַסְּפִימוּ לְדַבְרֵי הַרַד"ק שְׁהִבִּי הַב"י דְּשׁוּמָא בְּמְקוֹם מְצוּמְצִים

הנה פנקב בצד אות פ' דמבואר במס' גיטין דהוי ס"מ והכא פיון שהנקב באונן ימיני י"ל דהוי פצונמצים מקום.

וכעין זה פתב בתשובת מהר"ם לובלין סי"ו א"ו דרושם בראש בצד שמאלי חשוב צ"מ וכ"מ קצת בתשובת מ"ב סי' ס"ג מ"מ הרי הרב מהר"ם ז"ל לא סמך ע"ז אלא בצירוף שאר היתירים ועוד י"ל דנקב באונן בצד ימיני לא חשוב צ"מ דאפשר דנקב באונן לצורך הגזם המנהג לעשות בצד ימיני וגם מה שנמצא השניונים חסרים בצד ימיני פשיטא דלא חשוב צ"מ פיון שמבואר בפנ"ע שהאשה אינה זוכרת באיזו צד הי' חסרים ועוד דצ"מ בסימנים גרועים אי מהכי תלוי בפלוגתא דרבננותא והארכתי בזה בתשובה אחרת ואין כאן מקומו אמנם לאחר העיון נלענ"ד לצדד בשריותא דהאי איתתא לפמ"ש בתשובת מ"ב סי' ס"ג דס"מ לגמרי הוא דבר זר ומפולג אשר לא נמצא א' מני אלה אף לא ימלט שימצא איש אחר בסימן כזה אלא דלא חיישינן לי' יע"ש וכ"ב הב"ש וא"כ נראה דנקב באונן במדינות אלו הוא ס"מ לגמרי דלמאי נחויש לה אי נחויש דהנקב בא מחמת חולי ולא הוי כס"מ כמו רישם וצלקת דחשב להו הפוסקים ס"א הלא בנ"ד אמרה האשה שהיו הנקב באונן ימין בלעפיל א"כ הוי צימצום מקום גמור דהוי כצ"מ בתחילת סאבר או בסופו דהוי כצ"מ כמ"ם הט"ז והב"ש וה"נ האיה איתרמי נקב באונן ימינית בלעפיל מחמת חולי כמו האיש שנאבד מאתו ואי נחויש שהנקב נעשה במתכונן לצורך הגזם והדרה לעשותו בלעפיל ולא הוי צ"מ מ"מ מ"מ נראה במדינתנו שאין המנהג פן כלל ולא נמצא א' מני אלה והוא דבר זר ומפולג חשוב ס"מ ולא חיישינן דילמא אחד שינה מהמנהג ואף דהרב ראב"ח פתב להדיא דנקב באונן לא הוי ס"ט הוא ז"ל הי' מחכמי ספרדיים ושם המנהג ושכיחי בקצת ב"א לילה בגזם באונן לכה לא חשוב ס"מ.

אבל במדינתנו שאין המנהג פן ולא נמצא א' מני אלה חשוב ס"מ ול"ח דילמא אחר שינה מהמנהג ויש להביא ראיה לזה מדברי התוס' במס' חולין דף צ"ו בד"ה פלגיא דהאי סימנא. והאי סימנא קטיל נפשא לא קטלינן לי' דכתבו שם דה"נ אי אתו סהדי ואמרו פלגיא דהאי סימנא לנה מפלוני מנה אין מוציאין ממון מהבעלים עי"ז דלא מהני סימנים להוציא מיד המוחזק אלא באבידה דווקא יע"ש ונהרי בפ' המקבל ד"י איתא אריס אומר למחצה ירדתיו ובעה"ב אומר לשליש ירדת הלקה כר"נ דהפל כמנהג המדינה ואם המנהג למחצה נאמן האריס להוציא מיד בעה"ב אף דהקרקע בחזקת בעלים לפירות וא"נ הבעה"ב לשנות ממנהג המדינה ומוכח התם בש"ס דאף במיגו א"ב הבעה"ב כמ"ש המרדכי בשם הגאונים שם ונהביאו הש"ך בח"מ בכללי מינו אלמא דאף דע"י ס"מ אין מוציאין ממון מיד המוחזק משום דחיישינן דילמא איתרמי איש אחר בסימן כזה מ"מ ממנהג המדינה ל"ח דשינה ומוציאין ממון עי"ז ואף במינו לא מהימן דהוי כמינו במקום עדים וא"כ בעדות אשה דסמכינן על ס"מ ול"ח דילמא איתרמי איש אחר בס"מ כזה כ"ש דל"ח לחששא רחוקה לומר דילמא איש אחר שינה ממנהג המדינה שהיא דבר זר ומפולג ה"נ פיון שבמדינתנו אין המנהג לנקוב האונן לצורך הגזם ל"ח לאחר ונהוי ס"מ ואין לחוש ולומר דילמא אדם אחר ממרחק בא לכאן ושם המנהג לצאת בו דכיון שנמצא במדינה זו ל"ח שפא ממדינה רחוק וראי' לזה מהא דאמרין פ' לא יחפור אר"ח רוב וקרוב הולכין אחר הרוב אף על גב דרובא דאורייתא וקרובא דאורייתא מפל מקום

רנבא עדיף מתיב ר"ז וְהִיְתָה הָעִיר הַקְּרוֹבָה אֶל הַחֲלָל וְאֵע"ג דְּאִיכְּפֵּא אַחֲרֵיהּ דְּנִפְיִישִׁי מִיְנָה וּמִשְׁנֵי בְּדִלְיָכָא.

וּפְרִיָּהּ וּנְיָזוּל בְּתַר רְנָבָא דְעֵלְמָא וּמִשְׁנֵי בְּיוֹשְׁבַת בֵּין הַהָרִים וּפְרִישׁ"י שְׁאִין דְּרָף רּוֹצְחִים לְבָא לְכָאן מִמְּקוֹמוֹת אַחֲרִים וְה"נ פִּינּוּן שְׁאִין דְּרָף לְבָא לְכָאן מִמְּדִינּוֹת אַחֲרוֹת וְאִין הַשְׁיָרוֹת מְצוּיוֹת בְּעֵתִים הַלְלוּ אֲמַרִי דְזָה שְׁנַמְצָא מִמְּדִינָה זֹה הוּא.

וְעוֹד רֵאִי מְהָא דְאֲמַרִינּוּ הֵתָם בְּסוּף הַסְּוָגִיא הַהִיא חֲצָבָא דְחַמְרָא דְאֲשַׁתְּכַח בְּפִרְדֵּיס' שְׁרִיָּא רְבִינָא וְאֲמַרִינּוּ הֵתָם לִימָא דְלָא כַר"ח וּמִשְׁנֵי ש"ה דְּאִי מִיְגָנְב מְנִי' אֲצַנּוּעֵי בְּגוּהָ לָא מְצַנְעֵי וְה"מ חַמְרָא אֲבָל עֲנְבֵי מְצַנְעֵי וְכַתְּב עֲלֵה הַרְמָב"ן בְּחִידוּשָׁיו אַע"ג דְּאֲנּוּן קִי"ל כַר"ח דְּרֹב וְקָרוֹב אֲזֻלִּינִין בְּתַר רְנָבָא מ"מ פִּינּוּן שְׁנַמְצָא בְּמְקוֹמוֹ מִמֶּשׁ לַכ"ע קָרוֹב עָדִיף דְּכָאן נִמְצָא פָּאן הִי וְכ"פ הַט"ז בִּי"ד סִי' רַנ"ז סִי"א וְכַמ"ש הַטִּיז שָׁם ע"ש וְהַט"ט פְּתַב הַשְׁ"ף בִּי"ד סִי"א סַק"ז דְּכָל הֵיכָא דְאֲזֻלִּינִין בְּתַר רְנָבָא אֲזֻלִּינִין בְּתַר הַמְּקוֹם שְׁנַמְצָא שָׁם אִם הוּא רֹב יִשְׂרָאֵל אוֹ עַכּו"ם וְאִם שְׁוִים בְּשׁוֹק אֲזֻלִּינִין בְּתַר רֹב הָעִיר ע"ש וְא"כ ה"נ פִּינּוּן שְׁנָה נִמְצָא בְּמִדִּינָה זֹה אֲמַרִינִין וְדִאי מְפָאן הָיוּ וְהָיוּ ס"מ פִּינּוּן שְׁאִינוּ מְצוּי בְּמִדִּינָה זֹה גַּם בְּאֲוֹנוֹ.

וְאִין לְהַתְעַקֵּשׁ וְלוֹמַר דַּע"כ לָא אֲזֻלִּינִין בְּתַר קְוֹרְבָא אֲלָא בְּמְקוֹם דְּלִיכָא חֲזַקְתָּ אִסְרָא אֲבָל בְּאִסְרָא א"א פִּינּוּן דְּאִשְׁהָ זֹה בְּחֲזַקְתָּ א"א קִינְיָמָא לָא אֲזֻלִּינִין בְּתַר קְוֹרְבָא לְהוֹצִיא מִחֲזַקְתָּ א"א דְזָה לִיתָא.

דְּמוּכַח מְדַבְרֵי הַשְׁאֵלְתוֹת דַּר"א גְּאֹנוּן לְהִפּוֹף שַׁכ' בַּפ' וַיִּקְרָא דְהִיכִי דְאִיכָא שְׁתֵּי חַנּוּיּוֹת אַחַת מוֹכֶרֶת בָּשָׂר שְׁחִיטָה וְאַחַת מוֹכֶרֶת בָּשָׂר גְּבִילָה וְאֲשַׁתְּכַח בָּשָׂר וְלֹא יִדְעִינִין מְהֵי מְנִיָּהוּ אֲזֻלִּינִין בְּתַר קְוֹרְבָא דְרַחֲמָנָא אֲמַר וְהִיְתָה הָעִיר הַקְּרוֹבָה אֶל הַחֲלָל הָרִי אַע"ג דְּהֵתָם אִיכָא חֲזַקְתָּ אִסְרָא דְבַהֲמִ' בְּחִי' בְּחֲזַקְתָּ אִסְרָא עוֹמְדַת אַף בַּכַּה"ג כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחוּ הַתּו' בְּגִדָה דִּי"ח בַּד"ה הַלֵּף אַחַר הָרֹב אַפ"ה אֲזֻלִּינִין בְּתַר קְוֹרְבָא וְא"כ ה"נ בַּנ"ד אֲזֻלִּינִין בְּתַר מְקוֹמוֹ מִמֶּשׁ לְהוֹצִיא מִחֲזַקְתָּ א"א.

וְל"ל דְּנָהִי דְבִּאוֹתוֹ מְקוֹם מִמֶּשׁ אֲזֻלִּינִין בְּתַר קְוֹרְבָא מ"מ לָא עָדִיף מְרֹבָא וּבְעֵדוֹת אִשְׁהָ הָא לָא אֲזֻלִּינִין בְּתַר רְנָבָא דְהָא חֲשָׁשׁוּ חַז"ל לְמִיעֵטָא בְּמִשְׁאֵל"ס וְגוֹסֵס י"ל פִּינּוּן דַּע"כ"פ יִצְאֵנוּ מִחֲשָׁשׁ אִסְרָא דְאוֹרִינִי וּמִן הַתּוֹרָה הָיוּ ס"מ אֲלָא מְדַרְבְּנָן לָא הָיוּ ס"מ דְּלָא אֲזֻלִּינִין בְּתַר קְוֹרְבָא מ"מ נָהִי דְלָא הָיוּ ס"מ מ"מ סִימָן אֲמַצְעֵי הָיוּ כְּמוֹ רֹנְשָׁם וְצַלְקַת אַף דְשְׁכִיחֵי וְא"כ פִּינּוּן דְּרֹב גְּדוּלֵי אַחֲרוֹנִים הַסְּפִימוּ בְּסַפְרֵיהֶם דְּבִּאִסְרָא דְרַבְּנָן סְמְכִי' עַל סִימְנֵי דְרַבְּנָן וְסִיגִי בַּס"א וְא"כ אִיְתָתָא זֹה מ"מ כ"ש שְׁרִיָּא דְמִן הַתּוֹרָה פִּינּוּן דְּאֲזֻלִּינִין בְּתַר קְוֹרְבָא הָיוּ סִימָן גְּמוּר וּמְדַרְבְּנָן אַף דְּלָא אֲזֻלִּינִין בְּתַר קְוֹרְבָא עַכ"פ ס"א הָיוּ וּבִּאִסְרָא דְרַבְּנָן סִיגִי בַּס"א וְכַה"ג כַּמ"ש בִּי"ד סִי' פ"ג בְּכֻלְלֵי הַס"ס לְעֵנִין סְפֵק דְּגִימִים מְלוּחִים יַע"ש גַּם בְּלֹא"ה יֵשׁ צַד הָיְתָר אַף אִם נֶאֱמַר דְּסִפְקָא אִם נֶקֶב בְּאֲוֹנוֹ הָיוּ ס"מ מ"מ לְפִי הַסְּפָמוֹת הַפּוֹסְקִים דְּאִף בְּסִיפְקָא חֲסָרוֹן יִדְעָה מְהֵי ס"ס א"כ י"ל דְּהָיוּ ס"ס סְפֵק דְּיִלְמָא הָיוּ סִמְן מְוָבְהַק וְאִת"ל דְּהָיוּ ס"א דְּמִנִּים קִי"ל סִימְנִים דְּאוֹרִינִי דְהָא מְחַמַּת סְפִיקָא דְדִינָא פְּסִקִינִין סִימְנִים דְרַבְּנָן.

כמ"ש הרא"ש בפא"מ וכמ"ש בתשובת מהר"י ו"ל ועיין בק"ע סי' ל"ה יע"ס: שאלה
כט מעשה באחד שמת בלא בנים והי' לו אח אחד וציה לפני מותו שאשתו תקח הבית
שלו בכתובתה והאח יקח דבר מועט בכדי שיחלוץ לאשתו ואחר מותו בא האח לחלוץ
ולתפוע החצי מכתובתה פתקנות הקהלות שמבואר באה"ע ס"ס קס"ה והיא השיבה
שהיא זקינה באה בימים ואינה צריכה להחליצה כלל ועוד שבעלה צוה לפני מותו
בפירוש שתקח הבית שלו בכתובתה.

והשבתי שהדין עם היבם שמגיע לו החצי מכתובת' ומה שטוענת שאינה צריכה להאכילה
כלל כבר האריך בזה בתה"ד סי' ר"כ ובפסקיו סי' רס"ד שאין זו טענה כלל דמ"מ מגיע
לו חצי סך כתובתה ע"ש וכן מבואר באה"ע ס"ס קס"ה ג בהגה ביבמה שתבעה היבם
לחלוץ והיא אינה רוצה דדינה פמורדת המבואר בסי' ע"ז וכתב הב"ש דאם פנונתה
בשביל ממון אז ינהיגין הפל ליבם אפילו מה שהכניסה היא.

רק שנ"מ שגלה הם. וא"כ ה"ה הכא שרצתה ג"כ בחליצה אלא שטוענת שאינה צריכה
בחליצה כלל כדי ליפטר מהממון שאין זו טענה ועכ"פ מגיע לו חצי מכתובתה כפי
התקנה.

ומה שטוענת שבעלה צוה לפני מותו שהיא תקח כל הבית בכתובתה. גם זה אין טענה
כלל פיון שהקהלות תיקנו שהחלוץ יקח החצי מכתוב' בכדי שלא יהיו בנות ישראל
עגונות אין צואתו מועלת כלל דאטו צואתו עדיפא מחיוב כתובתה שהיא חוב גמור
ואפ"ה תיקנו שהחליץ יקח חציו ואין לפקפק ולומר דנהי דאין פח להבעל לצוות לסלק
לה הפתובה לאחר מותו נגד החולץ מכל מקום לא גרע ממתנת שכ"מ שדבריו פכתובין
וכמסורין דמי ומתנה שנותן לה הבעל דין כ"מ יש לה פכתוב' בס"ה פ"ה ואם פן פיון
שאינה רוצה בחליצה אף שניתן עליו דין מורדות מ"מ הא אף פמורד' יש לה כ"מ כמ"ש
הב"ש בס"ה קס"ה סק"ט וגם אפ"ש פיון דדין נ"מ על המתנה לא תיקנו בזה הקהלות
כמ"ש הב"ש סק"י דהיא נוטלת בראש הרים שגלה דבנ"מ לא תיקנו יע"ש זה ליתא דכיון
שהבעל צוה לפני מותו שתקח הבית עבור פתובה דין פתובה על הממון ואינו מועיל
משום מתנת שכ"מ ורא' ברורה לזה מהא דאמרינן בס"פ גט פשוט דף קע"ה רב ושמואל
דאמרי שכ"מ שאמר מנה לפלוני בדי אמר תנו נותנין לא אמר תנו אין נותנין משום
דאדם עשוי שלא להשביע את בנ"ו ומוקי לה בדלא נקט שטר' ופרי' הש"ס אמר תנו
נותנין מלנה ע"פ הוא ורב ושמואל דאמרי תרנוייהו מלנה ע"פ אינה גובה לא מן
היורשים ולא מן הלקוחות והקשו תוס' דמאי קושיא הא דברי שכ"מ פכתובין וכמסורין
דמי וא"כ אמאי אין נותנין לו דאמר תנו ליהוי פמחלק נכסי ותירצו דל"ד דהיכא דנותן
מטעם מתנה התם תיקנו שיהיו פכתובין וכמסורין שמא תטרון דעתו עליו אבל פשמצוה
ליתן מטעם מלנה אין לו אלא מפת מלנה באשר בתחילה ואין נותנין.

וא"כ הכי נמי פיון שהבעל צוה ליתן לה מפת הפתובה אין לה אלא דין פתובה והחולץ
נוטל החצי פתקנת הקהלות כנלע"ד: שאלה ל לה"ה הרבנים הפופלאים ד"צ דק"ק
בראהיליב מפתבם קבלתי וע"ד השאלה דשאילתין במה שנמצאו אצליכם בין הגיטין
שני גיטין שנתסר מהן תיבת יתיכי ליכי הראשון ושני המגרשים לא ידעו איה אפוא הם
והוא מקום עיגון.

תדע שגנוסח זה הוא נוסח הקדמונים הרי"ף בפירוק המגרש והרמב"ם ולכתחילה נכון ליתן גט אחר אבל בדיעבד בכה"ג נראה שהגט פשוט דהא מבואר בש"ע סי' קכ"ו סמ"ט דחסר תיקה אחת בטופס הגט פשוט אם לא שנושטתנה הענין והכא לא נשתנה הענין כלל.

דהא הפירוש של יתיכי ליכי אנת איתת' היינו שאני מגרש אותה דתרגום של אותה יתיף כמ"ש המחקרים ומה חילוק אם אומר דשקבי ותריכית אותה אתה אשתי או שיאמר שאני מגרש אתה אשתי פלונית אלא שתיקון הלשון היא יפה יותר פשאומר אני מגרש אותה אתה אשתי אבל מ"מ בדיעבד אין לפסול הגט משום פן וכמבואר בסי' קכ"ו ס"כ אם מכירין סגנון הדבר אין לפסול משום דילוג אות אחת והיינו כשדילג השי"ן של שאנו מונין ובשו"ת פ"י חלק אה"ע ס"ב פסק דאפילו דילוג שאנו מונין לגמרי אלא שכתב למנין פאן במתא פלונית שניכר סגנון הדבר הגט פשוט פיון שאין לו פ"א אחר יע"ש וכ"ש הקא שהפירוש יפה שאני מגרש אתה אשתי פלונית אלא דיתיכי ליכי הוא תיקון הלשון אבל מ"מ אין לפסול הגט אם לא כתב פן.

ואין לעקם ולומר דשפ"ת יתיכי ליכי הוא תנרף הגט ובתנרף אם חסר אות אחד הגט בטל זה ליתא דבפ"ל הגט דכ"ז משמע דתנרף הגט אינו אלא מקום האיש והאשה והזמן ומקום הרי את מותרת ותו לא וכבר האריף בזה הפר"ח בסי' קכ"ה סל"ט.

ועוד דודאי לא חשוב תנרף דהא כתיב בגט אח"כ וכדי פטרית וש"ת יתיכי ליכי ולשון וכדי היינו ועתה כמ"ש בס"ג פ"א ו"כ הרי נכתב עיקר הגט וגם יש בדי סדר הגט בכת"י שלוקט מהגאון מהר"מ מרגליות ז"ל ושאר גדולים והקשה שם על הא דכתבי ושבקית ופטרית ותריכית.

דלמה פפלינו לי הא בטר הכי איפא האי לישנא וכדי פטרית וש"ת ותי' דלשון הראשון שכתב שפ"ת אין הפירוש שעכשיו פוטר אותה אלא פאן מספר אותה שכתב מצא בה ערות דבר או שלא מצאה חן בעיניו ומשום הכי עזבה ונפטר ממנה וגירשה מביתו ולכך לא כתב וכדו ולא אנת איתתי מן קדמת דנא כמ"ש לבסוף משום דהכא לא איירי עדיין שרוצה לגרשה אלא שמספר על מה עזבה והיא עדיין אשתו ונותן טעם למה מגרשה כי לכתחילה אין לגרש אם לא עשתה שלא פהוגן אבל לבסוף רוצה לגרשה פדכתיב וכדו פטרית ושבקית אז מתחיל לומר דהוית איתתי מן קדמת דנא אבל מעתה לא תהא איתתי.

אלו הן תנרף דבריו והאריף בזה וא"כ לפי"ז פשיטא דשפ"ת הראשון אינו אלא טופס דהא אינה מגרשה עכשיו כלל: שאלה לא נשאלתי באשת איש שבעלה הרחיק נדוד זה זמן רב והיא דרה בבית אחד ששכרה מאיש אחד.

ואיש אחר דר בבית השני ג"כ בשכירות מאותו האיש ושני הבתים הם זה פנגד זה פחת גג אחד וטוענת האשה שהאיש שדר בבית האחר הוא רודף אחריה תמיד לפתותה לדבר עבירה והוא מכחישה וגזרו עליו בכח הנדוי שלא ידורו יחד בשכינ' אחת כמבואר בש"ע והוא אינו רוצה לזוז ממקומו ואומר שהיא תדחה מפניו מי נדחה מפני מי.

תשובה נראה דדין זהו נחלק לשני אופנים דאע"ג דמבואר בש"ע אה"ע סי' קע"ח ס"כ דאשת איש שטוענת על איש אחד שהוא רודף אחריה דאין להאמינה פדי ליסרו אבל יגזרו עליו נדוי שלא ידבר עמה ושא לא ידורו בשכינה אחת והיא משו"ת הריב"ש סי'

רס"ה נראה דהיינו דוקא אם באים לכתחילה לקבוע דירה בשכנתה אחת דהיינו שפבר שזכר אחד מהם דירה אחת בשכנתה זו אז אסור להשני לשפזר ג"כ בשכונה זו דאע"ג שהאיש מכחיש את האשת איש שמעולם לא רדף אחרי' מ"מ לכתחילה לאפרושי מאיסורא חיישינן לדבריה ואסור לו ליפנס בגבולה לשפזר בית בשכונ' מכ"ש שהיא לא תשפיר בית בשכינתה: דהא שוי' אנפ'ש חד"א במה דטענה שהיא רודף אחרי' אלא דקי"ל דאף עליו גזרו שלא ידור בשכינתה אחת עמה אף שהיא מכחיש בדבר אבל אם פבר דרים שניהם בחצר אחד או בשכינה אחת בשכירות ועדיין לא נשלם זמן השכירות והוא מכחיש בדבר נדאי דאין להאמינה לדחות אותו מדירתו דכמו שאין מאמינים אותה ליסרו כ"ש דאין להאמינה לענגן ממון לדחות אותו מדירתו אף שרגלים לדבר שאומרת אמת כמ"ש מהרי"ק שורש קכ"ט וקפ"ט ונהביאו הב"י באשה אחת שטוענת על איש שפא עליה בשעת עילופה.

שאין מאמינים אותה לענגן תשלומי בושת ופגם ואף שע"א מעיד פן ואיפא אומדנא בדבריו ג"כ וה"נ אין להאמינה. וכ"ש הכא פיון שהיא נדאי אסורה לדור עמו בשכינתו דהא שניה אנפ'שה חד"א שהיא תדחה מפניו.

כשאין רגלים לדבר שהיא אומרת אמת דהא קי"ל בסי' קי"ט סי"א בגרושה מן הנשואין דלא תדור עמו בשכינתו שהיא נדחת מפניו דטולטולא דגברא קשה מדאיתתא. אמנם אם הם דרים בחצר אחד כמו בנ"ד וכבר נשלם זמן השכירות כ"א רוצה לשפזר ביתו שמקדם נראה שפזר יש חילוק דאם אין רגלים לדבר שאומרת אמת אזי היא נדחת מפניו.

כמו בגרושה מן הנשואין משום דטולטולא דגברא קשה מדאיתתא וכ"ש הכא שהיא מכחיש אות' אבל אם יש אומדנא ורגלים לדבר שהיא אומרת אמת נראה דבכה"ג הוא נדחה מפניה דזה ימים רבים אשר נתקשיתי בהא דאמרי' בכתובות דף כ"ח גבי גרושה מן הנשואין דלא תדור עמו בשכינתו והיא נדחת מפניו ובעי עליה היתה חצר של שניהם מהו ושקיל וטרי עליה ומסיק ת"ש הנה ה' מטלטלה טלטלה גבר ואמר רב טלטולא דגברא קשה מדאיתתא ולכאורה תמהו מאוד וכי משום טעם זה מקינין זכות האשה אדברה משום דטולטולא דגברא קשה יצטרף לפייס את האשה בדמים והנראה בזה דטעמא דהש"ס היא פיון דהם אסורים לדור ביחד ועל פרוץ אחד צריף לדחות מפני חבירו לכן בסברה מוטעת דטולטלה דגברא קשה מייפנין פח האיש וכה"ג מצינו בש"ס ר"פ אחד דיני ממונות דאיתא התם צדק צדק תרדוף אחד לדין אחד לפשרה כיצד שתי ספינות עוברות בנהר ופגעו זה בזה אם שתיהן עוברות שתיהם טובעות ואם זה אחר זה שתיהן עוברות וכן שני גמלים וכו' הא כיצד טענה ושאינה טענה תדחה אינה טענה מפני טענה קרובה ושאינה קרובה תדחה קרובה מפני שאינה קרובה ורש"י פ"א קרובה לעירה וגרס תדחה שאינה קרובה מפני קרובה כמ"ש הטור בח"מ סי' ער"ה והטעם ביאר הסמ"ע שם.

דכיון שקרובה לעירה שרוצה לילך שם אינו מן הסברה שתדחה הקרובה לעירה מפני שאינה קרובה יע"ש אלמא דכל היכא דע"כ אחד צריף לדחות מפני חבירו בסברה

מועטט נדחה אַחד מִפְּנֵי חֲבִירוֹ וּא"כ ה"נ פִּינֹן שֶׁהַגְּרוּשָׁה אֲסוּרָה לְדוֹר עִמּוֹ וְעַל פְּרֻחָהּ אַחַד מֵהֶם צָרִיף לְדַחֲוֹת מִפְּנֵי חֲבִירוֹ.

מִשׁוּם סְבָרָא מוֹעֲטַת מִיִּפְיֵינִין פֶּחַ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה תְּדַחֲהוּ מִפְּנֵי וְזֶה נֶכּוֹן מְאֹד. וּלְפִי"ז בּנ"ד שֶׁהָאִשָּׁה טוֹעֲנַת שֶׁהָאִישׁ הִדָּר עִמָּה בְּחֻצַּר רֹדֵף אַחֲרֶיהָ וַיֵּשׁ רַגְלִים לְדַבֵּר שְׂאוּמֶרֶת אֶמֶת פִּינֹן שֶׁהוּא חָשׂוּד עַל הָעֲרִיּוֹת וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה שְׂאָר אֲנֻמְדָּנוֹת אֲזִי לֹא מִיִּפְיֵינִין אֶת פּוּחוֹ מִטַּעַם קְלוּשׁ לְטַלְטוּלָא דְגַבְרָא קָשָׁה מְדַאֲמָא פִּינֹן שֶׁהוּא הַגּוֹרֵם לְזֶה וּמִחֲמַתּוֹ בָּא הָאִיסוּר וּמִסְתַּבְּרָא בְּכֹה"ג אֲזֵלִינֵן בְּתֵר אִימְדָּנָא אֲף שֶׁהוּא פּוֹפֵר וּמִיִּפְיֵינִין פֶּחַ הָאִשָּׁה וְהוּא נִדְחָה מִפְּנֵיהָ לְעֵנִין שְׂכִירוֹת הַבַּיִת בְּתַחֲלִיתוֹ זֶהוּ מָה שֶׁנִּלְפַעַנ"ד בְּדִינֵים הַלְלוּ: שְׂאֵלָה לֵב שְׁלוֹם רַב לְחַכְמָם וּנְדִיב הָעוֹסֵק בְּחִיקֵי חוֹרֵב ה"ה הַרְבֵּי הַמְּוִפְלָא וְהַמְּוִפְלָג הַחַכְמָם הַפּוֹלֵל סְפָרָא רַבָּה וְתַנָּא תּוֹסְפָאָה כְּבוֹד מוֹהַר"ר מְרֻדְכִי כ"ץ נ"י: גי"ק קַבְלָתִי זֶה יָמִים רַבִּים.

מִפְּנֵי שְׂלֵא הָיוּ שְׂכִיחֵי עו"ש מֵהֶכָּא לְהַתֵּם בְּעֵתִים הַלְלוּ אַחֲרָתִי לְהַשִּׁיב עַד הַנָּה. וְהִנֵּה רְאִיתִי שֶׁר"מ הָאֲרִיף הִקְשׁוֹת בְּמ"ש בְּסִפְרֵי לְפִטְוֹר מִהִסֵּת עַפ"י קְרוּב לְפִי דְבָרֵי מַהֲרִי"ט מִשׁוּם חֻזְקָה דֵּא"א חוּטָא וְלֹא לֹו כְּדַמּוּכַח בַּפ' ש"ה דָּף מ"ב וּע"ז הַקְּשָׁה ר"מ דֵּהָא הַתֵּם דְּנוֹקָא בְּהַקְדָּשׁ אֲמַרִינִין חֻזְקָה אִין אָדָם עוֹשֶׂה קְנוּנָא עַל הַהַקְדָּשׁ וּמִשְׁמַע אָבֵל בְּהַדְיוּט ל"א פֶּן וְהִינֵנוּ דְּנוֹקָא לְהַקְדָּשׁ אִין אָדָם עוֹשֶׂה קְנוּנָא בְּשִׁבִיל בְּנֵי אָבֵל לְהַעֲרִים עַל הַדְיוּט עוֹשֶׂה בְּשִׁבִיל בְּנֵי וְהוֹכִיחַ פֶּן מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם וְסַתִּימ' הַפּוֹסְקִים דְּנוֹקָא בְּהַקְדָּשׁ אֲמַרִינֵן פֶּן וְלֹא בְּהַדְיוּט הִנֵּה בְּאַמַּת דְּבָרֵי דְבָרֵי תוֹרָה הַמָּה.

שְׁפֹן מְבוֹאָר לְהַדְיָא בְּנִימוּקֵי יוֹסֵף ס"פ ג"פ. אֲמַנְם לֹא יִדְעָתִי לְמָה לִי לִר"מ לְדַחֲיָקִי נִפְשִׁי לְחַלֵּק דְּנוֹקָא בְּהַקְדָּשׁ שְׂיִיף חֻזְקָה זֹו וְלֹא בְּהַדְיוּט פִּינֹן דְּמוּכַח דָּאָף נִגְדַּ בְּנֵי שְׂיִיף א"א חוּטָא וְלֹא לֹו מַה"ת לְחַלֵּק בֵּין הַקְדָּשׁ לְהַדְיוּט בְּזוֹ הַסְּבָרָא הִלֵּא י"ל דְּנוֹקָא בְּהַקְדָּשׁ שְׂהִיא חֻזְקָה אֵלִימְתָא שְׂלֵא יַחֲטָא נִגְדַּ הַהַקְדָּשׁ וְלֹא יָבֵא לֹו שׁוּם הַנָּאָה מִהִמְנִי לִי מִשֵּׁא"כ בְּהַדְיוּט לֹא סְמִכִּינֵן ע"ז וְאִירִינֵן דִּילְמָא חוּטָא לֹאֲהַבַּת חֲבִירוֹ אֲף שְׂלֵא יָבֵא לֹו שׁוּם הַנָּאָה מְזֵה.

וְהִנֵּה בְּשׁו"ת פְּנִימֵי מְאִירוֹת ח"ב ס' צ"ב נִשְׂאֵל בַּש"מ שְׂצוּהָ לְפָנֵי מוֹתוֹ שְׂחִיב לְאַחַד מִמּוֹן בַּע"פ וַיֵּשׁ לֹו נוֹשִׁים רַבִּים בְּשִׁטְרוֹת וְאִינוּ מְסַפִּיק הָעֲזָבוֹן לְשִׁלֵּם לְכוֹלָם אִי נֶאֱמַן בְּכַדִּי שְׂיִהְיֶה סִידוֹר בַּע"ח וּבַתְחִילָה רְצָה לְהוֹכִיחַ דְּהוּא נֶאֱמַן מִפְּשִׁטָא דְּסוּגְיָא דְּפָרֶק שְׁבוּעַת הַדְיָיִנִין דְּנֶאֱמַן מִשׁוּם חֻזְקָה דֵּא"א חוּטָא כו' וּמָה לִי הַקְדָּשׁ וּמָה לִי הַדְיוּט אֲף הִבִּיא דְבָרֵי הַנ"י שְׂכַתְב לְהַדְיָא דְּבְהַדְיוּט ל"א פֶּן גַּם הָאֲרִיף לְהוֹכִיחַ פֶּן מְדַבְּרֵי הַש"ף רנ"ה אֲף בְּסוּף הַתְּשׁוּבָה סִיּוּם וְנ"ל וּמ"מ תְּמוּהָ הוּא דְּהָא אֲף לְגַבִּי הַדְיוּט אֲמַרִינֵן חֻזְקָה א"א חוּטָא כו' כְּדַאֲמַרִינֵן בְּפָרֶק שְׁנַיִם אוֹחֲזִין דְּסַתֵּם רוּעָה דְּעַלְמָא כְּשֶׁר דַּלְת"ה אֲנֵן חִינְתָא לְרוּעָה הִיכִי מְסַרִינֵן וְהָא פְּתִיב לְפָנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוּל אֲלֵא חֻזְקָה א"א חוּטָא וְלֹא לֹו וּמְוַכְרָחִים אֲנֵנוּ לְחַלֵּק דְּבְשִׁבִיל בְּנֵי חוּטָא אִם לֹא בְּהַקְדָּשׁ אִינוּ חוּטָא בְּשִׁבִיל בְּנֵי וְצ"ע עכ"ל הָרִי אַתָּה רוּעָה כְּמָה דְּחִיקָא לִיָּה לְהַרְבַּ בַּעַל פ"מ לְחַלֵּק דְּבְשִׁבִיל בְּנֵי חוּטָא לְהַדְיוּט וְלֹא בְּהַקְדָּשׁ וּר"מ הוֹסִיף אֲף בְּכָל הַקְרוּבִים לוֹמֵר דַּל"ש א"א חוּטָא כו' וּמִפְּחַ זֶה נוֹלַד לֹו סְפֵק בְּרוּעָה בְּהַמַּת בְּנוֹ אוֹ שְׂאָר קְרוּבִים לְהִיּוֹת פְּסִיל לְעֵדוּת דַּל"ש בְּזֶה א"א חוּטָא וְכו' וּבְאַמַּת מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' פ' מְרוּבָה דָּף ע"ט ע"ב ד"ה אִין מְגַדְלִין מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי יֵשׁ מְפָרְשִׁים דָּאָף

אשה שרועה צאן בעלה חשוב פרועה דאחרים והוא דברי ר"ח בתוספת ד"ה חובה כמ"ש הפ"י שם יע"ש וכ"ש בשאר קרובים.

וגם מסתימת כל הפוסקים משמע דאין לחלק ביה וגם לפי דברי ר"מ דאף בשאר קרובים שייך אדם חוטא בשבילם א"כ פסול קרובי שייך בהם נגיעת עדות ובאמת מדברי הש"ס בב"ב קנ"ט ובח"מ סי' מ"ו סל"ה מוכח להדיא דאינו אלא גזה"כ ע"כ נראה עיקר דאין להוציא דברי הש"ש מפשטן דנדאי אף בהדיוט וקרובים שייך א"א חטא כו' ואף לגבי בניה ומה שהקשה הפ"מ מההיא דמנה לפלוני בדי דא"נ לגבי הדיוט משום חזקה דא"א חוטא ולא לו ורועה דאחרים פשר משום חזקה דא"א חוטא כו' מעיקרא לק"מ דלענין פסול עדות נדאי סמכינן אהאי חזקה דא"א חוטא ולא לו להכשירו לעדות וסמכינן שפנדאי אינו מרעה צאן אחרים בשדות אחרים אבל להאמינו לענין עדות להוציא ממון מחזקתו לא מהימנינן לי' אלא בהקדש שהיא חזקה אלימתא שא"א חוטא נגד הקדש ולא לו משא"כ י"ל דחוטא לאהבת חבירו אף שאינו נהנה בו וז"ב ומעתה אין פאן שום תפיסה על דברי דמשמעו דברי הש"ס והפוסקים בדברי וגם בלא"ה כל עיקר סמיכת בדין ההיא רק על ראי' הראשונה שפתימתי מדברי תה"ד שהיא ראי' שאין עליה תשובה ולא פתימתי סברות האחרונות אלא כהיא צמידא דמשפח רב רבבי שקיל זוטרא שקיל גם מ"ש רומ"ע לדחות ראי' הראשונה דק"ו די"ל לקרוב יכול ליזקק להיסת מה שא"כ ליפטר פנין דחזקה דא"א תובע כו' היא חזקה אלימתא יותר מחזקת הנתבע דחז"ל חייבו שבועה מחמת זה אין עד א' פוטרו הוא תמוה טובא דא"כ עד המסייע ליפטר מש"ד הא"י ילפינן מק"ו פנין דחזקתו דחזקתו חייבה ש"ד במב"מ אלמא פנין שהודה במקצת רגלים לדבר וחיוב ש"ד א"כ דילמא עד המסייע אינו יכול להוציא מחזקה ז' א"ו דליתא לסברה זו: ומ"ש רומ"ע לדחות הטעם האחרון שפתימתי ראוי להאמר והיא סברה רצונית אף את זה בסופה ונהייתו מפלפולי דילי' וסברותיו הישרות גם הנגי שולח לו את ספרי היקר ובנדאי נחת יצחת בו איש אשר פמוהו הכ"ד הדו"ש בלב ונפש חפזיה ולכל המסתופפים בצילו שו"ר: שאלה לג נשאלתי באחד שמכר לחבירו קמח בימות הקיץ בעת שהיו חמימות גדולות ואחר המכירה תכף ומיד בדק הנוקם הקמח ומצא בהם תולעים שקורין מילבין אי הנה מקח טעות אי לא הוי מקח טעות פנין דשכיח להמצא מילבין הו"ל לא תונו פדאמרינן בח"מ סי' רל"ב סי"ב גבי סירחא וגם יש להסתפק אי הלוקח צריך לבדוק הקמח או אין צריך לבדוק פנין שקנה מישראל נדאי כפר בדק המוכר: וזה אשר השבתי ובמה דסיים אפתח דהנה דין זה אי צריך הלוקח לבדוק הקמח תליא בפלוגתא דאמוראי ורבנותא קדמאי ובתראי ז"ל דהנה במסכת בכורות דף כ"א ע"ב איתא מצינו לנקח מנכרי לוקח מישראל מאי אמר רב בכור נדאי דאם איתא דבכרה אשבוחי הוי משתבח לי' ושמואל אמר בכור ספק סבר לשחיטה קבועי לה ור' יוחנן אמר חולין נדאין אם איתא דלא בכרה פנין דאיכא איסורא אודיע הנה מודע ליה וקאמר הש"ס תניא פנתי' דר"י דאמר חולין דתניא אם לא הודיע הולך ושוחט ואינו חושש תיובתא דרב ושמואל ומשני התם במוכר תליא מילתא.

הכא בלוקח תליא מילתא ע"ש בפרש"י ותוספת הרי גבי בכור דבלוקח תליא מילתא ודבר השכיח הוא ס"ל לרב ושמואל דל"א פנין דאיכא איסורא אודיע הנה מודע ליה משום דהלוקח יש לו לחוש לאיסורא ובנדאי לא יאכלנו משום ספק ור"י ס"ל דמ"מ

הו"ל לאודעי משום כיון דישׁראל מוכרו לו בסתם ומכור הלוקח שאין בו שום אסור ויבא לידי מכשול.

והנה התוספת שם בשם בה"ג והרמב"ם ז"ל בפ"ד מהלכות בכורות פסקו כר"י ורבינו יונה והרא"ש והטור י"ד סימן שי"ו פסקו דהוי ספק בכור כשמואל וכן בש"ע י"ד פסק פהרמב"ם דהוי חולין ודאין ורמ"א בהג"ה פתב שיטת הפוסקים דהוי ספק בכור וא"כ ה"נ גבי מילכין וכיוצא בו לפי שיטת הרמב"ם וש"ע אין צריף הלוקח לבדוק דנדאי בנדק המוכר דאל"כ אודעי הנה מודע ליה ולשיטת רמ"א צריף לבדוק די"ל דלקף לא הודיע המוכר שפמה עצמו שהלוקח יחוש לאיסורא ויבדקנו בעצמו כמו גבי בכור וראיתי להש"ף שם סק"א שכתב על מה שכתב בהג"ה דהוי ספק בכור דנקף לא אמרינן הו"ל לאודעי דשמה סבר דלשחיטה קבעי לה ובזה א"ש הא דפסק לעיל סי' ט"ז ס"ז דאמרינן דמסתמא שרי דאל"כ הי' מודיע שעל המוכר להודיע משום דהתם גמי פי נימא דלסחיטה קבעי ליה אסור משום אותו ואת בנו עכ"ל וכן הקשה הט"ז שם בשם הדרישה מהא דלעיל בסימן ט"ז ובאמת תמוה גדולה על רבותינו האחרונים ז"ל איף אשתמיט להו ש"ס ערוכה שהש"ס הקשה זאת ושני דשאני בכור דבלוקח תליא מילתא.

וביותר גדלה עליהם התמיה הפלא ופלא האף הבינו דלקף שרי התם לשחוט משום דהמוכר הי' מודיע שעל המוכר להודיע הא בש"ע שם פתב להדיא דאף כשקנה מעפוי"ם שוחט ואינו חושש והוא מדברי הרא"ש שם בפ' או"ב והא התם לא שייף האי טעמא דהמוכר הנה מודיע כיון שהמוכר נכרי א"ו התם הטעם היא שהלוקח אין לו לחשוש כלל לאותו ואת בנו דמילתא דלא שכיחא היא ונחששה רחוקה כמ"ש הרא"ש להדיא בפ' או"ב.

והביא ראיה דאם יש לחשוש כן הנה ראוי שישנה התנא בד' פרקים הלוקח פרה מתבירו צריף לשאל אם מכר האם היום כי יותר צריף לזנה העושה עבירה מאותו שמכשילו והנה צריף שישטילו הזירות על בעל המעשה כי שמה ישפח המכשיל ולא יאמר לו א"ו דאין הלוקח צריף לחוש לזה עכ"ד.

אף לכאורה תימה על הרא"ש הא מהש"ס דבכורות מוכח להדיא מהא דאמרינן תניא פותי' דר"י דלקף שוחט ואינו חושש משום דנדאי המוכר הי' מודיעו וא"כ בנכרי אסור אף זה אינו דנה היא באמת תי' הש"ס התם במוכר תליא מילתא משום דאין הלוקח צריף לחשוש לחששא רחוקה פזו וכמ"ש התוס' שם ולכן מותר לקנות אף מהנכרי משום דהלוקח אין צריף לחוש לזה כלל אף מ"מ קשה על ראית הרא"ש שהבאתי הא חזינון שהמקשה סובר כף דהטעם הוא משום דהמוכר הי' לו להודיעו וא"כ קשה קושיות הרא"ש שהבאתי וי"ל דנה מצי למימר וליטעמיה כמ"ש התוס' בכמה דוכתי ועוד י"ל דנה היא באמת פנות הש"ס התם במוכר תליא מילתא פי' שהמשנה תלה ההודעה במוכר וכמו שפרש"י.

א"כ מוכח שאין הלוקח מחויב לחוש לזה. וכמו שהקשה הרא"ש ובאמת לפי"ז דברי רש"י נכונים בטעמן וק"ל: אמנם באמת אף שאין אני פדאי להכריע בין הקדמוני ז"ל הן ישרופוני בהבל פיהם מ"מ להיות.

פי ידוע שקשה לחלוק על הגאון נ"ל לתרץ דברי ר"א גאון שהשיג עליו הרא"ש כי באמת נ"ל דמש"ס הנ"ל משמע להדיא פשיטת רב אחאי דהא הש"ס אמר תניא פנותי דר"י. והדר פריף מני' תיובתא לרב ושמואל ומשני התם במוכר תליא מילתא משמע דלר"י אי' צריף לדחוק לזה התירץ התם במוכר תליא מילתא אלא הטעם הוא בפשיטות דהו"ל לאודיעו וא"כ בנכרי אסור ואפשר הרא"ש לשיטתו' אזיל דפסק פרב ושמואל וא"כ צ"ל התם במוכר תליא מילתא אבל רב אחאי פסק כר"י וא"ש ומה שהקשה הרא"ש דהו"ל לחז"ל לתקוני שהלוקח יהי' צריף לשאול לענ"ד לק"מ דחיישינין שהלוקח ישפח לשאול שלא יעלה על דעתו שפא יש אם לזה אבל המוכר שהאם אצלו לא ישפח לכה התקינו שהמוכר צריף להודיע ולכה שוחט ואינו חושש משום דמסתמא המוכר הי' מודיעו פי שפא לא יעלה על דעת הלוקח שיש אם לזה וזה היא פונת הש"ס התם במוכר תליא מילתא וכמ"ש התוס' ומעתה פדברי רב אחאי ו"ל יש להם פנים בהלכה: נחזור לענינינו הרי דין הנ"ל תלוי בפלוג' הפוסקים גבי בכור והנה לכאור' קשה על הרא"ש דפסק כשמואל דהוי ספק בכור ול"א הו"ל לאודיעו מהא דכתב הרא"ש בגיטין פרק הגניזקין בי"ד פללים שכתב שם חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות ה"ה בחזקת מתוקנים בירושלמי מפרש שמת מתוך ישוב הדעת ועיין תוס' ב"מ דף י"א ד"ה עישור שאני עתיד למוד) דאמרינו חזקה לחבר שאינו מוצא מתח"י דבר שאינו מתקן עכ"ל הרי דבעינן דונקא שמת מתוך ישוב הדעת משום דנדאי אודיע הנה מודע לי ותיובתא דרב ושמואל אף באמת לק"מ דטעם הירושלמי הוא משום דס"ל דחזקה לחבר שעושה המצנה מי'ד ואינו מוציא מתח"י דבר שאינו מתקן א"כ מסתמא אי לא הוי מעושר הנה מצנה תיקף לעשרו כ' פן היא מדת החבר אבל כשמת מתוך טירוף הדעת לא שייף חזקת חבר דדילמא באמת הי' בדעתו לעשר' אלא שנטרפה השעה ולא עשרו פי הירושלמי ס"ל דעיקר חזקת החבר היא שמזרז עצמו לעשות המצנה ולכה במת מתוך ישוב הדעת מסתמא הי' מצנה בשעת המיתה לעשרו אבל במת מתוך טירוף הדעת יש לומר דבאמת הי' בדעתו לעשרו אלא שבטרפה השעה וק"ל: אמנם באמת קשה לי לאידך גיסא.

לפי שיטת הרמב"ם דפסק כר"י דהוי חולין משום דנדאי אודיע הנה מודע לי מהא דאמרינו בפסחים ד"ד איבעיא להו המשפיר בית לחבירו בי"ד חזקתו בדוק או אין חזקתו בדוק אמר להו רנב"י תניתוהו הפל פאמנים על ביעור חמץ אפי' נשים ועבדים וקטנים מ"ט מהימנו לאו דקסבר הפל חבירין על בדיקת חמץ וכדתניא חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות ובו' ואי אמרת דהלכה כר"י א"כ מאי ראי' מחבר שמת ש"ה פיון דמיירי התם שמת מתוך ישוב הדעת לכה הוא בחזקת מתוקנים משום דאם איתא דאיכא איסורא אודיע הנה מודע כמו גבי בכור משא"כ לענין המשפיר בית לחבירו בי"ד לא שייף אודיע הנה מודע לי משום דהמשפיר סבר שהוא יבדוק בעצמו אח"כ דעל המשפיר לבדוק פדאיתא התם דאל"כ בפשיטות הו"ל למיפשט דחזקתו בדוק משום דאם איתא דאיכא איסורא אודיע הנה מודע לי א"ו דכאן לא שייף אודיע הנה מודע לי מהאי טעמא דכתבנא וא"כ קשה מה שהקשיתי א"ו דרנב"י סבר פרב ושמואל וא"כ הכי הילכתא דרנב"י בתראי הוא.

וגם קשה מאי פשיט רנב"י מהברייתא דהפל נאמנים, ומאי ראי' דהא התם לא מייירי במשפיר אלא בבעה"ב שקהל מביתו וא"כ לכה מהימני משום דאם איתא דלא בדק אודיע הנה מודע אף קושיא זו יש לתרץ עפ"י מה שהקשו תוס' שם דאי אמרינן חזקתו בדוק א"כ למה להו אמירה דהני ותיקצו דאף אי חזקתו בדוק צריף לשאול אם הוא בעיר ולזה מהני אמיר' דידהו שא"צ לשאלו יע"ש וא"כ ל"ל דהטעם הוא משום דאם איתא אודיע הנה מודע לי' דא"כ אפילו אם היא בעיר א"צ לשאלו פדמוכח מלשון רש"י בבכורות שם בד"ה אם לא הודיעו וכן משמע מלשון הש"ע ס"ס שט"ז יע"ש א"ו דהבר יתא מייירי בגנונא דלא שייף הו"ל לאודיע וא"ש אף מ"מ יש לדחות דאף דגבי בכור א"צ לשאול ש"ה דלא א"א אבל גבי חמץ דאיתחזק איסורא צריף לשאול כמ"ש המג"א בא"ח סי' תל"ז סק"ד יע"ש ובפר"ח אף הקושיא הראשונה קושיא גדולההי' ובאמת מפח זה נ"ל לומר דהרמב"ם דפסק כר"י לא סבר פהירושלמי דמוקי הברי' שמת מתוך ישוב הדעת אלא אפילו במת מתוך טירוף הדעת פמי הם בחזקת מתקני' משום דמסתמא עישורם מקודם דחבר מורזו א"ע לעשות המצוה תיכף ומיד, ואם פו פשיט רנב"י שפיר מחבר והנה באמת לפי"ז ניחא הא דכתב הרמב"ם בפ"י מה' מעשר ד"ב סתמא הדיא דינא דחבר שמת ולא חילק בין מת מתוך ישוב הדעת למת מתוך טירוף הדעת משום דאזיל לשיטת' דפסק כר"י וא"כ מוכח מהדיא דרנב"י דלא פהירושלמי וכמ"ש ולפי"ז מיושב מה שהקשה רבינו הגדול הב"י בסי' שי"ו על הטור שכתב שהרא"ש פסק פשמואל דהנה ספק בכור וכתב עליו הב"י שאין שום הכרע בדברי הרא"ש ולפמ"ש ניחא פיון שהרא"ש פסק בגיטין פהירושלמי מוכח מהדיא דפסחים דרנב"י דהוא בתרא סובר פרב ושמואל דלא אמרינן הו"ל להודיע כמו"ש ונאף שאפשר שאין פנונת הטור לזה מ"מ הענין בעצמו נכון בס"ד אף מ"מ הקושיא שהקשיתי קצת קשה על התוס' שכתבו בבכורות שם דבה"ג פסק כר"י דאמר חולין ובמס' ע"ז דמ"א העתיקו הירושלמי הנ"ל וא"כ קשה הקוש' שהקשי' נאפשר לומר דבדבר דאתחזיק איסורא לא סמכינן אהאי סברא דהו"ל להודיע דאין ספק מוצא מידי ודאי וזה דוחק גדול וגם י"ל דתוספות חליקות הן פדמצינו בכמה דוכת' וגם י"ל דכתבו הפסק בשם בה"ג ולהו לא ס"ל מפח הירושלמי ולבה"ג לא ס"ל הירושלמי פי באמת לפי דברי הירושלמי דמייירי במת מתוך ישוב הדעת והטעם הוא דהו"ל לצוות לעשר קשה להבין האי דמדמי הש"ס בפסחים הדיא דהפל חבירים אצל בדיקת חמץ להדיא דחבר וצ"ל דה"פ פמו דלענין חבר אמרינן דנדאי צוה לעשר בשעת מיתה אף שפנדאי פניו יעשרו לאח"מ מחמת ספק מ"מ אמרינן דחזקה לחבר שמורזו א"ע לעשות המצוה בעצמו שלא יצא דבר שאינו מתוקן מתח"י ה"ה לענין פיער חמץ פינו דהפל חבירים לענין זה אמרינן מסתמא ורזו א"ע לעשות המצוה ולבדוק פלילה שאז עיקר זמן הבדיקה פנ"ל : והנה הצעתי דברים אלו לפני אבא מארי נ"י והקשה על עיקר היסוד שהוכחתי דלהרעב"ם והש"ג שפסקו כר"י דאמר חולין ונדאין משום דהו"ל לאודיע ה"נ גבי מילבין ומאי ראי' דילמא גבי מילבין לא שייף הו"ל לאודיע משום דהמוכר סמך א"ע שפנדאי יבדק הלוקח מחמת ספק והא דסבר גבי בכור דהני חולין משום דה"ל לאודיע ש"ה דאף דהלוקח יחוש לספק בכור מ"מ לא יתנו לכהן מחמת ספק דהממ"עה פמו פלוקח מנכרי דפטו' ליתנו לכהן מה"ט וא"כ לכהן אמרינן ה"ל לאודיע פדי שלא יכשילנו במ"ע דמ"ע ליתנו

לכהן עכ"ד והנה אף שדבריו נכונים בטעמן וראונו לגברא דכנותי' מ"מ יש להקשות דלפי"ז קשה גם לרב ושמואל דס"ל דלא הו"ל לאודיע משום דהלוקח יחיש לספק כדאמרין בש"ס ה"א בלוקח תליא מילתא ואמאי ל"א דמ"מ הו"ל לאודיעו כדי שיתנו לפהו אף זה יש לתרץ די"ל דה"פ בש"ס ה"תם במוכר תליא מילתא פ"י משום דאין הלוקח מחייב לחוש פלל לזה כמשיל אבל ה"א בלוקח תליא מילתא פ"י דהלוקח מחייב לחוש לספק בכור ולכך לא סמכינן אהאי סברא דהו"ל לאודיעו די"ל דהמוכר שכח מלהודיע וכמ"ש הש"ף בי"ד ס"ס שט"ז יע"ש ומנופר סברה זו גם בקרא"ש בפ' אותו ואת בנו שהבאתי ומ"מ סבר רב דהוי בכור ודאי משום דאם איתא דלא ביכרה אשתבוחי הנה משבח משום דמה שהיא לטובתו היא זוכר טפי דוגמא לדבר בפ' הכותב דפרע דייק דמפרע לא דייק והיגו משום דדבר שהיא טובתו זוכר טפי וה"נ ה"א אף קשה לפי"ז מחבר שמת לפי דברי הירושלמי דדוקא במת מתוך ישוב הדעת ואמאי ל"א דדילמא שכח מלהודיע ודוקא לומר דחבר אינו שוכח והנה באמת יש לתרץ באופן אחר דלכך סבר שמואל דהוי ספק ול"א הו"ל להודיע היגו משום דאמרין דילמא הישראל קנה מנכרי והנה ספק בכור ואינו צריך ליתנו לכהן ולכך לא הודיעו פ"י דהלוקח יחוש לספק ובאמת אינו צריך ליתנו לכהן פ"י שהיא ספק בכור וכן רב סבר דהוי ודאי בכור משום דאם איתא דביכרה אשתבוחי הנה משבח לי' פ"י דאף אי הנה ס' בכור שקנה מוכר מ"מ הי"ל להשתבח שאין צריך ליתנו הנלד לכהן דהמע"ה אף באמת זה ליתא פלל דהא חזינן דהש"ס מקשה לרב אמאי ל"א הי"ל לאודיעו אלמא דסברא דהו"ל לאודיעי עדיף מסברא דאשתבוחי הנה משתבח וא"כ אפתי לא משני הש"ס מידי דהא מ"מ מוכח דאינו בכור ודאי דאל"כ אודעי הנה מודעי לי' שהוא בכור ודאי כדי שיתנו לכהן וגם קשה לכמ"ש התוס' והרא"ש שם בפירוש הראשון ה"א דקאמר רב אשתבוחי הנה משתבח לי' היגו משום פ"י שביכרה לא תסתפן בלידה וא"כ קשה מאי ראי' דילמא לכך לא אשתבח משום דקנה הבהמה מנכרי ובאמת לא ידע אי בפרה אי לא א"ו מיירי שקנה מישראל שיש לו עדרו ומסתמא לא קנה בשום מקום וא"כ הקושיא במ"ע אף מ"מ הגוף הדין מוכח שהטעם דאודעי הנה מודע לי' היא דלא כסברת א"א נ"י דאל"כ איך פתב בש"ע בסתם הלוקח בהמה אצל ישראל היא בחזקת שביכרה והאיך פתב בסתמא ואמאי לא חיישינן שהישראל קנה מנכרי דלא שייך סברא של אמ"ו כמו"ש שוב ראיתי להרמב"ם בפ"ד מה' בכורות דין ט' וז"ל הלוקח בהמה מישראל הרי זו בחזקת שביכרה עד שיודיענו המוכר שעדיין לא ילדה שאין הישראל שותק וגורם לו לאכול קדשים בחוץ ודאי שביכרה ולפיכך מקרה סתם עכ"ל הרי להדיא שהטע"ה הוא כמוש"ל אמנם מ"מ לענין הקושיא שהקשיתי לרב ושמואל מ"ט לא אמרין הו"ל לאודיעי כדי שיתנו לכהן אף דה"א יש לתרץ כמ"ש דדילמא שכח מלהזהיר ושאיני חב"ר דנריז טפי מ"מ קשה לפי"ז ה"א דמדמי הש"ס בפסחים.

הכל חבירין לגבי בדיקת תמץ לההיא לפי דברי הירושלמי דמיירי שמת מתוך ישוב הדעת מאי ראי' מהתם ש"ה דהו"ל לאודיע משום. דאף דהבנים יחישו לספק איסור מ"מ לא יתנו לפהו דהמע"ה ושמא עישרם האב וא"כ הנה לי' לאודיעו כדי שיתנו לכהן דהוי מ"ע אף באמת גם שם יש לתרץ כמוש"ל דניחוש דילמא קנה התבואה אצל ע"ה דהוי דמאי וחיוב לעשר וא"צ ליתנו לכהן דהמע"ה דרוב ע"ה מעשרין כדאיתא בריש דמאי

בר"ע מברטנורא ובתי"ט שם יע"ש וא"כ לקף לא הודיע פיון דפטור מלינתו לכהן
והבנים יחישו לספק ויעשרו והנה לפי"ז מתורץ קושיות התוס' בפסחים דף טי"ת על
הא דקאמר שם בש"ס דלקף בחבר שמת הפירות בחזקת מתקנים ול"א אין ספק מוציא
מידי נדאי משום דכאן ספק וספק הוא דדילמא עביד כדר' אושעני' דאמר מערים אדם על
תבואתו כו' והקשו רש"י ותוס' דהא מ"מ אסור מדרבנן לאכול אכילת קבע וא"כ לענין
קבע הנה נדאי ואין ספק מוציא מידי נדאי ולפמ"ש ניקח פיון דאכילת עראי מותר לאכול
דלענין עראי ספק וספק הוא אלא דמ"מ אסור מדרבנן לאכול קבע א"כ בכה"ג שמת
מתוך ישוב הדעת מותר מה"ט דהו"ל לאודיעו פדי שיתנו המעשר לכהן ואין לומר כמ"ש
דניחוש דילמא קנה מעפוי"ם והוי דמאי ז"א דבכה"ג פיון דלענין אכילת ארעי מותר
משום דתלינין דהחבר עישרם דספק וספק היא אלא דמ"מ אסור מדרבנן לענין אכילת
קבע פיון דלענין זה נדאי הוא וא"כ בכה"ג לא חיישינן לדמאי דבכה"ג פיון דאינו אסור
אלא מדרבנן לענין קבע בכה"ג לא גזרו חז"ל לענין דמאי פנ"ל שוב מצאתי סברא זו
להדיא בספר משנה למלך בפ"א מה' מעשר דין ט' שכתב להדיא דבדבר שלא נגמרה
מלאכתו אף דאסור לאכול קבע מדרבנן לא גזרו בכה"ג לענין דמאי פיון שמוותר מן
התורה ומותר כמי מדרבנן לענין אכילת עראי יע"ש והנאכי שפוננתי לדעתו הגדולה
וא"כ התירץ שכתבתי נכון היא לענ"ד ודו"ק כ"ז פתבתי להשוות דברי הירושלמי לש"ס
דילן אמנם באמת לולא דמיסתפינא מרבתינו בעלי תוספות והרא"ש ז"ל הנה אמינא
דהש"ס דילן פליג על הירושלמי וס"ל דאין חילוק בין מת מתוך ישוב הדעת למת מתוך
טירוף הדעת אלא לעולם אמרינן חזקת חבר דחזקה דחבר מורז א"ע לעשר תיקף אלא
דהירושלמי לא ס"ל זאת הסברה אלא סבר דמייירי שמת מתוך ישוב הדעת והטעם דאודע
הנה מודע להו פסברת ר"י גבי בכור והירושלמי חיברו ר"י וילשיטתי, אזל נזה היא
בעצמו חזקת חבר משום דאודי' הנה מודע להו כנלע"ד לולא שרבותי' הקדמוני' ז"ל לא
פירשו פו: נחזור לענינינו בנ"ד גבי מילבון פיון שהוכחנו דתליא בפלוגתא דאמוראי
וקמאי ובתראי ז"ל נלענ"ד ברור לדינא דאין צריך לבדוק דהא בש"ע י"ד סי' פ"ד ס"ה
כתב תולעים הנמצאים בקמח וכיוצא בו אסורים שפא פרושו ופרצו לארץ וחרו וכו'
שם בהג"ה ואסור למכרו לעפוי"ם שפא יחזור וימכרו לישראל והקשה שם הש"ך
בסקי"ח ואע"ג דהוי ס"ס ספק שפא לא פירש ואת"ל פירש שפא לא ימכרו לישראל
ותי' פיון דהא אסור לכ"ע לא הוי ס"ס וכדלעיל סי' נ"ז כו' עכ"ל וכוונתו דזה הספק
שפא לא ימכרו לישראל לא הוי ספק גמור ולא מהני אלא בספיקא דפלוגתא יע"ש וכן
כתב המנחת יעקב להדיא בכלל מ"ו ס"ק ל"ד יע"ש וא"כ בכה"ג הוי ס"ס גמור ספק
דילמא קי"ל כבה"ג והתוס' והרמב"ם והש"ע דהוי חולין נדאי משום דאם איתא דאיפא
איסורא אודע הנה מודע לי' וא"כ ה"נ בנדאי בדיק הקמח ולא מצא בהם תולעים ואת"ל
פשיטת הפוסקים דהוי ספק משום דילמא לא בדיק מ"מ דילמא לא פירשו ומותר
וא"ל דלא הוי ס"ס המתהפך ז"א דמתחיל' אנו צריכין [לידע] אם יש בהם מילבין כמ"ש
הש"ך בדיני ס"ס באריכות וא"ל דאם פן נתיר נמי מהאי טעמא שלא לבדוק קמח מחשש
מילבין מטעם ס"ס ז"א דדבר השכיח היא טובא למצוא המילבין בעת שהזמן חם ובכה"ג
ל"א ס"ס פמבואר בכלל ס"ס וא"כ פיון דהוי ס"ס גמור בנ"ד א"צ בדיקה דכבר כתב
הש"ך בכללי ס"ס בשם מהרא"י דבס"ס אין צריך בדיקה פלל ואף שהש"ך שם השיג

עָלְיוּ מִשׁ"ס דְּזִבְחִים כָּבֵד תִּירָצְתִי קִוְשִׁיתוּ בְּכָל־לֵי ס"ס אֲשֶׁר לִי וְהִבַּאתִי רֵאִי בְּרוּרָה לְדַבְרֵי מֵהֶרָאִי מְדַבְרֵי הָרֵאִי שׁ פָּרַק אִין מַעֲמִידִין גְּבִי סְתָם פְּלִים שָׁל אִינָן ב"י יַע"ש וּבְאֵמֶת אֲשַׁתְּמִיט דְּבָרֵי הָרֵאִי שׁ אֵלּוּ לְבַעַל מ"י בְּכָל־לֵי ס"ס סְקִמ"ה יַע"ש כְּנֹלַע"ד בְּרוּר לְדִינָא.

שׁוּב הָרֵאוּ לִי בִּס' תְּבוּאוֹת שׁוּר מֵהַגָּאוֹן מ' סְעֻדָּר ז"ל בְּסִי י"ו סְקִי"ב שְׁגָם הוּא תָּמָה עַל הָאֲחֻרוֹנִים דְּבִסִי שִׁי"ו שְׁהִבַּאתִי דְּאֲשַׁתְּמִי לְהוּ שׁ"ס עֲרוּכָה דְּבִכּוּרוֹת הַגָּ"ל וְכַתֵּב שְׁמָצָא כ"י הַגָּאוֹן בַּעַל ט"ז בְּעֲצָמוֹ שְׁפָתַי שׁוּב מַצְאֵתִי קִוְשִׁיא זֹו בְּבִכּוּרוֹת יַע"ש: וּמַעֲתָה נִבְא לְעִיקָר הַשְּׁאֵלָה אִי הָיָה מְקַח טְעוֹת אוֹ לֹא וְהִנֵּה בְּזָה אֲנִי אוֹמֵר אֶף שְׁלִכְאוּרָה דְּמָיָא מִמֶּשׁ לְטְרִיפּוֹת הַסְּיָרָה דְּלֹא הָיָה מְקַח טְעוֹת פִּינָן דְּשָׂכִיחַ הוּ"ל לְאֲתָנִי כְּדֵאִיתָא בְּסִימָן קל"ב וְה"נ שְׂכִיחַ הִיא.

מ"מ נֹלַע"ד בְּרוּר דְּהָיָה מְקַח טְעוֹת דְּהָא עִיקָר הַדִּין דְּטְרִיפּוֹת הַסְּיָרָה מְקוּרוֹ מֵהָרֵאִי שׁ פ' אֵלּוּ טְרִיפּוֹת בְּשֵׁם רַבִּינוּ אֶפְרַיִם וְהִנֵּה הַרְמַב"ן הִקְשָׁה עָלָיו מִשׁוּר נִגְזָן דְּהָיָה מְקַח טְעוֹת לְרַב וְתִי הָרֵאִי שׁ ש"ה פִּינָן שְׁהִמּוּכַר יוֹדַע בְּמוּם.

לְכָף לֹא הִתְנָה דְּסַמָּךְ עֲצָמוֹ עַל שְׁאֲרֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וְלֹא יִגָּאֵהוּ בְּמִקְחוֹ יַע"ש וְא"כ בִּנ"ד אֶף דְּלֹא שִׁינְיָה סְבָרַת הָרֵאִי שׁ שְׁסַמָּךְ עַל שְׁאֲרֵי יִשְׂרָאֵל דְּדִיִּלְמָא הַמּוּכַר א"י פְּלָל אִם יֵשׁ בְּהוֹן מִיִּלְפָן מ"מ נֹלַע"ד דְּהָיָה מְקַח טְעוֹת לֹא מְבַעֲיָא לְפִי שִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דְּהִלּוּקַת א"צ לְבָדוּק מִשׁוּם דָּאִם אִיתָא אוֹדְעֵי הָיָה מוֹדַע לִי א"כ י"ל דְּלְכָף לֹא הִתְנָה מִשׁוּם דְּסַמָּךְ עֲצָמוֹ דְּבּוֹדָאֵי בְּדָקוּ דֹא"כ אוֹדְעֵי הָיָה מוֹדַע וְא"כ יֵשׁ לוֹמֵר דַּע"ז סַמָּךְ וְלֹא הִתְנָה דְּמָיָא לִמ"ש הָרֵאִי שׁ דְּסַמָּךְ א"ע עַל שְׁאֲרֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶף לְפִי שִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דַּל"א אוֹדְעֵי הָיָה מוֹדַע לִי מִשׁוּם דְּהִלּוּקַת יֵשׁ לוֹ לְחוּשׁ לְאִיסוּרָא מ"מ פִּינָן דְּהִבַּאתִי הִיא דְּהָיָה מְקַח טְעוֹת וְאִין סְהָדֵי שְׂאִין אֲדָם רוּצָה לְקַבּוֹת קַמַח שְׂיֵהָא אֲסוּר בְּאִכְלִיָּה אֶלָּא שְׂאֵנוּ רוּצִים לְהוֹכִיחַ דְּבּוֹדָאֵי סְבַר וְקִיבַל מְדִלָּא הִתְנָה א"כ דְּבִכּוּ"ג פִּינָן דְּאִיכָא לְמִימַר דְּסְבַר דְּאוֹדַע הָיָה מְדַע לִי אִי אִיכָא אִיסוּרָא וּבְאֵמֶת ר' יוֹחָנָן ס"ל פִּן מִשׁוּם כָּף לֹא הִתְנָה א"כ מֵה"ת נֹאמַר דְּסְבַר וְקִיבַל וּבְאֵמֶת מְחִילָה טַעֲנָה גְרוּעָה כִּמ"ש הַשְּׂ"ף בַּח"מ בְּכַמָּה דְּוֹכְתִי פִּינָן דְּאִיכָא לְמִימַר דְּסַמָּךְ א"ע עַל אוֹדְעֵי הָיָה מוֹדַע לִי וְרָאִי לְדַבְרֵי מִמ"ש הַרְמַב"ן ז"ל בְּחִידוּשָׁיו לְב"ב צ"ב ע"ב עַל הָא דְּאִיתָא שְׁם לִיסְטִים מְזוּנִין אוֹ מְוֹכְתָב לְמַלְכוּת אוֹמֵר לוֹ הָרֵי שְׁלָף לְפָנֶיךָ וְכַתֵּב הַרְמַב"ן א"ע ג' דְּאֶמְרִינָן לִיסְטִים מְזוּנִין קְלָא אִית לִי וְא"כ סְבַר וְקִיבַל מ"מ אִין סְהָדֵי דְּלֹא שְׁמַע דְּאִי שְׁמַע וְדָאֵי לֹא הָיָה זָבִין לִי עַכ"ד הָרֵי דְּתִלְיָנִין בְּחֻשׁ רְחוּק מִשׁוּם דְּבּוֹדָאֵי לֹא סְבַר וְקִיבַל בְּדַבְרֵי רַע וְה"נ יֵשׁ לְתִלוֹת דְּסַמָּךְ א"ע עַל אוֹדְעֵי הָיָה מוֹדַע לִי פִּינָן דַּר' יוֹחָנָן סְבַר פִּן וְלֹא נֹאמַר דְּסְבַר וְקִיבַל דְּאִין סְהָדֵי דְּלֹא נִתְרַצָּה לְהִיּוֹת הַקַּמַח אֲסוּר כְּנֹלַע"ד: וְלִכְאוּרָה הִי נ"ל רָאִי לְסְבָרָא זֹו דַּל"א בְּכַה"ג הוּ"ל לְאֲתָנִי מִשׁוּם דְּסַמָּךְ עַל אוֹדְעֵי הָיָה מוֹדַע לִי דְּהִנֵּה בְּסַפֵּר בְּכוּר שְׁנַר בְּבִכּוּרוֹת הִקְשָׁה מֵאִי פְּרִיף הַשְּׂ"ס לְשִׁמּוּאֵל מֵאו"ב ש"ה דְּסְבַר דְּלִשְׁחִיטָה קְבַעֵי לָהּ וְתִי דְּהָכִי מִקְשָׁה פִּינָן דְּרוּב פְּרוֹת קוֹנִי לְגַדְל וְלָדוֹת וְאֶפ"ה אֶמְרִינָן דְּלְכָף לֹא הוֹדִיעוּ מִשׁוּם דְּסְבַר דְּהִלּוּקַת הוּא מִן הַמִּיעוּט דְּקוֹנִים לְשְׁחִיטָה וְא"כ גְּבִי או"ב נְמִי יֵשׁ לוֹמֵר דְּלְכָף לֹא הוֹדִיעוּ מִשׁוּם דְּסְבַר דְּהִלּוּקַת הוּא מִן הַמִּיעוּט שְׁקוֹנִים אֶף בַּעֲ"ט לְגַדְל וְלָדוֹת עַכ"ד וְהִנֵּה לְכְאוּרָה תִּמְנָה גְּדוּלָה דְּמוּכָח דְּבַעֲ"ט אֶף מִיעוּט לִיכָא דְּהָא קִי"ל בְּסִי י"ו דָּאִם קָנָה בַּעֲ"ט וְאֶח"פ נוֹדַע

שְׁהַמוּכָר מְכַר הָאֵם לְאַחַר דְּהוּי מְקַח טְעוֹת וְאִי אֶמְרַת דְּמִיעוּט קוֹנִים אַף בְּעִי"ט לְגַדֵּל וְלָדוֹת אֲמַאי הוּי מְקַח טְעוֹת הָא קִי"ל בַּח"מ ס' רל"ב וְהִיא בַב"ב דָּף צ"ב דְּהַמוּכָר שׁוֹר לְחַבְרֹו וְנִמְצָא נִגְחָן דְּלֹא הוּי מְקַח טְעוֹת.

אַף דְּרַנְבָּא לְרַדְיָא זְבָנִי מ"מ פִּינּוֹן דְּמִיעוּט קוֹנִי לְשַׁחֲיֵט יָכוֹל לֹאמַר לְשַׁחֲיֵטָה מְכַרְתִּיו לָהּ דְּאִין הוֹלְכִין בְּמִמוֹן אַחַר הָרֹב וְא"כ ה"נ בְּקֶנְהָ בְּעִי"ט אַף שְׁהָרֹב קוֹנִים לְשַׁחֲיֵטָה מ"מ פִּינּוֹן שְׁמִיעוּט קוֹנִי לְחַרִּישָׁה וְלְגַדֵּל וְלָדוֹת יָכוֹל לֹאמַר לְחַרִּישָׁה מְכַרְתִּיו לָהּ א"ו דְּהוּי מִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא וְא"כ אֲפַתִּי מֵאִי פְרִיָה הַש"ס בְּכַוֵּרוֹת דְּשֶׁאֲנִי גְבִי בְּכוֹר דְּהוּי מִיעוּט הַשְּׂכִיחַ טוֹבָא דְּזַבְנִי לְשַׁחֲיֵטָה א"ו הִכָּא דְּאִיכָּא לְמִימַר דְּסַמָּה א"ע עַל הָא דְּאֹדְעֵי הֵינָה מוֹדַע לִי ל"א הו"ל לְאַתְנוּיִי וְלִפִּי"ז נִיחָא דְּהֵנָה הַרְשָׁב"ם וְהַנ"י בַב"ב שְׁם פְּתָבו עַל הָא דְּיָכוֹל לֹאמַר לְשַׁחֲיֵטָה מְכַרְתִּי דְּלָכָה יָכוֹל לֹאמַר כֵּן אַף דְּהַלּוּקַח טוֹעֵן פְּרִי שְׁקֵנָה לְרַדְיָא וְהוּי מְקַח טְעוֹת דְּבַלּוּקַח תְּלִיא מְקִלְתָּא מ"מ פִּינּוֹן דְּלֹא אֲזַלְיָנִין בְּתַר רַנְבָּא הִי"ל לְהַלּוּקַח לְפָרֵשׁ שְׁקֵנָה לְרַדְיָא וְאִיהוּ דְּאַפְסִי אֲנַפְשִׁי יַע"ש וְא"כ הִכָּא אַף דְּמִיעוּט קוֹנִים אַף בְּעִי"ט לְגַדֵּל וְלָדוֹת מ"מ הוּי מְקַח טְעוֹת דְּכָאן לֹא שְׁיָיָה הו"ל לְהַתְנוּת דִּי"ל דְּסַמָּה א"ע דְּאֵם אִיתָא דְּאִיכָּא אִיסוּרָא אֹדְעֵי הֵנָה מוֹדַע לִי דְּהו"ל לְהַמוּכָר לְחֹוֹשׁ שְׁקוֹנָה לְשַׁחֲיֵטָה וְאִיכָּא אִיסוּרָא דְּאו"ב כְּמוֹ דְּפְרִיָה הַש"ס לְשְׁמוּאֵל דְּאֲמַאי ל"א הו"ל לְהוֹדִיעַ דְּהִי לֹו לְחֹוֹשׁ שְׁקוֹנָה לְגַדֵּל וְלָדוֹת וְאִיכָּא אִיסוּר וְה"נ גְּבִי או"ב הִי לֹו לְחֹוֹשׁ שְׁקוֹנָה לְשַׁחֲיֵטָה וְהִי לֹו לְהוֹדִיעַ וְלָכָה לֹא הַתְנָה הַלּוּקַח וּמַש"ה הוּי מְקַח טְעוֹת וְזֶה הִיא לְכַאוּרָה רְאִי בְּרוּרָה אַף בְּאַמַּת מְהָא לֹא תְסִיעַ דִּי"ל בְּפִשְׁיֵטוֹת עַפ"י, מ"ש הָרָא"ש וְנִהְבְּאֲתִיו לְעִיל דְּהַלּוּקַח א"צ לְחֹוֹשׁ לְאו"ב מְשׁוּם דְּמִקְלָתָא דַל"ש הִיא לְחַשְׁשָׁה רְחוּקָה שְׁיֵהָ אֵם לְזוֹ וּמְכַרָה בְּעַרְבֵי י"ט וְא"כ נִיחָא דְּמַש"ה הוּי מ"ט מְשׁוּם דְּכָאן לֹא שְׁיָיָה הו"ל לְאַתְנוּיִי שְׁקוֹנָה לְשַׁחֲיֵטָה דְּלָמָּה לִי לְהַתְרוֹת פִּינּוֹן דְּלֹא אֲסִיק אֲדַעְתָּי כָּלֵל שְׁיֵהָ אֵם לְזוֹ וּבְדָבָר דַל"ש ל"א הֵנָה לִי לְאַתְנוּיִי כַּמ"ש הָרָא"ש בַּפּא"ט וְהַש"ג ח"מ רל"ב גְּבִי הַגְּלָד פִּי הַמְכָּה פִּינּוֹן דַל"ש ל"א הו"ל לְאַתְנוּיִי וּמ"מ בֵּין כָּה וּבֵין כָּה מוּכַח מְזָה דְּהִכָּא דְּאִיכָּא פְרִי וְשְׁמָא וְגַם הָרֹב מְסִיעַ לְהַבְרִי אֲזַלְיָנִין בְּתַר רַנְבָּא אַף דְּלֹא הו"ל לְמִידַע וּמְהַרְשָׁב"ם אִין רְאִי דִי"ל דַכ"כ אִי אֲמַרְיָנִין פְרִיא וְשְׁמָא פְרִיא עֲדִיף כַר"י וְכַר"ה אֲבָל מְכָאן רְאִי בְּרוּרָה לְזֶה וּבִתְשׁוּבַת אַחֲרַת כְּתַבְתִּי מְזָה וְאִין כָּאן מְקוֹמוֹ אַף מ"מ בַכ"ד אַף שְׁאִינֵי רְאִי לְדָבָר מ"מ נִלְע"ד בְּרוּר לְדִינָא כְּמוֹ"ש מְהֵאִי טְעָמָא דְּכַתִּיבְנָא וְהַנְלַע"ד כְּתַבְתִּי : שְׁאַלְהָ לַד ע"ד שְׁאַלְתוּ בְּמָה שְׁאִירַע בַק' בְּעַסְק בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל שְׁהִיתָה בְּהֶמְתוֹ אֲצֵל עַכ"וּם וְהַעֲפוּ"ם בְּפָגְעוּ בּוֹ אָמַר לְבַעַל הַבְּהֵמָה שְׁהַבְּהֵמָה מְעוֹבְרַת וְאַחַר מְשָׁךְ זְמַן רַב אָמַר לּוֹ שְׁהַבְּהֵמָה הַפִּילָה וְלָזָה וְתַבַּע הַיִּשְׂרָאֵל לְעַכּוּ"ם בְּדִינֵיהָ עֲבוּר הַנְלַד וְהַעֲכ"וּם הַתְנַצֵּל א"ע שְׁלֹא פִשְׁעַ כְּלוּם בְּמָה שְׁהַפִּילָה וְיִצְא הַפִּסְק בְּדִינֵיהֶם כְּמוֹ שְׁיִצְא וְכַעַת לָזָה הַבְּהֵמָה זָכַר אֲצֵל הַיִּשְׂרָאֵל וְנִסְתַּפֵּק ר"מ אֵם יֵשׁ לְדַמּוֹת דִּין זֶה לְמ"ש הַט"ז בַר"ס שִׁי"ו דְּכָל הִכָּא דְּאִיכָּא הוּכְחָה שְׁהַעֲכ"וּם אֹמַר אָמַת סְמִכִינִין עַל עַכּוּ"ם בַּמַּסֵּל"ת לְעַנְגֵן בְּכוֹר וְהֵנָּה מְעַלְתוּ גְמָגָם בְּדָבָר לְחַלְק בִּינֵיהֶם בְּסִבְרוֹת דְּחֻקוֹת פִּי בְּאַמַּת הַדַּעַת מְנוֹכְרַת שְׁאִין לָהּ הוּכְחָה גְדוּלָה מְזוֹ שְׁהַעֲפוּ"ם אֹמַר אָמַת פִּי וְדֹאִי מְתַחִילָה לֹא הַתְחַיֵּיב א"ע בְּחֻזְמֵם לִיתָן וְלָד לְבַעַל הַבְּהֵמָה וְגַם פְּשַׁתְּבַּעוּ הַיִּשְׂרָאֵל בְּדִינֵיהֶם לֹא הַתְנַצֵּל א"ע שְׁטַעָה אוֹ שְׁלֹא אָמַר לּוֹ כֵּן כָּלֵל א"כ נְכַרִּי הַדְּבָרִים שְׁהַאָמַת אֲתוּ גַם יֵשׁ לְדַמּוֹת דִּין זֶה לְמ"ש הַש"ף בַר"ס צ"ח בְּשֵׁם הָרִיב"ש דְּדָבָר דְּעַבִּיד לְגַלּוּי מִיַּד נְאֻמֵן הַעֲכוּ"ם בַּמַּסֵּל"ת אַף בְּאִיסוּר דְּאֹרְיָתָא וְכ"כ הַפ"ח שְׁם וְא"כ ה"נ יֵשׁ לֹאמַר

פינון דזוה שאמר העפוי להישארל שהבהמה היא מעופרת הוא דבר דעביד לגלוי מיד באותו זמן שהגיד מהימן אף באיפסר דאורייתא במסל"ת גם מה שהאריך ר"מ לומר פינון שהמעשה שהי' אצל העכ"ו והיתה בשנה שני' ללידת הבהמה בעצמה ומה שילדה אצל הישראל הי' בשנה שלישית ללידתה איפא קצת הוכחה שהעפוי"ם משקר לפמ"ש התוס' בפא"ט דלקף פרה בת ג' שנים ודאי לכהו משום דבהמה שילדה בשנה שני' אינה יולדת בשנה שלישית ע"ש שגה ברואה ואשתמיט לי' המשנה וש"ס ופוסקים בר"פ הלוקח בהמה דז' היא סברת ת"ק אכל ר"ע ור"י ס"ל דבכל גוונא הוי ספק בכור משום דחיישינן לטינוף והילכתא פנומיהו אף דטינוף אינו אלא מיעוטא מ"מ פינון דרוב בהמות מתעברות כשהגיע להיות מעפרת הוי ספק גמור דאמרינן שנדאי נתעברה וטינופה כמ"ש התוס' והרא"ש שם וכמבואר בט"ו ר"ס שי"ו דאף בקונה בהמה מן העפוי"ם והיא בתוך שנתה הוי ספק בכור מה"ט וא"כ פינון דהוי ספק גמור שוב מהימן העפוי"ם במסל"ת בנ"ד דאיפא הוכחה טובא שאומר אמת כמ"ש הט"ז והולד שנולד אצל הישראל אינו בכור כלל אמנם לכאורה בנ"ד אין פאן מקום לפלפל בזה אם העפוי"ם נאמן מסל"ת או לא דממ"נ אם לעשות הולד שנולד בבית ישראל ספק בכור שיהי' נאכל במומו לבעליו ניהו נמי שאינו נאמן מתורת מסל"ת מ"מ הוי ספק בכור ע"פ מידי דהוה אלוקח בהמה מן העפוי"ם אף בתוך שנתה דקיי"ל דהוי ספק בכור משום דחיישינן שפא נתעברה וטינופה או הפיל' שליא כדאיתא ר"ס שי"ו ומה חילוק בין הלוקח בהמה מן העפוי"ם ובי' בהמת ישראל ששהתה ביד העפוי"ם זמן שראויה להתעבר דג"כ יש לחוש שנתעברה וטינופה נפה וכ"ש הכא שהעפוי"ם אומר כן דנהינמי דלא מהחנינין לי' מ"מ מידי ספיקא צא נפקה והולד שנולד אח"כ הוי ספק בכור ואם להאמין להעפוי"ם שנתעברה והפילה שלא להיות אף בכור ויהי' נאכל בלא מום כלל מ"מ הא מבואר בסי' שט"ו ס"ד דמבפרת שיצתה מלאה וחוזה ריקנית הבא אחריו ס' בכור שפא הפילה כבר שאינו פוטר מהבכורה וא"כ אף אם נאמין להעפוי"ם שהיתה מעפרת והפילה מ"מ לא עדיף מיצתה מלאה לפנינו ובאה ריקנית דחיישינן שפא הפילה דבר שאינו פוטר מהבכורה והולד שאח"כ הוי ספק בכור אף מ"מ יש לדין בזה דהנה בנדה בפרק המפלת דף כ"ט ע"א איתא אמר ריב"ל עברה נהר והפילה מביאה קרבן ונאכל הלף אחר רוב נשים ורוב נשים ולד מעליא יולדו ופרכינן עלה ת"ש בהמה שיצתה מלאה וחוזה ריקנית הבא אחריו בכור ספק ואמאי הלף אחר רוב בהמות ורוב בהמות ולד מעליא ילד' והאי פשיט הוא ומשני רבינא משום דאיפא למימר רוב בהמות יולדת דבר הפוטר מבכורה ומעוטן יולדת דבר שאינו פוטר ורוב היולדת מטנפת וזו הואיל ולא טינופה איתרע לה רובא ופי' רש"י מטנפת יום אחד קודם הלידה כעין גליירא וכ"כ התוס' שם ד"ה וזו הואיל ולא טינופה וכגון שלא שהתה בהמה בחוץ דאם שהתה אימר טינופה וילדה עכ"ל והנה הך דריב"ל הילכתא היא ולא אשכחן מאן דפליג עליו וכ"פ הרמב"ם פ"א מה' מחוסרי פפרה וא"כ ממילא בהך דינא שיצתה מלאה וחוזה ריקנית שהבא אחריו בכור ספק אינו אלא שלא שהתה בחוץ מותר מיום אחד דאם שהתה יותר הוי הבא אחריו פשיט ודאי משום דאמרינן רוב בהמות יולדת דבר הפוטר מבכורה וזו טינופה וילדה כמ"ש התוס' ובאמת הדבר תמוה מאוד מהט"ו ושאר אחרוני' בסי' סט"ו שכתבו האי דינא דבהמה שיצתה מלאה בסתמא ולא חילקו בזה וא"כ בנ"ד שהבהמה היתה אצל העפוי"ם זמן מרובה אם

מהמנגינין להעפוי"ם מתורת מסל"ת שהיתה מעופרת אחר'י שפיר דהולכין אחר'י רוב בהמות יולדת דבר הפוטר בפכורה ואמרינין שטיינפה קונדם וילדה והפילה והולד הפא אחר'י פשיט ודאי אף באמת בתשובת מהרי"ק סי' קמ"ג פסק באשה שהפילה שפיר לאחרי' ד' שבועת ולא ראו בו שום ריקום איברים רק פמין בסר ואח"כ ילדה זכר חייב בפדיון אף שהטור כתב דעכשיו ואין אנו להבחין בשפיר אם הוא מרנקה או לאו היינו דוקא לענגן איסר נדה משום חנוך פרת אבל לענגן לפטור הפא אחר'י מן הפכורה ש להעמיד האשה בחזקת שלא נפטר רחמה עדיין וגם הנפל בחזקת שלא נתקמו איבריו עדיין דחזקה גמורה היא זו וכ"פ הרב רמ"א בסי' ש"ה סכ"ג בהב"ה הרי דס"ל להדיא דחזקה היא שהנפל היא דבר שאינו פוטר את הפא אחר'י אלא שפכר תמה עליו הגאון ח"צ בתשובותיו סימן ק"ד שהיא היפך הסוגיא דנדה דס"ל לריב"ל דעברה נהר והפילה מביאה קרבן ונאכל הרי דמחזקינין לי' בולד גמור לענגן הבאת חולין בעזרה ואכילת מליקת העוף שהיא נבילה ממילא לענגן פדיון הפוטר הפא אחר'י ומפח זה חלק על מהרי"ק ונהר בהג"ה יע"ש שהארי' בזה וכן קשה על הרב מהרי"ק ונהר רמ"א מההיא דיצתה מלאה ובאה ריקנית דהולד הפא אחר'י אינו אלא ספק בכור ולא בכור ודאי ובע"כ צ"ל לדבריהם דיצתה מלאה שאני בהחזקה מעופרת דבזה אמרינין דרוב נשים ולד מעליא ילדו והכי מחלק הש"ס שם וההיא דרי"ב"ל מייירי דוקא בהחזקה מעופרת ומהרי"ק ונהר מייירי בלא החזקה מעופרת וכ"כ הח"צ אלא דהוא פליג דאף בלא החזקה מעופרת הוי ופטור הפא אחר'י מפדיון הפוטר יע"ש אבל לעשותו ולד ודאי לכ"ע בעינו החזקה מעופרת כמבואר בש"ס להדיא ושיעור החזקה מעבר' לא נתבאר שיעורו ולפי הנראה היא שיעור הכרת העבור ג' חדשים וכן כתב הסמ"ג בעשין רי"א דאף בבהמה שיעור הכרת העופר הוא שליש ימי עיבורה יע"ש וא"כ בנ"ד שהעפוי"ם אמר בסתם שהיא מעופרת ולא פירש דבריו י"ל שעדיין לא החזקו ימי עיבור' פלל אלא שעפ"י סימנים אמר פן שאינם מובהקי' ועבידי אינשי למיטעי בהכי ואף שהפילה אח"כ אמרינין דילמא דבר שאינו פוטר בפכורה הפילה והפא אחר'י הוי ספק בכור לכן בנ"ד נראה עיקר דאף אי מהמנגינין לעפוי"ם.

הוי ספק בכור ונאכל במומו לבועלים והנלפע"ד כתבתי: שאלה לה ש'לום רב לאהובי מחותני ואו"נ דידי ונחביבי ה"ה הרב המאה"ג הגאון המופלג המפורסי' ני' פ"ה ע"ה פבוד מוהרר צבי הירש ני'. גי"ק קבלתי ושם נאמר עבור המקנה הידוע והנת דעת רומע"כת דהרב רמ"א לא היקל אלא בג' ליגין שהיא מדרבנן ולא ברוב שאוב שהיא דאורייתא והנה באמת בדבר זה צ"ע בתשובת מוהרי"ק שממנו פובעים דברי הרב בהג"ה אף בתשובת מהרי"ק אין בידי ועיניתי בב"י שהעתיק דברי מהרי"ק בשורש נ"ה שכתב שפדאי דברי המתירים לסמוך עליהם וכ"ש בשעת הדחק ועוד דשאוב אינו אלא דרבנן כשהרוב מים פשירים וספיקא לקולא יע"ש הרי שבטעם הראשון היקל אף בדבר דאורייתא אף בדברי מהרי"ק שורש נו"ן שהעתיק הב"י צירף ג"כ מה דשאוב אינו אלא מדרבנן יע"ש וזה סיוע לדברי רומע"ת ומ"מ אין הכרע גמור בדברי מהרי"ק ולפענ"ד נראה לפי מה דמשמע בב"י דרוב הפוסקי' מקילין במעין בשאוב וכ"כ הד"מ בשם הב"י דרוב הפוסקים מקילין במעין והב"י תמה על מהרי"ק שהחמיר בזה אף לכתחילה נראה דבשעת הדחק שידחה שבולת ב"י יש לסמוך על רוב הפוסקים המקילים כמ"ש הרב

בהג"ה בח"מ סימן כ"ה דביחיד נגד רבים מקילן אף באיטר דאורייתא ועוד כ"ל לפי הני פללי דכנייל הרב בעל מ"י בקונטרס הספיקות שלו בהמחודשים ס"ו דפלגנתת הפוסקים הוי ס"ס גמור א"כ הכא פיון דהרמב"ם פ"ד מה' מקנאות ונתוס' בשם ר"י ונהרמב"ן בשם הגאונים פמבואר בכ"מ שם וכן דעת המחבר בש"ע בסנ"ג וכמ"ש הש"ך שם דאף פולו שאוב אינו אלא מדרבנן וא"כ מדאורייתא המקנה הזאת מותרת מטעם ס"ס תדא דילמא קיי"ל דשאוב אינו פסול אף במקנה מן התורה ואת"ל דשאוב פסול מן התורה מ"מ דילמא קיי"ל פהפוסקים דבמענין שאובה אינו פוסל פלל אף מדרבנן ואף לפי מה דאסרו חז"ל שאוב ליפא ס"ס מ"מ מדרבנן סגי חד ספיקא דילמא קיי"ל דשאוב אינו אסור במענין אלא מדרבנן והוי ספיקא דרבנן לקולא וכ"כ הש"ך בכללי ס"ס באות ט"ז בשם הסמ"ק יע"ש גם מה שכתב רומעכ"ת בסוף דבריו שיש פאן איטר דאורייתא שנעשה המקנה בידי אדם והביא ראיה מדברי הש"ך בס' קמ"ו תמהני מאוד פה קדוש יאמר דבר זה דהלא עיקר מקורו של הש"ך מדברי תשובת הרמב"ן שבב"י ושם לא קאמר אלא אף דסוחט פסותו הוי פכלי מנוקב מ"מ פיון שמתפוגין להוציא מימיה הוי פמים שאובין וגזרו חז"ל עליו אכל מ"מ לא גרע משאר מים שאובין דבמענין דשאוב מותר אף למלאות בפתח פמבואר בתחילת הסעף שם ובמקנה דשאוב אסור מדרבנן אף למלאות בפתח אינו אסור אלא מדרבנן פדין מים שאובין וכן מוכח מדברי הרב רמ"א בהג"ה בס"ד במקנה שהיתה חסירה ופא ומצאה מליאה אם הי' רופא בהכשר פגון שהי' פה כ"א סאין אזליני' לקולא בסד"ר וא"א פשימלא בפתח אסור מדאורייתא א"כ אפתי נחוש דילמא מילא בפתח פדרה העולם א"ו דאף בכה"ג לא גרע משאר מים שאובין ודינו לכל מילי למים שאובין וזה ברור ופשוט.

סוף דבר אף שדברי רומ"ע מילי דסברא נינהו מ"מ נלפענ"ד בשעת הדחק הגדול לבטל פנות ישראל מפ"ו אשר אמרו חז"ל שיהושיע נענש ע"ז שפיטל פ"ו לילה אחת המיקל לא הפסיד מה"ט דכתובנא.

שוב מצאתי בתשובת זכרון יוסף וחי"ד סי' י"ג) שהורה הלכה למעשה במענין שפוסק לפחות מכ"א סאין וא"א להביא מים בצנינות מחמת הקור והגלד והתיר בפעם הדחק שלא לבטל ב"י מפ"ו למלאות בפתח ונהביא דברי תשובת מהרי"ק בשורש נון שהביא הרב בהג"ה ע"ש אלא שכתב הדבר בפשיטות ולא ירד לכל מה שנסתפק רומעכ"ת ומ"ה דעתי נוטה אף שאין מדרכי לסמוך על תשובת האחרונים בדבר שאינו נכון לפני מ"מ בנ"ד דעתי נוטה שרומעכ"ת יצרף עמו עוד לומדים אחרים ויתיר הדבר הנלפענ"ד פתבתי הצעיר ישראל איטר באאמ"ו מוהרר זאב נ"י החפ"ק וויניכצא יע"א: שאלה לו שאלתני ליישב לה דברי הרמב"ם בפ"י מה' שגגות ד"ז שפסק דמלה וכהן משיח חייבים על שמיעת קול וכ"כ בפירושו פ"ב דהוריות דלא כר"ע דס"ל שם במתני' דמלה אינו חייב בשמיעת קול דלא דן ולא דנין אותו ולא מעיד ומעידין אותו ובפ"י מ"ה שבועת פסק דאם הי' המלה אחד מעידיו שאינו ראוי להעיד פטור משה"ע וכבר תמהו בזה הכ"מ והתו"ט בפ"ב דהוריות ובה"ז בחידושי על הרמב"ם ומ"ש הכ"מ לחלק בין מלכי ישראל למלכי ב"ד השיגו עליו דזה לא שייך אלא לענין דן ודנין אותו אבל לענין עדות מבואר בש"ס דפרק שה"ע להדיא דמלה מדאורייתא לא חזי וגם באמת קשה מ"ט דרבנן דפליגי עליה דר"ע בהא דהא שפיר קאמר ר"ע דמלה אינו חייב בשמיעת קול דהא אינו

מעיד ומ"ש הרב בעל תו"ט שם דפליגי בדברים שהמלך מעיד עליו פגון בדיני נפשות דר"ע ס"ל פיון דאין המלך חייב בשמיעת קול בד"מ בדיני נפשות כפי פטור ורפון סברי דחיי' בהו הוא תמוה מאוד דהא מבואר בפירקן דשה"ע דאינו חייב בשה"ע אלא על דבר שיש בו כפירת ממון דקא : ומה שנלפ"ענד בזה היא עפ"י מ"ש התוספות בפירקן שבועת העדות (דף ל' ע"ב) על הא דאיתא התם דהאי צרפא מרפון דינדע בסהדות' וזילא בי' מילתא למיזל לבי דינא דזוטר מפי נא ליזל וה"מ בממונא אכל באיסורא אין חכמה ואין תבונה לנגד ה' וכתבו התוספות והא דפריה בסנהדרין בפירקן פהן גדול גבי הא דתנו כה"ג מעיד מוהתעלמת לא מצי לשניי הא דמעיד היינו באיסורא דא"כ אפילו מלך נמי דגבי איסורא לא אמרו שתהא איתתו עליה משום דאין חכמה כו' והתם בפ' שה"ע דל"ב מבואר דהכל מודים במשביע עד טומאה לאשה שנסתרה דחייב קרבן שה"ע משום שפסיד להבעל הכתו' וכ"ש פשמשביע שני עידי טומאה אף שלא נסתרה דחייבין בקרבן שבועה מה"ט כמ"ש הרמב"ם בפ"י מה"ש ולפי"ז היכא דהמלך ונדע עדות על אשה שזינתה וכפר בעדות דאית בי' איסורא וממונא י"ל דחייב קרבן שבועה דהא הוצרך להעיד משום איסורא וממילא תפסיד ג"כ הכתובה וא"כ הוי כפירת ממון וחייב ובה יש לומר דפלוגת' ר"ע ורפון דר"ע ס"ל דאף בכה"ג אין המלך חייב בשמיעת קול פיון דמפח הממון אינו חייב להעיד אלא משום מילת' דאיסורא א"כ לא הוי כפירת ממון דהתור' לא חייבה קרבן אלא היכא שמתחייב להעיד על הממון וכמ"ש הרשב"א בחידושו ר"פ הכונס דהא דילפינו מואם לא יגיד דחייב להעיד אף בלא שבועה היינו מדחייבה התורה קרבן על שמיעת קול אלה בלבד אזי מי שאומר לחבירו משביע אני עליה שתאמר פן ולא יגיד מי מחייב יע"ש ורפון ס"ל דאף שאינו מתחייב להעיד משום הממון מ"מ פיון שאם ירצה יכול להעיד ותועיל עיזות חייב קרבן שבועה ועוד פיון דהא דמלך אינו מעיד אינו אלא משום זילותא דידי' וא"כ פיון דמתחייב להעיד בכה"ג משום מילתא דאיסורא ממילא מתחייב להעיד ג"כ בשביל הממון פיון דליכא זילותא בזה ולכך חייב בכה"ג קרבן שה"ע ולפי"ז מתורצים דברי הרמב"ם דלא סתרי אהדדי דברי פי מה"ש כתב שפיר דמלך פטור מק"ש העדות וכסוגיא דפירקן שה"ע משום דשם מיירי בדיני ממונות דהמלך פטור מלהעיד דהא הרמב"ם שם כתב אח"כ הדינים דעידי טומאה ומקודם לא איירי בהם רק בשאר ד"מ אבל בפ"י מה' שגגות מיירי שהמלך הוא עד טומאה וכפלוגתא דר"ע ורפון ופסק פרפון דמסתבר טעמייהו וכבר ידוע דרפון של הרמב"ם שאינו מעתיק אלא פלשון הש"ס ומה שצ"ל בכוננת לשון הש"ס פן צ"ל ג"כ בכוננתו וזה נכון : אמנם יש להקשות דאי אמרת דהרמב"ם סבירא לי' פשיטת התוס' דבאיסורא אף מלך צריך להעיד משום דאין חכמה כו' א"כ הדרה קושיות התוס' לדוכתא דהא הרמב"ם גופי' פסק בפ"א מה' עדות דיני נפשות ודיני מכות הוי כמילתא דאיסורא וצריך ת"ח למיזל לבי דינא דזוטר מני' לאסהודי קמי' וא"כ מאי פריה בפירקן כ"ג על הא דקתני דכ"ג מעיד מוהתעלמת הא איכא לאוקמא בדיני נפשות (חסר כאן סוף התשובה) שאלה לז נשאלתי ראובן ושמעון עשו שותפות ביניהם לעסוק בסחורה של בגד זה הניח ת"ק רי"ח וזה הניח ת"ק רי"ח והתנה ביניהם שראובן יניח עוד לתורף השותפות אלה ריח באופן שישקו מהן מקודם י"ב למאה ואח"כ יחלקו בכל הריח שנה שנה בשנה ושמעון יהי' הוא המתעסק בכל הסחורה וישקו עשרה ריח בכל שבוע לצורך פרנסתו ולבסוף יגובה מחלקו וזה

השנותפחות נמשך חמשה שנים וכעת בא ראובן ותבעו לחלק עמו וגם תובעו הריוח י"ב למאה מהאלף רי"ח והמוטר חצי חלק ריוח וגם תובע את שמעון שנגד עשרה רוח שקיבל לצורך פרנסתו יסלק לו במעות מזומן ולא בסחורה ותורף השטיח בזה הלשון ונעקם זה עלי ח"מ שקבלתי סך פלוני מאיש פ' לשנותפחות של בגד עצה"ע ובאם שאמת לבעהש"ט י"ב למאה אזי אפטר בעיסקא וש"ע קיבל ג"כ וע"ז טוען שמעון תדא שלא קיבל ש"ע כלל ולא נתפשו בו ביניהם ולא קניץ ליה פמה ועוד האיה יקח ריוח י"ב למאה וגם חצי ריוח ובהיזק לא יהי לו אלא פלגא והני ריבית ע"כ יורנו הדין עם מי: תשובה הנה ראשון תחילה נאמר דמה שטוען שמעון שלא קיבל ש"ע ולא קניץ לי פמה אין זה טענה כלל דכיון דשמעון המתעסק הניח ג"כ לתורף השנותפחות ת"ק רי"ח דמי קרנו א"כ הני פמו אית ליה עיסקא אחריתא דמבואר בש"ע י"ד סי' קע"ז ס"ב וס"ג דאף דלא פסק עמו מתחילה פמה יתן לו שכר טירחא סגי אם יתן לו בסוף אף דינר אחד לקל ימי השנותפחות יע"ש וכן מבואר בב"י שם להדיא בד"ה וילעננו שנים שנסתתפו דאף לשיטת הרמב"ם דס"ל דכל שיתוף ממון שאחד לבדו מתעסק מיקרי עסק ויש בו משום ריבית. מ"מ דמי למאן דאית ליה עיסקא אחריתא שהרי הוא מתעסק במעותיו ג"כ ואפילו לא שם אלא דינר לאלף מיקרי אית לי עיסקא אחריתא וכ"כ הרמב"ם כו' עכ"ל וא"כ ה"נ סגי מה שיתן ראובן לשמעון עכשיו דינר אחד לש"ע כמבואר בש"ע שם.

אף מה שטוען שמעון האיה יטול ראובן יותר מפלגא בריוח ובהפסד לא יהי לו אלא החצי. הוא לכאורה טענה אלימתא.

איברא שפדמונה לי שכן המנהג הן בשנותפחות והן מי שנוטל מעות למחצית שכר שהנחת מתנה עמו שאם יתן לו עוד מעות יקח מקודם סך מסוים לריוח שלו ומותר הריוח יחלקו ביניהם ונראה ליתן טעם למנהגו של ישראל שאין כאן איסור כלל דהנה נראה ודאי מה שהתירו חז"ל בנותן מעות למחצית שכר דסגי בדינר אחד לשכר עמלו דלאו דוקא בנותן לו למחצית שכר דה"ה אם התנה עמו תילתא באגר ותרי תילתא בהפסד סגי נמי בדינר אחד לש"ע וכן מבואר להדיא בתשובת הרי"ף שהובא בס' אס"ז לב"מ פ"ק א"כ דלא יעלה על הדעת שיש בזה ריבית שהשכירות שהיא מסלקת מן פלגא מלנה היא המסלקת אותו מתלתא ריבוע' אז מתרי תילתא ואין בזה הפרש אם התנו בכך יע"ש וא"כ ה"ה בשטרי עיסקא שבזמנינו שההיתר הוא שצע הקרן לא יהי נאמן אלא בעדים ועל הריוח בשבועה מותר להלוות ג"כ באופן זה שתרי תילתא יהיו פקדון ותילתי מלנה ולא יהיה נאמן על הקרן אלא בעדים פשרים וכשיביא המקבל עדים על ההפסד יהיה היזק על הנותן תרי תילתא ועל המקבל שלישי וסגי בדינר לש"ע וא"כ בזה ניחא נמי מה שהמנהג הוא שהנותן מלנה עוד מעות להמקבל עיסקא בריוח מסוים פגון י"ב למאה והמוטר יחלקו ביניהם משו' דהחצי ריוח ו' למאה נוטל מחלק הפקדון שנותן עכשיו ג"כ לצורך מו"מ של חלק הפקדון מקודם מותר חצי המעו' שנותן עכשיו לצורך המקבל ג"כ הוא נותן פלגא מלנה ופלגא פקדון והני תלתא ריבועי פקדון וחלק ריבועי מלנה ולכך נוטל עוד ו' למאה וכ"ש בנ"ד שמפורש בהוועקסל שקיבל המעות מאיש פ' לצורך השנותפחות של בגד ע"ל ה"ע דשריא דמסתמא הפנונה שלו על דרך ההיתר עפ"י הדין דהיינו תרי תילתא פקדון ותילתא מלנה פמו בכל שטרי עיסקא שבזמנינו שהנותן

והמקבל מכווננים למה שהוא מותר עפ"י הדין פן נ"ל נכון לתת טעם למנהגן של ישראל
אמנם באמה בנ"ד נראה דאין צריה לבא לכל זה דכינן דשמעון הניח לתוה השותפות
ג"כ ת"ק רי"ח אף שראובן נוטל חלק ברויח יותר מפלגא ובהפסד אין לו אלא פלגא אין
פאן ריבת פלל וא"ל לש"ע פלל דהוי פשותפות בעלמא כמ"ש הרב רמ"א בסי' קע"ז
ס"ג בהג"ה דכל הדינים דש"ע מייירי שהאחד נותן מעות אבל אם כ"א נותן מעות אפילו
אחד מתעסק לבד אין פאן עיסקא אלא הוי פשותף בעלמא וכתב הש"ך דחולקים הר"נח
וההפסד באיזה ענין שירצו ואין חוששין משום ריבת ומסתימת דבריה' מסויע דאף אם
אחד נותן מעות יותר מהשני והשני מתעסק לבד מותר הא' ליקח רינח יותר מפלגא אף
שאין לו בהפסד אלא פלגא משום דאין שם הלואה עליו רק שם שותפות בעלמא וכן
משמע להדיא בשערי רב אלפס שממנו מקור דין זה ונ"ל בשער השמיני ואומר פי שני
שותפין הו ודיניהם מחולקין הא' הוא שותף ממון בממון והב' שיתוף ממון ומלאכה והיא
הנזכר בתלמוד לקרות עיסקא פגון כי הא שהיא חיבור ממון בממון : הוא שמתקנים
דבריהם בחיבור הממונות בתנאי שיתנו ביניהם בשעת החיבור שאם הותנו שניהם על
הרינח ועל ההפסד שיהי' שניהם שונים או יותר ע"ז ראוי להם שישלימו תנאם לפי מה
שהתנו בין שהטילו ממון לכיס זה זה מנה וזה מנה בין שהטילו זה מנה וזה מאתים בין
שיתעסקו שניהם בממון בין שיתעסק האחד לבדו על הכל יעשו זה לזה כפי התנאי חוץ
ממה שאסרה תורה שאין מתקנים בה שום תנאי פגון ריבת עכ"ל משמע להדיא דכל
היכא שכ"א נותן מעות אף שאחד נותן מעות יותר והב' מתעסק לבד מותר להנותן מעות
יניהר.

ליקח רינח יותר כפי התנאי. אף שבהפסד אין לו אלא פלגא והטעם פיון דקרוב לשכר
ורחוק להפסד אינו אלא אבק ריבת כמ"ש הנ"י פרק א"נ גבי הא דאמרינן מעות יתומים
מותר להלותן קרוב לשכר ורחוק להפסד דפירשו בירושלמי דאמר לי' פסידא עלה
ורווחא דידי ודידה דכה"ג א"ר הוא פיון דלא שקיל אגרא אלא מני' ובי' ואפשר דלא
הוי בי' רווחא לא הוי אלא א"ר עכ"ל וכינון דאינו אלא א"ר י"ל דכל היכא שכ"א נותן
מעות ואחד נותן מעות יותר ומתנה שיקח רינח יותר מפלגא ובהפסד לא יהי' לו אלא
פלגא אף שהשני מתעסק לבד בכה"ג לא אסרו חז"ל משום ריבת דשם שותפות עליו
ולא הלואה ול"דול"ד למ"ש הט"ז בסי' ק"ע בשני שותפי שא לנה לנה מעות מן העכו"ם
ברבי' ונתנו לשותפות דאסור ליקח הריבת והוי ר"ק דשאני התם פיון שנותן מעות
לפכו"ם בין מרויח או לא מרויח הוי ר"ק ולא שריא מטע' דשם שותפות עליו משא"כ
בקרוב לשכר ורחוק להפסד פיון שאם לא יהי' ריווח לא יטול ואינו אלא א"ר כל היכא
דשם שותפות עליו מקלינין בי' ומ"ש הט"ז שם דבלנה מעות בעיסקא ונותנו לשותפות
מותר ליטול הריווח מן השותפו' דכשם שהוא נוטלו בעיסקא פה נותנו בעיסקא' עדיפא
הני קאמר ובאמת אף שנותן מעות משלו להשותפות ליטול רינח בהיתר עיסקא' ג"כ מותר
מה"ט דכתבנא פן וא"כ בנ"ד אף אם ראובן לא נתן נשמעון ש"ע פלל השטר עיסקא
פשר ואין פאן ריבת פלל סוף דבר ראובן יוצא זכאי בדינו אם לא ששמעון ישבע שלא
הרויח כ"כ פדין כל שטרי עסקות שלנו אף ורק מה שטוען ראובן ששמעון יסלק לו
במעות מזומני' נגד העשר' רו"ח שנטל בכל שבוע לצורה פרנסתו אין זה טענה פלל דלא
גרע מהלואה גמור' דאם לא התנה המלוה שיסלק לו במזומנים אם אין לו להלוה מעות

אין צריף למפנר וליתן לו מעות כמבואר בש"ע ח"מ ר"ס ק"א וכ"ש הכא ששהתנאי הי' לטוב' השותפו' וראובן כופרו לחלוק דת"צ ליתן לו במזונמני' אלא בסחור' כמ"ש הסמ"ע בסק"י יע"ש והנלפענ"ד פתבתי: שאלה לו מחי' חיים יתן לו חיים ארנפים ויוסף לו שנות חיים ויכתב בספר החיים ה"ה אהובי ידידי הקכם השלם המנפליג פבוד מוהר"ר יוסף חיים נ"י יאיר ויזרח קבלתי גי"ק בהיות בק"ק מאהליב ומפני שהיית טרוד בהוצאה ממקום למקום לחזור למקומי הראשון עד הנה ובאמת קשה בעיני מאוד להשיב בד"מ בדבר שהטענות הנה רבות ולא לשמוע הטענות מפיהם רק מפי כתבו אף מ"מ לכבודו פנית א"ע לעיניו בדבריו ולא להחליט הדין בדבר שלא שמעתי הטענות מפיהם של הבע"ד בעצמם רק להשיב על דברי רומעכ"ת והנה העתקתי גוף השאלה פאשר כתב אלי רומ"ע על והוא מונח בהאגרת הלצה וראשון לציון במ"ש ר"מ במכתבו ונ"ל ראשון תחילה נאמר כי בודאי יכול הנתבע לעפב לעצמו דמי יצאותיו והזיקותיו שהגיע לו מהמלנה ושותפו ממה שתבעו בע"ש כמבואר בח"מ סי' שפ"ח ס"ה ברמ"א שם דעת האומרים שיש לזה דין מסור אם לא הי' חבירו סרבן וכ"ש אם התרה בו והסכים עמהם הש"ך שם בס"ק כ"ו ולפי דברי הש"ך שם ס"ק ל"א שכתב לדעת הרמב"ם דס"ל דמשואיל"מ אף במקום דלא הו"ל למידע הכא במסור אם יודע שהפסיד לחבירו וא"י כמה נטל הנמסר בלא שבועה פשיטא דבכאן נאמן הנמסר להחזיק בו כמה שת"י כדי יציאותיו והזיקותיו בלי שום שבועה כלל וכו' עכ"ל והנה רו"מ שגג בזה שגגה גדולה דע"כ לא כתב הש"ך פן אלא היכא דהנתבע מודה להתובע שמסרו והפסידו ממון וחיוב לשלם לו אלא שא"י כמה הפסידו לכה הוי שפי' משואיל"מ דהוי חמשין ידענא ידענא וחסמשין לא ידענ' הכא ההמוס' חייב ממון להנמסר בהשטר שת"י והמסר רוצה לנכות לו מה שמסרו האיש נאמין לו שהפסידו כף וכף מטעם משואיל"מ הא מה שהודה לו במקצת מה שמסר יש לו להנמסר בידו ממון של המוסר שחייב לו בהוועקסיל א"כ הו"ל הילך על הודאתו ולא נתחייב עוד כלל לומר בו משויל"מ והדבר מבואר בש"ע סי' פ"ח סכ"א בשני בע"ד שכ"א תובע מחבירו ואין תביעתו של זה כתביעתו של זה אלא אחד אומר ק' הלויתיה וזה מודה לו בדינר והשני טוען פור חטים יש לי בדינר וזה הודה לו במקצת וכפר לו בשאר אם הודאתו של שני שנה כמו שהודה הראשון פטור מש"ד והילך הוא יע"ש וכ"ש הכא שהנמסר תובע להמסר ממון שהפסידו אף שהודה לו המוסר שהפסידו ממון אלא שא"י כמה מ"מ עכ"פ על מה שמבונר שהפסידו יש לו להנמסר בידו כ"כ ממון שחייב בו בהוועקסיל ואינו חייב ש"ד כלל ולא אמרינן בי' משואיל"מ וזה ברור וליכא לאקשוי מדברי תשובת הרשב"א ח"א סי' תקע"א שפלפל שם באשה שמסרה לבעלה שדנו להפסידה כתובתה שאינה מפסדת אלא מה שהיא מודה שהפסיד לו וכתב שם שאינה חייבת מטעם משואיל"מ משום דלא הו"ל למידע כמה הפסידה יע"ש שהאריך בזה ול"ל לטעם זה ת"ל דמה שמודה שהפסידה הו"ל הילך דהא מנפין לה מתובתה זה ליתא דפרעון כתובה.

לא הוי הילך דכתובה לא ניתנה לגבות מחיים וחוב המסירה חל מיד ועוד דהרשב"א קושטא דעילת' נקיט לפי דעתו דס"ל דבדבר דלא הנה ליה למידע ל"א משויל"מ וז"ב אף בנ"ד אם הנמסר רוצה לישבע כמה הפסידו לכאורה י"ל פנין שהנמסר מוחזק בממון שחייב להמסר וטוען שהפסידו הרבה פשיטא דיכול לומר קים לי כסברת ר"ת שהביא

המתבר ברי' שפ"ס ס"ז דאם המוסר אומר א"י כמה הפסידו דישבע הנמסר ויטול ומשמ' דהמתבר ונהרב סתמו כסברתו אף בתשובת הרדב"ז סי' קע"ב פתב להדיא היכי שפאחד תבוע לתבירו בע"ש, אף שנתברר אח"כ דשלא פדין תבעו מ"מ פינון שהוא הי' סבר שפגיע לי המון אף לדעת הפוסקים דסוברי' שהתובע בע"ש יש לו דין מסור מ"מ בזה אף ר"ת מודה דלא עשו בזה תקנת גגזל עכ"פ שישבע ויטול אם לא מה שמתברר שהפסידו יע"ש וכן הוכחתי בספרי שער המשפט סי' י"ד מדברי רמ"א ס"ה שם ע"ש אף מ"מ לדינא י"ל פדברי ר"מ דלא חשיב שטר פלל ואינו גובה לו את הקרן ולא את הריבת ומכ"ש לפמ"ש בספרי ש"מ סי' נ"ב להשיג על הגד"ת דאף בריבת דרבנן אמרינן הכי ע"ש וא"כ פינון שאין לו דין שטר ונאמן לומר פרעתי א"כ ממילא מהימן הנמסר לומר שהפסידו הרבה במיגו דפרעתי כמ"ש הש"ך סי' שפ"ח ס"ק ל"ו בשם תשובת הרשב"א אף מ"מ שם שפאמן בק"ח דבריו צ"ע לפי מ"ש הש"ך עצמו בס"ס קכ"ו סקנ"ו דאף בטענת ספק פל היכי שא"נ אלא במינו צריף שבועה כמו בטענת המיגו ומילתא דמסתבר הוא כמ"ש השב יעקב ופ"מ בתשובותיהם וכבר הנחתי דבר זה בצ"ע בספרי ש"מ סימן י"ד סקי"ד וא"כ עכ"פ הנמסר צריף לישבע (אף מ"מ אפתי יש לפקפק אולי יש לבעהש"ט ג"כ מיגו דלא היו בו ריבת פלל ולא חשיב מיגו להוציא פינון שגם הנתבע א"נ אלא במיגו דפרעתי דטענת יש לי בידך בעי מיגו דנוקא כמ"ש הש"ך סי' ע"ה) אף בנ"ד מה שרוצה ר"מ לחייב את הסוחר הגעלדי בעצמו בזה נראה דברי הצד שפנגדו שאין לחייבו משום דאש"לד"ע ומ"ש ר"מ וז"ל וז"א ופשיטא דלדעת רמ"א שם סי' שפ"ח סט"ו דמי ששלח שליח למסור אם השליח מוחזק מחייב שולחו והוא מהרשב"ץ ולפ"ד הרשב"ץ שיהביא הש"ך שם דהטעם דהוי כאילו מסרו להאנס בעצמו א"כ הואיל ונדע שיעשה שליחותו א"כ ג"כ הלא בודאי ידע שיעשה השליח שליחותו והוי כאילו מסרו להאנס בעצמו.

ועוד י"ל דאף לפי דעת הש"ך שם דס"ל דהיכי דהוחזק במסור לא מחייב שולחו מ"מ בנ"ד ודאי יש לחייב המשלח פי יש לחלק דהתם מיד ששולחו מסר השליח בעצמו בלא פח המשלח אבל הכא מסר השליח את הנתבע מפח הוועקסיל שיתן בידו וע"י הרשאתו וכינון שראה שהשליח עושה דברו הנה לו לחזור ולקחת הוועקסל והרשאתו מיד השליח ובזה פשיטא דכ"ע מודים דחייב המשלח פי ע"י גירי דיליה היזקו וגם י"ל פינון דהשליח נוטל ש"כר ע"ז אין אומרים בזה אש"לד"ע דהוי ידו כיד בעלים פמבואר בספר נ"מ בסי' קפ"ח בארנפה עכ"ל הנה מ"ש ר"מ דזה הוי כהוחזק למסור לא ידעתי טעם לדבריו אם לא שידוע שהשליח הנה הוחזק למסור ומ"ש ר"מ פינון דהמשלח יש בידו אח"כ לבטל הרשאתו וליטול הוועקסיל ממנו חייב לשלם.

דבריו מרפסין איגרי דבכל שלד"ע הלא בידו לבטל השליחות ולהצילו מן ההפסד ואפ"ה פטור בכל שלד"ע א"ו דאף שהמשלח רואה שהשליח עוש' שליחותו מ"מ פטור פינון דהשתא לא עביד מידי והשליחות בטל מעיקר' וראיה לזה מהא דאמרי' פרק פיצד הרגל אמר רבה זרק פלים מראש הגג והיה תחתיה פרים וקסותות ובא אחד וסילקן או קדם הוא וסילק פטור מ"ט בעינדי' מפסיק פסיק גירי' אלמא חזינו דכל היכי דבתחלת המעשה לא עביד היזק גמור אף שאח"כ הוא בעצמו מנע הצלת ההיזק מ"מ פטור פינון דבשעת שנטל הפרים לא עביד מעש' דמתחייב עלה ואף לאותן הפוסקי' דלא כרב' היינו משום

דס"ל דנטיל' הפרים בעצמם חשוב כדינא דגרמי ואף אחר שסילק הכרי' חייב ורבה לא דאין דינ' דגרמי אבל מ"מ ליכא מאן דפליג על סברת רבה דכל היכי דלא עביד מעשה בתחילה לא נתחייב אף שהוא עצמו מנע מהצלתו וא"כ ה"ה הכא פיון דבשעת שעשה השליח נתבטל גוף השליחות אף שאח"כ הי' יכול להצילן בנטילת הוועקסיל מ"מ לאו מידי עביד ודמ' לכובש עדותו דפטר מד"א גם מ"ש בשם ספר נתיבות משפט דכל היכא שנוטל שקר ל"א אשד"ע נתיבותיו לא נודע לי ואנא שמעתתא ידענא בש"ס ר"פ הכונס דנ"ו אית' ה"תם השוכר עידי שקר פטור מד"א ומוקי הש"ס ה"תם דמיירי בשוכר לחבירו ופרש"י שם שוכר עידי שקר להעיד שראובן חייב לשמעון ומסיק הש"ס ה"תם השוכר עידי שקר מ"ד לימ' דברי הרב ודברי התלמוד דברי מי שומעין וכו"ש נמי לא ליחייב קמ"ל הרי להדיא דאף בשוכר נמי אמרי' אשד"ע פדמשמע פשטא דש"ס שם ובסמ"ע סי"ל"ב סק"ג ואף אם נאמר דהטע"ה הוא כמ"ש הסמ"ע שם טעם שני דהעדים הן עיקר הגרמ' ולא השוכר מ"מ יש להוכיח מדברי התוס' שם ד"ה אלא לחבירי' שהוכיחו שם דדוקא שיקר חייב בד"א ופטור מד"ש שלא ישמע דא"ל דנקיט שוכר לאשמועי' דאפי' שוכר פטור מד"א שאין זה שום חידוש וא"א דבשוכר לא שייך שלד"ע מאי קושני' דנקיט שוכר לאשמועי' דפטור מד"א דל"מ באומר דפטור מד"א דאשד"ע אלא אפי' דלא שייך אשד"ע מ"מ פטור מד"א דהעדיסיהן עיקר הגרמה א"ו דלענין אשד"ע אין חילוק בין שוכר או לא וז"ב ואולי גם הרב בעל נ"מ לא כ"כ אלא בשאר דברי' דלא שייך בהו שליחו' כגון עכו"ם וחש"ו בשוכרי' שליחות משא"כ אשד"ע אין חילוק בין שוכר או לא והנלפענ"ד כתבתי: שא"ל לזו שלום רב לכבוד אהובי ידידי המןפלג השנון טובא ספרא רבה ותנא תוספאה כש"ת מוה' יוסף חיים נ"י : גי"ק קבלתי ביום א' שבוע העבר וראיתי שר"מ עושה סגורין לדבריו והנה אף שאין הדבר נחוץ בזה כי אוכינו פלילים מ"מ נדרשתי לאשר בקשוני להשיבו דבר והנה אף שנהגתי מפלפולו דר"מ מ"מ אם לדין יש תשובה בראשונה מ"ש ר"מ ליישב דבריו מ"ש דהו"ל משואיל"מ וע"ז השגתי פיון שיש וועקסיל לכשנגדו הו"ל הילך פמבואר בפ"ח וע"ז השיב ר"מ דיש חילוק בין פשהנתבע מודה בדבר או שהנתבע אינו רוצה לשלם וכופר בדבר כמ"ש הש"ך בסי' ע"ה סקי"ב דבכופר במה שפשטר לא ה"ל הילך אם לא שמודה בדבר אז חשוב הילך אלו הן ת"ד והנה דבר זה ליתא פלל דהא דיש חילוק בין מודה לכופר אינו אלא בדבר שאינו ביד הנתבע אלא דהודאה בפשטר חשוב הילך פיון שאינו יכול לכפור ובזה מחלקינו דאם כופר בפשטר לא חשוב הילך אבל כל היכא שההודאה הוא ביד הנתבע ודאי מיחשב הילך אף שכופר ואח"כ נתברר עפ"י ב"ד או עפ"י עדים שחייב לו דהא הש"ך גופי' כתב שם בשיטת רש"י דאף שכופר בפשטר מ"מ היבא שיש לו קרקעות חשוב הפשטר פיון שנקסיו משועבדים לו וכן מוכח שם מדברי רש"י להדיא דאף שהס"ד בש"ס דנשבעין על שיעבוד קרקעות מ"מ חשוב הפשטר הילך אף בכופר.

פיון דקרקעותו משועבדי' לו הוי כאילו הם ביד התובע וחשוב הילך אף בכופר יע"ש ועוד ראיה ברורה לזה מהא דפ"ק דמציעא ד"ד דאמר אלא פי אתמר דאמר מנה לי בדיה ונלא אומר אין לה בדי אלא חמישים והילך חייב ותנא תונוא שנים אוחזין בטלית והא הכא דתפס אנו סהדי דמאי דתפס הילך הוא ופרש"י דאנו סהדי משום העדאת עדים וקתני ישבע ומסיק הש"ס ה"תם דר"ש דס"ל הילך פטו' מוקי דמתני' תקנת חכמי'

הוא ומאי קושיא דהא במתני' כא' טוען כולה שלי וכופר בכולו ואפ"ה מיחשב הילך א"ו היכא שהדבר בעין ביד התובע אין חילוק בין מודה לפופר ועדים מכחישים אותו דסוף סוף הילך הוא לפי העדאת עדים ולא מיחשב מב"מ כלל וז"ב: אף באמת לענין דינא כפר פתבתי בתשובה הראשונה דאין צריה לבא לזה פיון שיש ריבת בהשטר נאמן בטענתו במיגו דפרע פיון שהיא מלוה ע"פ אלא דצריה שבועה פיון שא"נ אלא במיגו דטענת יש לי בידך פנגדו א"נ אלא בשבועה ומ"ש ר"מ דהנה כא"י אם פרעתי דאין צריה שבועה ושכ"מ מדברי הש"ך ס"י ע"ה ס"ק ז"ך לא ידעתי שום משמעות לזה דהתם פנונת הש"ך הוא אם נאמן בשבועה וגם אף אם טוען שמא יש לי בידך פנגדו וא"י אם נפרעתי וגם התובע טוען פן אלא שזה חוב שהוא תובעו הוא חייב לו בנדאי כפר פסק הגאון מהר"י הלוי אחי הט"ז בס"י מגו דחייב הנתבע היסת שא"י פיון שהחוב ברור יע"ש ואין רצונו להצריה בזה והדברים עתיקין ומ"ש בתשובה הראשונה דיש לפקפק דאולי יש להנתבע ג"כ מיגו שלא הי' בו ריבת וע"ז התפלא ר"מ פיון שמבואר בהשאלה שיש ע"א להנתבע ע"ז שנקלל ריבת בו ובמקום ע"א ל"א מיגו הפליאה זו א"י מהו דהא דל"א מיגו נגד ע"א היינו היכא שצריה לישבע נגד העד והכא אם יעיד העד שהשטר יש בו ריבת מנ"ל שצריה שבועה פיון שאין השטר עומד לכה דהא אף בע"א מעיד שהוא פרוע והוא תוף זמנו וטל בעהש"ט בלא שבועה כמבואר בס"י ס"ד ס"ה ואף לפי מה שהוכחתי בספרי ש"מ דבכהנ"ל נמי חייב שבועה מ"מ אינו אלא שבועה דרבנן ובכהאי גוונא אמרינן מגו נגד ע"א כמבואר בס"י נ"ח והדריני בי פי לא שייך מגו כלל אצל בעהש"ט פיון שהוא טוען ספק דשמא לא הפסיד כלל ומיגו לא שייך אלא היכא דחשבינן לי' שמשקר וכבר הרגשתי בזה תיכף לאחר שלחי התשוב' ומחקתי דברים הללו מהעתק שבידי: אף באמת כפר פתבתי שהסוחר הגעלידיע פטור מההיזק משום דאין שלד"ע ומ"ש ר"מ דיש לחייבו פגון שהיה יכול ליטול ממנו הוועקסיל שבידו ו למחות בו לא שייך אשלד"ע וע"ז השבת פיון דעל גוף השליחות פטור משום דאין שלד"ע פטור נמי אף במה שלא היצילו אח"כ כמו בזרק פלים מראש הגג כו' וע"ז הקשה מעכ"ת מהא דמבואר ס"ס ת"ס"א באבנו ספינו ומשאו שהניחם בראש גגו ונפלו ברוח שאינה מצויה והיו לו פנאי דסלקו דחייבו וכן אם טען כד ונתקל ונשבר הפד דפטור דנתקל לאו פושע הוא ואם לאחר שנח שברי הפד היזק בהן אדם חייב אם הי' לו פנאי לסלקו יע"ש וה"נ בנ"ד ובאמת לק"מ דהתם חייבה התורה על נזק הבור דרבחמנא חייבין אם לא עביד שמירה לממונו שלא יזוק בדבר שיכול לבא לידי היזק ולכה אם הניח ממונו במקום שיכול לבא היזק לאחרי חייב משא"כ הכא אטו הוועקסיל וההרשאה בני היזקא גינהו הא פל ההיזק עבור האדם שהוא בן דעת א"כ אף שיכול לסלק ההיזק מ"מ הכא לאו מידי עביד מידי דהנה אדם שדחף שור חבירו לבור בכונה שבעל הבור פטור אף שבעל הבור פשע שפעשה הבור ולא פסוהו מ"מ פיון שהיזקו בא ע"י בן דעת פטור בעה"ב כמבואר בסי' ת"מ סל"ד וה"נ פיון שמסר הוועקסיל להשליח פטור פיון דאשלד"ע א"כ אף שהשליח הזיק לאחריו ע"י ממונו השליח חייב ולא המשלח פיון שמסרו לבן דעת והוא לאו מידי עביד וגם בשלח הבעירה ביד פקח הפקח חייב אף שהפקח הזיק ע"י ממונו של המשלח פטור המשלח אף שע"י ממונו הזיק מ"מ פיון שע"י בן דעת נעשה הדבר הוי כמסרו לשומר שהשומר חייב כמבואר בסי' ת"ח ס"ח ע"ש וגם מ"ש רומעכ"ת

דבשזכר ל"ש אשלד"ע וע"ז הבאתי ראי' מההוא דהשזכר עדי שקר פטו' מד"א וחיביב
בד"ש וחינו מושום דאשלד"ע דל"ל הטעם מושום דהעדים הן עיקר הגרמא כמ"ש
הסמ"ע דא"כ אמאי פתבו התוס' ס"פ הפוגס דהא דנקטו שזכר למיפטרין' בד"א אין בו
שום חידוש הא יש חידושי' באומר פטור מטעם דאשלד"ע ושוך' פטו' מטעם דהעדים
הן עיקר הגרמא ור"מ פתב במכתבו דכוננת התוס' דאין בזה שום חידוש דכבר שנינו
שלח ביד פקח הפקח חיביב מושום דהוא עיקר הגורם הנה אשתמי' לר"מ ש"ס ערוף
בספ"ב דקידושין דפריה הש"ס מהאי מתני דהפקח חיביב ואמאי שלוחו של אדם פמותו
ומשני מושום דאשלד"ע הרי להדיא דשם הטעם מושום דאשלד"ע ומה שהוכיח מדברי
הש"ס ש"כ דבתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים מהני בי' בעשאו שלח בשזכר אף
שפתבו המפרשים דטעמא דתופס לבע"ח כו' לא מהני מושום דאשלד"ע והוא מדברי פ"י
פרק הכותב תמהני אטו גברא אגברא אגברא אגברא קרמית הש"ס לא ס"ל טעם זה ובודאי כל היכא
שעושה שלח לד"ע ל"א שלוחו של אדם פמותו אף ששכרו וקמו שהוכחתי ועוד ראיה
גדולה לזה מפ' שור שנגח דף נ"א דפריה התם הש"ס בור של שני שותפין ה"ד הניחא
אי ס"ל כר"ע כו' אלא אי ס"ל בור ברשותו פטור היכא משפחת לה דחיביב בר"ה ובר"ה
בור של שני שותפים היכא משפחת אי דשני' שלח תרנוניהו זיל פרי לן ואזיל פרא להו
אשלד"ע ואי דכרא האי חמש והאי חמשא נסתלקו מעל ראשון כוי ואי אמרת דבשזכר
לא שייך אשלד"ע מאי קושיא בור של שני שותפי' היכי משפחת לה הא משפחת לה
דאמרי תרנוניהו זיל פרא לן בשזכר ואזיל פרא להו דבזה אין שייך אשלד"ע והוי בור
של שני שותפין וסתמ' דמילת' פה הוא דאין אדם עשוי לכרות בור לחבירו בחנם א"ו
דאף בשזכר שייך אשלד"ע וכן מבואר להדי' רש"י דף נ"ג ע"א ד"ה לפניו מקול הפרני'
חיביב ואמאי נימא פורה גרם לו וכורה פטור דגרמא בעלמא הוא וכשאין הפורה בעל
הבור עסקינן אלא שהוא שכירו וכגון שהית' בור פרוני' ועומד' קודילקן דאי האי פרייה
הוי פורה חיביב דאשלד"ע דאסור לקלקל ר"ה עכ"ל הרי להדיא דאף בשכירו שייך
אשלד"ע וכדמוכח מהש"ס שהבאתי ובאמת מזה יש ללמוד שכל הני שאינן בני שליחות
פגון עפ"ם חש"ו אפי' בשזכר נמי לא מהני ופטור השולחן דלא כבעל נתיבות משפט
דהנה בשיטה מקובצ' הביא לשון הרשב"א בהא דפרידהש"ס אין שלד"ע ונ"ל כלומר
דברי הרב ודברי התלמוד דברי מי שומעין וקושיא לי דילמא דשני שלח לעפ"ם ונ"ל
דאין שליחות לעפ"ם ואפילו אינהו לדידן כדאמרי' פ' א"נ הרשב"א ז"ל ע"כ ואי אמרת
דבשזכר יש לעכו"ם שליחות אפתי קשה לוקמ' בשליח גוי ובשזכר א"ו דאף בשזכר אין
שליחות לעפ"ם אף לכאור' קשה על הרשב"א מאי קושיא הא איכא למ"ד בפ"ק דב"מ
דאף דאין השליח בר חיובא אין שליח לדבר עביר' משו' דאי בעי עביד ואי לא בעי לא
עביד וי"ל דקוש' הרשב"א הוא דהל"ל להש"ס לומר הניח' למ"ד דהיכ' דהשליח לאו
בר חיוב' חיביב וגם אפטר לומר דבעפ"ם כ"ע מודו דלא שייך אשלד"ע כמו שכתב הרב
בעל מ"ל פ"ה מה' מלו' ולנה דין י"ד יע"ש ובש"ס בי"ד פי' ק"ס ס"ק כ"ג ע"ש סוף
דבר דמ"מ מדברי הרשב"א מוכח דס"ל דאין שליחות לעפ"ם אף ששכרו ודלא כבעל
נ"מ וק"ל זה הנלע"ד ישאל איסר סליק